

**HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN EDEBÎ ESERLERİNİN
DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Fatih TORUN

Doktora Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

2019

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

**HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN EDEBÎ ESERLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

(Examination of Hüseyin Nihal Atsız's Literary Works in Terms of the Values Education)

DOKTORA TEZİ

Fatih TORUN

Danışman: Prof. Dr. Serhan Alkan İSPİRLİ

Erzurum
Ocak, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Fatih Torun tarafından hazırlanan ‘‘Hüseyin Nihâl Atsız’ın Edebî Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi’’ başlıklı çalışması 04 / 01/ 2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI Ana Bilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ

Atatürk Üniversitesi

Danışman: Prof. Dr. Serhan Alkan İSPİRLİ

Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU

Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Melike GÖKCAN

Erzurum Teknik Üniversitesi

Jüri Üyesi: Doç Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora Tezi olarak sunduğum “Hüseyin Nihâl Atsız’ın Edebî Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

08.02.2019

Fatih TORUN

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve ..... sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve ..... sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

ÖZ

DOKTORA TEZİ

HÜSEYİN NİHÂL ATSIZ'IN EDEBİ ESERLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Fatih TORUN

Ocak 2019, 243 sayfa

Amaç: Bu çalışmada Atsız'ın edebî eserleri vasıtasıyla Türk milletine ve özellikle genç nesle aktarmaya çalıştığı millî ve manevî değerler tespit edilip bu değerlerin Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na kazandırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma, karma araştırma yöntemlerinden açımlayıcı karma desene göre oluşturulmuştur. Karma desen araştırmalarında nicel ve nitel olmak üzere iki boyut bulunmaktadır. Araştırmanın amaç ve düzenine göre bu boyutlardan biri ağırlık kazanabileceği gibi birden fazla kere de tekrarlanabilir. Bu çalışmada nitel boyut ağırlıklı olmakla birlikte nicel bulguları destekleyebilmek ve süreci doğru betimleyebilmek amacıyla nicel bulgular toplanmıştır.

Araştırmanın nitel ve nicel boyutlarında tarama modeli kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada Hüseyin Nihâl Atsız'ın Bozkurtlar, Deli Kurt, Ruh Adam, Dalkavuklar Gecesi, Yolların Sonu ve Dergah Yayınları tarafından 2018 yılında tek bir kitap hâline getirilen Hikâyeler adlı eserleri incelenmiş, bu inceleme sonucunda Atsız'ın fikir eserlerinde de dile getirdiği millî manevî 32 değer tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırma neticesinde Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde tespit edilen millî ve manevî değerlerin günümüzde de geçerliliğinin devam ettiği ve bu değerlerin Türk millî eğitim sisteminde yer alan Türk Dili ve Edebiyatı Ders Programındaki önergeye göre günümüz değerler eğitimine kullanılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Nihâl Atsız, edebî eserler, değerler eğitimi

ABSTRACT

DOCTORAL THESIS

EXAMINATION OF THE LITERARY WORKS OF HÜSEYİN NİHAL ATSİZ IN TERMS OF VALUE EDUCATION

Fatih TORUN

January 2019, 243 page

Purpose: In this study, it is aimed to determine the national and spiritual values that Atsiz attempted to convey to Turkish nation especially to the younger generation by means of his literary works, and to bring these values into the secondary education curriculum.

Method: The research is formed according to the explanatory mixed design of mixed research methods. There are two dimensions as quantitative and qualitative in mixed design researches. According to the purpose and order of the research, one of these dimensions can gain weight and be repeated more than once. In this study, notwithstanding that the qualitative dimension is predominant, quantitative findings were collected in order to support the quantitative findings and describe the process correctly. Survey research design was used in both qualitative and quantitative dimensions of the research.

Findings: In this study, Huseyin Nihâl Atsiz's works Bozkurtlar, Deli Kurt, Ruh Adam, Dalkavuklar Gecesi, Yolların Sonu and the works Hikayeler which were turned into a single book in 2018 by Dergah Publications were examined, and eventually 32 national and spiritual values of Atsiz were determined in his works of thought.

Result: As a result of the study, it has been concluded that the national and spiritual values determined in Huseyin Nihâl Atsiz's literary works are still extant today and these values can be used in today's values education according to the proposal included in the teaching curriculum for Turkish language and literature in Turkish national education system.

Keywords: Huseyin Nihâl Atsiz, literary works, values education

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	I
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	vii
ÖN SÖZ.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Problem.....	1
Amaç.....	3
Önem	3
Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	5
Çalışılan Konu İle İlgili Kuramsal Çerçeve	5
Hüseyin Nihâl Atsız'ın hayatı.	5
Hüseyin Nihâl Atsız'ın fikir hayatı.	8
Atsız'ın dünya görüşü.	13
Türk tarih romancılığının yakın dönemi.	15
Türk tarih romancılığı genel özellikleri ve Nihâl Atsız.	16
Roman incelemeleri.	17
Değer eğitimi kuramsal çerçeve.....	48
Değerlerin işlevi ve özellikleri.....	50
Türk dili ve edebiyatı öğretim programında değerler.	56
Değerler eğitiminde estetik.	58
Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	58
“ Değer” ve “Değer Eğitimi” üzerine yapılmış çalışmalar.	58
Atsız hakkında yapılan çalışmalar.	62
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	63

Yöntem	63
Araştırmanın Modeli	63
Evren ve Örneklem.....	63
Veri Toplama Araçları.....	64
Verilerin Analizi	64
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	66
Bulgular ve Yorum	66
Hüseyin Nihâl Atsız'ın Edebî Eserlerinde Tespit Edilen Değerler	66
Olumlu değerler.	66
Olumsuz değerler.	171
Değerlerin Güncelliği ve Değerler Eğitiminde Kullanılabilirliğine Dair Görüşler.....	188
BEŞİNCİ BÖLÜM	194
Sonuç Değerlendirme	194
Sonuç ve Tartışma	194
Öneriler.....	198
KAYNAKÇA	200
EKLER	208
EK-1.	208
EK-2	220
EK-3	222
EK-4	224
EK-5	225
EK-6	226
EK- 7	229
ÖZ GEÇMİŞ.....	231

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özellikleri	64
Tablo 2. Değerlerin güncel olma durumunun cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiği anova testi sonuçları.....	188
Tablo 3. Değerlerin değer eğitiminde kullanılabilme durumunun cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiği t testi sonuçları.....	189
Tablo 4. Değerlerin güncel olma durumunun okunan eser sayısı değişkenine göre değerlendirildiği anova testi sonuçları	189
Tablo 5. Değerlerin değer eğitiminde kullanılabilme durumunun okunan eser sayısı değişkenine göre değerlendirildiği anova testi sonuçları.....	189
Tablo 6. Değerlerin güncel olma durumu ile ilgili puan ortalamaları.....	190
Tablo 7. Değerlerin değer eğitiminde kullanılabilme durumu ile ilgili puan ortalamaları.....	191
Tablo 8. Atsız'ın edebi eserlerinde tespit edilen değerler	192

ÖN SÖZ

Hüseyin Nihâl Atsız, Türk edebî ve fikir hayatına damgasını vurmuş, Türkçülük, milliyetçilik fikirleri bakımından Ziya Gökalp ve Dr. Rıza Nur gibi şahsiyetlerle kendinden sonraki nesiller arasında köprü vazifesi görmüş bir isimdir. Çeşitli dergi ve tarihlerde yayınladığı makaleler ve edebî eserlerinde inandığı ideoloji yönünde Türk milletine önemli mesajlar vermeye çalışmış, yaşadığı dönemde ve gelecekte Türk milletini bekleyen tehlikeleri tarihten örneklerle aktarmaya çalışmıştır. Türk milletinin geçmişten günümüze kadar getirdiği kendine has özellikleriyle kurduğu değerler sistemini edebî eserlerinde özellikle kendi yarattığı kahramanlar aracılığıyla toplumu özendirerek onlara öğretmeye çalışmıştır. Değerler bakımından edebî eserlerinin zenginliği göz önüne alındığında Atsız'ın edebî eserlerinin bu bağlamda inceleme gerekliliğini bir ihtiyaç hâline getirmiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerindeki değerleri tespit ve analiz etmekle beraber bu değerlerden yola çıkarak değerlerin günümüz şartlarında geçerliliğini ve önem derecesinin tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışma “Giriş”, “Kuramsal Çerçeve”, “Yöntem”, “Bulgular”, “Sonuç ve Tartışma” olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

“ Giriş” bölümünde araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları açıklanarak çalışma boyunca kullanılan terimlere ait tanımlara yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde “Kuramsal Çerçeve” de Hüseyin Nihâl Atsız'ın hayatı ideolojisi ve eserleri Atsız'ın beslendiği kaynaklar ile değer kavramı ve değerler eğitimi üzerinde durulmuş, değerler ile ilgili olarak ileri sürülen teoriler ve bu kapsamda oluşturulan değer sınıflamalarından bahsedilmiştir. Ayrıca bu bölümde çeşitli eserlerdeki eğitsel unsurların tespitine yönelik olarak yapılan araştırmalar ve Hüseyin Nihâl Atsız hakkında yapılmış çalışmalar hakkında bilgiler sunulmuştur.

Üçüncü bölümü oluşturan “Yöntem” bölümünde araştırmanın modeli, incelenen dokümanlar ve çalışmanın kapsamı, veri toplama araçları ve verilerin toplanması ile elde edilen verilerin analizi ve yorumlanması süreci hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız'a ait edebî eserlerdeki değerlerin ve bunlara ait istatistiki bilgilerin yer aldığı “Bulgular” bölümünde ayrıca öğretmen adaylarının Atsız'ın edebî eserlerinde tespit edilen değerlerin geçerlilik, önem dereceleri ve düşüncelerine yönelik ilişkin bulgulara da yer verilmiştir.

“Sonuç ve Öneriler” bölümünde de araştırma bulgularında hareketle ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan hareketle yapılan önerilere yer verilmiştir.

Çalışmam süresince benden desteğini esirgemeyen değerli hocam tez danışmanım Prof. Dr. Serhan Alkan İspirli’ye, bilgi ve tecrübeleriyle her zaman yanımda olan hocalarım Prof. Dr. Ali KAFKASYALI ve Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU’na, Hüseyin Nihâl ATSIZ ile ilgili çok kıymetli bilgiler edindiğim Prof. Dr. Mustafa Kafalı ve Prof. Dr. Sevgi Kafalı hocalarıma; çalışmamla ilgili çeşitli sorunları tartışma imkânı bulduğum Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM’e, Dr. Öğr. Üye. Yusuf SÖYLEMEZ’e, Arş. Gör. Metin IŞIKOĞLU’na, Arş. Gör. Salih ÖZYURT’a, bilgi birikimiyle her zaman yanımda olan ağabeyim Şahin TORUN’a, sıkıntılı zamanlarımda yanımda olarak çalışmamı bitirmeme büyük katkı sağlayan kıymetli ailem ve eşime teşekkürlerimi sunarım.

Fatih TORUN

KISALTMALAR DİZİNİ

ed.	: editör
f.	: frekans
s.	: sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
yy.	: yüzyıl

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın konusu tanıtılmış, problemi tanımlanarak tartışılmış, ilgili alan yazına ait bir derleme sunulmuş, araştırmanın amaçları ifade edilmiş, araştırmanın önemi belirtilmiş ve araştırmaya dair önemli kavramlar açıklanmıştır.

Problem

Ergin, dil kendisine ait kuralları olan, sadece bu kurallar çerçevesinde gelişen temeli insanlığın bilinmeyen zamanlarında atılmış canlı bir varlık gibi özellik gösteren insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir vasıta, der (Ergin, 2000, s. 3). Dil insanlar arasında iletişimi sağlayan en önemli vasıta, buna göre edebiyatın temel taşlarından biri olan dil ne kadar iyi korunursa bir milletin millî benliğini koruyabilmesi o kadar başarılı olacaktır. Edebiyat ise “düşünce, duygu ve hayallerin insan ve toplum hayatının, söz ve yazı hâlinde güzel ve etkili biçimde anlatılması, hissettirilmesi sanatıdır.” (Seyyar, 2007, s. 259). Edebiyat ve dil insanlığın ve milletlerin vazgeçilmez birer ihtiyaç kaynağı gibidir. Toplumlar edebiyatı zaman zaman yaşam tecrübelerini gelecek nesillere aktarmak için kullanmışlar, zaman zaman da güzellik ve estetik anlayışını zirveye çıkarabilmek için edebiyat vasıtasıyla duygu ve düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Milletler tarih boyunca kendi özelliklerine has kurallar, kanunlar ve töreler geliştirmiş ve bunlar doğrultusunda değerlere sahip olarak bu değerleri millî benlik ve kültürlerini koruyabilmek için nesilden nesle aktarmaya çalışmışlardır. Bu değerler kimi zaman insanlığa mal olmuş değerler olarak karşımıza çıkarken kimi zaman da milletlere has değerler olarak karşımıza çıkmıştır. Milletlerin tarih içinde belirlediği değerler kendilerine has kültür özelliklerini oluşturmuştur. Bir millet olabilme bilinci bu değerlere sıkı sıkıya bağlı olmakla paraleldir, denilebilir. Bireyler içinde buldukları toplumun genel özelliklerine sahip olabildikçe o toplumun bir parçası hâline gelebilirler. Ait oldukları veya kendilerini ait hissettikleri toplumun millî ve kültürel özelliklerine sahip çıktıkça o toplum içinde daha rahat kabul görülürler. Bir millet içinde o millete ait olabilme bilinci içinde bulunan milletin genel özelliklerini kabullenişle özdeştir. Millet olabilme bilincinin gelecek nesillere aktarımı ise belirlenen millî ve manevi değerlerin gelecek nesillere aktarımıyla mümkündür. Değerler eğitimi ile geçmişten getirilen ve sonradan edinilen ahlaki, millî ve manevi değerler genç nesillere aktarılarak bu değerlerin geleceğe aktarılması başarılabılır. Nihâl Atsız bu değerleri

edebî eserlerinde yarattığı tarihte yaşadığı düşünölen eşsiz kahramanlarla özdeşleştirmeye çalışmıştır. Bu sayede genç nesil bu kahramanlara özenerek onların bünyesinde yer alan bu değerleri de benimsemiş olacaktır.

Değerler ve değerler eğitiminin günümüzde hayli önemsenmesi bu konuda insanlık olarak ne kadar ileri gittiğimizin bir işareti değildir, bu önemin bilakis değerlere duyulan ihtiyacın ne kadar artmasıyla ilgili olduğu gözlerden kaçmamalıdır (Arslan, Yaşar, 2014, s.10). Böyle bir dönemde değerlerin ve değerler eğitiminin ne kadar önem arz ettiği unutulmamalı, milletlerin tarih boyunca edindiği değerlerin gelecek nesillere aktararak sağlıklı ve bilinçli nesiller yetiştirilmelidir. Hüseyin Nihâl Atsız hemen hemen bütün eserlerinde Türk milletinin daha sağlıklı ve güçlü olması, geleceğe daha sıkı sarılabilmesi için gereken tarihin kadim dönemlerinden getirilen millî ve manevi değerleri vurgulamış, gelecek nesillerin bu değerler ışığında yetiştirilmesi gerektiğini öngörmüştür.

Hüseyin Nihâl Atsız ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Suver (1979) yayımladığı çalışmasında Atsız'ın hayatındaki ve Türk milliyetçilik tarihindeki önemli olaylara yer vermiş, Atsız'ın bazı makalelerine değinerek Dönemin önemli isimlerinin Atsız hakkındaki görüşlerini aktarmıştır. Karabulak, (2018) 1931-1975 yılları arasında süreli yayınlarda Türk milliyetçiliğinin seyrini ele alarak Atsız'ın bu dönemdeki makalelerine ve çıkardığı süreli yayımlar üzerine bir çalışma yapmıştır. Togan Yayıncılığın (2015) yayınladığı *Basılmamış Makaleler* adlı eserde Atsız'ın göz önünde olmayan makaleleri derlenmiştir. Akgöz, (2016) *Basında Atsız* eseriyle kronolojik sırayla Atsız'ı konu alan gazete haberlerine yer vermiş bu gazetelerde yaşantısından çeşitli ayrıntıların topluma nasıl yansıtıldığı üzerinde durulmuştur. Deliorman, (2000) ikinci baskısını yayınladığı *Tanıdığım Atsız* adlı çalışmasında yakından tanıdığı Atsız'ı hatıralarıyla anlatmıştır. Polat, (2018) yayınladığı çalışmasında Atsız'ı yakından tanıyan kişilerle iletişime geçerek onlarla Atsız hakkında yaptığı röportajlarına yer vermiştir. Ülker, (2015) yayınladığı *Harşit'in Hırçın Sesi* adlı eserinde Hüseyin Nihâl'in hayatına ve eserlerine kronolojik bir sırayla yer verdikten sonra onun muhtelif yerlerde yayınlanmış makalelerinden alıntılar yaparak Atsız'ın dünya görüşünü aktarmaya çalışmıştır. Tekin, (2015) *Nihâl Atsız* adlı eserinde onun hayatını incelemiştir. Atsız'ı hayatı, fikirleri, yaşantısı, siyasi maceraları ve eserleriyle bir bütün olarak ele almıştır. Atsız hakkında yapılan hemen hemen bütün çalışmalar onun fikri ve siyasi yaşantısıyla örölü biyografik eserlerdir. Yapılan araştırma sonucunda bu eserlerin hemen hepsinin aynı doğrultuda olduğu fikrine varılmıştır. Hayatı anlatılırken siyasi görüşü ve fikri yapısı ele alınsa da değerler eğitimi anlamında Atsız'ın önemle vurguladığı millî ve manevi değerler, bu değerlerin "Öğretim programlarında yer alan kök değerler: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik"ın uygunluğuyla

ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmaların içerik bakımından büyük ölçüde benzer olduğu tespit edilmiştir. Değerler eğitimi alanında yapılan çalışmaların çoğu evrensel değerleri incelemiştir. Atsız'ın edebî eserlerinde tespit ettiğimiz vatanseverlik, cesaret, sevgi, fedakârlık gibi değerlerin değerler eğitimiyle alakalı diğer çalışmalarda da ele alınmış olmasına rağmen millî ruh, millî mefkûre ve kararlılık gibi değerler çoğu çalışmada yer almamıştır. Bu yüzden Atsız'ın edebî eserlerinin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi önemlidir.

Amaç

Hüseyin Nihâl Atsız'ın, Ziya Gökalp ve Rıza Nur gibi Türkçü fikir adamlarıyla kendinden sonra gelecek nesiller arasında milliyetçi, Türkçü kanatta köprü vazifesi gördüğü söylenebilir. Bu vazifesini hayata geçirdiği pek çok fikir yazılarının yanında edebî eserleriyle de gerçekleştirmeye çalıştığı tespit edilebilir. Özellikle kendi bakış açısına göre şekillendirdiği Türk milletine ait millî ve manevi değerlerin fikir yazılarının pek çoğunda açıkça zikretmesiyle birlikte edebî eserleriyle de özellikle romanlarında yarattığı ideal tipler vasıtasıyla yeni nesle benimsetmeye çalışmıştır. Bu çalışmada Atsız'ın edebî eserleri vasıtasıyla Türk milletine ve özellikle genç nesle aktarmaya çalıştığı bu millî ve manevi değerler tespit edilip bu değerlerin orta öğretim müfredatına kazandırılması amaçlanmıştır.

Bu çerçevede yapılan çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmış ve sonuçlar doğrultusunda öneriler sunulmuştur:

H. Nihâl Atsız'ın edebî eserleri taşıdığı değerler bakımından nasıldır?

H. Nihâl Atsız'ın edebî eserleri hangi değerleri içermektedir?

H. Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde tespit edilen değerlerin güncellik durumu nasıldır?

H. Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde tespit edilen değerlerin değerler eğitiminde kullanılabilirlik durumu nasıldır?

H. Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde tespit edilen değerlerin güncellik ve değerler eğitiminde kullanılabilirlik durumu çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir fark oluşturmaktadır mıdır?

Önem

Hüseyin Nihâl Atsız Türk millî kültür ve tarihine hayatı boyunca gerek fikirleri gerekse ardında bıraktığı eserleriyle hizmet etmiş önemli bir düşünür ve yazardır. Fikirleri kendinden sonra gelen pek çok kişi tarafından kabul edilmiş veya eleştirilmiştir: Türkçü, Turancı fikirlere önderlik yapmıştır. Atsız, Ziya Gökalp'ten sonra edebiyatımızda ve fikir

tarihimizde milliyetçilik hareketlerinin en önemli isimlerinden olmuş, hatta Gökalp ile kendinden sonra gelen nesil arasında milliyetçi düşünce anlamında köprü vazifesi görmüştür. Çocukluk yaşlarından ölümüne kadar Türkçü düşünce yapısını benimseyen Hüseyin Nihâl Atsız, yayımladığı eserlerinde Türk milletinin yaşadığı dönemde ve gelecekte karşılaşılabileceği problemleri ve bu problemlerin nasıl çözülebileceğini Türkçü bakış açısıyla anlatmaya çalışmıştır. YÖK veri tabanında yapılan araştırma sonucunda 1996-2017 yılları arasında Hüseyin Nihâl Atsız hakkında yapılan 14 akademik çalışmaya rastlanılmıştır. Bunların dışında pek çok araştırmacı tarafından Atsız'ın itinayla ele alındığı çalışma edebiyat ve kültür tarihimize kazandırılmıştır. Fakat bunların Hüseyin Nihâl Atsız'ın hemen bütün eserlerinde önemle vurguladığı millî ve manevi değerler üzerine doğrudan incelemeye dönük olmadığı görülmüştür. Yazarla ilgili yapılan çalışmalar ekseriyetle onun siyasi hayatı, geçmişi, verdiği mücadele ve eserlerinin tahlilleriyle ilgilidir. Çalışmamız Atsız'ın Türk gençliğine önemli mesajlar verdiği millî manevi değerlerin incelenmesi ve bu değerlerin günümüzdeki geçerliliğinin tespit edilmesi açısından ilktir. Atsız tarihte yaşadığı kabul edilen kahramanları edebî eserlerinde tercih ederek bu kahramanlar aracılığıyla millî ve manevi değerleri okuyucusuna aktarmaya çalışmıştır. Çalışmamız Atsız'ın edebî eserlerini ve bu edebî eserlerde geçen değerleri esas almıştır. Bu değerlerin tespit edilmesi ve günümüz değerler eğitimi sistemine kazandırılması açısından da çalışmamız önem arz etmektedir.

Tanımlar

Milliyetçilik: “Maddi ve manevi açılardan millet ve ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutma anlayışı, ulusçuluk, ulusalcılık, nasyonalizm” (TDK, 2011 :1684).

Turancılık- Türkçülük: “Osmanlının son dönemlerinde çıkmış olan Osmanlılık ve İslamcılık akımları karşısında bütün Türklerin tek vatan ve tek bayrak altında birleştirilmesini amaçlayan akım” (TDK, 2011: 2387).

Değer: “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet; kişinin isteyen gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey; bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” (TDK, 2011: 607).

Değerler eğitimi: Toplumun kabul ettiği ve insanları olumlu yönde etkileyen, insanda bulunması gereken millî, manevi ve evrensel değerleri öğretmek için yapılan açık girişim.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Çalışılan Konu İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Hüseyin Nihâl Atsız'ın hayatı.

12 Ocak 1905 (12 Kânûnisânî 1905) tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen Hüseyin Nihâl Atsız, Osmanlı'ya uzun süreler hizmet etmiş bir aileye mensuptur. Babası Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Midi köyünün Çiftçioğulları ailesinden Mehmet Nail Bey, annesi Trabzon'un Kadioğulları ailesinden Deniz Yarbayı Osman Fevzi Bey'in kızı Fatma Zehra Hanım'dır (Ülker, 2015, s. 23). Mehmet Nail Bey'in ailesinin tespit edilebilen en eski cediti 19. asrın başlarında yaşadığı tahmin edilen Ahmed Ağa'dır. Ahmet Ağa'nın İsmail, Süleyman, Hüseyin ve Şakir isimli dört oğlu olmuştur. Bunlardan Hüseyin Ağa (1832-1894), 1850-1852 yılları arasında deniz eri olarak İstanbul'a gelmiş, okuma yazmayı asker ocağında öğrenmiştir. Askerliği bitince tezkere bırakıp Osmanlı donanmasına katılmış, Makine Önyüzbaşılığına kadar yükselmiştir. Hüseyin Ağa, Emine Hayriye Hanım ile evlenmiş ve bu evlilikten Nevber ile Mehmed Nail adlı iki çocukları doğmuştur. Mehmed Nail Bey, Osmanlı donanmasına girmiş ve Deniz Güverte Binbaşılığına kadar terfi edip bu rütbeyle emekli olmuştur (Tekin, 2015, s. 12). Hüseyin Nihâl Atsız, Mehmet Nail Bey'in ilk eşi Fatma Zehra Hanım'dan olan ilk çocuğudur. İlk ve ortaöğretimini İstanbul'daki Fransız ve Alman okullarında (1911), babasının görevinden dolayı bulunduğu Süveyş'te bir Fransız ilkokulunda daha sonra İstanbul'da farklı okullarda yapmıştır (Tekin, 2015, s. 13). 1922 yılında Askeri Tıbbiye'ye girer. Burada sık sık ideolojik kavgalara tutuşan Atsız, Mesut Süreyya adlı Arap asıllı bir mülazımın kasti ve lüzumsuz selam isteğini reddedince 1925 yılında buradan çıkarılır (Ülker, 2015, s. 23). Hüseyin Nihâl Atsız, 1926 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yüksek Muallim mektebine kaydolur ve 1930 yılında buradan mezun olur. "Anadolu'da Türklere Ait Yer İsimleri" başlıklı makalesiyle Prof. Dr. Fuad Köprülü'nün dikkatini çekerek 1931 yılında Fuat Köprülü'ye asistan olur. 1932 yılında Ankara'da toplanan Birinci Türk Tarih Kongresinde Prof. Dr. Zeki Velidi Togan'a Dr. Reşid Galib'in yaptığı haksız hücum üzerine Atsız birkaç arkadaşı ile birlikte Dr. Reşit Galib'e protesto telgrafı çeker. 1933 yılında Dr. Reşit Galib, Hikmet Bayur ve Hasan Ali Yücel üçlüsünün işbirliği ile asistanlıktan çıkarılır (Öner, 1988, s. 11). Atsız, üniversite asistanlığından çıkarıldıktan sonra 1933 yılının Mart ayında Malatya Ortaokulu'na Türkçe öğretmeni olarak tayin edilmiştir. Burada kısa bir müddet görev yapan Atsız, daha sonra aynı

yıl içinde temmuz ayında Edirne Lisesi edebiyat öğretmenliğine atanır (Sertkaya, 1988, s.40). 1933 yılının Aralık ayında Atsız Mecmua'nın takip ettiği çizginin devamı niteliğinde bir dergi olan Orhun'u çıkardığı ve Edirne'deki faaliyetleri Maarif Vekaletince hoş karşılanmadığı için Hüseyin Nihâl Atsız Edirne'deki görevinden alınmış ve Vekalet emrinde tutulmuştur (Özdemir, 2007, s.17). 1934 yılında Orhun dergisi bakanlar kurulu kararıyla kapatılmıştır. Derginin kapatılmasına ve Atsız'ın Vekalet emrine alınmasına gerekçe olarak ise onun Türk Tarih Kurumu tarafından liselerde okutulmak üzere ders kitabı olarak çıkarılan dört ciltlik eserin yanlışlarını tespit ve tenkit eden bir yazı kaleme alması gösterilmiştir (Özdemir, 2007, s.18). 1934'te Kasımpaşa'daki Deniz Gedikli Hazırlama Okuluna Türkçe öğretmeni olarak tayin edilmiştir. (Yurtsever,"Hüseyin Nihâl Atsız Beğ'in Yaşantısı" *Atsız Armağanı II*, 2017, s.14). Atsız, Nazım Hikmet'in bazı dergilerde Namık Kemal ve Mehmet Emin Yurdakul gibi sanatçıları eleştiren yazılarını yayımlaması üzerine "Komunist Don Kişot'u Proleter Burjuva Nazım Hikmetof Yoldaşa" adlı bir broşürle 1935 yılında ona cevap vererek tekrar tüm okları üzerine çeker ve İstanbul 3. Ceza Mahkemesinde "hükümeti tahkir ve gençliği suç işlemeye tahrik ettiği" iddiasıyla yargılanır fakat beraat eder (Özdemir, 2007, s.19). 1936 yılında ikinci eşi olan Bedriye Hanımla evlenir. Bedriye Hanım, Râşid Kazı-zâdelers ailesine mensuptur (Sertkaya, 1988, s. 41). Aynı zamanda Bedriye Hanım'ın kız kardeşi Behice Hanım da Mehmet Kaplan'la evlidir, dolayısıyla Atsız ve Kaplan bacanak olurlar (Özdemir, 2007, s. 19). Bu evlilikten 1939 yılında ilk oğlu Yağmur, 1946 yılında ikinci oğlu Buğra dünyaya gelir. Nihâl Atsız, Deniz Gedikli Erbaş Ortaokulunda görevliyken okulun yönetmenliğine göre Türk olmayanların okula alınmaması kuralına uyar ve sınav komisyonundayken sorduğu sorularla adayların Türk olup olmadıklarını tespit eder ve okula alınmayan bu adaylar yüzünden düşmanı çoğalır. Atsız sınav komisyonundan çıkarıldıktan sonra Türk olmayanlar okula alınmaya başlar ve bunun üzerine Atsız okul müdürüne selam vermez. 1938 yılında Arnavut asıllı müdürün Millî Savunma Bakanlığına yazdığı bir yazı sonucunda vazifesinden ihraç edilir. Bu ihraç yüzünden Hüseyin Nihâl Bey'e memurluk yolu kapanmıştır (Özdemir, 2007, s. 20). 1939 yılında Özel Boğaziçi Lisesinde edebiyat öğretmenliğine başlayan Atsız'ın ilk çocuğu Yağmur Atsız aynı yıl dünyaya gelir. 1940'ta Türk Edebiyatı Tarihi, Dede Efendi, Hayatı ve Eserleri, 900'üncü Yıl Dönümü isimli eserlerini yayınlar. Dalkavuklar adlı romanı 1941 yılında neşreder. 1943 yılında Orhun dergisini tekrar çıkarır. En Sinsi Tehlike, Hesap Böyle Verilir ve Türkiye Asla Boyun Eğmeyecektir adlı eserleri aynı yıl yayınlanır. II. Dünya Savaşı esnasında faaliyetlerini fazlasıyla artıran komünistlere karşı resmî makamların bu hareketlere karşı tedbir almak yerine seyirci kalmaları Atsız'ın 1944'te dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu'na hitaben açık bir mektup yayınlamasına vesile olmuştur (Mete, 1994, s. 18). Atsız bu mektubunda

memleketin yüksek makamlarında bu memlekete bağımsızlığı çok görmüş insanlara niçin yer verildiğini sorgulamıştır. Dergisinin kapanmadığı taktirde bir sonraki mektubunda hükümetin komünistleri devlet hizmetinde barındırdığına dair örnek ve delilleri sunacağını yazarak mektubunu bitirmiştir (Ercilasun, 2018, s. 68).

İkinci açık mektupta Atsız, Giritli Ahmet Cevad Emre, Pertev Naili Boratav, Sabahattin Ali ve Sadrettin Celal Antel'in Marksist faaliyetlerini belgeleriyle açıklamış ve Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'i de istifaya çağırmıştır. Bu ikinci mektup yurtiçinde ciddi ses getirmiş İstanbul ve Ankara başta olmak üzere pek çok şehirde komünizm aleyhine gösteriler düzenlenmiştir. Hasan Ali Yücel bu olaylar üzerine Atsız'ın Boğaziçi Lisesindeki edebiyat öğretmenliği görevine son vermiştir. Ayrıca Orhun dergisi kapatılmış ve Sabahattin Ali kışkırtılarak Atsız hakkında hakaret davası açmaya yönlendirilmiştir. Davanın ilk duruşması 26 Nisan 1944'te yapılmış, milliyetçi gençler duruşma salonunu doldurmuş, Sabahattin Ali ve komünizm aleyhinde gösterilerde bulunmuşlardır. Bu sebepten dolayı dava 3 Mayıs 1944'e ertelenmiş, bu ikinci oturuma milliyetçi gençler alınmamıştır (Öner, 1988, s. 40). Bu dava Atsız ve Ali davası olmaktan çıkmış komünistlik-Türkçülük davasına dönüşmüştür. Dava sonucunda Atsız dört aya mahkum edilmiş ve cezası ertelenmiştir. Aynı yıl Hüseyin Nihâl Atsız ve arkadaşları hakkında İnönü'nün baskısıyla Sıkıyönetim Mahkemesinde gizli cemiyet kurmak, düzeni yıkmaya çalışmak, hükümeti devirmek gibi suçlamalarla Irkçılık-Turancılık davası başlatılmıştır. 1945 yılında bu dava sonucunda Atsız altı buçuk yıl hapse mahkum edilmiş olup bu kararı Askeri Yargıtay bozmuştur. Bir buçuk yıla yakın hapis yatan Atsız Yargıtay'ın kararı bozması üzerine tahliye edilmiştir. 1946 yılında Bozkurtlar'ın Ölümü adlı romanı ve Yolların Sonu adlı şiir kitaplarını neşreden Atsız, 1949 yılında Süleymaniye Kütüphanesine uzman olarak atanmıştır. Aynı yıl Bozkurtlar Diriliyor romanını yayınlamıştır. 1950'de iktidarın değişmesi ile Orkun dergisini tekrar çıkarmış ve Haydarpaşa Lisesine öğretmen olarak atanmıştır. 1952 yılına gelindiğinde Ankara Lisesinde verdiği konferans sonrası hakkında soruşturma başlatılıp öğretmenlik görevine yine son verilmiştir. Soruşturma Atsız'ın lehine sonuçlanmasına rağmen türlü bahanelerle öğretmenliğe dönmesi engellenip tekrar Süleymaniye Kütüphanesi görevine tayin edilmiştir. 1958 yılında Deli Kurt adlı romanını yayınladıktan sonra 1959'da Z Vitamini adlı romanını tefrika eden Hüseyin Nihâl Atsız ilerleyen yıllarda pek çok eseri kaleme alıp 1969 yılında kendi isteğiyle emekliye ayrılmıştır. 1972'de Ruh Adam adlı romanını yayınlamıştır ve 1975 yılında kardeşi Nejdet Sancar Bey'i kaybetmiştir.

Hayatı boyunca tüm olumsuzluklara göğüs gererek inandığı davasından asla ödün vermedi. Onu ne hapishaneler ne de dönemin siyasi iktidarlarının başına ördüğü çoraplar

durdurabildi. Bütün hayatı boyunca Türk gençliğinin millî şuur ve ruhunu uyanık tutmaya çalıştı. 11 Aralık 1975 tarihinde art arda geçirdiği kalp krizleri sonucunda kendi tabiriyle uçmağa vardı. Kabri Karacaahmet mezarlığında kardeşi Nejdet Sançar'ın yanındadır.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın fikir hayatı.

Hüseyin Nihâl Atsız hayatını Türkçülük ve Turancılığa adadı. Hüseyin Nihâl Atsız, Türkçülüğü ırkçılık, Turancılık ve militarizm adlı üç cepheden oluşan bir mücadele olarak görür. Irkçılık: Türk soyunun diğer bütün soylardan üstün olduğunu kabul eder. Bu üstünlüğün bozulmaması için diğer ırklarla karışmaması gerektiğini savunur. Devletin üst kadrolarına yabancı soydan gelenlerin yerleştirilmesine karşı çıkar. Turancılık: Türk soydaşları tek bayrak altında toplanmalıdır ve eskiden Türklere ait olan toprakların yine Türklere ait olmalıdır. Militarizm ise, askerlik ve orduyla alakalı meseleleri ön plana çıkarmak askerlik konusuna eğitimde ilk sırada yer vermektir. Atsız'ın hayat damarı hiç şüphesiz mücadele ve savaştır, mücadelecî ve savaşçı kişilik orduya ve askerliğe birinci dereceden yer vermesine sebep olmuştur (Ercilasun, 2017, s. 113). Hayrani Ilgar bir röportajında Atsız'ın milliyetçilik tabirini kullanmayıp onun yerine Türkçülük ifadesini tercih ettiğinden bahsetmiştir (Polat, 2018, s. 139). Hüseyin Nihâl Atsız'ın fikirlerini etkileyen iki önemli isim: Ziya Gökalp ve Dr. Rıza Nur'dur.

Ziya Gökalp, 23 Mart 1876 yılında Diyarbakır'da dünyaya gelmiştir. Amcası Hasip Efendi'den Arapça, Farsça dersleri ve Mülki İdadi Mektebinde fıkıh kelim dersleri alırken bir yandan da hocası Yorgi Efendi'den tabii ilimler derslerini kuru bir materyalizm etkisiyle alır fakat eski usullerle öğretilen kelim dersleri ile fenni ilimleri dengeleyemez. Yorgi Efendi'nin yanında Abdullah Cevdet'le temasa geçen Ziya Gökalp ondan biyolojik materyalizme dair eserler edinirken Gazali, Muhiddin-i Arabi gibi isimleri de okur. Bu durum onu derin bir maneviyat buhranına sürükler (Ersal, 2012, s. 247-248). Ömer Seyfettin ve Ali Canip'in Genç Kalemler ile açtığı Türkçeciliğin bayrağını Ziya Gökalp alır. Ülken'e göre Ziya Gökalp'in iki farklı kişiliği vardır. Birincisi Diyarbakır'da Tanzimat devrini yaşayan Osmanlı milliyetçisi diğeri Selanik'teki Türkçü Ziya'dır. Osmanlı milliyetçiliğinden Türkçülüğe geçiş uzun bir zamana yayılmamış bilakis tam bir ruh devrimi manzarasıyla karşımıza çıkmıştır (Ülken, 2013, s. 450). Milliyetçilik hareketleri II. Meşrutiyetin ilanından sonra hız kazanmıştır. Bu dönemde Ziya Gökalp milliyetçilik tartışmalarında önemli bir yere sahip olmuştur. Gökalp'in İttihat ve Terakki ile olan bağlantısından dolayı milliyetçi düşünceleri sadece fikirsel aşamada kalmamış aynı zamanda onun fikirleri milliyetçi-Türkçü çizgide siyaset ve idare tarzının oluşmasında ve uygulamasında da çok etkili olmuştur (Kara, 1989, s. 5).

Rıza Nur: Türk fikir ve siyaset adamlarının en önemli isimlerinden olan Dr. Rıza Nur, 1879'da Sinop'ta doğmuştur. 1885'te girdiği Askeri Tıbbiye 'den 1901'de mezun olmuştur.1908'de ikinci Meşrutiyet ilan edilince Sinop'tan mebus seçilmiştir. Önceleri katıldığı İttihat ve Terakki'ye daha sonraları muhalif olmuş, Bab-ı Ali Baskını'ndan sonra sürgüne gönderilmiştir. Mütareke yıllarında ülkeye dönerek Kurtuluş Savaşı başlayınca o da mücadeleye katılmıştır. 1920'de açılan ilk mecliste tekrar mebus olan Dr. Rıza Nur, TBMM'nin Millî Eğitim Bakanı olduktan sonra Dışişleri ve Sıhhiye Vekilliği de yapmıştır. Moskova ve Lozan antlaşmalarında delege olarak görevlendirilmiş, İzmir Suikastı'ndan sonra ülkeden ayrılmak zorunda kalmıştır. Dr. Rıza Nur Atatürk'ün ölümünden sonra tekrar ülkeye dönebilmiştir. Rıza Nur'un Türk Tarihi kitabıyla başlayan münasebetleri daha sonra bu ikiliyi manevi baba oğul ilişkisine kadar götürecektir. Ziya Gökalp kendinden önceki Türkçülük sahasında yapılan çalışmaları, getirilen yeni fikirleri ve teklifleri bir arada sentezleyerek milletin yeni hayatına tatbik edilecek bir reçete olarak sunduğu için cumhuriyetin ilk yıllarında zirve isimdir. Rıza Nur ise Türk milliyetçiliğinin olumlu tesirlerinin silinmeye çalışıldığı, devlet kurumlarındaki köşe başlarının ele geçirilip baskı gruplarına hakim olunmak istendiği bir ortamda Türkçü mücadeleyi sürdürmüş ve Ziya Gökalp ile Atsız arasında köprü vazifesi görmüştür (Öner, 1988, s. 6). Böylelikle Atsız, Ziya Gökalp'in 1924 yılında ölümüyle bıraktığı Türkçülük bayrağını devralarak bu ülkü bayrağını yükseltip dalgalandırdı. Türkçülük bayrağını ömrünün sonuna kadar şanla ve şerefle taşıdı (Ateşoğlu, 2000, s. 90). Türkçülük tarihinin son asırda Ziya Gökalp ve Rıza Nur'dan sonra gelen en büyük temsilcisi Nihâl Atsız, hayatını bu dava uğrunda en küçük menfaat gözetmeksizin harcadı. Türkçülük fikrini sadece fikir aşamasında bırakmayıp aynı zamanda eyleme dönüştüren Hüseyin Nihâl Atsız, bu yönüyle yazı hayatına ilk başladığı günlerden itibaren ömrünün sonuna kadar milliyetçi çevrelerde ciddi bir ağırlığa sahip olup yirminci asırda Türkçülük ideolojisinin Ziya Gökalp'ten sonraki en önemli figürü hâline gelmiştir. Buna neden olan en önemli etkenlerden biri de onun açık yüreklilikle ortaya koyduğu Türkçülük anlayışının diğer fikirlerden ayrı olarak resmî milliyetçilik ve Türk İslam sentezinden uzak duruşudur (Kakışım, 2016, s. 30).

Atsız'ın dünya görüşünün en önemli temellerinden biri de millî ruhtur. Atsız Yahya Kemal'den aldığı kökü mazide kalan atiyim örneğiyle maziyi ve geleceği birleştiren millî şuuru açık bir genç nesil hayal etmiştir. Mazi ve geleceği birleştirmiş bir millet, millî ruhuna sürekli heyecan ve enerji verecek iki önemli besin kaynağına sahip demektir. Yetiyecek yeni neslin millî şuurunu mazideki şanlı kahramanların tecrübeleriyle sürekli açık tutmak, mazi ve geleceği millî mefkûre doğrultusunda birleştirecek en önemli unsurlardan biridir. Ona göre ne vatan yalnız kuru topraktır ne de millet sadece insan yığınından müteşekkildir. İnsan yığını

millet ve kuru toprağı vatan yapan şey hatıralar, izler ve eserleridir. Bunun için ecdadın eserleri mukaddestir (Atsız, 2011, s. 109). Nitekim Toprak-Mazi şiirinde Atsız:

" Mazi ırkın yarattığı coşkun bir seldir,
Mazi bizim alnımızı göğe yükseltir,
Geçmişlerin gecesinden ışık alırız...
Bir düşünsen mazideki olan işleri
Hâdisatın büyüklüğü seni şaşırır.
İstersen gel yad edelim o geçmişleri..."

Kaynar elbet damarında halis Türk kanın,
Damarında çünkü kanı var "Atilâ"nın,
Avrupa'nın her ırkından toplanan ordu
Onu Galya ovasında zorla durdurdu..."(Atsız, 2004)

diyerek millete ait şanlı tarihin onu alını açık, duruşu dik ve gururlu bir şekilde geleceğe taşıyacağını vurgulamıştır. Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor adlı romanlarında, Türk milletinin millî benlik ve istiklal mücadelelerinde kendi şahsi menfaatlerini hiçe sayıp milletinin uğruna kendisini feda eden, adları unutulmuş ölümsüz kahramanları tarihin tozlu sayfalarından çıkarıp gelecek nesillere aktarmıştır. Bilge Kagan ve Tonyukuk'un M.S 8.yy. da üstlendiği görevi o 21. yy. da üstlenmiş, bu sayede gençliğin millî şuurunu açık tutmaya çalışmıştır. Çünkü biliyoruz ki tarih bilincine sahip, tarih bilimine vakıf bir kişi için mazi ile gelecek arasındaki ilginin şeffaflığı, mazi ile hâl arasındaki ilişkinin şeffaflığıyla paraleldir. Mazi zaman içinde gelişirken kendi değerini de muhafaza eder (Tural, 2017, s. 85).

Duygu ve düşünceleri anlatmaya yarayan imler dizgisine dil denir ve temeli yaratılıştaki bulunan bir yeti ile uylaşmalardan doğmuştur (Gencan, 2001, s. 21). Nasıl ki maziye öğrenmek ve ona sahip çıkmak millî ruh ve şuru sürekli uyanık tutuyorsa dil de bir milletin benliğinin korunmasındaki en önemli faktördür. Bir milleti esaret altına almakla ya da onu son bir birey kalıncaya kadar öldürmekle yok edemezsiniz; millet elinden alınan dil özgürlüğü ile kendi benliğini yitirip yozlaşmış yok olur gider (Atsız,). Dil bir milletin benliğini koruyan ve hafızasını sürekli canlı tutan en önemli etkidir. Atsız ordusunu kaybeden bir milletin tehlikede olduğunu, istikbalini kaybeden bir milletin korkunç bir felakete düştüğünü, dilini kaybeden bir milletin ise yok olmaya mahkum olduğunu söyleyerek

dilin bir milletin en değerli malı olduğunu belirtmeye çalışmıştır (Atsız, 2015, s. 291). Milletler kendi dillerini muhafaza ettiği sürece istiklallerini ve istikballerini garanti altına almış olurlar. Atsız, şiddetle Türkçenin sadeleştirilmesi taraftarıdır. O her zaman arı bir dil hayalini kurar. Bir yazısında, dilin yüzde yüz arılaştırılamayacağını savunanlara karşı biz de tamamen arılaştırılmasına çalışırız, yüzde yetmişini başarırız zararlı mı çıkarız diyerek cevap verir (Atsız, 2015, s. 292). O, dillerin başka dillerden kelimeler alarak zenginleşeceğine inanmaz bunu da yabancı göçmenlerin bir milletin nüfusunu çoğaltmayacağı örneğiyle destekler (Atsız, 2015, s. 297). 8. yüzyıldan sonra Arapça, 19. yüzyıldan sonra da Batı dillerinin etkisinde kalan Türkçenin korkunç bir kargaşa içinde olduğunu belirten Atsız, bu kargaşanın giderilip arı bir Türkçeye kavuşabilmek için yapılması gerekenleri birkaç maddeyle sıralar:

- *Devletin ismi Türkistan olarak değiştirilmelidir.*
- *Devlet teşkilatlarında bütün müessese, rütbe ve unvanlar Türkçeleştirilmelidir.*
- *Bütün bilimsel terimler Türkçeleştirilmelidir.*
- *Bütün müessese ve teşkilat isimleri Türkçe olmalı, yapmayanlara büyük para cezaları verilmelidir.*
- *Soy adları Türkçeleştirilmelidir.*
- *Tecrübeli bir dil heyeti kurularak Türkçesi bulunabilecek kelimeler tespit edilip sonra yavaş yavaş bu kelimelerin kullanılması mecbur kılınmalıdır.*
- *Türkiye'nin vilayetlerinin isimleri o vilayetleri fetheden kahramanların isimleri ile değiştirilmelidir.*
- *İlkokuldan başlayarak bütün okul kitapları Türkçü zihniyetle yeniden hazırlanmalıdır.*
- *Yeni ihtiyaçların doğurduğu kelimeleri yabancı dillerden almak yerine bunlar için yeni Türkçe kelimeler üretilmelidir (Atsız, 2015, s. 316,317,318,319).*

İtaat ve fedakârlık; bu iki kavram Hüseyin Nihâl Atsız'ın hemen bütün roman ve şiirlerinde Türkçülük yolunda vazgeçilmeyen önemli iki unsurdur. Atsız, millî ruh ve millî şuurla bireylerin ülkü uğruna iki önemli tavrı sergilemesini bekler. Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Deli Kurt gibi romanlarında hemen hemen bütün kahramanları istikbal, istiklal ve hatta arkadaşları için kendi canlarını hiçe sayarak ölüme atılmayı eğlenceli bir oyun gibi görürler. Kahramanlar komutanlarının veya liderlerinin tek bir hareketiyle, sözüyle

onların isteği doğrultusunda gözlerini bile kırpmadan canlarını feda edebilir, en kıymetlilerinin bile canlarını hiçe sayabilirler.

...Bin asır geçse de rastlanmaz onun bir eşine,

Buyruk aldım diye ok fırlatıyor evdeşine... (Atsız, 2004, s. 42)

"... Ülkü uğruna gönüller delidir.

Kişiler ülkü için ölmelidir.

Tanrı'nın insana değmiş elidir

Şu ölüm adlı güzel şey... Saralım...." (Atsız, 2004, s. 40)

Atsız, Kömen adlı şiirinde itaat ve fedakârlık kavramlarını özellikle vurgular. Ülkü uğruna ölümü ne kadar güzel bir şey olduğunu dile getirir. Bireylerin buyruk aldıkları için gözlerini kırpmadan evdeşlerine bile ok atabileceklerini, atmaları gerektiğini savunur. Ülkü uğruna hizmet edenlerin bu derece ciddi ve tartışılmaz hareketleri onları mutlak başarıya götürecektir. Atsız'ın ideal tipler olarak romanlarında bizlere tanıttığı millî duyguları hassas olan güçlü roman kişilerinin ortak özelliği hepsinin ölümüne devlete bağlı olmalarıdır (Özdemir, 2007, s. 241).

"...Onbaşı Yamtar şimdi kayaya ilmikleğiği kemerine daha sıkı sarılmaya mecburdu. Çünkü artık onbaşıya sarılarak uzayan belki yirmi kişi olmuşlardı... Fakat Yamtar itiraz etmiyor, irkilmiyor, yalnız kemere daha sıkı tutunmaya uğraşıyordu. Bu ara yıldırımdan daha keskin gök gürültüsünden daha güçlü bir ses yükseldi.

- Kurt Kaya , elini çöz!..

.... Kurt Kaya Yamtar'ın ardına yapışan erlerin arkadan onuncusuydu. Yüzbaşının buyruğunu alınca bir an tereddüt etmedi ve kara azgın sular bu on eri bir anda yuttu..." (Atsız, 2015, ss.21, 22).

"Yırtıcılar az yaşar... Uzun sürmez doğanlık...

Her ışığın ardında gizlidir bir karanlık.

Adsız sansız olsa da, en büyük kahramanlık;

Göz kırpmadan saldırıp bir daha dönmemektir..."(Atsız, 2004, s. 49)

"...Gögse çiçek takılır.

Solunca atmak için.

Tanrı kızlar yaratmış

Erlere satmak için.

İnsan büyür beşikte

Mezarda yatmak için.

Ve.....

Kahramanlar can verir

Yurdu yaşatmak için..." (Atsız, 2004, s. 20)

Yukardaki örneklerde Atsız'ın hemen hemen bütün şiir ve romanlarında yazar kendi hırçın, fedakâr ve itaatkar karakterini yansıtır. " Hüseyin Nihâl Atsız, Türkçülüğün hem fikir hem mücadele sahalarında büyük rol oynamış bir idealisttir. Türk milliyetçiliğinin mütefekkir ve mücadelecisi olarak O, birkaç nesil üzerinde derin tesirler meydana getirmiştir." (Suver, 1978, s. 7). Ona göre büyük Türk ülküsü yolunda ilerleyen bireyler millî ruh ve heyecanla ülkeye varmak için hiçbir fedakârlıktan kaçınmamalı, bu yolda emin adımlarla ilerlerken geçmişteki tarihimize mal olmuş ölümsüz kahramanları daima yad ederek onları örnek almalıdır. O bir fikir adamı olarak neredeyse bütün eserlerinde bin yıldan daha uzun bir sürede oluşturulan Türk tarihinin çalışarak, fedakârlık yaparak azimle hiç bıkmadan hareket edilerek korunması ve geleceğe taşınmasını gerektiğini vurgular. Çünkü bu uğurda ne Kürşad ne Alparslan ne de Atatürk hiçbir fedakârlıktan kaçınmamışlardır.

Atsız'ın dünya görüşü.

"Dinin bir ruh ihtiyacı olduğunu bilim kabul etmiştir." (Hüseyin Nihâl Atsız)

Dinî beşerî bir varlık olan insanın bir ruh ihtiyacı olarak tanımlayan Atsız, bir milletin ahlaki temellerini de bir arada tutan olgunun din olduğunu dile getirmiştir. O, millet hayatını ululaştırın ve yükselten değer olarak din olgusunu vurgulamıştır (Öner, 1988, s. 59). Atsız, "Yobazlık Bir Fikir Müstehasesidir" başlıklı yazısında kendisinin dine, özellikle İslamiyet'e karşı düşüncesini dile getirmiş, İslamiyet'in ona göre Hz. Muhammed'in kendi tasavvur ettiği bir öğretiler dizisi olduğunu özetlemiştir. Bu yazısıyla kendisini genel olarak dinlere bakışı anlamında lâ-dinî diye tanımlamak mümkündür ve en kolay yoldur. Fakat bu yazının Atsız gibi öfkeli ve keskin karakterli bir kişinin, Hasan Bağcı'nın Oku adlı dergisinde Ziya

Gökalp’le Türkçülük ve Türkçülere saldırmasına öfkelenerek kaleme aldığı unutulmamalıdır. Konya’daki “Oku” dergisi yazarı Hasan Bağcı, Ziya Gökalp’in Türkçülüğü İslamiyet’e karşı çıkardığını ve Türkçülüğün büyük Yahudi Himayesi gördüğü iddialarına (Tekin, 2015, s. 249) karşı Atsız öfkelenmiş ve bu yazıyı kaleme almıştır. Her ne kadar dini bir milletin kutsiyeti olarak görse de Atsız için her şeyden önce gelen değer elbette ki soy birliğidir. Hayatını inandığı değerler uğruna harcamış güçlü bir karakter olan Hüseyin Nihâl Atsız, Türkçülük ideolojisini diğer tüm ideolojik, mistik, tasavvufi unsurlardan üstün tutar. Deli Kurt adlı romanında roman kahramanı Murat ile Gökçen’in annesinin arasında geçen diyalog:

- ” Bacım! Sen gerçekten Müslüman değil misin?”

- ” Oğul! Siz Osmanlılar da Karamanlılar gibi insanın yüreğindeki nesneye mi karışırsınız? Müslüman olup olmadığımı niye soruyorsun? Türk olduğum yetmiyor mu?»

- «Yanlış anlama bacım. Niçin Müslüman değilsin diye sormuyorum. Müslüman değil misin, değilsen nesin diye soruyorum.»

- «Müslüman değilim.»

- «Nesin?»

- «Türküm dedim ya...» (Atsız, 2015, s. 149)

Atsız’ın Türklük ve Türkçülük inancının diğer tüm inançları nasıl gölgede bıraktığını ispat eder. Sadece fikir eserlerinde değil edebî eserlerinde de Atsız, millî ruh bilincini okuyucularına dikte eder. “Yüzde yüz Türk olduğun zaman cihan senindir.” mısraı Türkçülük inancının diğer tüm inançlardan üstün olduğunu tekrar ispat eder.

Atsız için millî ruh felsefe ve tasavvuftan çok daha önemlidir. Hatta o, Ruh Adam romanında Selim Pusat’ın iş yerinde sohbet ettiği arkadaşıyla tasavvuf fikrinin saçmalıklardan ibaret olduğunu vurgular. Bu vurgulama sadece İslam kaynaklı bir mistisizmle ilgili değildir. Aynı zamanda Bozkurtlar adlı romanında yazar, esaret altındaki bir Türk çerisi olan Yamtar’ın bir filozof olan Şen-ma ile karşılaşmış onun öğrencisi olmaya karar verdikten sonra felsefenin aslında kendisine göre olmayıp saçmalıklar ve yalanlardan ibaret olduğunu, kendisine yakışanın sadece bağımsızlık için savaş ve mücadele olduğunu kahramanın ağzıyla açıklayarak felsefenin de yazar açısından ne derece gereksiz olduğunu vurgular (Atsız, 2015, s. 347). Bu yargı Atsız’ın İslam’a veya dine bakış açısıyla alakalı değildir bilakis tasavvufun salt İslam inancıyla yoğrulmadığını, Budizm, Hristiyanlık ve Yahudilik gibi pek çok dinden izler taşıdığı için dejenere olmuş bir yapıya sahip olduğunu Ruh Adam adlı eserinde vurgulayarak aslında tasavvufun gerçek İslam’la bağdaşmadığını belirtmeye çalışmış olabilir.

Hüseyin Nihâl Bey dini, kişisel özgürlük alanı olarak görmüştür; fakat ona göre soy bireyleri millet olma seviyesine taşıyan bir milleti birbirine bağlayan ve milletin ruhunu, mazisini, birlik ve beraberliğini oluşturan en önemli etkidir.

Elbette ki Atsız'a göre Türk milletine en uygun din İslamiyet'tir. Atsız İslamiyet'i reddetmemiş aksine Türk Milletinin dini olarak kabul etmiş, bunu da pek çok ifadesinde dile getirmiştir. Atsız, Müslümanlığı milleti sürekli besleyen bir enerji ve savunma kaynağı olarak görmüştür (Tekin, 2015, s. 262). Atsız'a göre komünizm iki önemli unsurla durdurulabilir: Bunlardan biri milliyetçilik diğeri ise dindir. Her ikisini kullanmak şüphesiz daha akıllıca olacaktır (Atsız, 2015, s. 12). Muzaffer Eriş'in anlattığı bir hatıra çok önemlidir. "Bir gün Atsız ve Nejdet Beğlerle oturuyoruz. Konu açıldı. Ben dedim ki: ' Amca, Türk Birliği gerçekleşti. Bir bayrak altına toplandık. Bu devletin dini ne olacak?' Bana bir kızdı, bir kızdı: ' Ne demek istiyorsun Muzaffer?' dedi. 'Elbette ki İslam olacak. Başka bir şey düşünülebilir mi?' (Yıldırım, 2015, s. 530). Bu diyalogdan da anlaşılacağı gibi Atsız'a göre İslamiyet bir millet olarak Türklerin vazgeçilmezidir. İslamiyet'in, kişisel olarak ahlaki anlamda insanlara düzen vereceğine inandığı gibi bu dinin bir Arap propagandasına dönüştürülmesine de şiddetle karşı çıkar. Aslında Atsız'ın dinle ilgili fikirlerini özetlersek o, İslamiyet'i Türklüğü yozlaştırmak için kullananlara şiddetle karşı çıkmıştır. İslamiyet adı altında Türklerin Araplaştırılmaya çalışılması onun en büyük korkularından biri olmuştur.

İslamiyet'e şiddetle karşı çıkan birinin şiirlerinde sık sık şehitlik makamını kullanması, İhlas Suresini arüz kalıbıyla Türkçeye çevirmesi düşünülemez.

Refet Körüklü anlatıyor:

"Atsız hastaydı. Kalbinden rahatsızdı. Muzaffer Eriş ile yanındaydık, kendisine Yasin okumaya başladım! Yasin Suresini okudukça 'Oku amca oku!' dedi, iyi geliyor . Atsız, Şamanist olsa böyle der miydi." (Yıldırım, 2015, s. 532)

Türk tarih romancılığının yakın dönemi.

Türk roman tarihi içinde her zaman oldukça özel bir yeri olan tarihî romanlar bir yazınsal biçim olarak Türk romanına yaptığı katkı bir yana Türkiye'de roman okunması ve roman türünün popüler biçimde ortaya çıkışı anlamında da oldukça önem arz eder. Tanzimat Dönemi'nden beri genel anlamda öncelikle bir okuma bilinci ve bunun yanında bir millî bilinç oluşturulması kaygısıyla yazıldığı gözlenen Türk tarihî romanları bu anlamda gerek yazılma nedenleri gerekse okunma biçimleri bakımından bu iki amacın gerçekleşmesi yolunda da bilinen ve ilgi gören bir tür olarak az çok tezli bir roman türü olarak şekillenmiştir.

Bu çerçevede Türk tarihî roman türünün gelişim sürecine bakıldığında modern

anlamda ilk tarih romancıları olarak söz gelimi Ahmet Refik Altınay'dan, Abdullah Ziya Kozanoğlu'ndan M. Turhan Tan'dan, Feridun Fazıl Tülbentçi'den, Reşat Ekrem Koçu'dan ve Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'ndan ve bir tarih romancısı olmasa da özellikle Çağlayanlar adlı uzun hikâyeleriyle A. Hikmet Müftüoğlu'ndan söz etmek mümkündür. Bu ilk modern tarih romancıları arasında oldukça fazla popüler içerikle bilinen A. Ziya Kozanoğlu'nun popüler tarih romancılığına yaptığı katkı bir yana diğer tarih romancılarının ciddi edebî katkılarının altını ayrıca çizmek gerekmektedir.

İlk tarihî roman temsilcileriyle az çok şekillenen tarih romancılığından bahsederken özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yılları ve Millî Mücadele Dönemi anlatıları olarak başta Ömer Seyfettin olmak üzere tarih temalı Türk öyküsünü de ayrıca düşünmemiz gerekmektedir.

Bütün bu süreç dâhilinde hem teknik hem de biçim olarak gelişen Türk tarih romancılığı Cumhuriyet Sonrası Dönem 'de çoğunda gözlenen Namık Kemal'in Cezmi'sinden etkileşimle yoğun bir millî içerikle de ayrıca biçim kazanmış ve daha usta temsilciler ortaya çıkmıştır.

Yakın dönem içinde başlıca temsilcilerini başta Hüseyin Nihai Atsız, Kemal Tahir, Tarık Buğra, Attila İlhan olmak üzere Oğuz Özdeş, Mustafa Necati Sepetçioğlu daha yakın, daha düz ve popüler dizgede yazılan Yavuz Bahadıroğlu gibi romancıları bu anlamda sayabiliriz. Türk tarih romancılığını 80 sonrası postmodern döneme kadar taşıyan bu yakın dönem sonrasının söz gelimi Orhan Pamuk, Nedim Gürsel, İ. Oktay Anar, Gürsel Korat gibi yeni ve daha kuramsal bir çerçevede sürmesi ise hayli ilginç bir başka gelişme sürecini temsil etmektedir.

Türk tarih romancılığı genel özellikleri ve Nihâl Atsız.

Tarih romancılığımız bir biçimde de tezli ve mesaj kaygılı bir dizgede şekillenmiştir. Bu manada 1862'de tercüme edilen 'Terceme-i Telemak'a yüklenen ve bu çeviriden beklenen tarih ve devlet misyonu bile bu kanaati pekiştirecek niteliktedir. Tarihî romanla verilmek istenen bilinç ve mesaj aktarım gayesi hem anlatımı hem de biçimi etkilemiş daha öncesindeki temsilcilerinde görülen salt macera anlatımlı tarihî romanlar giderek daha militarist, devletçi ve daha üst bir tarih bilincini ele almaya başlamış, macerayı da içermekle beraber yapı bilgisi, tematik zenginlik ve anlatım şekilleri bakımından da özellikle Hüseyin Nihâl Atsız ve Oğuz Özeş romanlarındaki felsefi ve düşünsel içerik ve Kemal Tahir romanlarındaki sosyolojik ve politik içerikle hem Türk düşünce hayatına hem de toplumsal gidişatına etki edecek daha geniş bir alanda yazılmaya ve okunmaya başlamıştır.

Genel olarak eskiden beri süregelen klasik ve kanıksanmış anlatım biçimlerinden uzaklaşan, bildik gündelik folklorik unsurları tüketim derecesinde kullanmakla malul tarihî macera arayışından arınmış, kaba şiddet gereğince işlenmemiş aşk ve cinsellikle renklendirilerek kotarılan anlatıları öteleyerek daha zengin ve oylumlu bir anlatımla estetik ve yapısal kaygılar taşıyan tarihî romanlara geçiş döneminin ürünleri olarak da görebileceğimiz bu romanların ilk habercisi olarak Hüseyin Nihâl Atsız dikkat çekmektedir.

Yayımlanış tarihlerine göre tam da ideolojinin ve siyasanın orta yerinde durarak yazan bir Türkçü romancının ürünleri olarak şekillenmiş olsalar da bütün siyasal içeriğine rağmen oldukça ciddi bir edebiyatçı işçiliği anlamında da dikkati çeken ve kronolojik olarak bakıldığında daha da kuvvetlendiği gözlenen Hüseyin Nihâl Atsız romanları: - Dalkavuklar Gecesi, İstanbul 1941, Bozkurtların Ölümü, İstanbul 1946, Bozkurtlar Diriliyor, İstanbul 1949, Deli Kurt, İstanbul 1958, Z Vitamini İstanbul 1959, Ruh Adam, İstanbul 1972 - yaklaşık 31 yıllık bir süreç içerisinde aynı zamanda bir yazarın kendi yazısını olgunlaştırması bakımından da ayrıca önem taşımaktadır.

Böylece kendi yazınsal serüveniyle 60'lı yıllarda Kemal Tahir'le başlayan ciddi tarihî romanlar dizgesine katılarak geniş okur kitlelerine ulaşan ve vefat ettiği 1975 yılına kadar bütünüyle iki kuşağın unutulmaz romancısı olan Hüseyin Nihâl Atsız sadece tarihî roman alanında kalmayıp yine 60'lı yılların ortalarından itibaren şekillenmeye başlayan toplumsal, siyasal ve düşünsel içerikli romanlara da imza atmıştır. Genel olarak onun romanlarında kalkış yeri yine hep tarih olmuştur. Hayatı boyunca bir Türkçü olarak bilinen Hüseyin Nihâl Atsız böylece 1941 tarihini taşıyan Dalkavuklar Gecesi'nden 1972 tarihli Ruh Adam'a kadar sürekli biçimde işlediği tarihsel kesitlerle hem geçmişe hem de güne bakışlar sergileyerek herkesi şaşırtan bir yazınsal sürecin de kahramanı hâline gelmiştir.

Roman incelemeleri.

Dalkavuklar Gecesi genel inceleme.

Anlatıcı.

Hemen bütün Hüseyin Nihâl Atsız romanlarında göreceğimiz gibi Dalkavuklar Gecesi adlı romanın anlatıcısı da örgünün ve kurgunun tümüne kuvvetle hâkim bir dille konuşan 3. Tekil şahıs anlatıcıdır. Olaylar ve örgü bütünüyle bu anlatıcının anlatım ve ağzıyla verilmiş, anlatıcının anlatımıyla verilen tüm hikâye Hüseyin Nihâl Atsız'ın idealist, tavizsiz-Türkçü, Turancı tavrının ürünü olarak şekillenmiştir. Anlatıcı seçiminin yer yer ilahi bakışlı Tanrısal anlatıcıya da benzediği romanda Hüseyin Nihâl Atsız'ın başardığı en önemli husus ise anlatıcıyı yoğun biçimde her şeye hâkim bir konumda tutmuş olsa da çok ince hatlarla

çizilmiş sınırlar dâhilinde okuru da örgüye dâhil eden bir tarzı sürekli biçimde korumuş oluşudur.

Bakış Açısı.

Daha çok tekil ve Tanrısal bir bakış açısıyla şekillendiği gözlenen Dalkavuklar Gecesi yoğun biçimde Hüseyin Nihâl Atsız'ın fikirlerinden yola çıkan, yoğun ve sert bir eleştiriyle yazılmıştır. Özellikle idealist tavırlı romanlarda gözlenen ve bir biçimde de mutlaka böyle olması gereken bu bakış açısı yazarın idealist tavrıyla birleştirildiğinde üslubun kuvveti dolayısıyla da çiğ ve salt düşmanlık kaynaklı bir anlatım biçimine düşmeden Hüseyin Nihâl Atsız'ın genellikle büyük başarıyla gerçekleştirdiği gibi gülmeceye başvurmak yoluyla da Dalkavuklar Gecesi'ni oldukça akıcı bir roman hâline getirmiştir.

Örgüye yerleşen ve yer yer yazarın otobiyografisiyle ve gözlemleriyle de zenginleştiği gözlenen bir anlatım biçimiyle belirlenen bu yoğun eleştirel bakış açısı bu yüzdendir ki bütün yıkıcı anlatımına rağmen aslında geri planda saklı duran - olması gereken biçimi olmaması gereken biçimle birlikte gösteren- bir gülmece yoluyla Dalkavuklar Gecesi'ni derinden derine bir okumayla da abartılmış biçimde bir gerçekçiliğin romanı hâline getirmiştir.

Gerçeğin alabildiğine gülmece yoluyla abartılarak ele alındığı bir anlatım içinde gerek örgünün kuvveti gerekse yazarın eleştirel bakış açısını bu örgüye yerleştirme biçimindeki başarısı dolayısıyla da Dalkavuklar Gecesi hiçbir biçimde hafifsenemeyecek kuvvetli bir anlatımın romanı olarak şekillenmiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın kendi yaşadıklarından da yola çıkarak ciddi biçimde absürde yönelik eleştirileriyle birlikte oldukça ustaca işlediği bir gülüncü de ortaya koyduğu roman bir ölçüde de ilk elde iki parça olarak düşünülen bir uzun anlatımın ilk kısmı olarak tasnif edilebilecek bir içerik taşımaktadır. Zira sanki bu uzun anlatısını ikiye bölerek ayrı bir roman şeklinde yayımladığı 1959 tarihini taşıyan Z Vitamini'nde ve Dalkavuklar Gecesi'nde de örtük biçimde işlenen alegorik ve iğneleyici yapının sürdürüldüğü görülmektedir. Bir farkla ki Z Vitamini'nde Hüseyin Nihâl Atsız eleştirisini direkt olarak alegoriye başvurmadan çok daha açık biçimde ortaya koymuştur.

Vaka ve olay örgüsü.

Hüseyin Nihâl Atsız roman olarak ilk yayımlanan ürünü olan 1941 tarihli Dalkavuklar Gecesi'nde romanın adından da anlaşılacağı üzere absürt bir mizah yaparak kendi absürdünü de içeren ve aslında kendisi absürt olan bir yönetim biçimini yerden yere vurarak kolayca benimsenemeyecek lakin kendi mücadelesi ve muhalif kimliğiyle birlikte edebî ölçütlere

vurulduğunda anlaşılabilir bir biçim denemesine girişmiştir.

Bir Türk milliyetçisi olmaktan öte bir devlet ve idare endişesi de taşıyan Hüseyin Nihâl Atsız bu romanda bir takım tarihî gerçeklere de denk düşecek biçimde bir alegoriye girişerek Hattuşa- Anadolu örtük betimlemesiyle kâh geçmişi bugüne kâh bugünü geçmişe taşımış, çoğunluğu tiplerden oluşan şahısların konuşma, hâl ve anlık tavırlarıyla kısaca şekillenen ve az katmanda çok şey anlatmaya ayarlı bir biçim oluşturmuştur.

Absürde varan bir eleştirel tarzla Hattuşa ülkesinde olup bitenlerden aslında Anadolu'nun kötü yönetimine vurgu yapan, oldukça rahat yazılmış bir kurgunun dikkati çektiği romanda Kahramanlar olarak kurgulanan kişiler: Kral Subbililyuma ve Başkumandan Tutaşil'in yanında etkin bir tip olarak işlenen pervasız yabancı kadın Hantilyas ilk başta görünen kişilerdir. Hantilyas'la ve onun içtiği zehir diye bilinen içkiyle başlayan bir şölen öncesinden itibaren bütün olup bitenler nezdinde hem iktidarın zayıflaması hem de iktidar karşısında zayıf karakterleriyle duran iktidar mensuplarının şahsiyetsizliği tam da bu şahsiyetsizlikler dizgesini belirtecek biçimdeki tipik hâllerle anlatılmıştır. İlk ne olduğu bilinmeyen ve bu bilinmezliğiyle bile oldukça etkin bir konum kazanan şarapla başlayan üstü örtük biçimdeki bir sarhoşluk ve sahavetin nelere mal olabileceği, halkın kolayca galeyana gelebilmesinin yanında bir o kadar da kolayca unutup uyutulabileceği gibi oldukça manidar yan içeriklerle de süslenen anlatım boyunca bütün absürt, zayıf ve dalkavukça hâllerıyla tarihin oluşumundan bu yana iktidardan nimetlenen kadrolar açıkça eleştirilmiştir.

Romanda asıl anlatılmak istenen bir devletin nasıl kötü yönetilebileceğidir. İlk elde yönetimin sağlığı, kralın- idarecinin - tutarlığı ve disiplinin kaybı ile bunların yerine geçen “mış gibi” uydurulmuş hâl ve tavırlar sonunda olacaklar haber verilmiştir. Böylece kahramanlar gecesi diye kutlanan gece dalkavuklar gecesi hâline gelebilmiş, uzağı göremeyen, devletteki çürümeden bihaber idarecilerin dalkavukluk karşısındaki hâlleri de ince ince işlenmiştir. Devlet yönetiminde erkin kaybı ya da asıl devlet erki yerine konulan kuru itaate bağlanmış, dalkavukça idarenin sonuçları verilerek asıl kahramanların nasıl zayıflatıldığının üzerinde de ayrıca durulmuştur.

Kişiler.

Romanda 10 başlık altında toplanarak işlenen olay örgüsü boyunca mekân olarak seçilen Hattuşa ülkesi üzerinden Kral Subbililyuma ve Başkumandan Tutaşil'in yanında etkin bir tip olarak işlenen pervasız yabancı kadın Hantilyas ile birlikte Anadolu'nun kötü idaresine sebep olan bir yönetim biçimi ve bu biçimi ortaya koyan tipler olarak: Filozof İlanasam, Cüce İdras, Rahip İduskam, Başhekim Ziza, Yaver Sabba, Vezir Nibida, İkinci Hekim Pilga,

Doktor Teşen, Gözde Yamzu gibi tipler kötü, olumsuz, fırsatçı tipler olarak eleştirilirken Bilgin İkeznini ve Kâhin Şilka hâl, hareket ve sözleriyle övülmüştür. Bu anlamda özellikle Kahin Şilka ve Bilgin İkeznini'nin Kral Subbililiyuma ve Tutaşıl gibi birer kahraman karakter şeklinde işlendiği de görülmektedir. Bunların yanı sıra anlatıya diğer tiplere göre daha az katılan Kahin Şilka'nın karısı Tubişka ve oğlu Murya da hem olup bitenleri sağduyu içinde izleyip dinleyen, destek olan hem de öğüt dinleyen, öğrenen, bilen ve övülmüş tipler olarak ayrıca dikkat çekicidir.

Aslında Dalkavuklar Gecesi'nde esas karakter bugün için bile kim olduğu tartışılan Kral Subbilluliyuma'dır ve romanın tüm akışı onun etrafında sürmektedir. Zaaf içinde dalkavukları bilmekle beraber onlara inanmaya meyilli ama yine de bir ölçüde komutan Tutaşıl'e güvenmektedir. Romanda adı geçen Pampa karakteri ise yaşamayan ama kurucu karakter olarak dikkat çekmektedir. Genel olarak isimleri geçen tüm şahıslar nezdinde süren ve ülkenin 2. Dünya Savaşı sonrasındaki hâllerini eleştiren Dalkavuklar Gecesi bir bakıma da Pampa'dan Subbilluliyuma'ya ve sonrasına kadar süregelen bir devlet oluşumu ekseninde ülkemizin hâllerini işlemektedir.

Dalkavuklar Gecesi'nde Hüseyin Nihâl Atsız oldukça kızgın bir yazar portresi çizmektedir. Romanda adı geçen tiplerin ve karakterlerin Türkiye gerçekliğinde kimlere denk düşüp düşmediği konusu belki lüzumundan fazla biçimde işlenmiştir. Bu noktada esas olan Hüseyin Nihâl Atsız'ın ilk yergi romanı olarak yazdığı Dalkavuklar Gecesi'nde asıl anlatmak istediği devlet, yönetim, savunma gibi esas konular olmalıdır. Zira gerek Hattuşa üzerinden anlatılan Anadolu gerekse ele alınan dönemlere ilişkin tarihsel süreçler ve örtük mekânlar göz önüne alındığında Atsız'ın ciddi bir alegorik başarı ile süslediği kimi zaman hızlı kimi zaman ağır kurgu boyunca yer verdiği isimlerin yapı bozumuyla vermek istediği mesajın birçok bakımdan böylesi bir inceleme hatta irdelemenin çok üstünde durduğu ve Dalkavuklar Gecesi'nin de böylece ele alınması gerektiği görülecektir.

Zaman ve mekân.

Hattuşa ülkesinin ve zamanının seçildiği Dalkavuklar Gecesi'nde öne çıkan ek mekânlar olarak saray bahçesinin, mahzenin, kral makamının ve kıyıda bir kulübe olarak verilen Kahin Şilka'nın kulübesinin romanda işleme biçimi de ayrıca önemli bir mekân detayı olarak dikkat çekicidir.

Dil ve üslup.

Dalkavuklar Gecesi yer yer abartının da abartıldığı bir üslupla yazılan, temelde çok ve çoklu diyaloglarla oluşan anlatım boyunca şiirin de kendisini gösterdiği bir romandır. Daha

çok satir, yergi şeklinde dikkati çeken bu şiirler ise işlenme biçimleriyle bile gerçek bir ustalık ürünü olarak romana yerleştirilmiştir.

Öte yandan okuru hayran bırakacak kadar saf ve doğal bir dilin kullanıldığı, akıcı ve sade bir anlatımla şekillenen, zaman ve mekân olarak Anadolu'nun kötü idare edildiği bir dönemi, bir ölçüde fantastik öğelere de başvurulmuş zenginleşen bir dille anlatılmış olması ise Dalkavuklar Gecesi'ni Türk satirik romanının başyapıtlarından biri hâline getirmiştir.

Fikir.

Yukarıda diğer başlıklar altında da yer yer söylediğimiz gibi Dalkavuklar Gecesi adlı romanda esas fikir gerek dalkavukluğun rağbet görmesi ve gerekse yönetsel erkin bir biçimde zayıflayarak esas olanı görememesi dolayısıyla bir ülkenin nasıl kötü biçimde yönetileceği, beceriksizleri dolayısıyla gerek yaşanan zamanda olup bitenlere gerekse geleceğe dönük olası hâllere ilişkin basireti gösteremeyen idarecilerin içine düşecekleri zaafiyetlerle birlikte koskoca bir ülkenin başına gelecek felaketlerdir.

Bu anlamda Dalkavuklar Gecesi'nde hep dayanıklı ve diri olması gereken askerî nizamın bozulmasına yönelik olarak yapılan vurgu ile gerçek kahramanların dalkavukların gölgesinde kalarak ülke idaresindeki etkilerini kaybedişleri de inceden inceye işlenmiş ve böylece gülünç olanın da yardımıyla devlet idaresinde sürekli bir dikkat ve inceliğin olması gerektiği hususunun altı ustalıkla çizilmiştir.

Z Vitamini genel inceleme.

Anlatıcı.

Yine 3. Tekil şahıs anlatıcının anlatımıyla verilen ama yoğun biçimde de Hüseyin Nihâl Atsız'ın 1940'lı yıllar Türkiye'sine dair epeyce peşin yargılı eleştirel bakışıyla şekillenen Z Vitamini, adeta bir devamı gibi yazıldığı Dalkavuklar Gecesi'nin aksine alegori ve gülmeceye çok yıkıcı bir anlatımın romanı olarak yazılmıştır.

Türk romanında dönemi itibarıyla belki de ilk açık biçimli satirik roman olan Z Vitamini'nin bütün bu yıkıcı yapısına rağmen bir roman olarak göz ardı edilemeyişi ise Hüseyin Nihâl Atsız'ın şekillendirdiği anlatıcının tahkiyesine yerleşen yazınsal başarıdan kaynaklanmaktadır. O kadar ki yazarı tamamıyla hissettirmesine rağmen örgüye biçilen kıvamlı akış içerisindeki olağanüstünün verilmesi ve yer yer fantastikle zenginleşen kurgusal başarı bile Z Vitamini'ni bir zaman için yazılan en sert ama bir o kadar da buna hakkı olan bir roman hâline getirebilmiştir.

Bakış açısı.

Kurgusal yüklemeler bir yana idealist ve tavizsiz bir yazarın yaşadığı dönem içinde gerçeğe en denk düşen romanı olarak yazılan ve 1959 yılındaki ilk yayımından sonraki yayımlarda Dalkavuklar Gecesi ile aynı kitabın ikinci bölümü olarak basılan Z Vitamini tabir yerinde olursa Hüseyin Nihâl Atsız'ın kalemını ve yazısını bir bıçak hatta bir kılıç gibi kullandığı, yoğun ve canlı bir eleştirel bakışın hâkim olduğu bir roman olarak belki de çoğu okurun engelleyemediği bir merakla okuduğu ikinci yergi romanıdır.

Bu anlamda Z Vitamini'nin özellikle örgüde geçen Amerika'dan ithalini işleyişi dolayısıyla fütürist bir kısa roman olarak yazıldığını söylemek gerekmektedir. Ercilasun'a göre (2018) "İlk yayımı Büyük Doğu dergisinin 18- 20. sayılarında, 03 Temmuz 1959- 17 Temmuz 1959 tarihlerinde tefrika..."(s. 491). şeklinde olan Z Vitamini'nde Hüseyin Nihâl Atsız her daim göz önünde tutarak yücelttiği devlet ve yönetim biçimini daha açık ve daha farklı bir bakış açısıyla eleştirmeyi seçmiş ve bir biçimde de Dalkavuklar Gecesi'nde geriye doğru baktığı tarihe başvurarak yapmış olduğu alegorik bakış açısını bu sefer daha farklı bir üslup ve tonlama ile ama yine aynı eleştiriyi sürdürerek geleceğe taşımıştır.

Vaka ve olay örgüsü.

Yaşadığı 1950'li yılları ve özellikle 1959 yılını göz önüne alacak olursak, bu tarihten 40 yıl sonrasını kurgulayarak 1999 yılının son gününe odaklanmış ve devrin siyasetçilerini ve idarecilerini 2000'e bir gün kala yerleştirdiği bir atmosfer içinde 2000 ve sonrasını hem de düpedüz isim vererek açıkça hicvetmiştir. Romanın 40 yıl sonrasına odaklanması ve bahse konu Z Vitamini'nin Amerika'da imal edilişi ile oradan ithal edilerek ülkeye getirilişi ise Atsız'ın Amerika ve Amerikan teknolojisine dair uzak görüşünün işareti olmak bakımından önemlidir. Roman anılan tarihte İsmet İnönü başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu toplantısı ile başlamaktadır.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın ayan beyan bir biçimde İsmet İnönü'yü ve dönemini ele alarak yerden yere vurduğu Z Vitaminindeki olay örgüsü bir bakıma da tek parti döneminden bıkmışlığın ve bu idarenin artık ilelebet süreceğine dair kızgınlıkla dolu bakış açısının dışavurumundan beslenmektedir. Gerek halk nezdinde gerekse dönemin aydınlarının gözünde de giderek bir diktatörlüğe ve kötü idareye dönüşen İnönü Dönemi, Atsız'ın gözünde giderek böyle bir saçmalığa dönüşecek ve zamanın idarecileri ülkeye çivi çakmışçasına 2000'li yıllarda da hüküm süreceklerdir. Bunu da Amerika'dan ithal bir vitaminle z vitamini ile sağlayacaklardır. Devrin Millî Şefi'nin yeni unvanı da Beşeri Şef olmuştur.

Millî duyguların, Türklüğün ve devletin unutulmuş bir evrenselleşme uğruna

devletin bekasının hiçe sayıldığı bir yönetim anlayışı tam bir gülünçle eleştirilmiş ve bu gülüncün orta yerine ise Beşeri Şef İsmet İnönü yerleştirilmiştir.

Devlet yönetiminde ilelebet var olmayı hedefleyen bir kadro iş başındadır ve bu kadro 1961 yılında Demokrat Parti iktidarını ayaklanma ile devirmiştir. “O tarihten beri ülkeyi İsmet İnönü yönetmektedir. Bakanlar Kurulunda 21. Yüzyıl başında yapılacak devrimler konuşulmaktadır...” (Ercilasun, 2018, s.486) ve z vitamini ile ayakta duran İsmet İnönü ve yönetim kadrosu türlü türlü hâllerle hicvedilmektedir. Şahıs kadrosunda yer alan hayali isimler arasında İçişleri Bakanı Karabet Öztürk ile İktisat Bakanı Salamon Türker’in soyadlarındaki uyduruk Türk vurgusu ise Atsız’ın altını çizmek isteği devşirme, ajan, hain, yordakçı tiplerin devlet idaresine sızarak söz sahibi olmaları anlamında oldukça manidar bir içerik taşımaktadır.

Öte yandan Atsız’ın mahkeme sürecini de işleyen romanda devrin adaletinin hangi ön yargılarla malul olduğu, aslında emir almış bir adliye sürecinin nasıl kötü işlediği hususu da Atsız’ın mahkeme edilişi ile birlikte verilmiştir.

Kişiler.

İsmet İnönü başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunda: Hasan Ali Yücel Başbakan, Ahmet Emin Yalman Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı, Falih Rıfkı Atay Millî Eğitim Bakanı’dır. İnönü’ nün kardeşi Rıza ve oğlu Ömer de bakanlar arasındadır. Kabinede hayali isimler de vardır: İçişleri Bakanı Karabet Öztürk, İktisat Bakanı Salamon Türker'dir. Amerika'da imal edilen ve ömrü uzatan z vitamini kullandıkları için İsmet İnönü ve CHP devrinin ileri gelenleri hayattadır.

Oldukça kalabalık bir şahıs kadrosuna sahip olan romanda diğer şahıslar: Kazım Özalp, Kasım Gülek, Behçet Kemal Çağlar, Hamit Ongunsu, Nihat Erim, Nadir Nadi, Patrik Athenagoras, Metropolit Yakovas, Moiz Tekinalp, Halide Edip Adıvar, Fevzi Çakmak, Hamdullah Suphi gerek görevleri gerek meşrepleri gerekse kökenleri ve ilgi alanları dolayısıyla işlenen başat kişiler olarak dikkat çekerler.

Atsız’ın dünya görüşünde oldukça önem arz eden üniversite konusu da romanda tam bir ironi ile ele alınmıştır. Adı Şengül Üniversitesi olan Türk akademisinde Behçet Kemal Çağlar, Hamit Ongunsu, Nihat Erim, Nadir Nadi, Yakovas, Hamdullah Suphi , Moiz Tekinalp, Halide Edip Adıvar gedikli profesörlerdir.

Kurguya daha sonra dâhil olan Hâkim Albay Necdet Kut-Kut, Nazım Balöç, Nabit Koyan gibi gerçek isimlerinden türetme isimli şahıslar yanında Karabet Öztürk, Aliye İtr,

Salamon Türker, Mişon Küpdoldurur, Karabet Şapşalyan, Salamon Toledo, Niko Pavlakidis, Mişon Benyaş, Hamparsum Baronyan gibi kurmaca şahısların özellikle gayrimüslim ve gayri Türk topluluklardan türetilmiş oluşu dikkat çekicidir. Dönemin Fransa Devlet Başkanı Churchil (Çörçil), Amerika Devlet Başkanı Truman (Toraman) adıyla ve Hitler' in adı anılmakta ve Hitler Beşeri Şef'in dostu olarak anlatılmaktadır. Ayrıca önündeki ak sayfalara kara bir leke olarak düşen İ. İnönü'nün karaboya hâline bakarak hayıflanan Tarih Baba'dan ve şehit ruhlarından da olağanüstü kurmaca kişilikler olarak söz edilebilir.

Zaman ve mekân.

2000'e bir kala ve sonrası tarihlerdeki Türkiye'de ve şehir adı geçmeden Ankara'da olup bittiği gözlenen birkaç kısa iç anlatımın öne çıktığı örgü içinde zaman, Hüseyin Nihâl Atsız'ın romanı yazdığı zamana göre gelecek bir zamandır. Bakanlar kurulu, mahkeme ve bazı idari yerler dışında belirgin bir mekânı işaret etmeyen ve okurun aklına Meclis ile birlikte Ankara'yı ve o zamanını getiren anlatım boyunca bir kısım doğüstü tasvirlerle de süslenen Z Vitamini zamanın hâllerini tam bir abartı içinde işlemiştir.

Dil ve üslup.

Z Vitamini gerek içeriği ve gerekse yapısı dolayısıyla açık ve belirli zaman ve mekân dâhilinde vuku bulan bir anlatım içinde şehit ruhlarının Beşeri Şef'e haykırışı ve özellikle romanın sonuna doğru ortaya çıkan Fevzi Çakmak'ın Beşeri Şef İ. İnönü hakkında söyledikleri ile tam anlamıyla yıkıcı bir içerik taşımaktadır.

Bu anlamda Atsız'ın romanda kullandığı dilin zamanın olaylarından da söz etme zorunluluğu içinde kalsa da edebî ölçütlerin dışına çıkmadan oldukça açık ve net bir eleştiriyi de elden bırakmadan akıcı bir anlatımı sağlayabilme başarısı göstermesi bakımından gerçekten övgüye değer olduğunu belirtmek gerekmektedir. Söz gelimi romanın bu coşkun dilinin İnönü'nün: İstiklâl Savaşı'nın istismarcısı, hırsız, Lozan'da Türk mukaddesatının peşkeş çekicisi, Müslümanlık, Türklük ve Türkçülüğün düşmanı gibi sıfatlarla nitelendirildiği bir anlatım içinde verilişiyle doğal olarak kabarması ve kabalaşması gereken bir üslup yerine yoğun gülmece vasıtasıyla ince ve ustalıkla bir dile çevrilişi takdire şayan bir anlatım başarısı olarak dikkat çekicidir.

Fikir.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın malum olan idealist- eleştirel üslubunun egemen olduğunu gözlediğimiz Z Vitamini içine yerleşen gülmece bir yana oldukça ciddi biçimde örülen bu eleştirel örgü içinde yine devlet yönetimine dikkat çekmektedir. Romanın odağında duran

eleştirisi ise vatan, millet ve Türklük şuurunu kaybeden hatta bu şuura düşman olan tek parti diktatörlüğüdür.

Romanda devlet yönetiminde ihtiras, halka rağmen her geçen gün kabarak karar bir yönetsel kibir ve her ne pahasına olursa olsun iktidar uğruna yapılanlar ile devletin bekası düşünülmeden yapılan her şey, lüzumsuz ithalatlar, görmezden gelinen askeri ve ekonomik zayıflama, teknik ve yönetsel gerilemiş, millî menfaatlerin unutulması, devlet yönetiminde etkin ve egemen hâldeki gayrimüslim ve gayri Türk idarecilerin varlığı gibi hususlar üzerinde acımasızca durulmuştur. Öte yandan Z Vitamini, devrin akademisine yerleşen yetersizlik ve liyakatsizlik, insanlığa hizmet diye kimi yerde ezberlenen ve kimi yerde yutturulan hümanist değerler ve bu değerler uğruna terkedilen Türklük gibi vurgularla adeta bir tembihin romanı olarak yazılmıştır. Özetle: Atsız'ın fikriyle şekillenen her romanında olduğu gibi bayrak, vatan, devlet, Türklük denildiğinde sınır tanımayan bir duygusallıkla konuşan ve yazan duruşuyla şekillenen Z Vitamini'nin özündeki fikri, kitapta geçen “kan kırmızı bayrak” yerine “toz pembe bayrak” ya da “kız nazı bayrak” ifadelerinde bile görmek mümkündür.

Deli Kurt genel inceleme.

Anlatıcı.

Murat Belge'nin “Genesis- Büyük Ulusal Anlatılar” diye adlandırdığı hemen hemen bütün büyük ulusal temalı anlatılarda olduğu gibi Delikurt'ta da anlatıcı hâkim bakışlı 3. tekil şahıs anlatımı ile ilahi bakışlı Tanrısal anlatıcı arasında duran, kimi zaman gelecekte de haber veren ama yoğun bir biçimde de romandaki kahramanların gözlemleriyle şekillenen hâkim bakışlı 3. tekil bir anlatıcı biçimindedir. Hüseyin Nihâl Atsız'ın oldukça elverişli bir yüklemle konumlandığı anlatıcı bu hâkim hâliyle bir yandan tip ve karakterleri bütünlük içerisinde ve kuvvetle şekillendirirken diğer yandan da örgüye hâkim olan genel bakış açısı izleğinde anlatının bütünlüğünü sağlamakta oldukça dikkat çekici bir söylemi şekillendirilmiştir. Öte yandan anlatıcının konumunun hiç sarsılmadan geçmişte olanların da yer yer anlatının bütünlüğünü bozmadan ve zaman kırılması yaşamadan örgüye dâhil edilişi de oldukça önemli yapısal bir başarı olarak dikkat çekicidir.

Bakış açısı.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın kendi tezini kendi içinde taşıyan bir bakış açısıyla şekillendirdiği kurgu boyunca kahraman Murad- Delikurt'un kaderiyle birlikte akan bir Türk tarihine ve dolayısıyla Türkün kaderine bakış biçimi dikkat çekmektedir. Romana egemen olan bakış açısı izleğinde başkahraman olarak belli başlı, şan ve şöhret sahibi bir padişah ya da şehzadenin değil de yenilmiş bir şehzadenin - İsa Çelebi- hayali oğlu Murad'ın dramının ve

aşkının işlenişi bile Deli Kurt'u özel bir roman hâline getirmeye yetecek niteliktedir. Kitapta Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilen Yıldırım Beyazıt'ın oğullarından İsa Beğ'in hayali oğlu Murad'ın hikâyesi anlatılmaktadır. Kardeş kavgaları arasında oradan oraya kaçıp sığınan İsa Beğ, oğluna hamile karısı Bala Hatun'u sadık adamlarından Çakır'a emanet etmiştir. Roman Çakır'ın Bala Hatun'u bir kış günü sütanası Satı Kadın'a götürüşü ile başlamaktadır.

Bir Türk kahramanının romanı olan Deli Kurt, ilk önce Akşam Gazetesi'nde tefrika edilmiştir. Tefrika 15 Mayıs 1958'de başlar. “Tefrika gazetede yayımlanırken Atsız'da bir yandan romanı yazmaya devam etmektedir. Romanın sonundaki kayda göre yazım, Maltepe'de ki evde, 30 Temmuz 1958'de bitmiştir. Deli Kurt aynı yıl İnkılap Kitabevi tarafından yayımlanmıştır.” (Ercilasun, 2018, s.449).

Hüseyin Nihâl Atsız'ın belki de en içten, en duygusal ve tematik anlamda en derin romanı Delikurt'tur diyebiliriz. “Daha önce incelediğimiz romanlarda olduğu gibi Delikurt'ta da olay örgüsünü oluşturan vaka halkalarının adlandırarak birbirinden ayrıldığı görülmektedir. Bu vaka halkaları ,yirmi sekiz başlık altında toplanmıştır...” (Özdemir, 2007, s. 135).

Vaka ve olay örgüsü.

Başta da söylemiş olduğumuz gibi Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilen Yıldırım Beyazıt'ın oğullarından İsa Beğ'in hayali oğlu Murad'ın hikâyesi anlatıldığı Delikurt'ta kardeş kavgaları arasında oradan oraya kaçıp sığınan İsa Beğ, oğluna hamile karısı Bala Hatun'u sadık adamlarından Çakır'a emanet etmiştir. Çakır Bala Hatun'u bir kış günü sütanası Satı Kadın'a götürmektedir. Romanın kahramanı Murad - Delikurt'un Ankara Savaşı'ndan Varna Savaşı'na kadar süren hikâyesi de böylece başlayacaktır. Romanda bu fetret dönemi belli belirsiz işlenmekte ve başlarda olay örgüsü daha çok Murad ve Çakır ekseninde dönmektedir. Yine de söylemek gerekir ki romanda işlenen 40 yıllık zaman öncesinde kalan şehzade kavgaları, taht mücadeleleri ve isyanlar, 2. Murad zamanı ve 2. Mehmed'in ilk tahta çıkışı, haçlıların Osmanlı'yı yıkmaya yönelik açık fırsatçı hâlleri ve nihayet Varna Zaferi kurguya katılarak ana temayı bozmadan işlenmiştir. Atsız'ın Türk'ün Türk'e kırdırıldığı bir devir olarak tarif ettiği dönem bütün çalkantısı içinde azalarak geçip gitmekte ve kendini Osman adlı ölmüş bir adamın oğlu olarak bilen Murad Satı Kadın'ın oğlu Evren ile birlikte büyümekte, çocukluğunda ve gençliğinde gösterdiği başarılarla göz doldurmaktadır. Bu yüzden de zaman içinde adı Delikurt'a çıkacaktır. Böylece gerçekte İsa Çelebi - İsa Beğ'in hayali oğlu olduğu hâlde bundan bihaber Delikurt - Murad, Karasılı sipahi Çakır tarafından yetiştirilmiş ve orduya girerek sipahi olmuş hatta zamanla tımar sahibi olmuştur. Bu noktada Satı Kadın'a odaklanmak gerekmektedir, zira romanda Satı Kadın kocasını Ankara savaşında, bir oğlunu

ise Niğbolu'da kaybeden ama yılmayan ve elinde kalan küçük oğlu Evren ile Çakır'ı yetiştirmesi bir yana Bala Hatun'a da sahiplik eden ve Murad'ı yetiştiren bir emektar Türk anası karakteri olarak hem de sessizce işlenmiş bir karakter olarak öne çıkmaktadır. Çakır'ın ve Murad'ın asker oluşları dolayısıyla çokça asker, ordu, sefer ve savaş vurgulu bir anlatımın dikkat çektiği romanda Atlı sipahilerle Yeniçeriler- Kapıkulu askerleri arasındaki kimi zaman çatışmalı ilişkilerle birlikte özellikle Karamanoğlu ile girilen mücadelenin yer yer anlatıya dâhil edilmesi ise romana katılan başka zenginlikler olarak değerlendirilecek bir ayrıntı niteliği taşımaktadır.

Delikurt'un bir başka özelliği ise Atsız'ın hem Türk kimliğine hem de İslam kimliğine kimi zaman doğrudan kimi zaman dolaylı biçimlerde yaptığı vurgulardır. Ek olarak başta Şeyh Bedrettin İsyanı olmak üzere dönemde olagelen isyanlar ile bu isyanlarda adları geçen Börklüce Mustafa, Torlak Kemal gibi isimlerin geçmesi ve özellikle Torlak Kemal'in Murad tarafından esir alınması ise gerçek tarihî akışa denk bilgiler olarak romana kıymet katmaktadır.

Delikurt'un esas eksenini aşk ve bu aşkla beslenen devasa bir dramdır. Sadece isim olarak bile bir efsane ile çevrili hâldeki Gökçen isminin - tıpkı Bozkurtlar' da geçen Kürşad, İltiş, Oğuz gibi isimlere yönelik ilgide olduğu gibi- bu romandan mülhem özellikle 60 ve 70 kuşağında doğan kızlara verilmesi bile romanda işlenen aşkın okurlar tarafından ne kadar içselleştirildiğini göstermesi bakımından manidardır. İsim olarak bile yeşil gözleriyle bakını canından eden Çağataylı Gökçen Deli Kurt'un sevgilisidir. Öte yandan Çakır'ın kızı Melek Hatun'la da evli olan Delikurt -Murad için bu aşk tam bir muamma, bir günah sebebi, bir sorgulama ama sonuçta vazgeçilemeyen bir tutku niteliğindedir adeta. Güzelliği kadar maddi ve manevi varlığında da nice maharetler saklayan Gökçen söz gelimi dinleyen herkesi bin bir hâle sokacak biçimde kaval çalmakta, bir otacı gibi tedavi edebilmekte ama her şeyden önce sevdiğini de bütünüyle severek adeta yeniden diriltmekte ve hayata kavuşturmuştur. Böylece Gökçen'e aşık olan Delikurt artık neyi ne için ve nasıl yaptığını bilemez hâle gelmiş, zamanla Çakır'ın ölümü ile zaten baştan beri az çok şüphelendiği ama emin olamadığı kendine dair sırrı - bir şehzade olduğu bilgisini- öğrendiğinde ise adeta zamanın uçurumundan düşerek okuru da işin içine katacak bir derin dramın odağına yerleşmiştir. Nihayet Semendire'de Macarlara esir düşen ve sadece Gökçen'in özlemiyle hayata tutunan Murad geriye dönmüş ve dönemin Padişahı 2. Murat tarafından Alaybeyi olarak tayin edilmişse de obasına vardığında bütün hayalleri yıkılmış; evi barkı, çoluk çocuğu ve büyük aşkı Gökçen'i de sellere kaptırarak kaybolmayı seçmiştir.

Okurun aklında karlı bir kış günü her şeye sırtını dönerek çıkıp giden bir büyük

hikâyenin kahramanı olarak kalan meçhul şehzade Delikurt - Murad sadece bu dramatik gidişle de gerek Atsız yazınında ve gerekse Türk romanları içinde ayrı bir yer edinmiştir.

Ek olarak Delikurt hakkında söylenebilecek bir başka husus ise genel anlamda Atsız'a yönelik kimi hesapsız dinsizlik ve aşırı Tükçülük eleştirilerinden az çok feyz alan dervişlere yönelik başıboş hâllere yer vermesi, kimi yerlerde dervişleri saldırgan kimseler olarak tanıtması ve özellikle Sipahilerin şarap içmelerine yönelik eleştiriler karşısında Delikurt'un zaten esasen aşkla esrimiş bir kahramanın romanı olarak görülmesi gerektiği ve romanda böylesine büyük bir dramın işlenmesi yanında sipahilerin içtiği şarabın bir eleştiri konusu yapılmasının neredeyse hiçbir önem arz etmeyeceğidir. Hakeza bahsi geçen dönemin karmaşası içerisinde birçok tarihî kaynaktan da görüleceği biçimde bu başıboşluk içindeki kimi kötü derviş hâllerinin de bütün dervişleri kapsamayacağı hususunun altını çizmek gerekmektedir.

Kişiler.

Hem tarihî gerçek kişiler hem de kurmaca kişilere yer verilen Delikurt'ta esas kahraman –Murad- Delikurt'tur. Onun yanında yer alan ilk başat kişiler olarak: Çakır, Satı Kadın, Evren ve Gökçen göze çarpar. Bu ilk önemli şahısların en önemlisi ise Delikurt'un yanı sıra gerek sır tutuşu ve sadakati gerekse dostluğu, merhameti ve derinliği ile öne çıkan Çakır'dır. Bu ilk başat şahıslardan sonra dikkati çeken diğer şahıslar ise tek gerçek kişilik olarak sadece adı geçen İsa Bey ve onun kurmaca şahıs hükmündeki eşi Bala Hatun ile sonradan tanıdığımız Gökçen'in gizemli anası Esen Börü, Piç İlyas ve Hasan Çelebi ve adını belli belirsiz hatırladığımız Melek Hanım ve Murad'ın kızı Zeynep olarak sayılabilir. Bu ikincil dizgede adı geçen Murad'ın ilk karısı Melek Hanım ile kızı Zeynep'in hemen hemen belli belirsiz bırakılışı ise Atsız'ın Murad ve Gökçen kızın aşkını öne çıkarmak için sanki de bilerek yaptığı bir belirsiz tanıtma ustalığı olarak önemlidir. Bu şahıslardan sonra sadece belli bölümlerde adları geçen Türkmen Oba Beyi, Beyin oğlu, Balabey, Karaçoban, Macar Beyi İmre Bator, İmam Bayram Hoca olacak verilmiştir.

Ek olarak gerçek ama neredeyse üçüncü derecede dikkati çeken şahıslar ise: adı geçen Yıldırım Beyazıt, Şehzadeler İsa, Musa, Süleyman ve Mehmet Çelebi ile Sultan 2. Murad ve bunlarla dolaylı olarak adları geçen gerçek kişiler olarak Manisa Beyi Temürtaşoğlu Ali, Vezir Beyazıt Paşa, Torlak Kemal, Şeyh Bedrettin, Börklüce Mustafa, Sırp Beyi Brankoviç, Tokat Beyi Balaban Bey, Anadolu Beylerbeyi Karaca Paşa olarak sıralanmaktadır.

Zaman ve mekân.

Diğer bütün Atsız tarihî romanlarında olduğu gibi Delikurt'ta da mekân bütün bir

Anadolu'dur. Bununla beraber özel olarak ilk Türkmen yerleşim yerlerinden Balıkesir yöresi Karası ve bu yörede yerleşen oba mekân olarak gelinen, gidilen bir daha dönülen yer olarak başat biçimde işlenmiştir. Oba deyimi bu manada mekâna ayrı bir özellik katmakta, Türk ve Türkmen ifadelerini sürekli biçimde hatırlatmaktadır. Buna ek olarak Gökçen'in mekânı Yassı Tepe tam bir doğal güzellik içinde betimlenmekte, pınarlar, ağaçlar, yamaç ve ovalar; özellikle yol ve yollar Delikurt'u tam bir yol romanı hâline de getirmektedir. Obaya gelen yol, obadan giden yol, çamur içinde zorlukla yürünen yollar tam bir tasvirci tahkiye ile işlenmiştir.

Romana yayılan diğer mekânlar ise bütünüyle savaşlardan kaynaklı Akhisar - Manisa civarı, Akşehir, Beyşehir, Sultan Dağı, Şeytan Dağı, Haydar Dağı, Karakuş Dağı, Geyik Dağı, göller, Hasan Çelebi ile görüşmek üzere genç iken gidilen İstanbul dolayısıyla deniz ve esaret döneminde fazlaca tarif edilmeden adı geçen Macaristan ve Balkan seferi ile Varna Savaşı dolayısıyla bahsedilen Sofya, Filibe, İzledi Geçidi, Gemlik, Bursa, Kocaeli, Şıpka, Tırnova ve Varna olarak sayılabilir. Atsız'ın bu romanda mekânı kullanma biçimi kimi yerde görmek ve geçmek biçiminde olsa da genel olarak önemli ölçüde bakmak - bakarak anlatmak biçiminde verilerek önemli ölçüde mekâna da önem ve şahsiyet katmıştır ki bu da esasen onun dili kullanma ve üslubuyla ilgili bir diğer övülesi özelliğinden kaynaklanmaktadır.

Zamanın kullanımı konusunda Atsız'ın tarihî gerçeklerle birebir örtüşen bir yapı kurmuş olduğu dikkat çekicidir. 1403 tarihinde başlayan olay örgüsü kısa bir girişi takiben 10 yıl sonrasına uzanarak özellikle bu 10 yıllık zaman içinde olan bitenler ciddi bir dramatizasyon yoluyla verilir. Bu anlamda bahse konu zamanın bir karmaşa zamanı olduğu, Türk'ün Türk'ü kırdığı, kardeş kavgalarının altı çizilir. Hakeza olup bitenlerin adeta Delikurt'un hayatının geri planında aktığı bir örgü içerisinde 6 yıl gibi bir süre daha ötelenerek kâh zamanın kâh Delikurt'un öne geçtiği bir anlatım göze çarpar.

Dil ve üslup.

Oldukça uzun bir zaman içinde olup biten Delikurt'ta bu anlamda özellikle zamanın uzunluğu ve örgünün dolaşıklığından kaynaklı az tasvirle yetinen bir anlatım dikkati çekmektedir. Fakat böylesine az ve kısa tasvirlerle elde edilen başarı da azımsanacak gibi değildir. Olay örgüsü bazı yerlerde geniş zamanlı bir biçim kazansa da genel anlamda üçüncü şahıs anlatımının öne çıktığı görülmektedir. Savaşlar hemen hemen hiç tasvir edilmemiştir. Sadece sefer hazırlıkları, başlangıçlar ve sonuçlar verilmekle yetinilmiş, çok az yerde uzun cümlelerle kurulan diyaloglardan başka genel olarak kısa diyalogların hâkim olduğu bir üslup öne çıkmıştır. Atsız'ın bu romanda da gösterdiği en büyük başarı ise onun hiç dinmeyen sade ve akıcı üslubunu korumasıdır. Bu üslup ne lüzumsuzca süslenerek uzanan ne de işlenmemiş

hâlde yavan kalan basit sadeliğe düşmeden korunması ile bile Atsız'ın içten içe hareket eden ve hiç durmayan iç akışına denk düşmektedir.

Fikir.

Yoğun bir tarih, savaş ve savaş öncesi anlatısı olan Delikurt'ta aşkla birlikte verilmiş olan kahraman tavrı önem taşımaktadır. Bir yenilgi sonrasında yaşanan toplumsal travma ve bu travma sırasında sıradan insanları bile esir alan kimi zaman yaşanan çaresizlikler, kırılmalar ve har daim dağılmaya yüz tutmuş bir toplum içindeki minnetsiz kahraman tavrının işlenişi Delikurt' u ayrıca zamanının en önemli romantik anlatıları arasına yerleştirmiştir. Romanda büyük idealler uğruna vazgeçilen büyük aşkın yanı sıra Türk'ün yaşadığı çaresizliğin sebepleri, başıbozukluğun sonuçları, saltanat ve iktidar hırsı içine düşen şehzadelerin hem bir bütün olarak millete yaşattıkları hem de kendi dramlarının işlenişi de ayrıca muhteşem bir öğüt vericilik ekseninde işlenmiştir. Yalnızlık, kader ve minnetsizlik en önemli kahramanlık unsurları olarak göze çarpmakta, devletin, milletin ve sevilenlerin uzun zamanlı huzuru için her şeyden vazgeçip gitmek gibi seçimler ise hem romanın örgüsünü hem de bu örgünün kahramanını büyük kılmaktadır.

Ruh Adam genel inceleme.

Anlatıcı.

Anlatıya yerleşen hemen herkesi bir biçimde ana anlatı eksenine hem yardım eden hem de anlatma biçimiyle genel anlatıcıya eklemlemeden kendi anlatısını koruyarak tamamlayan ve ona benzeyen bir biçimde örgüye katılan bir hâkim anlatıcı Ruh Adam 'da dikkati çeker . Bu anlamda Selim Pusat'a anlattığı Uygur masalı ile anlatıcı yerine geçen Ayşe Hanım'ın konumu söz gelimi tam da bu anlatıcı zenginliğine ve ustalığına işaret etmektedir.

Genel olarak psikanalitik olgunluk içinde konuşan 3. tekil şahıs konumlu bir hâkim anlatıcının dikkati çektiği Ruh Adam'da bu hâliyle adeta yazardan bağımsız biçimde şahsiyet sahibi bir anlatıcı tipi hâkim olmuştur denilebilir. Zira gerek örgüye sinmiş hâldeki üst bakış, günah, suç ve kahramanlık gibi hâl ve tavırların sergilenmesi ve gerekse bütün bu hâllerin genel anlatımı bozmaması için böylesi bir anlatıcı gerekmektedir. Hüseyin Nihâl Atsız'ın genel olarak seçmiş olduğu anlatıcı tiplerine hiç terse düşmeden ama sadece Ruh Adam'a özel biçimde şahsiyet sahibi kıldığı bu anlatıcı ayrıca Ruh Adam'ı kendini anlatanı da anlatan bir anlatıcının romanı olarak eşsiz bir roman hâline getirmiştir.

Bakış açısı.

Romanın örgüsüne yerleşen özeleştiri dolayısıyla oldukça katı bir tekil bakış açısına

yer verildiği gözlenen Ruh Adam'da; hayata, aşka, devlete, millete, tarihe, insana -kadına, erkeğe- ve yazınsal uğraşın tümüne kendine özgü bir ideal ve bu idealin belirlediği sert prensiplerle donanmış bir biçimle karşılık veren Hüseyin Nihâl Atsız her ne kadar bütün romanlarında kendine benzeyen, kendinden izler taşıyan birtakım karakterler yerleştirmişse de bu benzeştirmeyi en fazla Ruh Adam'da yapmış ve hatta bu romanda çizdiği Selim Pusat karakteriyle adeta hem idealindeki karakteri hem de kendini anlatmıştır diyebiliriz. Bu hususta A. Bican Ercilasun'dan alıntıladığımız, Y. Hacaloğlu'nun derlediği 'Atsız'ın Mektupları'nda gerek Hacaolu'na yazdığı 26 Ocak 1973 gerek İ. H. Gökhan'a yazdığı 9 Mart 1973 gerekse T. Kekevi'ye yazdığı 8 Haziran 1973 tarihli mektuplarda geçen Ruh Adam'ın gerçek olaylardan meydana geldiğine dair satırları oldukça düşündürücüdür:

Romandaki şahısların hiçbiri muhayyel değil. Yalnız bir iki yerde, iki kişi tek şahıs veya bir kişi üç şahıs olarak anlatılmıştır...Bu roman yaşanmış bir romandır. Hemen hemen bütün şahıslar gerçektir. Yalnız Şeref, Şerefi; Kubudak ihtirası temsil ediyor. Kubudak Moğolca ihtiras demektir... Güntülü ve Aydolu birer gerçektir ve gerçek isimleri de romandaki isimlerine yakındır. O romanda hayal olan pek az şey var. Hakikatler biraz sembolik biçimde yazılmıştır... (Akt., Ercilasun, 2018).

Hemen her bakımdan eşsiz ve şaşırtıcı bir biçim, kurgu ve anlatımla şekillenen Ruh Adam, Atsız'ın mektuplarında ifade etmiş olduğu hakikati pekiştirircesine sanki de yazmak için yıllar boyunca yaşanan, devşirilen ve böylece biriktirilen bir sürecin ürünü olarak da oldukça önem taşımaktadır. Her şeyden önce Selim Pusat kimliğinin Atsız'ın Orkun dergisinde bir müddet kullandığı müstear isim oluşunun altını çizmek gerekmektedir. Zira sonradan 'Ruh Adam' gibi bir başyapıtın kahramanı olacaktır Selim Pusat. Bu bakımdan 1972 yılında yayımlanan Ruh Adam'ın kahramanı Selim Pusat'ın daha 1951'de kurgulandığını ve hatta bundan da öte Atsız'ın hayalinde yaratıldığını ve 21 yıl boyunca da bakılıp büyütüldüğünü söylemek mümkündür. Ruh Adam bu anlamda da önemlidir çünkü böylesine bir ömür harcanarak oluşturulmuş bir kahramanın romanı olarak da Türk roman tarihi içinde ayrı ve özel bir yerde durmaktadır.

Vaka ve olay örgüsü.

İç içe geçen iki farklı örgü hatta iki ana katman üzerinde şekillendiği görülen ve yer yer bu iki ana katmanı aşarak bir bakıma çok katmanlı diyebileceğimiz bir biçimde yazıldığını gördüğümüz Ruh Adam masal ile gerçeğin ve önemli ölçüde de olağanüstü hâllerin birleşip kaynaştığı bir örgü boyunca Selim Pusat'ın eşi Ayşe Hanım'ın anlattığı bir Uygur masalından

yola çıkar. Anlatımı başlatan bu masal asıl olay örgüsünün sessiz haber vericisi gibi ilerler. Genel yapı boyunca kimi yerde asıl olay ile masal anlama kavuşur kimi yerde ise masal ile asıl olay birleştirilerek, eklenerek asıl olayın anlam örgüsü verilir ve her iki hâlde de kadim bir gerçeğin altı çizilir ki bu da “Hiçbir fenalığın cezasız kalmayacağıdır...”(Atsız, 2015). Anlatılan masalda evli olduğu ve eşi kendisini çok sevdiği hâlde anlamlandıramadığı hatta engel olamadığı bir sebeple bir başkasına aşık olan ve bu yüzden de gerek yaşarken canıyla ve gerekse öldükten sonra ruhuyla acı çeken, aslında iyi bir adamın- bir askerinin, Yüzbaşı Burkay'ın hikâyesi konu edilir ve bu konu üzerinden hayata küsmüş bir adamın bu masala benzeyen gerçek hikâyesine geçilir. Daha da ötesi denilebilir ki Ruh Adam'da aslında Selim Pusat'ın gerçeğine uygun bir masal üzerinden yine Selim Pusat'ın hikâyesine yer verilmiştir. Masalı karısı Ayşe'nin anlatımıyla dinleyen Selim Pusat ilk elde az çok şaşkındır ama bu masalı ciddiye almamıştır. Öte yandan Selim Pusat üç yıl önce fikirleri ve içinde yer aldığı askerî gerçekliği reddedişi dolayısıyla en yakın arkadaşı Şerefle birlikte askerlikten de ihraç edilmiş ve rütbeleri sökülmiş bir yüzbaşidir. Morali bu yüzden bozuktur. Bir türlü düzen tutturamamış, varlığını, hâlini, gündelik gerçeğini ve aklından geçenleri düşünerek her geçen gün daha da kötüleşmekte ve bu hâli bir yandan kendisini bir çöküşe götürürken bir yandan da tüm ailesini etkiyecek biçimde büyümekte, dal budak salmaktadır. Onu hiçbir şey teskin edememektedir. Öyle bir hâldedir ki giderek sağlığını bile etkileyecek bir çöküş içinde kendisine karısı tarafından önerilen hiçbir şey bir anlam ifade etmemekte bu çerçevede kısaca bahsi geçen tasavvuf kapsamlı anlatım ve tavsiyelere de gülüp geçmekte, içine düştüğü hâl ve aşkı dışında hiçbir şey düşünmemektedir. Atsız'ın bu bölümde çeşitli nedenlerle huzuru bozulan kimselerin kolayca içine girdikleri tasavvuf atmosferini umursamayan ve anlamsız bulan bakışı da Ruh Adam'ı daha geniş bir eleştirel bakışın odağına koymaktadır.

Selim Pusat'ın 3 yıl önce başlayan kötü hikâyesi oldukça dramatiktir. Asker olarak okuduğu okulun son sınıfından atılan Selim Pusat'ın rütbelerinin sökülmesi bir yana ayrıca mahkeme edilmiş ve iki yıl hapis yatmış, bu süreçte de hem eşi Ayşe Hanım işinden uzaklaştırılmış hem de birlikte okuldan atıldığı arkadaşı Şeref'in intihar edişiyle daha büyük bir travmanın içine girmiştir. Şeref'in intiharı bu anlamda oldukça metaforik bir içerik taşımaktadır, zira Şeref sadece bir karakterin adı olmak bir yana Selim Pusat için o derece önemlidir ki adeta onun intiharıyla kendisi de bir arkadaştan öte şerefinden olmuş gibi bir hâl yaşamaktadır Selim Pusat. O kadar ki aynı zamanda hayatı bir asker olarak anlamlandıran Selim Pusat için artık hiç bir ümit kalmamış gibidir. Selim Pusat işte tam da bu hâleti ruhiye içinde yaşamaktan çok oradan oraya sürüklenirken bir akşam vakti roman boyunca birçok biçimde karşımıza çıkacak olan Çamlı Kuru'da ilk anda nereden geldiğini bilemediği - sanki kesinkes daha önce de duymuş olduğu ama bunu da tam olarak çıkaramadığı- bir kadının

sesini işitir. Bu derin ama çok derin bir tanışıklıkla yakınlık duyduğu ses bir şiir okumaktadır . Şiiri okuyan kadın sonradan hanzade olduğunu öğrendiğimiz Leyla Mutlak'tır ve aslında Osmanlı hanedanına mensup bir hanzade olarak tahtın varisidir. Büründüğü güzellik ve gizemle dikkat çektiği kadar tedirgin bir hâli de vardır Leyla'nın. Çünkü o an hemen orada olup onu rahatsız eden Yek adında bir cüce devamlı onu izlemektedir. Zamanla gerek Leyla gerekse Selim Pusat açısından oldukça önemli işlevleri olduğunu da öğreneceğimiz biridir Yek. Nitekim o akşam Leyla'yı evine götüren Selim daha sonra da onunla görüşecek ve onu birkaç kere daha gördükten sonra Leyla'ya derin bir ilgi duyacak, belki onu ilk tanıdığı andaki ses benzeşimini Leyla'da bulamadığı için bundan emin olmayacak ama yine de kendini Leyla'ya yakın olmaktan alamayacaktır. Selim Pusat bu hâldeyken eşi Ayşe Hanım ise tam bir teslimiyet içinde eşine yardım etmek için didinmekte, onu teskin etmeye ve bir ölçüde de anlamaya çalışmaktadır. Bu maksatla eşini dışarıya çıkarmak için bahaneler aramakta, başkalarını tanımakla gamının dağılacağını düşünerek etrafındaki kıymetli öğrencilerini onunla tanıştırmaktadır. Romanda öne çıkan Aydolü, Nurkan ve Güntülü; Işık Kızlar ise böylesi bir tanışma ile gireceklerdir Selim Pusat'ın hayatına. Işık Kızlar hem güzel hem terbiyeli hem de oldukça bilgili kızlardır. Nitekim bu tanışma ile Selim Pusat'ın trajedisi de katlanarak daha başka bir oyluma kavuşacak ve bu kızlardan Güntülü, Selim'in kahredici aşkının odağına yerleşerek Selim Pusat'ın zaten közlenmekte olan acı ve ızdırabının alevlenmesine neden olacaktır. Çünkü Selim Pusat haberini Yek ile Şereftan aldığı biçimde kendisinden 25 yaş küçük olan Güntülü'ye aşık olacaktır. Evet artık Selim Pusat kesinlikle Güntülü'ye aşiktir. Lise öğrencisi olan ve kendisinden 25 yaş küçük, yeşil gözlü ve oldukça güzel bir kız olan Güntülü ise zaten kendi gizemi ve derinliği içinde adeta olacak olanları beklemektedir. Okurun aklına Uzakdoğu ve Hint düşüncesinin reenkarnasyon - tenasüh-yeniden doğum inancını da getiren bir hâl içinde özellikle Selim Pusat'ın hatırlayamadığı ama garip bir biçimde de bildiği bir beraberliğin, bir tanışıklığı da getiren bu aşkla Selim Pusat ve Güntülü giderek gerçekten masala, masaldan gerçeğe akan bir kurgu içerisinde bu aşkı kıvamlandıracaklar ve nihayet içinde buldukları hâl Selim'i bir yandan yıkıcı bir utancın diğer yandan da vazgeçilmez bir bağlanmanın odağında tek başına bırakacaktır. Evine yabancılaşmış, eşinden soğumuş sadece oğlu Tosun'un varlığıyla anlam bulan bir hayat yaşayacaktır Selim Pusat. Oldukça girift ve garip bir hâldir bu, gerek Şeref'in hayalden gerçeğe akan tavır ve sözleri gerek Güntülü'nün kendinden emin, bilgiç açıklamaları Selim'i bir yandan darmadağın ederken öbür yandan da Yüzbaşı Burkay' ile Açığma Kün'ün yasak aşklarıyla başlayan acı kadere bağlayacaktır. Bu yeniden başlayacak beddualı bir aşktır. Selim tıpkı Burkay gibi eşine ihanetinin ve Han'ına sadakatsizliğin bedeli olarak cezalandırılacak, Güntülü oklanamayan sevgili olarak kendi yoluna gidecek, Leyla ve Ayşe'de

onu terk edecek ve Selim en büyük mahkeme de bu kabul edilemez günahlarının cezasını almak için mahkeme edilecektir.

Tanrı'nın hâkimlik ettiği bu mahkemede Selim Pusat Kayınvalide- Anne'den başka kendini savunacak kimseyi bulamayacak, eşini şeytana kurban eden Burkay' a edilen bedduanın hedefi olarak Cebrail, Mikail, İsrail, Hz Muhammed, Zerdüş, Buda, Alp Er Tunga, Tanrikut Mete, Atillâ, İstemi Kağan, Alp Arslan, Temuçin Cengiz Kağan, Aksak Temir gibi Türk ve İslam tarihinden seçilmiş kutsal ve büyük şahsiyetlerin şahitlik ve huzurlarında suçlu bulunacak, nitekim her şeye rağmen kendisini savunmaktan çok şartlı bir biçimde kurtarmaya çalışan Çiçi Yabgu, Kür Şad, Kül Tegin Çağrı Beğ ve Oruç Reis'in teklifleriyle geçmişin aynı suçlularından Yüzbaşı Kubudak ile bir vuruşma yaparak bu vuruşmanın neticesine göre cezalandırılacaktır. Tıpkı onun gibi bir suç işleyen Yüzbaşı Kubudak ise taşıdığı Leyla'nın nişanlısı, Yek vs. gibi öbür geçişken kimlikler bir yana aslında Selim Pusat'ın gençliği ve dolayısıyla ihtirası ve hatta nefsi gibidir. Vuruşma sonunda Selim aldığı darbe ile düşecek ama Kubudak'ın yanağında küçük bir yara da açacaktır. Selim Pusat'ın düşüşü her şeyin sonudur. Cezasını çekmiş, Eşi Ayşe Hanım, umutsuz aşkı Güntülü ve Leylâ kendilerince sebeplerle çıkıp gitmişler ve kendisi de duvardaki resminden inerek kayıplara karışmıştır. Oysa bu bitmeyen bir hikâye ve dinmek bilmez bir acıdır. Yaşanan her şey bir garip süreğin tekrarı olarak yaşanmış ama bu garip ve lanetli süre bitmemiştir. Ölüm bile kurtuluş değildir. Bütün bu açıklamalar neticesinde Ruh Adam'ın neyi odaklayan bir roman olduğu sorusunu cevaplandırmak da pek kolay olmayacaktır. Zira örgüde atıp duran onur, şeref, aşk, suç, ceza, nefis ve ihtiras gibi çokça temanın iç içe geçtiği yapısıyla bile Ruh Adam'ın salt nefis taşıyan idealist bir asker etrafında dönen bir aşk romanı olduğunu söylemek mümkün olmayacaktır. Bu bakımdan Ruh Adam'ın onur, şeref, aşk, suç, ceza, nefis ve ihtiras gibi oldukça geniş bir tematik yoğunlukla yüklenmiş ve her bir temanın sıkı biçimde vurgulandığı bir roman olarak tarif edilmesi gerekmektedir.

Kişiler.

Tıpkı olay örgüsü, mekân ve zaman gibi örgüde yer alan şahısların da temsil ettikleri değer, tema ya da rumuz ile anlam bulduğu 'Ruh Adam'da yine bütün Atsız romanlarında olduğu gibi tüm karakterlerin çok kalın çizgilerle ve belirgin biçimde çizildiğini görüyoruz. Bütünüyle Selim Pusat'ın başı çektiği karakter ve şahıslar arasında: Ayşe Hoca, Leylâ, Şeref, Güntülü ve Yek, öne çıkan kahramanlar olarak görünse de kendi zamanları ve anlam eksenlerinde masallarda geçen şahısların da söz gelimi paralel karakterler hâlindeki Yüzbaşı Burkay, Açığma Kün, Evdeş - Hatun ve yoldan çıkarıcı, kurban arayıcı Şeytan'dan da söz edilmesi gerekmektedir.

Karakterlerin sağlamca berkitildiği bu yapı içinde özellikle Selim'i olay örgüsü içindeki değişimlere göre iki farklı kimliği temsil eden bir karakter olarak değerlendiren Nazan Bekiroğlu'nun "Ruh Adam Üzerine Bir Tahlil Denemesi" başlıklı incelemesindeki görüşünün tam tersine Selim Pusat'ın bütün örgü boyunca tek bir karakter olarak durduğunu ve karakter değişimi olarak görülen kurgusal değişimlerin de bunun tam aksine Selim Pusat'ı tam bir karakter hâline getiren, aynı karakterin kaçınılmaz hareketleri olarak değerlendirmek gerektiğini eklemeliyiz. Öte yandan çoğu tahlilci, eleştirmen ve editöre göre olay örgüsü sanki Selim ile Güntülü arasında geçiyormuş gibi genel bir görüş var ise de bütün sessizlikleriyle örgüye neredeyse Güntülü kadar katılan Ayşe Hanım, Leyla ve Şeref'ten de özellikle söz edilmesi gerektiği açıktır. Bu açıdan 'Ruh Adam'da belki Leyla Mutlak bir yere kadar ama aynı zamanda üstlendikleri metaforik özellikler dolayımında ev, aile , eş ve anne olarak şekillenen Ayşe Hanım'ın ve adeta metaforik bir onur ve şeref imgesi olarak hep var olan Şeref'in de örgüye ciddi biçimde birincil olarak katıldığı görülmektedir.

'Ruh Adam' için tanıdıklarına çokça ipuçları veren Atsız'ın bazen ikili bazen üçlü bir temsilin odağında kalan birisi olarak açıkladığı Yek ise yüklendiği çoklu tiplerin peşi sıra tek bir tip olarak işlenmeyişi dolayısıyla bir karakter hâline gelemiyorsa da bütün bu tiplerin toplamından oluşan tek ve etkin bir tip - hatta belki Selim'in nefsi, ihtirası, öteki Selim- olarak dikkat çekmektedir. Zira Yek bir yerde iş arkadaşı Osman Fişer, bir yerde Dr. Selim Key, bir yerde baş şeytan Madar, diğerleri Kilimbi, Naranta ve vuruşma anında Selim'in genç hâli olarak işlenmiş bir tip hâlinde dikkat çekmektedir. Söz gelimi Çamlı Kuru'da Leyla'yı takip eden de odur, sonrasında eve bırakan da bir bakıma Selim'in içindeki odur.

'Ruh Adam' da başat biçimde öne çıkan bu karakter ve tiplere ek olarak masal katmanında verilen Açığma Kün, Tanrıkut Mete ve olağanüstü biçimlerde görünen bir ışık hâlindeki Tanrı, Hz. Muhammed, Hz. İsrail, Hz. Mikail, Hz. Cebrail'den Atsız'ın kendince büyük sözü ve büyük anlatısına yaptığı katkı olarak söz etmek gerekecektir. Yine olağanüstü katmanında zikredilmesi gereken diğer şahıslar ise: Yüzbaşı Kubudak, Zerdüş, Buda, Alp Er Tunga, Tanrıkut Mete, Atillâ, İstemi Kağan, Alp Arslan, Temuçin Cengiz Kağan, Aksak Temir ve Çiçi Yabgu, Kür Şad, Kül Tegin Çağrı Beğ ve Oruç Reis gibi tarihî şahsiyetlerle Leyla'nın nişanlısı ve Genç Selim'dir.

Zaman ve mekân.

Tıpkı anlatımın bölümlendiği 31 başlık, bölümde çoğunlukla örgüyü belirleyen yerlerin öne çıktığı bölümlenme gibi mekânlarında bütün çoklukları içinde genellikle başlangıç, bitiş ve kurgunun yoğunlaştığı noktalarda belirginleştiği bir yapıya sahip olduğunu

gözlediğimiz Ruh Adam'da, başat olarak kısıtlı ve dar bir mekân tasarımı ile oldukça uzun ve geniş bir zaman tasarımı göze çarpmaktadır.

Hayali mekân olarak zamana bağlı biçimde Moğol ülkesi de tıpkı bu ülkede yaşanan zaman gibi neredeyse belirsiz biçimde işlenmiştir. Asıl gerçeklikte ise konunun geçtiği yer şehir isimsiz ve belirsiz bırakılmış büyük ihtimalle İstanbul ve 1940'lı yıllar olması gereken ama isim ve tarih verilmeyen bir geniş ve saklı mekân ve zaman işleyişi içerisinde verilmiş, bu isimsiz mekân ve zaman tasarımı içinde ilginç biçimde Yek'in telgraf çektiği yer olarak söz gelimi fulü bir zaman içindeki Erzurum'dan dolaylı bir mekân hâlinde söz edilmiştir. Öte yandan okurda ciddi biçimde bir klostrrofobi uyandıran ev ve diğer ev içi mekânlar ile bu mekânların yerleştirildiği zaman bu biçimleriyle bile örüldükleri klostrrofobinin bir gereği olarak dikkat çekicidirler. Sürece dâhil olan evler, Leyla'nın evine bir kaç giriş dışında daha çok dıştan bakılarak verilmiştir. Söz gelimi Güntülü'nün evinin civarı hep bir kapı, kapı önü ve merdiven imgesiyle işlenmiştir. Hakeza yine belli belirsiz biçimde Kamlançu ülkesinden söz edilmektedir. Romanda en dikkat çekici mekânların başında belki de en önemli mekân olarak Çamlı Kuru'dan söz edilmesi gerekir. Benzer biçimde ama Çamlı Kuru kadar dikkati çekmeyen Çam ağacı, yanı ve yöresini de ekleyecek olursak Çamlı Kuru en belirgin mekân olarak öne çıkmaktadır. Nitekim Kubudak ile vuruşmada burada gerçekleşmiştir. Bir diğer mekân ise mahşer yeridir. Bu noktada Atsız'ın vurgulamadan vurguladığı fulü bir zamandaki eskide ama bir o kadar da akılda kalmış bir zaman içindeki mekân olarak işlediği, dışına çıkarıldığı askerî okul ve belli belirsiz bir kışla mekânını ve zamanını hissettirdiğinden de söz edilmelidir ki bunu Atsız'ın millet, devlet, asker, yurt, savaş gibi konulara olan yakınlığı ile beslenen bir otodidakt betimleme biçimi olarak değerlendirmek gerekecektir.

Dil ve üslup.

Anlatımın genel olarak 3. tekil şahıs yoluyla çokça psikanalitik yüklerle zenginleştiği, hikâyenin bir kaç yönde akarken çok az ama etkin biçimde verilen bir içsesle ayrıca okura da yakın kılındığı bir kurgu boyunca şekillendiği gözlenen Ruh Adam'da yer yer bir problematik olarak göze çarpan ve bir yönüyle de Ahmet Mithat Efendi metodu ile sergilenen otodidaktın akışı bozmayışı ise Atsız'ın anlatıcı yerine geçtiği anlar olarak dikkat çekmektedir. Hem olağanüstünün hem de düzyazıya yedirilmiş hâldeki düşünsel sözlerin de yoğun biçimde örgüye yerleştiği bir akış içinde oldukça usturuplu biçimde yapılan bu eklenmenin ustaca örtülüğü ise Atsız'ın dil, anlatım ve üslup başarısı sayılmalıdır.

Şiirin kimi yerde açık kimi yerde örtük biçimde örgüyü süslediği gözlenen Ruh Adam'da Hüseyin Nihâl Atsız, önemli ölçüde de sadece şiirle ve dâhil olduğu özel psikanalitik alanda

anlaşılır olabilecek kimi deyim ve kelimeleri kullanarak söz gelimi 'kırışma- buruşma' anlamına gelen 'işmizaz', 'hor görme anlamına gelen 'istihfaf', coşku anlamına gelen 'garami' vs. gibi kelimeleri hem de adeta bir şiir gibi dizeleyerek kullanışı ve böylece bir yandan öğretirken bir yandan da adeta gizliden gizliye bilinen kelimelermiş gibi işleyişi ile ne kadar zengin bir dil bilgisine sahip olduğunu ortaya koymuştur diyebiliriz.

Fikir.

Aynı zamanda bir adamın - Selim Pusat'ın- romanı olduğu kadar kaçınılmaz bir kaderin, bir dışta, dışarda kalışın dahası günahsız biçimde bir dışta bırakılışla gelen bir yalnızlığın ve kendi başınlığının, böylesine günahsızca ötelenmişliğin, sürüklediği bir günahın; bir günahla da gelse kolayca kaldırılamayacak bir aşkın, bu aşkın kıyılarında kısıklırak yakalanılmış bir sorgulamanın, bütün hayatına ve kendi kendine bir ayna oluşun romanıdır Ruh Adam.

Selim Pusat'ta Hüseyin Nihâl Atsız'ın muradına ermeyen aşıklarındandır lakin onun aşkı daha en başından hedefi belirlenememiş, savruk, Leyla'dan başlayıp Güntülü'ne uzanan ve adeta bir suç, bir günah gibi gelen bir aşktır. İşte bu aşk dolayısıyla Selim Pusat şerefîyle, hatta onu kaybetmekle baş başa kaldığı çatallanmış bir yol üzerinde hiç bir günahın cezasız kalmayacağı bir acı gerçeği yaşamaktadır. İdeal insan ne yaptığını bilmesi gereken insandır. Kader kaçınılmaz bir gerçektir. Kendisiyle yüzleşmesini bilen insandır ideal insan. Lakin yine de bazen sonu acı olsa da kaçınılmaz bir şeydir. Aşk, kaçınılmaz ve katlanılması gereken ve bütün bu böyle oluşuna rağmen de insanın içini dışına çıkardığı yerde dışını içine taşıyan bir sorguyu da beraberinde getirecektir. bu da belki şöyle bir şey diyebilmektir belki de:

“Ruhun mu ateş, yoksa o gözler mi alevden?

Bilmem, bu yanardağ ne biçim korla tutuştu?

Pervane olan kendini gizler mi alevden?

Sen istedin, ondan bu gönül zorla tutuştu...”(Atsız, 2015, s. 246)

Bozkurtlar: Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor genel inceleme.

Anlatıcı .

Gerek Bozkurtların Ölümü ve gerekse Bozkurtlar Diriliyor' adlı romanlarda kurguladığı kişilere verdiği adlar bir yana, sadece - belki her iki romanında en büyük kahramanı hükmündeki -Kür Şad'a gerçekte de isim verecek ve onu cihan tarihinin en büyük kahramanı olarak nitelendirecek kadar cesur ve hâkim bir konumda duran Hüseyin Nihâl

Atsız bu iki romanda da bütünüyle hâkim ve etkin bir anlatıcı tipinde karar kılmış, etkin ve hâkim 3. tekil şahıs anlatıcı tipini kullanmıştır. Bu anlamda bir bütün olarak Bozkurtlar'ın anlatıcısını, en son ve en başarılı biçimini post modern zamanların büyük fantastik anlatıcısı Ursula K. Le Guin'in Yerdeniz'inde gördüğümüz ad vermenin kazandırdığı ayrıcalık ve etkinlikle konuşan anlatıcı tipinin oldukça erken bir temsilcisi saymak mümkündür. Zira her iki romanda da anlatıcı Bozkır' dan Ötüken'e, Çin ülkesinden Göktürk Yurduna, Tanrıdağı'ndan Selenga Irmağına, Baykal Gölü'ne kadar bütün coğrafyayı adeta avucunun içi gibi bilmesi bir yana; Çulluk Kağan'dan, Bilge Tonyukuk'a ve Çin Kraliçesi Vu'ya kadar da pek çok gerçek ismi tanıyan bir anlatıcıdır. Bu etkin ve hâkim anlatıcı dolayısıyla da her iki romanda da gürül gürül akan ve tutarlılığını hiç yitirmeden örgülenen bir anlatım çıkmıştır ortaya ki belki de bu yüzden yine her iki romanda tıpkı yazıldığı akışa benzer biçimde kuşaklar boyunca aka aka okunmuştur.

Bakış açısı.

1946 yılında tam da Hüseyin Nihâl Atsız'dan beklenecek bir roman gibi yayımlanan ve anlatıcının oldukça etkin bir biçimde konumlandığı 'Bozkurtların Ölümü' nün kitap olarak ilk baskısı Türkiye Yayınevinde yapılmıştır. Sabahattin Ali'nin gönderdiği ve Sabahattin Ali'ye gönderilen mektuplardan müteşekkil ' Hep Genç Kalacağım' adlı ilki Ağustos 2008 ve son 8. baskısı Ocak 2018'de yapılan kitapta okuduğumuz üzere 09 Ocak 1937 tarihli bir mektubunda Atsız, Sabahattin Ali'ye: ' *Evladım Sabahattin...*' diye hitap ederek Bozkurtların Ölümü' nden söz ediyor ve ekliyor: “Ben Kürşad'ı roman olarak yazıyorum. Beni buna sevk eden de Tahsin Demiray oldu. Benden Ateş Çocukları diye orta mektepler talebesi için çıkarttığı haftalık millî mevzulu hikâye veya roman istemişti. Söz vermiştim. Bu sefer beni sıkıştırınca kaleme sarıldım...” (Ali, 2018, s. 337).

Atsız'ın Sabahattin Ali'ye bir sır olarak söylediği bu cümlelerden aslında Bozkurtların Ölümü' nde esas alınan bakış açısının nasıl içerik taşıdığını görmek mümkündür. O kadar ki bir yandan etkin bir biçimde Türk kahramanlığını anlatmaya odaklanmış öbür yandan da epeyce didaktik bir maksatla yazılmış bir roman olduğunu anlıyoruz Bozkurtların Ölümü' nün.

Daha da ötesi Hüseyin Nihâl Atsız'ın Bozkurtların Ölümü' nü aslında Kürşad eksenli bir roman olarak tasarlandığını ve hatta yazılan ilk kısımları gören Nihad Sami Banarlı'nın da bu kısımları beğenerek Atsız'ı teşvik ederek bu tasarımı desteklediğini çıkarıyoruz. Böylece Atsız'ın tıpkı romanın girişinde yer verdiği gibi Tonyukukça bir bakış açısıyla öncelikle romanın çatısını çattığını, romanını nasıl yazacağını ve içine neleri koyacağını da gerek kabul

ettiği ve gerekse reddettiği geleneksel edebiyat teorisinden çıkardığı verilerle desteklediğini, dahası kimi yerde bunları eleştirdiğini kimi yerde de savını güçlendirecek biçimde kullandığını görüyoruz. Öte yandan bu mektuptan yola çıkan A. Bican Ercilasun'un da 8 Ekim 2017 tarihli Yeniçağ Gazetesinde yazdığı yazısında bu bilgiyi teyit etmek üzere adı geçen 'Ateş Çocukları' adlı dergiyi araştırdığını, aynı adla olmasa da 'Ateş' adlı bir dergide tefrikanın başladığını okuyoruz.

...Evet, Ateş diye bir dergi var. Üstelik 1936'nın Kasım ayında çıkmaya başlamış. Bir cilt içine toplanmış 52 sayı şimdi elimizin altında. Derginin adı Ateş. Fakat adın hemen yanında "Çocuklar için" kaydı var. Demek ki dergiden Ateş Çocuklar(ı) diye bahsedilmesinin sebebi bu. Yaprakları çeviriyoruz. 24 Aralık 1936 tarihli 5. sayının 9. sayfasında sivri bir kaya üzerinde uluyan bir bozkurt resmi altında BOZKURTLARIN ÖLÜMÜ yazısı var. Yaprakları çevirmeye devam ediyoruz : 31 Aralık 1936 tarihli 6. sayının 9. sayfasında şu ilan var: "ATEŞ'in - ATEŞ Çocuklar için - ATEŞ yazıları, başlıyor. - 1937 yılına girerken Ateş'in çevresinde eksiksiz olarak toplanmış bulunan Türk çocuklarına, gençlerine yeni yılın değil, 14 cumhuriyet yılının en güzel yazı ve resimlerini sunuyoruz: BOZKURTLARIN ÖLÜMÜ - Bu bir masal, bu bir uydurma roman değildir.."İlan heyecanlı cümlelerle devam ediyor ve "gelecek sayıda okuyunuz" cümlesiyle bitiyor. "Gelecek sayı", 07 Ocak 1937 tarihli 7. sayıdır. Tefrika başlıyor. 29 ve 32. sayılar hariç, 7-40. sayılar arasındaki 32 sayı boyunca roman yayımlanıyor. Böylece birinci bölüm bitiyor. Sonrası yok...Derginin her sayısında iki veya üç sayfa Bozkurtların Ölümü' ne ayrılmış. Her sayıda iki veya üç siyah-beyaz resim var ve bu resimler, kitabın ilk baskılarındaki resimlerden daha kaliteli. Birkaç sayının kapağında da romanla ilgili renkli resim bulunuyor. Tefrikanın ilk bölümü 07 Ocak 1937'de çıktığına göre Atsız romanı 1936 sonlarında yazmaya başlamış ve eserin tamamına göre üçte birinden biraz daha fazla olan birinci bölümü de 1937 yılı içinde bitirmiştir. Kitabın tamamının bitiş tarihi ise 13 Nisan 1946'dır...(Ercilasun, 2017).

Bütün bu bilgilerden yola çıkarak Bozkurtların Ölümü' nün de Atsız tarafından çok yıllar önce düşünüldüğünü ve tıpkı Delikurt- Murad ve Selim Pusat gibi Kürşad'ın da Atsız'ın muhayyile ve imge dünyasında tohumlanarak vücut bulduğunu ve sonradan 1949 yılında 'Bozkurtlar Diriliyor' adlı ikinci kitaba kadar uzanan bütün bu uzun ve zahmetli kurgunun aslında bu bitimsiz bakış açısıyla şekillenerek Kürşad'ın ve onun bıraktığı yerden Urungu ile devam eden muhteşem mirasın romanı olarak tasarlandığını görüyoruz. Hakeza uzun

aralıklarla yazılan bu iki roman 1973 yılında Ötüken Yayınları'nca 'Bozkurtlar' adıyla birlikte yayımlanmış; 1936'dan 1949'a ve bu tarihlerden 1973'e, 80 sonrasına ve 90'lara kadar 60 yılı aşkın bir süreç dâhilinde kuşaklarca ciddi biçimde okunmuş, günümüz itibarıyla de popüler zamanlarda şekillenen iki kuşağın ilgisizliğini de ekleyerek neredeyse 80 yıllık bir klasik hâline gelmiştir. Dahası bu iki romanın da eksenindeki kahramanın adı olan Kürşad'da yanındaki kırk arkadaşı ve çerisi ile birlikte hemen hemen bütün kuşaklar için göze bir isim hâline gelmiştir. Özellikle şu hususun altını çizmek gerekiyor; Bozkurtların Ölümü taşıdığı, epik, lirik ve fantastik içerik bir yana aynı zamanda ekseninde duran etkin ve hâkim bakış açısıyla Atsız'ın kendisine kadar gelen romana dair teknik ve yapısal bilgisini de açık ettiği ve bundan da öte bu bilgiye yönelik eleştirileriyle birlikte nasıl bir roman yazmak istediği hususunda da romana dair birikimine güvenerek böyle bir şeyi denemekten çok yapmaya-kurmaya giriştiği bir özgünlüğün ürünü olarak şekillenmiştir. Bu yönüyle de Bozkurtların Ölümü gerek içeriği, gerek yapısı ve egemen hâldeki bakış açısı ve gerekse yöneldiği tarihî roman türü içerisinde edindiği yer bakımından hemen bütün editör, roman kuramcısı ve eleştirmenlerce bigane kalınamayacak bir roman olarak Türk roman tarihine hak ettiği biçimde kaydedilmiştir. Atsız bu anlamda öncelikle bir romancı olarak böylesi bir roman tasarlamakla, hem yapmak istediği şeyi- biçimi- anlatmak ve savunmak hem de buna bağlı olarak gerek kendi yazacağı romanı ve gerekse bir tür olarak tarihî roman hakkındaki düşüncelerini açık eden bir girişle başlayarak anlatıcısını da adeta boy boylayan- soy soylayan bir Türk ulusu konumunda konuşturmuştur ve böylece hem yazarı hem de anlatıcıyı pekiştirerek belirleyen bir bakış açısının da mimarı olmuştur. Söz gelimi; gerek roman ve gerekse tarihî romanlar konusunda ülkemizde Atsız'dan önce hemen hemen hiç kimsenin yapmamış olduğu 'Romanın Hikâyesi' adlı bu girişle Atsız bir yandan evrensel bir tür olarak gördüğü romanı nasıl anladığını ve anlamlandırıldığını açıklarken bir yandan da bu evrensel tarzı Türk halk kültürüyle ve Türkçe söyleme ve düşünme biçimiyle buluşturarak kendi tezini kendi içinde taşıyan, oldukça cesur bir yazınsal süreç başlatmıştır. Nitekim onun aklında Kürşad'ın romanını yazmak gibi bir düşünce vardır ve bu düşünce elbette destansı bir içerik taşıyacaktır ki bundan dolayı da Kürşad'ı anlatacak olan roman da ilk elde bir Türk destanı gibi dönecek ve öylece tamamlanacaktır. Atsız'ın daha en başında iddia ettiği biçimde her bir Türk kahramanını muhakkak bir kahraman olarak işleyeceğini söylediği Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor ilk kitaptan itibaren bu iddiaya gösterdiği titizlikle dikkati çekiyor.

Vaka ve olay örgüsü.

Tema olarak Göktürk devletinin yıkılışı ve yeniden diriliş süreçlerinin ayrı ayrı

işlendiği 'Bozkurtların Ölümü' ve 'Bozkurtlar Diriliyor'dan müteşekkil 'Bozkurtlar' da bütün vaka hemen hemen Göktürk ülkesi ekseninde ve Göktürk ülkesi taşrasında geçmektedir. Bu anlamda bir bütün olarak Bozkurtlar, Atsız'ın derin ilgi duyduğu Türk tarihinin vesikaları hükmündeki Göktürk kitabelerinin anlatısı gibi işlenmiştir. Çulluk Kağan'ın şüpheli ölümü, yeni kağanın seçimi ve Çin ülkesiyle ilişkiler romanın ana eksen hükmündedir. 621 yılından 679 yılına kadar yaklaşık 60 yıllık bir süreci konu edinen her iki romanda da esas dikkati çeken husus öncelikle devlet eksenli bir kaygı olmakla beraber, yine devlet ekseninde olup bitenlerin budun nezdindeki karşılama biçimleri, devletin baz alınarak idarenin ve bağlı olarak idarecilerin de bu bakış açısı izleğinde yorumlanması hususudur. Bu anlamda bir bütün olarak Bozkurtlar yüzyıllar öncesi Türk toplumunun olaylar karşısındaki tavırlarıyla duyuş ve düşünüş biçimlerini işlemiş olmak bakımından da önem taşımaktadır. Çuluk Kağan Çinli eşi tarafından zehirlenerek öldürülmüş ve kardeşi Bağatur Şad, Kara Kağan unvanıyla devletin başına geçmiştir. Budun, Kara Kağan'ın Çulluk Kağan'ı zehirleyerek öldüren İçing Katun – Konçuy'u cezalandırmasını beklerken Kara Kağan töreler gereği onu eşi olarak seçmiş ve bu durum başta Şu Tigin- Kürşad olmak üzere pek çok insanı rahatsız etmiştir. Bu anlamda 'Bir yaz Gecesi' olanı biteni değerlendiren Yamtar, Pars ve Çalık'ın dertleri de esas olarak budur. Zira yaşananları fırsat bilen Çinliler türlü hile ve desiselerle Türk devletinde ikilik çıkararak Türkleri zayıf duruma düşürmeyi planlamakta ve Çinli Konçuy ile şımarık kardeşi Şen King de bu uğurda türlü türlü entrikalar çevirmektedir. Asıl istekleri Çin'de hâkim olan hanedanı devirerek yerine geçmek olan Konçuy ve Şeng King, Kara Kağan'ı tamamen etkileri altına almışlar ve bundan dolayı da Türk ilinde bulunan Çinliler oldukça rahat davranmakta adeta kendi topraklarındaymış gibi hareket ederek zaten bir kıtlık öncesinin darlığını çekmekte olan Göktürkler de onların bu hareketlerinden ziyadesiyle rahatsız olmaktadır. Öte yandan Atsız'ın koyu ve yapışkan bir ahlaksızlıkla süslemiş olduğu Çinliler bu davranışlarıyla da Göktürk halkının ahlakını bozacak girişimlerde de bulunmakta ve bu da bir başka huzursuzluk kaynağı olarak dikkat çekmektedir. Çinlilerle arada bir mücadeleye girişilmekteyse de, ara ara akınlar düzenlenmekteyse de bütün bu akınlar sonucunda tam bir başarı sağlanmadan Göktürk devletine yararı olmayan anlaşmalar yapılmış, daha da ötesi bu anlamsız ve zayıf akınlardan sonra nihayet Göktürk ülkesi yenilerek işgale uğramış ve kağan bile esir edilmiştir. Nihayet Göktürk toplumu çözümlenerek Türk yurdu Ötüken Çinlilerce zapt edilmiş ve Kara Kağan kahrından ölmüştür. Bu işgal ile tam bir güven kazanan Çin ordusu ve Çin devletinin gayesi ise Göktürk insanını asimile ederek kendilerine katmak, direnenleri köle etmek ve böylece Türkü tarihten silmektedir. Oysa başta Kürşad olmak üzere bir avuç ta olsa Göktürk kahramanı bunu kabul etmemekte, konar göçer ve harekete alışkın Göktürk insanı bir türlü Çinlinin şehir hayatına adapte

olamamakta, bir Kağan oğlu olarak Kürşad'da esaretten kurtulmak için gizliden gizliye teşkilatlanmaktadır. Kürşad'ın 40 çerisi ile giriştiği isyan ve ihtilal hareketi ki Bozkurtlar'ın yayımlanmasından sonra kaç kuşağın efsanesi hâline gelmiş, bir araya gelen ve ortak bir davada birleşen 40 Türk'ün neler yapabileceği konusunda adeta bir teşkilatlanma ve derlenip toparlanma örneği hâline gelmiştir. Niyeti esir olan Kağan'ı kurtararak Türkleri serbest bırakıp yeni bir diriliş hareketi başlatmak olan Kürşad örgütlediği 40 çeriyle birlikte Çin sarayını basmış ancak başarısız olmuşlardır. Bozkurtlar'da Kürşad'ın bu başarısızlığı tam bir ara destan gibi işlenmiştir. Geri çekilirken ölümüne vuruşan Kürşad ve arkadaşları ise hiçbir esaretin ilelebet süremeyeceğini göstermeleri bakımından Göktürklerin derlenip toparlanmaları için adeta bir kıvılcımı tutuşturmuşlardır. Yenilen fakat esaretten de kurtulan Kürşad adeta devletin yeniden kurulması ve Göktürklerin hürriyete kavuşarak dirliklerini ve düzenlerini sağlamaları yolunda sönmeyecek bir meşale yakmıştır. Çin Kağan'ı korkmuş, endişe içinde korkarak her an bir Kürşad tehlikesi daha bekleyerek yaşamakta, atından düşmeyerek kaçıp kurtulan Kürşad'ın bir gün geri dönerek Çin devletini yıkacağından endişe ederek esaret altında olan bütün Türkleri Ötüken'e geri göndermiş ve ondan başlayarak bütün Çin ülkesini bir Türk korkusu sarmıştır.

Romanda devletten ve millettten başka endişesi olmayan Şu Tigin- Kürşad ile tahtta hak iddia ederek daha farklı planlar yapan kardeşi Tulu Han'ın işlenmiş oldukları karakterler ise derin bir katmanda örnek Türk lideri tarif etmekte, bir yanda hürriyetten ve devletten başka bir hesabı olmayan minnetsiz Kürşad ile öbür yanda hata üstüne hatalar yapan, hatta iktidar uğruna Çinlilerle anlaşma yapan Tulu Han'ın tavır, hâl ve davranışlarıyla örnek Türk ahlakının tarifi yapılmaktadır. Nitekim Kürşad'ın planları bir yenilgiyle sonuçlansa da bu yenilgi bir kıvılcımı tutuşturmuş, Tulu Han'ın Çinlilerle anlaşarak giriştiği akın ise Göktürk devletini bölerek esaretle sonuçlanmıştır. Ortada kalan tek gerçek kurtuluş ise Kürşad'ın çaktığı kıvılcım olmuştur. Esaretten kurtulan ama darmadağın bir hâlde yaşayan Göktürkler, Çinlilerin desteklediği etkisiz ve zayıf Çıbı Kağan'ın yönetiminde hem kağana hem de Çinliler'e karşı mücadeleler verirler.

Aşıkpaşaoğlu Tarihi'nden Oruç Beğ Tarihi'ne ve Tevarih- i Cedid-i Mirat-ı Cihan'a kadar Türk Tarihini bunca derinlikle bilen ve aynı zamanda Türk mitolojisine folklor, kültür ve budun bilimine kadar büyük bir ilgi ve bilginin sahibi olan Nihâl Atsız'ın şiire olan bu derin ilgisi de ayrıca manidar bir içerik taşımaktadır. Bozkurtlar'da esaretle dirilişi peş peşe işleyen ve bütün bu kurgu boyunca bu bilgisinden faydalanan Atsız başka bir anlamda da adeta hem bir esaret ve hem de bir diriliş ekseninin portresini çizerek Türk tarih romancılığında bir çığır açmıştır. Takiben gelen kitap Bozkurtlar Diriliyor ise Atsız'ın bu

sabırlı, ince işlenmiş ve uzun soluklu emeğinin hiç bitmeyen ve devam eden ürünü olarak şekillenmiştir.

1949 yılında yayımlanan Bozkurtlar Diriliyor, Bozkurtların Ölümü'nü okuyarak bir nehir kenarında yazılan destanla hüzünlünen has Atsız okurları için tam da beklenen bir roman olarak çıkagelmiştir. O kadar ki Bozkurtların Ölümü ile bitmeyen ve bitmemesi de gereken bir anlatının devamı gibi gelmiştir Bozkurtlar Diriliyor. Bu bakımdan da yine o has Atsız okurları için bu iki romanın ayrı ayrı tarihlerde yazılmış olmaları bir yana her ikisi de Bozkurtlar adlı tek bir roman gibi karşılanmış ve kabul edilmiştir bile diyebiliriz. Romanın bu safhasında ise o yağmurlu gecede coşarak muhteşem bir mücadeleye şahitlik eden o acılı nehir kenarından yükselen Kürşad'ın miras bıraktığı davanın hikâyesi yine bir aşkla birlikte anlatılmaktadır. Ötüken' e geri dönen ve dağınık hâlde yaşayan Göktürkler o dönüşten 30 yıl sonra ancak toparlanmaya başlamış hatta bir küçük isyana bile kakışmışlar ama maalesef başarısız olmuşlardır. Kürşad'ın oğlu olduğunu bilmeyen Urungu da tıpkı babası gibi minnetsiz, aşka ve davaya meyyal bir yiğit olarak yer almıştır bu romanda. Zaman birçok şeyi değiştirirse de Bozkurt'un esaret kabul edemeyeceği gerçeğini değiştirmemiş, Kutluğ Şad'ın etrafında toplanan dirilmeye ant içmiş Türkler onu İleriş Kağan adıyla Kağan kabul etmişlerdir. Bütünüyle bu mücadele ve toparlanmanın içinde var olan Urungu ise adeta babasının gömleğinde geri dönen varisi gibi şekillenmiştir. Romanda dikkati çeken en önemli isimlerden biri de Çin'e dair yakın bilgisi ve tecrübesiyle öne çıkan Tonyukuk'tur. Onun katılımı büyük bir sevinç yaratmıştır. Öte yandan bu toparlanmaya katılmayan ama kendi içlerinde toparlanan Dokuz Oğuzlar ise romana başka bir katman katarcasına kendilerine özgü bir davanın sürdürücüsü olmuşlardır. Dokuz Oğuzların son kağanı Baz Kağan'ın kızı Ay Hanım'ın etrafında toplanmış Ötüken için küçük olsa da Çin'le mücadele de önemli bir etken olarak Göktürklerin karşısına çıkmışlardır.

Kürşad soylu Urungu da güzelliğiyle dillere destan olan ve herkesin aşık olduğu Ay Hatun'a tutulmuştur. Lakin o büyük gizemi dolayısıyla kendini açık edememiş ve içinde taşıdığı hürriyet aşkının yanına bir de onun deva bulmaz aşkını yerleştirmiş ve böylece zaten büyük bir karakter olarak şekillenen varlığı aşk ile bir kere daha büyümüş ve bu büyük aşk Urungu'yu bütünüyle çaresiz bırakmıştır. Romanda baskın biçimde işlenen bu aşk vurgusu; paralel bir anlatım içinde söz gelimi Pars ile Almıla arasındaki aşk da eklendiğinde Atsız'ın birer başat kimlik olarak kurgulamaktan öte öyle olmaları gerektiğini düşlediği Bozkurtlar'a yakıştırdığı ve en güzel insan eylemi olarak dikkati çeker. Bu bakımdan Atsız'ın metne yerleştirdiği hâliyle aşk, hem erkeği hem de kadını özenilesi birer şahsiyet hâline getirişiyile de ayrıca anlamlı bir hayatın olmazsa olmaz hâllerinden biri belki de en önemlisi hâline

gelmiştir. Nitekim adından da anlaşılacağı üzere Bozkurtlar Diriliyor bir dirilişin hikâyesi olarak şekillenmiş olması bir yana Türkün gözünde bozkırın anlamından yurt bilincine, birlik ve beraberlik olgusundan güç, kuvvet ve hak ilişkisine, kadın erkek ilişkisinden aşka, devlet yönetiminden düşmanla kurulan ilişki biçimlerine, kahramanca vuruşmaktan vazgeçişe, atalara duyulan hürmet, sevgi ve bağlılıktan kardeşliğe kadar Atsız'ın Türk karakterinde var olduğuna inandığı bütün değerleri işlemekle birlikte Türk'ün duruşunu, varlığını, birlik beraberliğini bozarak hem bireye hem de topluma zarar veren zaaf ve kusurlarını da işleyen idealist tezli bir roman olarak şekillenmiştir.

Kısaca özetleyecek olursak: Bozkurtlar Diriliyor, kendi gerçeğinden bihaber Kür Şad soylu Urungu'nun Bilge Tonyukuk'un da katıldığı birlik içerisinde İlteriş Kağan - Kutluğ Şad'a katılarak yeni bir ihtilâl ile Göktürk devletinin yeniden kurulup güçlendiği bir kurgu ve Dokuz Oğuzlar' dan Ötüken'e kadar genişleyen bir anlatım eşliğinde yazılmış bir roman olarak Atsız'ın tavizsiz idealist tavrını seslendirmiştir.

Kişiler.

Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor bir bütün olarak neredeyse sayılamayacak kadar çok tip, karakter ve kahramanın geçtiği uzun soluklu bir nehir romanın iki ana parçası olmaları hasebiyle oldukça fazla bir şahıs kadrosunu barındırmaktadır. Romanları inceleyen bir çok eleştirmen ve araştırmacıya göre bir kısmı tarihte yaşamış gerçek kişilerden bir kısmı da Atsız'ın kurgusu ile romana yerleşen bu kadar şahıs arasında başlıca: Çulluk Kağan -Kara Kağan, Kürşad'ın ağabeyi ve Kağan'ın yeğeni Tulu Tigin, Bozkurtların Ölümü' nün baş kahramanı Kürşad, İçing Katun ve kardeşi Çin Prensi Şen- King, İşbara Alp, Kara Ozan özellikle işlenen karakterler olarak dikkat çeker.

Bununla birlikte Atsız'ın ustaca bir örgüyle okuyan herkesin gönlünde ve dilinde yer alacak kadar yakında tuttuğu ve bizdenleştirdiği Yamtar, Böğü Alp, Sançar, Pars, Çalık, Almıla, Gökbörü ve Üçoğul'un her biri huyları ve diğer insani, kişisel hâlleriyle verilmiştir. Söz gelimi, sonradan muhafazakar genç okurlar nezdinde doymak bilmeyen ve hep aç hâliyle Yamtar, gizemli yiğit Böğü Alp hiç gülmeyen, somurtuk ve hoşnutsuz Sançar ve onun tam tersine kırıla kırıla gülen Çalık, yakışıklı ve ayran gönüllü Üç oğul, bu romanları okuyanların hiç unutmadıkları sevimli ve bizden tipler olmaları bir yana kimi zaman yakın arkadaşlara yakıştırılan kimi zaman özenilen bu hâlleriyle Bozkurtlar'ın efsane kişilikleri hâline gelmişlerdir. Dönemin ulularından bir büyük karakter olan işlenen Kıraç Ata ise gerek kendisine yüklenen misyon ve yaşı ile gerekse varlığı ile kapladığı maddi ve manevi alan itibarıyla kimi zaman bir öğüt verici, kimi zaman bir uyarıcı ve tembih edici kimi zaman da

herkesin Atası hükmündeki duruşuyla dikkat çeker.

Bozkurtlar Diriliyor adlı ikinci romandaki başlıca şahıslar ise her iki romanın akışı sırasında kurguya adeta bir birleştiricilik umudu ve bu birliğin mimarı olarak yerleşen Bilge Tonyukuk, ve onun kıymetini bilen İleriş Kağan, Çinli Komutan Hoay-i, Çin Kraliçesi Vu, Atsız'ın tarihten devşirdiği gerçek kişiler olarak göze çarpmaktadırlar. 'Bozkurtlar Diriliyor' adlı romandaki esas kahraman ise Kürşad'ın oğlu Urungu'dur. Urungu'nun yanında adeta bir dost, bir baba ve uyarıcı olarak duran Binbaşı Pars, atılganlığın ve cesaretin temsilcisi genç irisi Deli Ersegün, İleriş Kağan'ın Yetmişinci Er'i Buluç, Urungu'nun onulmaz ve ulaşılmaz sevgilisi Ay Hanım, Tonyukuk'un emektar casusu Yin-Şao ya da öbür adıyla Karabuka, mert düşman Kadir Bağa ve tıpkı dedesi Kürşad'a benzeyen, Urungu'nun oğlu Taçam ki, talihsiz bir kaza ile dilsiz kalıp ancak babasının Ölüm Uçurumu'na kanat açmasıyla konuşacaktır, ise yine etkin karakterler olarak dikkat çekicidir. Öte yandan bu romanda özellikle Ay Hanım ve Çin Kraliçesi Vu adlı kadın karakterlerle Atsız sanki de kadınları bir nebze daha öne çıkarmış gibidir. Atsız'ın belki yazınsal bir verim olarak faydalanmak üzere yine tarihî kişiliklerden olan elçiler: Kuni Sengün ve Tungra Sem de ilk elde Bozkurtlar Diriliyor'un kurucu kişilerinden sayılmalıdır. Urungu'nun kan kardeşleri Örlen ile Börü, diğer yanda kişilikler olarak savaşçı erlerden Yula Ezgene, Çalkara ve bu romanda Kıraç Ata'nın yerine işlenen Uçar Kam'dan da varlıklarına yüklenen misyon nezdinde özellikle söz etmek gerekmektedir.

Zaman ve mekân.

Bozkurtların Ölümü'nde Tonyukuk adlı genç ve idealist tarihçinin daha en başta söylediği gibi Bozkurtların Ölümü'yle başlayan ve 'Bozkurtlar Diriliyor' adlı ikinci romanla süren bir zaman dâhilinde 1300 yıl önceki bir büyük hikâyeyi anlatmak istemiştir Hüseyin Nihâl Atsız. Hâliyle ve Atsız'ın tarif etmek istediği biçimiyle esasen Göktürkler için Kağan'ın ölümüyle başlayan bir sefalet, yenilgi, açlık ve kıtlık devrinin başlangıcı hükmündeki 621 yılında başlamaktadır Bozkurtların Ölümü. Atsız'ın tarihî romanlarında genel olarak gözlediğimiz gibi kısa zaman aralıklarının çoğunlukla mevsimlerin art arda gelip geçişiyle uzun aralıkların ise 2 yıl, 3 yıl, 6 yıl, 10 yıl sonrası gibi sürelerle verildiği bir zaman kullanımı dikkat çekmektedir.

Bu hâliyle Bozkurtların Ölümü'nde 621 yılından 639 yılına kadar geçen süre içinde tıpkı romana adını veren ölüm gibi Göktürk devletinin esir oluşu ve parçalanmış bir biçimdeki dağılışı anlatılmıştır. Devamla 40 yıl sonrasında başlayan diğer roman Bozkurtlar Diriliyor'da ise Göktürkler'in yeniden toparlanmaya başladığı 679 yılından 687 yılına kadar geçen derlenip toparlanma, uyanma ve yeniden birlik kurularak hürriyete ulaşılan bir süreç

işlenmiştir.

Pek çok tarihçiye göre de tarihî gerçeklerle birebir örtüşen her iki romandaki yaklaşık 60 yıllık bu zaman tasarımı Atsız tarafından gerek bir çözülme ve dağılma sürecini gerekse bir ihtilal ile yeniden toparlanma sürecini anlatmak bakımından özellikle seçilmiş gibidir. Ele alınan dönemlerin gerçek kişileriyle birlikte işlenen kurgu kahramanlarının zamanın gerçekleriyle örtüştürülerek verilmesi ise her iki romanı da sadece birer roman olmaktan öte adeta Göktürk tarihinde ilgili dönemlerin canlı örnekleri hâline getirmiştir.

Her iki romanın da ana mekânı Ötüken'dir ve dolayısıyla da her iki romanda da iç kısımlarda örtük biçimde verilen mekânlar bir yana temel olarak bozkırlar işlenmiştir. Bu anlamda Göktürk ülkesi, Tanrıdağı, ormanlar ve hemen her Atsız romanında olduğu gibi yollar dikkat çekmektedir. Selenga ırmağı, Baykal gölü başlıca etkin mekânlar olarak dikkat çekicidir. Genel olarak Türkeli biçiminde adlandırılan Orta Asya ve bu Türkeli'nin kalbi hükmündeki Ötüken ve bozkır ki özellikle bir uçsuz bucaksızlığı ve bundan da öte tıpkı romanlara yerleşen hürriyet ve aşk gibi bitimsizliği imlercesine her iki romanın da ana mekânı hâlinde işlenmiştir. Hakeza her iki romandaki uzun ve oylumlu kurgu ile verilen mevsimler boyunca mekânlardaki kısa mevsimsel tasvirlerle birlikte çoğunlukla adları geçen ve Ötüken'de kurulan Çadır şehir, Kıraç Ata'nın mağarası ile Üç Kayalar, yer yer bahsedilen Çin Seddi ve Çin'in başkenti olan Siganfu'ya dair bazı tasvirler dışında genel olarak kısa tasvirlerle verilen çadırlardan müteşekkil pazar yerleri, farklı mimarileriyle dikkati çeken bir kısım Çin yapıları, Çin Sarayı, yine bir Çin şehri olan Şandung'dan ve elbette Urungu'nun her şeyi ardında bırakarak uçmağa vardığı Ölüm Uçurumu'ndan da söz etmek gerekmektedir.

Dil ve üslup.

Öncelikle belirtmek gerekiyor ki Atsız'ın dil bilinci ve bu bilinçle oluşturduğu üslup başarısını onun Türk tarihine yönelik sevgisiyle beslenen bilgisinde aramak gerekmektedir. Bu bakımdan Bozkurtlar - Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor'da Atsız bütünüyle kendi idealinden yola çıkan 'ferdi' bir üslup takınmış ve metnin tamamını ele aldığı konular toplamının onda bırakmış olduğu bu idealin odağındaki bir bakıma kahraman Türk prototipi oluşturmuştur. Bu prototip Atsız'ın olmazsa olmazlarıyla şekillenmekle beraber tıpkı metnin örüldüğü yapısal bütünlüğe yerleşen duygusal içtenliğe benzer biçimde Atsız'ın kendi karakteristiği ile de iç içe gelişip benzeşerek onun mizacında barınan kendi epik gerçeğini de dışa vurabilmesini sağlamış ve böylece her hâlükârda saygıdeğer bir üslubu şekillendirmiştir ki şayan-ı hayret biçimde bu üslup aynı zamanda kendi ispatını yaslanmış olduğu Asya Türklüğü ve mitolojisiyle de besleyerek salt kendi mantığı içinde kaldığı yerlerde bile kendi

anlamını ele veren bir bütünlüğü göstermekle de ayrıca kayda değer bir yazınsal cesaret örneğini ortaya koymuştur.

Bir bütün olarak Bozkurtlardaki dil kurgulanan döneme dair dile benzeyişi bir yana, tam da bu devirlerden itibaren şekillenecek olan ve zamanla bir kısım özenti dilcilerin elinde uyduruk bir biçime bulanık ‘Öz Türkçecilik’ in de ciddi biçimde bir alternatifini ortaya koymuştur. Atsız’ın özellikle Dede Korkut vari bir anlatımla hem de laf kalabalığına düşmek tehlikesine rağmen bu sıkıntıya hiç yakalanmadan yer yer bir ozan diliyle beslediği ve çoklu diyaloglarla metne yerleştirmiş olduğu deyişler ve atasözleriyle kurmuş olduğu üslup bu bakımdan önemlidir.

Kullanılan dilin bir yandan yazarın üslubunu ele verişi ve diğer yandan ele alınan kurgusal zamanda olagelen gündelik hayatın izdüşümünde söylenmiş gibi kimi yerde şiire yaslanarak şekillenişini de bu başarıya eklemek gerekmektedir.

Mekânın, dilin ve anlatımın bütünüyle birbirini etkileyerek desteklediği romanlarda tam yerinde söylenmiş şiirlerden biri de ilk romandaki Kürşad’ın ihtilal sonrasında gösterdiği yol için söylenmiştir :

“Delinse yer çökse gök Yok olsa kül olsa dört yan

Yüce dileğe doğru yine yürürüz yayan

Yıldırımından tipiden kasırgadan yılmayan,

ölümlerle eğlenen tunç yürekli Türkleriz...” (Atsız, 2004, s.53).

Özetle söyleyecek olursak: Bozkurtlar gerek tarihin kültürel bir atmosferde ve gerekse ele alınan döneme ilişkin Türk kültürünün tarihsel bir atmosferde işlenişleriyle birlikte kurguya zamanın örf ve adetleriyle, gelenek ve göreneklerin yerleştirilmesiyle de giderek sözlü bir anlatıya bürünerek kadim Türk halk sözünden yeşeren şiirlerin kattığı zenginlikle de rahat ve akıcı biçimde okunmak bakımından oldukça elverişli bir biçim kazanmıştır.

Fikir.

Gerek Bozkurtların Ölümü ve gerekse Bozkurtlar Diriliyor’ da daha romanı yazmaya başlamadan kendi biçimini, bakış açısını ve idealini kullanarak kendi üslubunu şekillendiren Hüseyin Nihâl Atsız, denilebilir ki daha ilk andaki fikrine uygun biçimde romanı tefrika olarak yayımlamaya başladığı Ateş Çocukları adlı derginin amacına matuf bir fikirle hareket etmiştir. Bu fikir bir biçimiyle de onun dönemin çocukları ve gençleri üzerinden millete

seslenişi ve muhteşem bir tarihi bütün hâleriyle vermek-anlatmak- isteyişiyile süslenmiştir. Türk millî kültürünün ne demeye geldiği ve bu kültürün tarihteki en açık örneği niteliğindeki Göktürk devletinin neler yaşadığı, hangi değerlerin kaybedilişiyle milletin ve devletin başına neler gelebileceği, Kür Şad gibi bir kahraman insanın isterse neler yapabileceği en ince detayına kadar ustalıkla anlatılmıştır.

Romanlarda anlatılan dönem Göktürk devletinin bir dönemidir ancak bu dönemle sanki de koskoca Türk tarihi özetlenmiş gibidir. Öyle ki idarecilerin çeşitli nedenlerle idare etme kabiliyetlerini kaybettikleri dönemlerde olup bitenlerin -karabudun- halk nezdinde nasıl algılandığı, dönemin Türk toplumsal yapısı, dıştan gelen düşmen etkisinin milletin içini nasıl çürütüp yok ettiği ve böylesi dönemlerde bir avuç cesur ve şahsiyet sahibi insanın bir umudu nasıl da diri tutabildikleri özellikle genç nesillere bir öğüt gibi verilmiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın bakışıyla Türk toplum yapısı bir biçimde kapalı olması, kendi saflığını ve soyunu koruması gereken bir dikkat üzerinde durmalıdır. Bu manada toplumlararası ilişkilere çok dikkatli biçimde bakılması, toplumsal dinamizmin kaybedilmemesi ve Türk töre ve ahlakının korunması için hep uyanık olunması ve olup biten her şeyden ibret alınması gerekmektedir.

Her iki romanda da Hüseyin Nihâl Atsız'ın destansı bir dille üzerinde durduğu en önemli husus ise: Uyanık kalırsa eğer, Bozkurtların hiç bir zaman esareti kabul etmeyecekleri ve hasbelkader böylesi bir dönem yaşansa bile er ya da geç muhakkak bir hürriyet meşalesinin yanacağı gerçeğidir. Zira Türk cesurdur, hürdür, akıllıdır ve her daim bir savaş, bir cenk üzeredir.

Romanlarda yer alan bu esas fikrin yanında bu fikri destekleyen bir diğer husus ise: Şahsiyet sahibi Türk kadın ve erkeğinin aşka bakışları, edepleri ve töresel bir bağ içindeki minnetsiz, gerektiği yerde sessiz ve kahramanca duruşlarıdır.

Değer eğitimi kuramsal çerçeve.

Değer, üzerinde kesin bir anlaşma sağlanmış sınır ve çizgileri belirlenmiş bir kavram değildir. Farklı disiplinlerde değişik kavramlarla ilişkilendirilerek açıklanmaktadır. Bu da değer kavramı üstünde bir ittifakı zorlaştırmakla birlikte kavramın disiplinler arası bir mahiyet kazanmasını sağlamaktadır.

Değerlerle alakalı farklı bilim dallarının farklı değerlendirmeleri bulunmaktadır. Psikolojide insan davranışının yol göstericileri olarak kabul edilir ve bir inanç alanı olarak incelenir. Ahlâk psikolojisinde bireyin etik davranışlar ortaya koymasını sağlayan inanç

buyrukları olarak kabul edilir. Felsefe ve ahlâk felsefesi, değerlerin objektif-sübjektif olma durumlarına ve değerli olarak kabul edilen şeylerin doğrudan kendilerinin değerli olabileceğine yönelik tartışmalara yoğunlaşır (Ersoy, 2018).

Değer, Latince “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamına gelen “valare” kökünden türetilmiştir (Akt. Keskinoglu, 2008). Sosyoloji, sosyal psikoloji, antropoloji, psikoloji ve eğitim bilimleri gibi alanlarda değerler üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Her bir alanda farklı tanımlar yapılmakla birlikte bu tanımların ortak noktasının değerlerin işlevi üzerinde durmaları olduğu görülmektedir (Aydın, 2011). Değerler, milletlerin sosyal ve kültürel yaşamlarına anlam kazandıran en önemli ölçütlerdir (Söylemez & Kırkkılıç, 2015). Kültürel unsurları görmezden gelmek toplumsal süreçleri anlama ve açıklama konularında zayıf kalacaktır (Özensel, 2003, s. 220).

Cemil Meriç, değerlerin insan davranışlarını biçimlendirdiğini ve ideallerinin oluşmasına hizmet ettiğini söyler (Meriç, 1997, s. 183). Bilim ve teknolojiye ilerlemeler, davranışların ve kültürün her açıdan değişmesine vesile olmuştur. Toplumda değişen tavır, davranış ve kültürel yaşam en çok değerleri etkilemiştir. Toplumun tutan en önemli bağlardan olan değerlerin yozlaşması, kaybedilmesi toplumsal ayrışmayı beraberinde getireceğinden değer kavramı ayrı bir önem kazanmaktadır.

Değerler nesiller arasında kültür vasıtasıyla aktarılır ve bir ulus olma bilincini kuvvetlendirir. Kültürel değerler, bir ulusu diğerlerinden farklı kılar. Bu açıdan her ulusun onu diğerinden ayıran birtakım temel değerleri bulunduğu ifade edilebilir. Bu kültürde yaşayan insanlar yaşamlarını bahsi geçen değerler etrafında şekillendirir ve toplumsal duyarlılıklarına saygı gösterir.

Değerler, inançlardır. Bu özelliğinden dolayı öznel ve duygusal niteliklerle iç içedir. Bireysel ve toplumsal amaçlar ile bu amaçlara ulaşmada etkin olan vatanseverlik, hoşgörü, sabır vb. davranışlarla ilişkilidir. Bu davranışlar, insanın gelişim ve değişiminin de bir göstergesi mahiyetindedir. Zamana ve coğrafyaya göre değişebilen değerlerin önem derecesi ve sıralaması da değişiklik gösterebilir. Bu sıralama bir yandan değer kümelerini oluştururken bir yandan da değer sistemini meydana getirir. Evrensel veya millî olarak nitelenebilecek değerler sistemi daha yaşanabilir bir dünya ve kültürel birliğini sağlamış milletler anlamına da geldiği söylenebilir. Evrensel değerler sistemi küreselleşen dünyanın kendi vatandaşlarını yarattığı sanal veya gerçek ortamlarda hak ve özgürlüklerin doğru çerçeveye oturtulmasına yardım ederken bireysel farkları bu dünyanın vazgeçilmez renklerine dönüştürecektir. Millî değerler sistemleri ise aynı kültürü taşıyan ve bunun etrafında toplanan vatandaşlara daha iyi ve uzlaşımçı bir ortam oluşturabilecektir.

Değer; bir şeyin istenip istenmediğine dair inanış (Güngör, 1995), belirli bir durumu ötekilerine yeğleme meyli (Erdem, 2003), kişilerin görüş, tutum ve fiillerinin bir kültür unsuru standardı (Çağlar, 2005) olabilir. Toplumun yanı sıra kültürü oluşturan kişilerin seçimleriyle ilişkili olarak değerlerin var olduğu ve ehemmiyet kazandığı anlaşılmaktadır. Bazı toplumlarda sabır, sadakat, tevekkül vb. değerler öne çıkarken bazılarında; güç, başarı vb. değerler kendini göstermektedir. Kişileri değerlendirmede de bu değerlere sahip olma derecesi ölçüt olarak kabul edilmektedir (Kuçuradi, 1971). Değerler, bireylerin his, düşünce ve tavırlarının biçimleriyle yakından ilişkilidir ve insan davranışlarını açıklamada seçkin bir role sahiptir (Kuşdil & Kaçıcıbaşı, 2000). Kişinin her davranışı değerlerle dolaylı ya da dolaysız olarak yönetilir. Değer, insana has tüm faaliyetleri kendi hedefleri için uygun bir şekilde gerçekleştirmelerine destek olmakta yani bireyin seçimini kolaylaştırmaktadır (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2010, s. 73).

Değerler, insan tarihsel ve kültürel açıdan varoluşun gerçekleşmesi açısından büyük önem taşır. İnsanı varoluşun ne olduğunu bilmek ve kendisini araştırmak için de önemlidir. Değerlerin gerek etkinlik gerek bilgi açısından insan varlığının temeli olduğunu ifade etmek uygun olacaktır (Günay, 2003).

Değerler, çerçevesi belirlenmiş iyi insan ve iyi vatandaş tipini belirleyen özellikler olarak özetlenebilir. İdeal insan ve vatandaş arayışının bir sonucu olarak toplumlarda belirmiş bireysel özelliklerdir ve hem felsefi hem psikolojik hem de sosyal boyutları vardır.

Değerlerin işlevi ve özellikleri.

Değerler süreklilik arz eder.

Uzun bir zaman dilimi içerisinde üzerinde uzlaşmış olan pek çok faktörün oluşturduğu sosyal yapının bir parçası olarak birey, dünyaya gözlerini açmasından itibaren söz konusu yapı içerisinde kişisel gelişiminin ilk adımlarını atmaya başlar. Etrafında sürekli iletişim hâlinde olduğu tüm varlık, kişi ya da kişiler, onun kendisini tanımlama sürecinde pay sahibidir. Dolayısıyla duygu ve düşüncelerini şekillendiren, eylemlerine yön veren her türlü toplumsal kod gelişim süreci içerisinde bilincinde yer almaya başlar. Toplumu oluşturan her birey kendisinden öncekilerden miras aldığı kültür, gelenek, değer sistemi gibi yapıları dönemin şartları içerisinde geliştirip kendisinden sonrakilere aktarma işlevini yerine getirir.

Millet ya da daha başka türden ortak bilinç taşıyan bir sosyal grup, mensuplarını içsel bağlarla birbirine bağlamadan köklü bir beraberlik oluşturamaz. Ortak ideler etrafında toplanmış bir toplulukta bireysel farklılıkların yanında en temelde ortaklık görülür. Eylemler ve tercihler, şekil ve içerik olarak değişebilir ama asıl önde gelenleri genel çizgisi itibarıyla

ortak ruhu gözetir. Böyle bir toplulukta her bir birey, bütünü oluşturan ve tamamlayan aynı zamanda da bütünün ruhunu kendi içinde hisseden ve taşıyan bir parçadır (Köktürk, 2006, s. 269).

Toplumun temel dinamiklerini oluşturan unsurlardan biri olarak değerlerin süreklilik taşıması aslında bireylerin bilinçlerinde yer etmesiyle başlar ve nesiller boyu devam eder. Devamlılık özelliği ortadan kalkan değer niteliğini kaybeder. Değerlerin nesiller arasındaki aktarımı bireyin yakın ve uzak çevresi ile ve kitle iletişim araçları vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Kitle iletişim araçları birçok toplumsal değeri ihtiva eder, iletir ve nesiller arasındaki devamlılığını sağlar.

Değerler inançlarla ilgilidir.

Değer aynı zamanda inanışları içerir ve objektif fikirler kadar duyguları barındırır. Eyleme dönüştüklerinde özellikle duygularla iç içe bir hâlde ortaya çıkarlar (Schwartz & Bilsky, 1987). Değerler, kişisel hedef ve bu hedeflere yönelik eylemlerle alakalıdır. Kişi, tavır ya da olayların seçiminde veya değişiminde yönlendirici mahiyette ölçütler olarak görev alırlar. Kendi içinde anlam bakımından bir sıralamaya sahiptirler. Bu da öncelikleri belli bir değer kümesini meydana getirir. Uluslar ve ulusun her bir üyesi ortaya koyduğu değer öncelikleri rejimleriyle tasvir edilebilir. Değerler aynı zamanda değişim ve gelişime açıktır, zamanla beliren ihtiyaçları gidermek amacıyla değerlerin öncelik sırası değişebilir (Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000).

Din adı altında toplanan bütün inanç sistemleri değer kavramıyla doğrudan ilgilidir. İnsanların huzuru ve refahı için onları hakikate ve iyiye ulaştırmayı amaçlayan dinler ister vahiy kaynaklı olsun isterse beşeri ve kültürel kodlarla teşekkül etmiş olsun kişilerin kanaatlerini ve davranışlarını gizil yahut gözlemlenebilen biçimde etkiler.

Dinler içeriği itibarıyla bireyleri yaşam, sonsuzluk, saadet, ölüm ve sonrası gibi çoğu metafizik konular hakkında düşünmeye sevk eder. İçeride dönmeyi, yeni davranış kalıpları geliştirmeyi ve manevi yönden ilerlemeyi sağlayarak değerlerin özüne belirli anlam yüklemeleri yaparlar. Çeşitli unsurlara kutsiyet izafe ederler, dünyayı ve sonrasını esas alan düzenlemeler içerirler, maddi ve manevi birliği tesis ederler. Bu yönüyle dinler insanları ve değer yargılarını tesiri altına alırlar (Turna, 2011, s. 16).

Değerler davranışların oluşumu ve değerlendirilmesinde birer kıstastır.

Değerler, bir zümrenin ya da toplumun mevcudiyeti, beraberliği, düzeni ve bekası için mensuplarınca doğru ve gerekli olarak benimsenir. Zümre ya da toplumun ortak hissiyat, fikir,

hedef ve menfaatlerini aksettiren geçerli temel etik kural ya da inanışları olarak değerlendirilebilir (Erdoğmuş, 1976, s. 115; Kızılcılık & Erjem, 1996). Bundan dolayı yaşamın amaçları ve insanların insanları ve olayları anlamak, betimlemek, etkinliklerini belirleme ve meşrulaştırmak gayesiyle faydalandıkları ölçüt (Schwartz, 1992, s. 1) mahiyetini taşıyan sosyal değerler, doğru-yanlış, iyi-kötü, güzel-çirkin ikilemelerinin çözümünü sunar. İctimaî hayatta neredeyse her şey bu süzgeçten geçer. Böylece insanlar hayatın ne demek olduğunu öğrenebilirler (Güven, 1999, s. 163). Bu sebeple, tutumların toplumsal değerlerle açıklanması; aynı şekilde toplumsal değerlerin tutumlar, bireysel seçim ve motivasyonla açıklanması gerekmektedir (Anar, 1983, s. 10).

Toplumsal yaşamın filtresi olarak değerler, toplumsal hareketin ve fikriyatın amacı ya da nesnesi olarak tanımlanamaz. Değerler ulaşılmak istenen varlıklar değil, ulaşılmak istenenleri önemli kılan unsurlardır. Bireysel değerlerden de amaç ve nesnelere yerini gösteren kurallar ve ölçütler olarak faydalanılır (Fichter, 2006, s. 175).

Aydın (2011, s. 42), somut olmayan değerlerin, bireysel ve toplumsal hayatta hükümler, kurallar, kurumlar ve fiiller biçiminde vücut bulduklarını ifade eder. Soyut bir değer somut mahiyet kazanma sürecinde kişi değerler ve fiillerin bulunduğu bir olgular dizini ile karşılaşır ve değerler aşağıdaki aşamaların ardından somutlaşır:

- a. Değerlerin somutlaşma yolundaki ilk şekillenışı iyi-kötü, güzel-çirkin vb. çıkarımların yer aldığı yargılarda gerçekleşir.
- b. Değerlerin somutlaşma yolundaki ikinci biçim davranış ölçüsü olan normlardır.
- c. Değerlerin somutlaşma yolundaki üçüncü aşamada kurumsallaşma yer alır.
- d. Değerlerin kendini ortaya koyma üzere somutlaşma yolundaki dördüncü alan bireysel fiillerdir. Değerin eyleme dönüşmesi en önemli beklentidir (Akt., Yazıcı, 2014).

Değerler ortak paylaşım ölçütlerdir.

Değerler, toplumda üzerinde uzlaşılması dolayısıyla çoğunluğun paylaştığı, toplumun iyi ve müreffeh olması hususunda herkesçe kabul edilen ölçütlerdir. Toplumda beraberlik ve yardımlaşmayı sekteye uğratan tutum ve tavırları kötü kabul eder. Toplumsal değerler, birey ve toplumca bilinir, kabul edilir ve toplumsal kurallar gibi bunlara da uyulması beklenir. Toplumsal değerler evrensel mahiyet taşıyabilir. 10 Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca benimsenen "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" vasıtasıyla tespit edilen değerler de evrensel niteliktedir (Göz, 2014). Değerler toplum içinde insanlar, toplumlar arasında milletler arasında bir denge oluşturarak birlikte yaşama kültürünü hazırlar.

Değerler tarihseldir.

İnsan tarihsel bir varlıktır. İnsan tarihsel somutlaştırmalar vasıtasıyla kendini bulup anlayabilir. İnsan tanımını ancak tarihsel gerçeklik yapabilir. İnsan, varlık ve gayesini varlığının başlangıcından getirdiği süreçte anlayabilir, geçmişinin ortaya koyduğu tecrübelerden bilebilir. Dilthey felsefesinin de temel önermesi de insanın “tarihsel varlık olduğu” dur. Tarihsel zaman çizgisi, insanoğlunun ürünlerinin toplamı olduğundan insan ve kültür bununla anlaşılabilir (Köktürk, 2006).

Toplumsal değerler de tarihsel süreçte oluşur. İnsan doğduğunda toplum kendine ait değerleri ona hazır olarak sunar. Değerler, hem maddi hem manevi boyutu vardır çünkü toplum tarafından değerli sıfatı verilmiş fikirler, normlar ve etkinliklerden oluşur. Kültürel dünya olarak da adlandırılan olgular ve değerler evreni kısa zamanda oluşmaz. Kültürel yapı unsurlarının, değerlerin ve davranış biçimlerinin sayısız bilinçte yer alabilmesi için belli bir zamanın geçmesi gerekmektedir. Yaşanmış zaman dilimi kendi içinde kültürel olguları da taşımıştır. Kültür dünyasında olup bitenler bir başka deyişle kültür dünyasının unsurlarının gelişimi, yenilenmesi vb. tarih içinde vuku bulur (Köktürk, 2006).

Ortak dünya; yani “bireylerin içten, gönüllü zihinsel katılımıyla oluşan, içinde kendimizi sorumlu hissettiğimiz, ona kendimizden bir şeyler kattığımız ve ondan bir şeyler aldığımız değerler bütünü ancak uzun bir tarihsel süreçte oluşur. Çünkü gerçekleşmesi belki en zor şey, çok ve çeşitli eğilimlere sahip olan öznel bilinçlerin belirli ‘düşünsel merkezler’ etrafında uzun süreli, hatta bazen ayrılmaz birliktelikler oluşturabilmesidir. Ortak değerler diye adlandırdığımız, her biri farklı etki gücüne sahip değerlerin yaygın biçimde ve özellikle de yönlendirici değerler niteliğinde kabulü dıştan bir gücün zorlamasıyla gerçekleşmez.” (Köktürk, 2006). Ortak değerler etrafında birleşerek bahsi geçtiği üzere ayrılmaz birliktelikler oluşturan bireylerin her dönemde kendilerinden önceki nesillerden almış oldukları her türlü değeri içinde buldukları zamanın gereklerine göre düzenleyip kendilerinden sonraki nesillere aşılması dolayısıyla yüzyılları aşip gelen bir döngü gerçekleştirilmiş olmaktadır.

Değerler toplum düzeninin sağlanması ve sürdürülmesinde etkilidir.

Değerler, toplumsal yapının oluşturulması, düzenin sağlanması ve sürdürülmesinde önemli bir güce sahiptir. Toplum yaşantısı içerisinde oluşturulan ve yasallaştırılan kanunlar toplumsal değerlerden güç alırken bunun yanı sıra toplumsal ilişkilerin düzenlenmesinde de değerler yer alır. Bir davranışın genel anlamda olumlu niteliğini taşıyabilmesi kabul görmüş olan toplumsal değerlere uygun olmasına bağlıdır. Ayrıca toplumda nelerin yapılmasının uygun görüldüğünü, nelerin benimsenip nelerin olumsuz karşılandığını göstererek toplumsal

hayatın düzeninin sağlanması ve sürdürülmesi için gerekli kontrolün oluşturulmasında kilit unsurlardandır.

Bireye sosyal yaşamından ideal düşünme ve bunlara göre davranma formlarını öğretmesi yoluyla değerler, toplumda uzlaşmış davranış formlarına ters düşecek durumlardan uzaklaşmasına yardımcı olmaktadır.

Toplum düzeninin işleyişi ve toplumun sağlıklı bir yapıya kavuşması için belirlenmiş olan kurallar da içinde değerleri barındırır. İçinde yaşadığı toplumun kurallarına uyum sağlamayı öğrenen birey aynı zamanda o toplumun gereği olan toplumsal değerlere sahip olmasıyla da kurallara uyum sağlamaktadır. Bu durumda değer duygusuna sahip birey, toplumun kurallarına uymakta zorluk çekmeyecektir.

Değerlerin bağlı olduğu kültürlere göre değişmesi.

Bir toplumun varlığını devam ettirebilmesi değerlere de bağlıdır. Değerler bir topluma ait olan kültürü diğerlerinden farklı kılar. Onu özgün bir yapıya kavuşturur, böylece biz ve ötekiler bilincini oluşturur (Yapıcı, Kutlu & Bilican, 2012, s. 31). Bu bakımdan değerler, kültüre ulusal sınırlar çizerek toplumun birlik ve beraberliğini sağlar, toplumun tuğlaları arasında harç vazifesi görür (Seyyar, 2003, s. 99).

Çeşitli yaşantılar yoluyla fark edilen deneyimler, aslında insan ilişkileri alanındaki kültürel anlam sistemlerini yansıtan kültürler arası değişkenliği anımsatır. Bir başka kültürel bağlamda yaşayan birey kültüre duyarsız kalamaz; sudaki balık örneğinde olduğu gibi insan ancak kendi kültüründen dışarı çıktığı zaman kültürü fark eder, bundan da önemlisi bunu gerçekten fark ettiği zaman artık ona duyarsız kalamaz. İşte tüm bu farklılıklar, benliğin aile ve ondan hareketle sosyokültürel çevrede oluşması ve her birey için bu bağlamlarda meydana gelen farklılıklar, bize insan gerçekliğinin de önemli ölçüde anlaşılması için ipuçları sunmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2000, ss. 22-23).

Değerler dâhil oldukları kültürlerde bile farklılıklar gösterebilir. Değişik toplumlar aynı değerleri taşıyabilecekleri gibi bu değerlere atfettikleri önemin derece ve sırası farklılık gösterebilir (Reboul, 1995).

Değerler dil ve sembollerle aktarılır.

Kültürün en temel taşıyıcısı olan dili incelerken salt dilsel yapılarla yetinilmez. Bir sembol hazinesi olan dilde bir ruh, yani kültür barınmaktadır. İşte bu olguların incelenmesi kültürel dilbilimsel özellikle de anlam bilimsel boyutunu teşkil eder. Bu bağlamda halkın meydana getirdiği sanat ürünleri kültürün önemli bileşenlerini oluşturur. Kültürel bildirimler

belli bir dille, belli bir ruhla ve belli bir dilsel söyleyiş biçimiyle ortaya konur. İki bin yılı aşan bir gelenek içinde eski metinlerin araştırılmasını üstlenmiş olan bir etkinlik olarak filoloji eserlerin özgün formunun korunmasının yanında onların estetik niteliklerinin ve anlam bağlamlarının içerdiği mesajların açığa çıkarılması işini de üstlenmiştir (Köktürk, 2006, s. 27). Söz konusu eserlerin içerdiği anlam bağları içerisinde belki de kültürün en önemli yapı taşlarından biri olarak kabul edilebilecek olan değerlerin olması kaçınılmazdır.

Sosyal yaşantıların ürünleri olan halk eserleri, yine kendisini vücuda getiren halkın özünde yer alan tüm manevi değerleri de yansıtmaya özelliğine sahiptir. Bir toplumun dili ve toplumun ortak sembolleri, toplumdaki zümre ve kurumların ortak değerlerini yansıtırken aynı zamanda yaşatır.

Değerler bireysel ve toplumsal olabildiği gibi evrensel de olabilir.

Değerler değişime açık olduğu gibi değişmeden gelen değerlerin varlığı da söz konusudur. Bu değerler evrensel ya da millî mahiyet taşıyor da olabilirler. Bunlar bir çeşit mutlak değerlerdir ve bunlarla sosyal bilimcilerden ziyade filozoflar, din bilimciler ve ahlakçılar ilgilenirler (Fichter, 2006, s. 167).

Güvenç antropologların ilgilendiği ideal toplum davranışları gibi kültürlerin idealleştirilmiş değerlerinin fikir, işlev ve simgesel açılardan evrensel mahiyet göstermeleri gerektiği konusunda fikir beyan etmiştir (Güvenç, 1999, s. 102).

Sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan kırılğan bir toplumsal yapı her türden etkiye açıktır. Küreselleşmenin değerleri, kırılğan kültürel-toplumsal yapıları kolaylıkla etkisi altına alabilir. Kendi çözümlerini üretebilen ve dış etkilerin kayıtsız şartsız belirleyiciliğine direnme gücüne sahip olan kültürler, olsa olsa tarihsel köke sahip millî kültürler olabilir. Gerçekten küreselleşmeye karşı en büyük direncin millî kültür bilincine sahip ortamlarda gerçekleştiğini görmekteyiz. Küreselleşme millî kültürlerle uzlaşmadığı için, küreselci anlayışla millî kültür bilinci merkezli anlayışlar arasında yoğun kavgalar yaşanmaktadır. Tarihsel kültürler yüzlerce yıldır kazandıkları birikimle yeni durumlara karşı kendi formlarını üretebilirler (Köktürk, 2006, s. 26).

Küreselleşme sürecinin öncülüğünü üstlenen Amerikan kültür coğrafyasının yol açtığı kültürel farklılaşmaya Batı toplumlarının kendine özgünlüğünü tehdit eden yaşam ve tüketim biçimindeki Amerikalaşmaya ve kitleleşmeye nasıl karşı durulabileceği yani “kültürel şizofreni içine düşen geri kalmış kültürler” kadar tehdit altında olmadıkları hâlde kendi kültürel dokularının aşınmasına karşı kültürel birliğin sağlanması yoluna gidilmektedir. Çok kültürlülük kültürel bütünleşme gibi kavramların yanında Avrupalı olmak gibi kavramlar,

hem bu toplumların özgünlüğünü koruyabilme hem de köklerdeki müşterekliklerden hareketle yeni bir üst kültür oluşturma imkânları aranmaktadır (Köktürk, 2006, s. 35). Tüm bu özellikleriyle gerek bir birey olarak gerekse diğer insanlarla belli şartlar ve uzlaşmalarla bir araya gelerek oluşturduğu sosyal grubun bir üyesi olarak insanoğlunun yaşamında bilinçli ya da bilinçsiz attığı her adımda bir şekilde etkisi hissedilen değerlerin yerine getirdiği önemli işlevler bulunmaktadır.

Fichter’a göre bu işlevlerin sıralanışı için bk. Ek- 5.

Spranger, Rokeach ve Schwartz’a göre değerlerin tasnifi için bk. Ek-6.

Türk dili ve edebiyatı öğretim programında değerler.

2018’de Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı yenilenmiştir. Programın yenilenme gerekçesi aşağıda ifade edilmiştir:

Yüzyılda yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmeler toplumsal ihtiyaçların da yönünü değiştirmiş, bireysel ihtiyaçlar da aynı yönde evrilmiştir. Bu da öğrenme ve öğretme alanında geliştirilen yöntem ve teorilerin değişmesine, onların bireyden beklediği rollerin yenilik ve gelişmelerle paralel olarak yenilenmesini sağlamıştır. Bahsi geçen yenilenme bilgi üreten, bunu yaşamına aktarabilen, eleştirel yaratıcı düşünebilen, girişimci bir ruhla problemleri fark edip çözebilen ve empati yeteneğine sahip bireyleri betimlemektedir. Bu doğrultuda hazırlanan programlar da bilgi yükünü taşımaktan ziyade beceri sahibi olma ve üst düzey düşünebilme hedeflerine yöneliktir. Bu gaye içinde değişik konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, bütüncül bir yaklaşıma yer verilmiştir. Programdaki kazanımlar ve açıklamalar ait olduğu disiplinde güncel, geçerli ve yaşamla alaka kurulabilecek özelliktedir. Kazanım ve açıklamalar hem sınıf hem eğitim kademeleri seviyesinde değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde bütüncül bir bakış açısıyla sade bir içeriği göstermektedir. Sonuç olarak üst düzey düşünme becerilerine sahip bireyler yetiştirebilecek bir program hazırlanmıştır (MEB, 2018, s. 4).

Öğretim programlarının genel amaçları açıklanırken aşağıdaki maddeye yer verilerek değerlerin önemi vurgulanmıştır (MEB, 2018, s. 5):

“Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevî değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, ‘Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.”

2018 Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nın perspektifi değerler ve yetkinlikler olmak üzere 2 önemli unsur üstüne kurulmuştur.

Eğitim sistemi değer ve yetkinliklerle iç içe geçmiş bilgi, beceri ve davranışları özümsemiş öğrenciler yetiştirmek üzere kurgulanmıştır. Öğretim programı bilgi, beceri ve davranışları kazandırmaya çalışırken değer ve yetkinlikler bunlar arasındaki bağı oluşturmaktadır. Değerler milletimizin geçmişinden geleceğini aydınlatan öz varlıklarımız olarak tanımlanmaktadır. Yetkinlikler ise bu değerlerin yaşama aktarılmasını sağlayan eylemleri oluşturmaktadır. Teoriden pratiğe uzanan değer ve yetkinlikler bir bütünün iki önemli parçası mahiyetindedir. Öğrenme ve öğretme uygulamaları güncel ve geçerli olmakla birlikte değer ve yetkinlikler yardımıyla somutlaştırılmakta ve günün şartlarına uyum sağlamaktadır. Hızla değişen dünyaya ayak uydurabilmek açısından bilgi, beceri, değer ve yetkinlikler esnek mahiyetlidir ve güncellenebilmelidir (MEB, 2018, s. 5).

Programda değerler ile ilgili ayrı bir başlık açılmış ve açıklama yapılmıştır (MEB, 2018, ss. 5-6):

Değerler, öğretim programlarının derinliğini meydana getiren ilkeler bütünüdür. Temeli tarih ve töre olan değerler, bu değerler üstüne yükselerek yarınla ulaşacaktır. İnsani özelliklerden doğan değerler hayat içinde tavrımızı da belirler.

Bir toplum gelecekte ancak değerlerini özümsemiş bireylerle var olabilecektir. Eğitim programımız bu sebeple öğrencilerin karar ve davranışlarında ahlaklı olabilmesi yeterliliğini kazandırmayı amaç edinir. Eğitim sistemi yalnızca akademik başarıya odaklanmış, bilgi beceri kazandıran bir sistem değildir. Programdan asıl beklenen temel değerleri benimsemiş, bilgi ve becerisini bu değerlerle hayatına yansıtabilen bir nesil yetiştirmektir. Bu işlevini eğitim programları sayesinde ortaya koyar. Öğretim programlarında değer eğitimi ayrı bir ünite ya da tema olarak ele alınmamış programın içinde her birimde işlenmiştir.

“Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.”

Konu, kazanım ve açıklamaları başlığında değer eğitimine yer verilerek açıklamalarda bulunulmuştur.

Okuma temel dil becerisine ait kazanımlar açıklanırken değer eğitiminin yer verildiği başlıklar için *bk. Ek- 7.*

Değerler eğitiminde estetik.

İlk kez Alman filozof Baumgarten tarafından kullanılan estetik terimi Grekçe ‘aisthesis’ ya da ‘aisthanesthai’ sözünden gelmiştir (Sevim, 2010, s. 28). Estetiğin üzerinde yoğunlaştığı duyusal değer güzellik olduğu için aynı zamanda o güzelliğe yönelen duyumsal bilgiyi konu alır (Cevizci, 2017, s. 298). Doğada hazır bulunan varlıkların dışında insan tarafından yapılanlara sanat denir (Arslan, 2009, s. 243). Sanat eseri işte bu yapılanlar sonucunda ortaya çıkan ürünüdür. Güzellik ve değer kavramlarının tanımları henüz netlik kazanmamış olsa da genel olarak güzelliği haz veren ve değeri de fayda sağlayan şeyler olarak tanımlamamız mümkündür. Her sanat eseri kendince bizim tarafımızdan yüklenen bir estetik değer taşır. Bir sanat eseri olarak roman, hikâye ve şiir de doğal olarak bir estetik değer taşıyacaktır. Güzellik ve estetik de aslında birer değerdir. Bir değer olarak estetiğin de aslında değerler listesinde yer alması gerekir. Atsız’ın incelediğimiz roman, hikâye ve şiirleri de elbette ki bir estetik değer taşımaktadır. Bozkurtlar, Deli Kurt, romanlarında tarihin tozlu sayfalarında kalmış kahramanlar ince bir dil işçiliğiyle yeni nesle sevdirmekte ve estetik bir haz vermektedir. Yazar, Ruh Adam romanındaki Selim Pusat adlı kahraman eşliğinde okuyucuyu, metafizik bir boyutta aşkın tanımını yaparak, aşk ve ihanet üzerinde düşündürmektedir. Dalkavuklar Gecesi ve Z Vitamini adlı eserlerde yine yazar alaycı, ince bir alegorik üslupla belirli dönemdeki devlet idarecilerini hiç çekinmeden eleştirmektedir. Şiirlerinde genellikle kahramanlık, millî ruh ve benzeri kavramları işleyen Atsız’ın aşkı ele alışındaki teslimiyeti işleyişi yüksek bir estetik haz ve değer taşımaktadır.

Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar son yıllarda gittikçe artmaktadır. Bu bölümde çalışmamızla ilgili olduğu düşünülen araştırmalara yer verilmiştir.

“ Değer” ve “Değer Eğitimi” üzerine yapılmış çalışmalar.

Sürmeli (2015) çalışmasında Peyami Safa’nın romanlarını dil özellikleri açısından ve değerler bakımından incelemiştir. Çalışmanın sonunda 300’den fazla değer tespit eden araştırmacı ahlak ve sabır değerlerinin en çok kullanılan değerler arasında olduğu sonucuna varmıştır.

Selek (2014) çalışmasını tamamladığı Burdur şehrinin milli eğitim müdürlüğünün okullarda uygulanmasını istediği yirmiden fazla değer Osman Yalçın’ın bazı hikâyelerinde var olup olmadığına dair bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada cesaret değerinin en çok kullanılan değer olduğu tespit edilmiştir.

Erol'un (2014) Tarık Buğra'nın eserlerini incelediği çalışmasında ise dürüstlük, adalet, cesaret gibi değerler ele alınmıştır. Ele alınan bu değerlerin Atsız'ın eserlerinde tespit edilen aynı değerlerle anlam bakımından paralel olduğu gözlemlenmiştir.

Topcu'nun (2016) Saltuknâme'yi değerler açısından incelediği çalışmasında yer alan Sarı Saltuk karakteri Atsız'ın Kür Şad karakteriyle örtüşmektedir. Atsız'ın alp tipi bu eserde İslami özellikler kazanarak alp eren tipine dönüşmüştür. Fakat gerek millî ruh gerek fedakârlık yiğitlik ve kahramanlık gibi özellikler bakımından her iki karakter de fazlasıyla benzerlikler göstermektedir. Bu değerlerinde yanında dürüstlük, adalet yardımlaşma gibi değerlerin de yine Atsız'ın eserlerinde tespit edilen değerlerle hemen aynı anlamda kullanıldığı görülmüştür.

Akbalık (2015) çalışmasında Hacı Bektaşî Veli'nin eserlerini değerler eğitimi bakımından incelemiştir. Çalışmanın sonucunda yirmiye yakın değer tespit eden araştırmacı en çok kullanılan değer hoşgörü değeri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Fedakârlık, sorumluluk gibi değerlerin ise en alt sıralarda yer aldığı görülmüştür.

Kumbasar (2011) tarafından yapılan araştırmada ise betimsel nitelikte tarama modeli kullanılarak Muzaffer İzgü'nün romanları değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Araştırmanın evrenini yazarın 1971-2003 yılları arasında yayımlanan 12 romanı oluşturmaktadır. Araştırma için öncelikle ortaöğretim ve ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programları ile ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi öğretim programındaki değerler temel alınarak 25 değer yer aldığı bir liste oluşturulmuştur. Romanlar listede yer alan değerler doğrultusunda teker teker taranmıştır. Taramanın ardından elde edilen veriler not alınmıştır. Her değer için ayrı başlık açılarak ilgili değer tanımlanmış, değer bulunduğuy sayfa numaralarını gösteren tablolar eklenmiştir. Ardından eserlerde değer hangi boyutlarıyla işlendiği romanlardan alıntılarla ifade edilmiş, değerlerle ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Sevgi değerinin en fazla rastlanıldığı bu romanlarda sırasıyla saygı, yardımlaşma, çalışkanlık ve temizlik izlemiştir.

Moğol (2011)'un yaptığı araştırmada da Mehmet Akif Ersoy'un Safahat isimli eserinin Türkçe Eğitimi ve Değerler Eğitimi açısından incelenmesi yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen 100 Temel Eser arasında yer alan Safahat'ın değerler eğitiminin evrensel kavramları da ele alınarak Türkçe dersinde kullanılabilecek yönleri değerlendirilmiştir. Çalışmada Safahat'taki metinler çözümlenerek Türkçe ve değerler eğitimiyle bütünleştirilmeye çalışılmıştır. İçerik analizi ve literatür taraması yöntemleri kullanılmış, çalışma nitel araştırma ekseninde şekillendirilerek sonuca ulaşmak amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Safahat'taki metinler olup, bu metinler üzerinden çözümlenme

yapılmıştır. Metinler arası ilişkinin kurulmasında çeşitli yazarların görüşlerine değinilmiştir. Safahat'ın Türkçe eğitimine tarihsel, teorik ve sosyal açıdan etkileri incelenmiş ve değerler eğitimin başlıkları altında birlikte ifade edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe Ders Programı'nda yer alan dinleme, okuma, yazma ve konuşma başlıkları, Sosyal Bilgiler Ders Programı'nda bulunmasına rağmen diğer derslerde de kullanılması mümkün olan yirmi adet değer başlığıyla beraber değerlendirilmiş ve sonuca varılmaya çalışılmıştır. Bilimsellik ve çalışkanlığın değerlerinin çok kullanıldığı görülen Safahat'ta, Türkçe Eğitimi unsurları da Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Ders Programı'nda yer aldığı şekliyle tespit edilmiştir.

Şahin bu çalışmada Cengiz Aytmatov'un eserlerindeki değerleri analiz edip bu değerlerden yola çıkarak ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alması için Cengiz Aytmatov'un eserlerinden seçilmiş değerleri kapsayıcı nitelikte olan metin önerilerinde bulunmayı amaçlamıştır. Yazar çalışmanın sonunda Cengiz Aytmatov'un eserlerinin değerler anlamında Türkçe ders kitaplarına kaynak metin oluşturma bağlamında birer başucu eseri olabileceği sonucuna ulaşmıştır (Şahin, 2017).

Albayrak, çalışmasında Eski Türkçe'nin Köktürk ve Uygur Dönemlerine ait sosyal değerleri analiz etmiş ve bu değerlerin günümüz şartlarına göre algılanma düzeylerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda bu döneme ait eserlerin sosyal değerler bakımından oldukça zengin kaynaklar oldukları tespit edilmiş, tespit edilen değerlerin günümüzde de karşılığının olduğu ve eserlerden hareketle oluşturulan görüşlere Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri adaylarının büyük oranda katıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Albayrak, 2017).

Bu çalışmada yazar, ilkököl 4. sınıf öğrencilerinin, “misafirperverlik, yardımseverlik, vatanseverlik, aile birliğine önem verme ve hoşgörü” değerlerine ilişkin tutumlarına Mesnevi Destekli Değerler Eğitimi'nin etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda yazar, Mesnevi Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının değer öğretim sürecini somutlaştırdığı, değerlerin öğrenilmesini kolaylaştırdığı ve öğrencilerin değerlere ilişkin tutumları üstünde olumlu etkiler yaptığı sonucuna ulaşmıştır (Taş, 2016).

Nizam'ül Mülk'e Selçuklu kültür tarihinde önemli bir yer kazandıran ve millî ve dinî değerlerden yola çıkarak devlet, teşkilât, idare, sosyal hayat, dinî yapı ve hükümdarlara yol gösterme gibi birçok bakımdan önemli bilgiler nakleden Siyasetname adlı eseri Zengin tarafından değer eğitimi bağlamında incelenmiş, eserde tespit edilen değerler araştırmanın konusunu oluşturmuştur (Zengin, 2017).

Araştırmacı, Değerler Eğitimi Bağlamında Yavuz Bahadıroğlu'nun ocuk Romanları adlı çalışmasında bu romanlarda yer alan dinî ve sosyal değerleri tespit ederek eserlerin değerler eğitimi açısından önemine dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda incelenen eserlerin çocuklara değer aktarımı konusunda zengin örnekler içerdiği bu yüzden değerler eğitiminde bu romanlardan faydalanılması gerekliliği tespit edilmiştir (Emirhan, 2016).

Bu çalışmada 1473-1480 yılları arasında Ebu'l-Hayr-ı Rmî tarafından kaleme alınan Saltuknâme'deki değerler tespit eden ve eserin değer eğitimi açısından işlevselliği ele alan araştırmacı, Saltuknâme'nin değerler eğitimi anlamında literatüre önemli katkılar sağlayacağını tespit etmiştir (Topcu, 2016). Topçu aynı zamanda değerleri ahlaki, sosyal, dinî, siyasi, estetik, ilmi ve iktisadi değerler olarak ana başlıklara ayırmıştır. Tespit edilen bu değerlerden adil olma, dayanışma, edepli olma, dürüstlük, yiğitlik, cesaret, kahramanlık, vatanseverlik değerlerinin bizim tespit ettiğimiz değerlerle örtüştüğü grlmştir.

Bu alışmada Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tavsiye edilen yüz temel eser içinde yer alan romanlardaki değerler tespit edilmiştir. Araştırmanın ilk bölümünde değerlerin tanımı yapıldıktan sonra değerler sınıflandırılarak özellikleri aktarılmıştır. Seçilen 32 adet romanda yer alan değerler tespit edilmiş eser ve değer arasında oluşan doneler işlenmiştir. Sonuç bölümünde duyarlılık, estetik, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik gibi değerlerin en çok elde edilen değerler olduğu neticesine varılmıştır (akıcı, 2010).

Demircioğlu ve Tokdemir çalışmalarında tarih dersinin değerler eğitiminde yerini tespit etmeyi amaçlamış bu bağlamda da değerler eğitimi, tarih eğitimi ve değerler ilişkisi, değerler eğitiminde tarih dersinin rolü ve bu derslerde değer öğretimlerinde kullanılabilir yaklaşımlar ortaya koymaya çalışmıştır (Demircioğlu, Tokdemir, 2008).

şahin, H. (2018) tamamladığı çalışmasında Yahya Kemal Beyatlı'nın eserlerinde eğitsel unsurlar doğrultusunda değerler ifadeleri ve bunlarla alakalı Türkçe ğretmeni adaylarının görüşlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmacı çalışmasını iki boyutta hazırlamıştır: Çalışmanın birinci boyutunda İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) ğretim Programı ve Sosyal Bilgiler ğretim Programı'ndaki değerler de göz önünde tutularak Yahya Kemal'e ait eserlerde yer aldığı dşnlen değerler tespit edilmiş, ikinci boyutunda ise tespit edilen değerlerden faydalanarak Türkçe ğretmeni Adaylarının Yahya Kemal Beyatlı'nın eserlerindeki "Eğitsel Unsur Olabilecek Değer İfadeleriyle İlgili Görüşlerini Belirleme Anketi" oluşturmuştur. Çalışmanın sonunda Yahya Kemal Beyatlı'nın eserlerinde tespit edilen değerlerin Türk millî eğitimi tarafından belirlenmiş değerler

bakımından zengin olduğu ve bu değerlerin Türkçe öğretmeni adayları tarafında benimsendiği sonucuna ulaşmıştır.

Atsız hakkında yapılan alışmalar.

Sanlı, F. S. (2010) tarafından yapılan bu çalışmada hayatını Türkçülük davasına adanmış Atsız'ın din ile ilgili görüşlerinin işlendiği bu çalışmada Atsız'ın dine bakışı, İslamiyet, İslamiyet öncesi Türk inançları ve dinin siyasal alanda kullanımını, bunların yanında din değiştirme laiklik ve tasavvuf, ümmetçilik fikirleri üzerine fikirleri incelenmiştir.

Atsız'ın Türk kültür tarihindeki yeri adlı bu çalışmada Hüseyin Nihâl Atsız'ın hayatı eserleri detaylı bir şekilde incelenmiş aynı zamanda onun dünya görüşü ve Türk tarihi hakkındaki fikirlerine yer verilmiştir.

Muhafazakâr Ütopist Aydın, Hüseyin Nihâl Atsız ve Romanları adlı bu çalışmada, Hüseyin Nihâl Atsız hiciv romanları dışındaki romanları geleneksel milliyetçilik bağlamında analiz edilmiştir. Atsız'ın muhafazakar fikirlerini ortaya koyduğu eserleri, milliyetçilik ve muhafazakarlık ile ilgili teorik kitaplar incelenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, kapsamı; araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve toplanan verilerin nasıl analiz edildiği ele alınmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı karma desene göre oluşturulmuştur. Karma desen araştırmalarında nicel ve nitel olmak üzere iki boyut bulunmaktadır. Araştırmanın amaç ve düzenine göre bu boyutlardan biri ağırlık kazanabileceği gibi nitel veya nitel kısım birden fazla kere de tekrarlanabilir. Bu çalışmada nitel boyut ağırlıklı olmakla birlikte nicel bulguları destekleyebilmek ve süreci doğru betimleyebilmek amacıyla nicel bulgular da toplanmıştır.

Araştırmanın nitel ve nicel boyutlarında tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın nitel ve nicel boyutları ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Nitel araştırmanın evrenini H. Nihâl Atsız'ın tüm eserleri oluştururken örneklemi amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 7 edebî eseri (Bozkurtlar, Deli Kurt, Ruh Adam, Dalkavuklar Gecesi, Z Vitamini, Hikâyeler ve Yolların Sonu) oluşturmaktadır. Edebî eserleri arasında herhangi bir ayrıma gidilmemiş, tamamı çalışılmıştır. Bu eserlerde 32 değer ifadesi tespit edilmiştir.

Araştırmanın nicel boyutunda yani ikinci aşamasında ise çalışma grubu olarak Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören ve tesadüfi örneklem yoluyla belirlenmiş öğretmen adaylarının görüşleri, Hüseyin Nihâl Atsız'ın yukarıda adı geçen eserlerindeki eğitsel unsurlardan hareketle hazırlanan anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan toplam öğretmen adayı sayısı 230'dur. Araştırmada evrene ulaşılabileceği varsayımı ile örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket ulaşılabilen tüm öğrencilere uygulanmıştır. Ancak uygulanan anketlerin 218 tanesi geri dönmüştür. Geri dönen anketler incelenmiş ve özentisiz doldurulduğu görülen 18 anket değerlendirmeye alınmamıştır. Böylece kullanılabilir durumda olan 200 anket analize dâhil edilmiştir. Çalışma grubunun demografik özellikleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özellikleri

		N	%
CİNSİYET	KIZ	121	60,5
	ERKEK	79	39,5
	TOPLAM	200	100
ALAN	TÜRKÇE	18	9
	EDEBİYAT	30	15
	PDR	7	3,5
	BEDEN EĞİTİMİ	16	8
	BİYOLOJİ	16	8
	RESİM	3	1,5
	TARİH	8	4
	İNGİLİZCE	8	4
	KİMYA	12	6
	FİZİK	20	10
	FEN BİLGİSİ	18	9
	COĞRAFYA	5	2,5
	MATEMATİK	33	16,5
	FELSEFE	6	3

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nitel boyutunda veriler doküman incelemesi yolu ile toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında kaleme alınmış eserlerin incelenmesi ile ilgilidir (Yıldırım & Şimşek, 2000, s. 140). İlk önce Hüseyin Nihâl Atsız'ın Yolların Sonu adlı eserinde milli manevi değerler tespit edilmiştir. Daha sonra tespit edilen bu değerler diğer edebi eserlerde aranmıştır. Yolların Sonu şiir kitabında tespit edilen değerlere ek olarak romanlarında ve hikâyelerinde de farklı değerler tespit edilmiştir. Tespit edilen değerlerin eserlerde kullanıldıkları pasajlar alınmış bunlarla ilgili açıklamalar yapılmıştır. Değerler olumlu ve olumsuz değerler olarak gruplandıktan sonra harf sırasına göre de çalışma içerisinde sıralanmıştır.

Araştırmanın nicel verileri araştırmacı tarafından geliştirilen *Değerlerin Güncellik ve Kullanılabilirlik Durumu Anketi* ile toplanmıştır. Anketin iç tutarlık değerleri Cronbach Alpha 0,89, Spearman-Brown 0,843, Guttman 0,897 olarak tespit edilmiştir. Tüm iç tutarlık katsayıları 0,80 değerinden büyük olduğu için *Değerlerin Güncellik ve Kullanılabilirlik Durumu Anketi*'nin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Özer ve Dönmez, 2013).

Verilerin Analizi

Elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemine göre analiz edilmiştir. Belirli kurullarla kodlanan bir metnin kimi sözcüklerinin daha küçük kategorilere indirilerek özetlendiği sistematik tekniğe içerik analizi denir. İçerik analizi ile bir mesajdan objektif ve

sistematik çıkarımlar yapılabilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2013, s. 240).

MEB (2018) tarafından belirlenen adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik kök değerleri temel alınarak Atsız'ın edebî eserlerinde değer taraması yapılmış, örtüşen değerler ve bunun haricinde kalan değerler tespit edilmiştir.

Değerlerin Güncellik ve Kullanılabilirlik Durumu Anketleri vasıtasıyla elde edilen nicel veriler ise bir istatistik programı yardımı ile betimsel istatistik yöntemlerine göre analiz edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Hüseyin Nihâl Atsız'ın Edebî Eserlerinde Tespit Edilen Değerler

Olumlu değerler.

Adalet.

1. Türkçe sözlükte, yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe. 2. Hak ve hukukta uygunluk, hakkı gözetme olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011, s. 24). Türkler, yönetimde ilk şart olarak halk içinde adil davranma erdemini kendi tarihlerinin ilk dönemlerinden itibaren şiar edinmişlerdir. Adalet bir milletin ferah ve barış içinde varlığını sürdürebilmesi için vazgeçilemeyen en önemli unsurlardan biridir. Adaletin bulunmadığı yerde halk arasında anarşi baş göstererek toplumsal barış yıkılır ve toplum millet olma özelliğini yavaş yavaş yitirmeye başlar. Törelere göre devletin baş temsilcisi sıfatıyla hükümdar, Yargu, Yolak adlı mahkemelerde kendisi halka adalet dağıtmakla yükümlüdür (Taneri, 2015, s. 293). Hüseyin Nihâl Atsız, kendisi de adil bir şekilde yargılanarak hayatının bir dönemini mahkum olarak geçirdiği için Bozkurtlar, Deli Kurt ve Ruh Adam gibi eserlerinde Türklerin adaletten şaşmaması gerektiği fikrini vurgulamıştır. Bozkurtlar adlı eserinde Onbaşı Pars Çinlilerden eşit mal alarak yağma esnasında bile adil davranmıştır. Onun eserlerinde kahramanlar yabancılara karşı bile adil davranarak adaletin sarsılmayan bütünlüğünden kopmamışlardır. Ruh Adam adlı romanında adaletsizliğin insanlar üzerinde ne denli yıkıcı etkilere sebep olabileceğini gözler önüne sermiştir. Romanın kahramanlarından Şeref, adaletsizliğe dayanamayarak hayatına son vermiş, diğer kahraman Selim Pusat ise intihar etmese bile adaletsiz toplum içinde kendine layık görülen haksız ceza neticesinde insanlardan tamamen kopmuş bir hayata sürüklenmiştir. Adalet değeri Bozkurtlar romanında 3, Yolların Sonu şiir kitabında, Deli Kurt ve Dalkavuklar Gecesi romanlarında da 1'er defa kullanılmak üzere 6 defa işlenmiştir. Ayrıca bu değer adil olma ve eşit şartlarda mücadele gibi alt değerlere ayrılmıştır.

Bozkurtlar.

"...Gebermeye hak kazandın çayıbaşı! Fakat biz sizin gibi alçak değiliz. Sana kendini korumak hakkını veriyoruz. Kılıcını çek!..." (Atsız, 2015, s.139)

Kür Şad, casus da olsa düşman da olsa herkesin kendisini koruma hakkı olduğu kanaatindedir. Aksi durum Türklerin mertliğine ve yiğitliğine ters düşecektir. Bu yüzden

İşbara Alp'in savunmasız bir şekilde hasta yatağında yatan at uşağını öldüren bu çarşıbaşına bile kendini savunma hakkı tanır, adaletten şaşmaz.

...Bir Çinli at sürerek Gök Türkler 'in yanına geldi. Öfkeli bir sesle haykırdı:

- Bana haksızlık oldu. İki koyun yerine üç koyun alındı.

Bu sözler Yağmur'a karşı söylenmişti. Sonra birdenbire Onbaşı Pars'ı gören Çinlinin gözleri parladı:

- Onbaşı Pars! Şu arkadaşına söyle de koyunun birini geri versin, dedi...(Atsız, 2015, s. 282)

Türk'ler tarih boyunca adaletle dünyayı yönetmiş ve bunda başarılı olmuşlardır. Yağma sırasında bile birinden ne alınıyorsa diğerinden de aynı ölçüde mal alınarak adaletli olmaya çalışılmıştır. Yağma kendi bileklerinin ve mücadelelerinin hakkı olarak görülmüş fakat bunun da insanlar arasında eşit yapılmasına dikkat edilmiştir. Bununla yazar, hangi koşulda olunursa olunsun adaletten şaşılmaması kuralını hatırlatır.

...Örpen, Çinlinin koluna kılıcını yapıştırmıştı. Kılıcını elinden düşürürken Ven'in hafifçe İnlediği işitildi. Örpen, dördüncü oğlu için de yaman bir vuruş yapmak için kılıcını hızla kaldırır ve «Al!» diye bağırırken sert bir buyruk işitildi:

- Vurma!... Bırak kılıcını alsın...

Bunu Kutluk Şad söylüyordu. Borü, kendi kılıcının ucu ile Ven'in kılıcını İterek ona doğru iletirken Örpen yeniden haykırdı:

- Tez davran! Kılıcını kavra!...(Atsız, 2015, s. 470-471)

Kutluk Şad elinden kılıcı düşen Çinli ile Örpen'in vuruşmasını adaletsiz gördüğü için Çinliye bir fırsat verip Örpen'i engelleyerek Çinlinin kılıcı almasına izin veriyor. Bu sayede karşısındaki bir Çinli düşman olsa da adaletten şaşılmaması gerektiği anlatılmaya çalışılıyor. Aslında bu pasajlarda kahramanların tasviri ile Türk milletinin sahip olması gerektiği ahlaki değerlerin altı çiziliyor.

Deli Kurt.

...Kendisi gelince konuşmalar bir anda kesildi ve Deli Kurt durumu gördü. Yerde Karamanlı bir asker yaralı olarak yatıyor, ayakta da bir yeniçeri ile dört Akşehir köylüsü bulunuyordu. Hepsine birden:

- «Ne oluyor?» diye sordu.

Köylülerin en yaşlısı Deli Kurt'a döndü:

- «Aman ağam! Ne olursa senden olur» diye yalvardı.

Deli Kurt sordu:

- «Olacak olan nedir?»

Köylü, yeniçeriye ve yaralıyı göstererek dert yandı:

- «Senin bu arkadaşın yaralımızı götürüp öldürmek istiyor. Bize bağışla diyoruz, bağışlamıyor. Aman ağam! Aracı ol da kurtar. Size akça, mal verelim!»

Bu teklif Deli Kurt'un arına gitti ve birden kan beynine sıçrayarak bağırdı:

- «İhtiyar! Beni ne sandın? Sipahi olduğumu görmüyor musun?»

Ve onun bu gürlemesinden korkan köylülerin şaşkın bakışları arasında eliyle yeniçeriye göstererek, sözünü tamamladı:

- «Akçayla, malla bunlara iş yaptırılır. Bu devşirmelere... Anladın mı?»

Yeniçeri öfkeden kuduracak gibi oldu:

- «Bre tımarlı! Yeniçeriye beğenmedin mi? Ben padişahın kapı kuluyum! Senin gibi derme asker mi sandın?»

Deli Kurt'un sesi gök gürültüsü gibi çıkıyordu:

- «Bre yeniçeri! Kapı kulu olmak seni gâvur dölü olmaktan kurtarır mı? Kim oluyorsun da bu yaralıyı öldürmeğe kalkıyorsun?»

Karamanlıların yanında hakarete uğrayan yeniçeri nerdeyse çıldıracaktı. Hakarete hakaretle karşılık verdi:

- «Ben de seni Osmanlı sanmıştım. Meğer Karamanlı imişsin! Önce şunun işini bitireyim. Sonra senin de hesabını görürüm...»

Yeniçerinin yanında silâh yoktu. Belinden bıçağını çekerek yaralı Karamanlıyı öldürmek için bir hamle yaptı. Deli Kurt'un, atından incek zamanı yoktu. Bir mahmuz vuruşu ile onu yeniçerinin üzerine sürdü. İşte ne olduysa o sırada oldu:... (Atsız, 2015, s. 120-121)

Atsız, romanlarında kahramanlarını her zaman adil bir birey olarak tasvir ediyor. Bu pasajda da Deli Kurt düşmanı bile olsa onunla eşit şartlarda dövüşmeyi istemeliydi. Yaralı hâlde yatan bu Karamanlı'nın kendi ordusundan olan bir yeniçeri tarafından bile adaletsizce öldürülmesine göz yummamalıydı.

Yolların sonu.

"Yasa için kardeşini öldüren "Çengiz" (Atsız, 2015, s. 23)

Yasa herkes için var olmalıdır. Çengiz Han yasaları uygularken kendi kardeşi için dahi adil davranmış yasa neyi gerektiriyorsa onu yerine getirmiştir.

Dalkavuklar Gecesi.

"...Eskiden Ankova şehrinde baş hâkimdi. Kralın yakınlarından vergi hırsızlığı yapan birisini mahkûm ettiği için hâkimlikten atılmıştı.... "(Atsız, 2015, s. 43)

Kahin Şilka, dürüst olduğu kadar saraydaki dalkavukluk ve sahtekarlıklardan öğrendiği için insanlardan uzak duran bir kişidir. Adil oluşu baş hâkimlikten atılmasına neden olsa da o adaletten şaşmamış mütevazı bir hayatı adaletten şaşmamak için baş hâkimliğe tercih etmiştir.

Ana babaya saygı.

Ana babaya saygı Türklerde esastır, aile devlet ve ordu teşkilatının temelini oluşturur. Türk aile yapısı tıpkı devlet teşkilatında olduğu gibi belirli bir disipline sahiptir (Ögel, 2016, s. 336). Türklerin kadına bakış açısını göstermesi açısından ulaşılabilen en eski yapıtlar destanlar ve efsanelerdir. Bu eserlere bakıldığında kahramanların anneleri ilahi ışıktan varlıklar olarak tasvir edilerek kadınlar kutsanmıştır. Bu kutsama sayesinde Türklerde kadınların ne denli kıymetli olduğu anlaşılabilir (Telliöğlü, 2016, s. 209-224). Kadın ve erkeğin eşit gösterilebileceği eski Türk topluluklarında ana babaya saygı da eşit olmalıdır. Anne-baba çocuklarını iyi bir ahlakla yetiştirme gibi göreve sahipken çocukların da onlara karşı onların hakkına riayet etme bakımından sahip oldukları üç önemli görev vardır. Bunlardan ilki onları hakiki sevgiyle yürekten sevip sayarak onlara itaat etmek suretiyle onlardan tatlı dili esirgememek; ihtiyaçları olduğu zaman onların istemesine fırsat vermeden ve onlardan karşılık beklemeden imkânlar dahilinde onlara yardım etmek; onların vasiyetlerini onlar hayattayken ve öldükten sonra devam ettirmek (Kaymakcan, 2016, s. 130).

Çocuk ana ve babadan aldığı terbiye ve onlardan öğrendiği törelerle bir birey olarak toplumdaki yerini alacaktır.

Hüseyin Nihâl Atsız, iki romanında özellikle kahramanlarına takındığı tavrıyla bu konu üzerinde durur. Bozkurtlar romanında kahramanımız Urungu babasının kim olduğunu merak etmesine rağmen annesinin cevap vermek istemeyişine ona olan saygısından dolayı ses çıkarmamaktadır. Atsız'ın özellikle üzerinde durduğu anneye olan saygıdır. Çünkü kahramanlarının çoğu babalarını tanımadan büyümüş kişilerdir. Onları tüm zorluklara rağmen anneleri büyütüştür. Dolayısıyla türlü cefalara göğüs gererek kendilerini yetiştiren annelerine karşı kahramanlarımız büyük bir saygı duymaktadırlar. Hatta Deli Kurt romanında kendileri üzerinde büyük emeği olan öz anneleri olmamasına karşı süt anneleri Satı Kadın'a karşı bile bu örfle büyük bir saygı içindedirler.

Atsız, bu değeri Bozkurtlar romanında 2 defa, Deli Kurt romanı ile Yolların Sonu şiir kitabında 1'er defa ele almıştır.

Bozkurtlar.

"...Babasının kim olduğunu anasına bir iki yol sormuş, o da «Zamanı gelince söylerim.» diye kesip atmıştı. Anasına bu kadar saygı duymasa onu zorlayacak, söyletecekti. Fakat bu kahraman anaya öylesine bağlı idi ki onun sözünün dışına çıkacak gücü kendisinde bulamıyordu..." (Atsız, 2015, s. 443)

Ana babaya saygı Türlerde esastır. Kahramanımız Urungu, kendi köklerinin nereden geldiğini bilen annesine tüm merakına rağmen ısrar dahi edemiyor, onun sözünün dışına çıkamıyor. Bu teslimiyet ve saygı kişinin anne veya babasına bağlılığından ileri geliyordu.

"...İlk önce dili çözülen Ezgene oldu:

- Demek Onbaşı Urungu, Kür Şad'ın oğlu!
- Evet!
- Neden bunu saklıyor?

Pars yorgundu. Çok konuşmaya istekli gözüküyordu:

- Kendisini Çinlilerden kurtarmak için uzun yıllar kim olduğunu gizleyen anasına söz verdiği için..." (Atsız, 2015, s. 602)

Urungu'nun annesine bağlılığı ona verdiği söze bağlılığıyla ölçülebilir. Uzun zaman kendisinin Kür Şad gibi bir asilin oğlu olduğunu bilmesine rağmen bunu saklayışı korkusundan değil annesine verdiği sözden dolayıdır. Annesi Urungu'yu Çinlilerden ve taht

kavgalarından korumak için onun kimliğini gizlemeyi tercih etmiş, oğlu Urungu gerçeği öğrenince de ondan bu sırrı kimseye söylememesi için söz almıştır.

Deli Kurt.

"...Yarından tezi yok, Türkmen obasına gidip bizim Satı Ana'nın elini öper, hatırını sorarız. Birimizin öz anası, birimizin sütanası, birimizin de analığıdır ama hepimizi de ayırt etmeden sever. Gidersek gönlü hoş olur...." (Atsız, 2015, s. 87)

Satı Ana onların öz anaları olmasa da bu yiğitler kendilerinin yetişmesindeki emeklerinden dolayı onu öz anaları kadar sever ve sayarlar.

Yolların Sonu.

"...Senin için kendini harcayan kadın,

Unutulmaz oğlum, onu unutma..." (Atsız, 2015, s. 65)

Ataya saygı Hüseyin Nihâl Atsız'ın en önemli değerlerindedir. Ataya ve maziye saygıyla bir millet benliğine sahip çıkabilir. Millî ruhunu yaşatabilir. Millî ruhun ve mazinin gelecek nesillere aktarılabilmesi kendinden öncekilere duyulan saygı ve onlara bağlılıkla mümkün kılınabilir.

Aşk.

Türkçe sözlükte aşk, aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi, sevda, amor kelimeleriyle açıklanır (TDK, 2011, s. 177). Nihâl Atsız'da aşk konusu özellikle Deli Kurt ve Ruh Adam ve Bozkurtlar romanlarında vuku bulur. Hepsinde efsunlu güzellere aşık olan erkeklerin çektikleri ızdıraplar ön plana çıkarılmıştır. Selim Pusat Deli Kurt ve Urungu evli olmalarına rağmen başka kadınlara aşık olmaları sonucunda çektikleri ızdırapla işlenirler. Deli Kurt, Selim Pusat veya Urungu olsun aşık oldukları bu kadınlara asla ulaşamazlar. Hatta Selim Pusat bu aşkından dolayı romanın sonuna doğru doğaüstü bir mahkemede yargılanarak cezalandırılır. Kahramanlar arasında geçen diyaloglarda tüm ızdırap ve acıya rağmen aşklarından vazgeçemedikleri anlaşılır. Sadece romanlarında değil şiirlerinde de kısmen aşk temasını işleyen Atsız, şiirlerinde de bu konuyu hararetle işlemiştir. Geri Gelen Mektup, Mutlak Seveceksin gibi şiirlerinde aşkın en unutulmaz tasvirlerini yapan şair, şiirlerine konu olan bu kadınlara aynı zamanda romanlarında da hayat vermiştir. Gariptir ki Ruh Adam'daki Güntülü, Deli Kurt'taki Gökçen ve Bozkurtlardaki Ay Hanım karakterleri Yüzbaşı Burkey destanındaki Açığma Kün ile hemen hemen aynı özelliklere sahiptir. Romanlarındaki aşk maceraları Yüzbaşı Burkey destanındaki bedduayla ilişkilendirmiş gibidir. Her dönemde bir Burkey ve Açığma Kün gelecek fakat asla birbirlerine kavuşamayacaklardır. Aşık olunan tüm kadın kahramanlar efsunlu yeşil gözlere ve doğaüstü güçlere sahiptir. Araştırmalara göre

Atsız'ın hayatında eserlerindeki kahramanlara benzer yeşil gözlü efsunlu kadınlar yer almamıştır. Atsız, bu tasvirlerle ideal Türk kadını tipini çizmeye çalışmıştır.

Deli Kurt.

...Gökçen'e baktı: Şimdi kaval çalmıyor, en keskin şaraptan daha çok baş döndüren sesiyle, büyümlü bir sesle türkü söylüyordu:

Şu dağların meşesi gönlüm,

Billur şişesi gönlüm!

Yanıklık kemiğe işledi,

Ateş düşesi gönlüm,

Bıçak deşesi gönlüm,

Kılıç üşesi gönlüm!...(s.108-109)

...Kadın cevap verdi:

- «Ölmezsin...»

- «Ölmez miyim? Ya başkaları nasıl öldü? Senin kocan niçin öldü?»

Esen Börü hâlâ put gibi duruyordu. Sakin bir sesle şöyle dedi:

- «Birbirinizi severseniz gözlerine bakarsın. Hiç bir şey olmaz. Sevgi körleşmeye başlayınca gözler ağulanır...»

Deli Kurt, bu sözler üzerine içinde kadına bir yakınlık duydu:

- «Erin neden öldü bacım? Sevgisi mi azalmıştı?»

Bu soru üzerine kadının sesi yükseldi. Fakat bu yükselişte öfke veya tehdit değil, iç acısı vardı;...(Atsız, 2015, s. 147)

Gökçen'in annesiyle Deli Kurt arasında geçen bu diyalogda Atsız, sevginin önemine dikkat çeker. Sembolik olarak sevginin aslında nice zorlukları aşabileceğini vurgular yazar. Sevginin azalmaya başladığı zaman esas zorlukların gün yüzüne çıkacağını anlatmaya çalışıyor.

...Deli Kurt, onu içince bir fenalık duydu ve Gökçen konuşsun diye bekledi. Onun her konuşmasında, sesinin tılsımı ile Deli Kurt'un sevgisi ve hayranlığı artıyor, işin tuhafı şu ki sevgi çoğalsın, taşıyamayacağı bir yük

hâline gelsin de kendisini ezsin diye bir istek duyuyordu...(Atsız, 2015, s. 163)

Deli Kurt romanından alınan bu metinde Hüseyin Nihâl Atsız, kahramanı Murat'ı Mecnûn'a benzetir. O da tıpkı Mecnûn gibi sevgilisine beslediği aşkın taşınamayacak kadar ağır olmasını hayal eder. Mecnun'un babası onu iyileşmek için dua etmek üzere Kâbe'ye götürür. Fakat Mecnûn babasına derdinin ilacının olmadığını anlatamaz. Mecnûn Kâbe'de babasının istediklerini yapmaz (Kayaokay: 2014). Tıpkı bu mesnevideki olay gibi Deli Kurt da aşkın taşınamayacak kadar ağır olmasını temenni eder. Bu metinde Atsız'ın Leyla vü Mecnûn hikâyesini hatırlattığı söylenebilir.

Yolların Sonu.

"...Sevmesin mi Sarı Zeybek Gökçeni?
Yüzü melek, saçı ipek Gökçeni?
Bütün Aydın elinde tek Gökçeni?
Kız sevmeyen erin gönlü paslanır,
Paslanır da imil imil yaslanır..." (Atsız, 2015, s. 28)

Atsız, yukarıdaki mısralarda aşkın kişilerin hakkı olduğunu vurguluyor. Kız sevmeyen erin gönlü paslanır diyerek yiğitlerin sevmeye hakkı vardır diyor. Bir yiğidin bir nazlı gelini sevmesinden daha güzel tek şey onun koşa koşa oyuna gider gibi savaşa gitmesidir.

Rûhun mu ateş, yoksa o gözler mi alevden?
Bilmem, bu yanardağ ne biçim korla tutuştu?
Pervane olan kendini gizler mi alevden?
Sen istedin, ondan bu gönül zorla tutuştu...
Gün senden ışık alsın da bir renge bürünse;
Ay secde edip çehrene yerlerde sürünse;
Her şey silinip kayboluyorken nazarımdan
Yalnız o yeşil gözlerinin nûru görünse...
(Atsız, 2015, s. 121)

Bu uzun şiirde Atsız âşkın, ızdırap, haz, çaresizlik gibi farklı hâllerini anlatmıştır. Şair kimi zaman ayı sevgilisine secde ettirmiş, kimi zaman kalp gözüyle bu güzelliğin ancak görülebileceğini söyleyerek tasavvufa gönderme yapmıştır. Özellikle romanlarındaki baş

kadın kahramanlarının ortak özelliği olan büyüğü yeşil gözlere bu şiirde özellikle yer verilmiştir.

Ruh Adam.

...Burkay'ın iyi yürekli bir evdeşi vardı. Erkeği iyi olsun diye okuyucular, bakıcılar, kamlar, bakşılar getirtti. Hiçbir ilâç, hiçbir dua, hiçbir büyü fayda vermedi. Günden güne eridi, soldu, bitti. Ölecek hâle geldi. Bir gece Açığma-Kün'ün adını sayıklayınca kadın işi anladı. Bütün Kamîançu'ya adamlar çıkarttı. Kırk gün aradılar, taradılar. Açığma-Kün bulunmadı. Bir gün ihtiyar, çirkin bir büyücü kadın geldi. «Bunun derdine ancak Kilimbi çare bulabilir. O, şeytanların akıllısıdır!», dedi. Burkay'ı Şeytan Kilimbi'ye götürdü... (Atsız, 2015, s. 8)

Yüzbaşı Burkay'ın evdeşine olan sadakati ve sevgisinden dolayı onu iyileştirmek adına Burkay'ın başka birine aşık olmasını bile kaldırabiliyor. Bu olay ilk önce kadın kahramanı alçaltıyormuş gibi görünse de aslında Atsız, romanda Burkay'ın evdeşine bu tavrı sergileterek bizlere Türk kadınının kocasına olan sevgi ve sadakatının ne derece yüksek olduğunu anlatıyor.

Cesaret.

Türkçe sözlükte güç veya tehlikeli bir işe girişirken kişinin kendinde bulduğu güven. 2. Yüreklilik, yiğitlik, yürek ve gözü pekliği gibi kelimelerle tanımlanmıştır (TDK, 2011, s. 455). Hayatını cesurca geçiren ölürken bile cesaretinden ödün vermeyen Atsız için cesaret millî ruhun ve mücadelenin bölünmez bir parçasıdır. Ona göre nasıl ki bir Türk erkeği yiğitçe cesurca savaşıyorsa Türk kadını da aynı cesareti gösterecek kapasiteye sahiptir. Cesurca yapılan fedakârlıklar mücadeleyi elbette ki başarıya götürecektir. Yiğitlik, kahramanlık, kararlılık gibi değerler kişinin cesaretiyle paralel olarak gelişir. Kişinin en zor şartlarda gösterdiği dürüstlük yine onun cesaretiyle bağlantılıdır. “Yufka yüreklilerle çetin yollar aşılmaz” diyerek (Atsız, 2004, s. 13) korkakların bir mücadele içinde barınamayacağını anımsatmaktadır. Atsız, 1905'te başlayıp 1975'in sonlandığı hayatında Türk gençliğinin cesaret timsali olmuştur. Binlerce birey onun cesur çıkışlarına hayran kalarak dava yolunda peşine düşmüştür. Korkaklık ona göre Türk milletine yakışmaz, Bozkurtlar romanındaki gibi korkaklar ancak Çinliler gibi bu milleti türlü oyunlarla dize getirmeye çalışan düşmanlara ait özelliktir. En kanlı savaşlarda, en zor durumlarda, en çetin yollarda mücadele ederken bile bu milletin cesaretinden ayrılmayacağına emindir. Bu sebeple ki 1940 yılında yazdığı “Davetiye” adlı şiirinde:

" Ey Benito Musolini! Ey gayet yüce
İtalyanlar başvekili muhterem Duçe!
İşittim ki yelkenleri edip de fora
Gelecekmiş orduların yeşil Bosfora.

Buyrsunlar.... Bizim için savaş düğündür;

Din Arab'ın, hukuk sizin, harp Türklüğündür. "(Atsız, 2004, s. 31) diyerek açık bir meydan okumayla Türk'ün hiçbir şeyden asla korkmayacağını tekrar vurgulamış ve Türk'ün cesaretini gözler önüne sermiştir. Ona göre savaş, harp, silah bir Türk için ancak toy ve düğündür. Bir Türk cesaretiyle milleti ve devleti için diğerlerin korkarak gittiği bu mücadelelere koşarak gider.

Bu değer Bozkurtlar romanında 3 defa Yolların Sonu adlı şiir kitabında da 1 defa açıkça kullanılmakla birlikte yiğitlik, kahramanlık ve fedakârlık gibi değerlerle de iç içe kullanılmıştır. Ayrıca bu üç pasajda cesaret değeri, ölümden korkmama ve Türk kadınının cesareti başlıklarına ayrılabilir.

Bozkurtlar.

"...Tuhaf şey! Çin'de olsa genç kız evinin kapısından dışarı adım atamaz. Bu Türk kızları korkmuyorlar mı?..."(Atsız, 2015, s. 60)

Türk kızları Çinliler gibi korkak evden çıkmayan değil, cesur ve ataktır. Türk kızı gerektiğinde evdeşini kötülüklerden bile koruyabilmek için savaşa ve kavgaya hazırdır. Çinli prens Şen-king Türk kızlarının tek başlarına bozkırda gezinmeleri ve günlük hayatlarını idame ettirmelerine, Türk kızlarının cesaretine şaşırıyor.

"...Yasavulbaşı sordu:

- Onbaşı Kara Budak! Gözlerini bağlayayım mı?

Kara Budak öfkeyle gülümsedi:

- Onbaşı Kara Budak'ı göğsüne saplanacak on oktan korkar mı sandın?..."(Atsız, 2015, s. 98)

Onbaşı Kara Budak Çinli kadınla olan münasebetinden dolayı töreye göre cezalandırılmıştır. Her ne kadar töreye karşı gelmenin utancını taşısa da onbaşı cezasını da göğsünü gere gere karşılayacaktır. Oklanarak öldürülme cezası bu yiğit Türk çerisini korkutmamaktadır.

"...Delinse yer; çökse gök, yansa, kül olsa dört yan

Yüce dileğe doğru yine yürürüz yayan.

Yıldırımdan, tipiden, kasırgadan yılmayan;

Ölümlerle eğlenen tunç yürekli Türklerimiz!..."(Atsız, 2015, s.423)

Ülkü yolunda çıkabilecek hiçbir engel onları yollarından alıkoyamaz. Bu zorlu yolda tüm engellerin yanında hiçbir imkâna dahi sahip olunmasa da ülkü yolunda ilerleme devam ettirilecektir. Çünkü ülkü yolunda ölüm dahi onları yollarından çeviremez.

Yolların Sonu.

"...Bahtiyarlık : Boraca yüce dağları aşmak,

Varılmadan ölünen uzak yerlere koşmak," (Atsız, 2015, s. 52)

Şair asıl bahtiyarlığın ülkü yolunda çekilen zahmet olduğunu anlatıyor. Ülkü yolunda engelleri bir bir aşıp onun tabiriyle ölüp Tanrı Dağı'na uçmağa varmak hayatı boyunca tadacağı gerçek mutluluktur. Ona para, mal, şan, şöhret gibi öğeler mutluluk vermemektedir. Asıl bahtiyarlık ülkü yolunda ölüme koşmaktır.

Dürüstlük.

Dürüstlük kelimesi, Türkçe sözlükte sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan doğru kimse olarak açıklanan dürüst kelimesinden türetilmiştir (TDK, 2011, s. 739). Hüseyin Nihâl Atsız'ın özellikle üzerinde durduğu değerlerden biri olan dürüstlük, ona göre Türk'ün vazgeçilmez değerleri arasındadır. Yalan söylemek hilekârlık ve benzeri olumsuz davranışlar Atsız'a göre Türklerde aranamayacak davranışlardır. O kahramanlarına yalan söylemek yerine ölmeyi tercih ettirmiş, dürüstlüğün önemini bu şekilde vurgulamıştır. Yalan söyleyen hile yapan kişiler onun eserlerinde hep Türklerin düşmanları olmuştur. Sadece birkaç pasajda Türk kahramanlar yalan söylemişler, söyledikleri bu yalanların cezasını da canlarıyla ödemişlerdir.

...Yüzbaşı Selçik yalandan tiksiniyordu. Çinli gibi yalan söylemek ona pek ağır gelirdi ama kağanı kurtarmak için başka yol da yoktu. Ah bu kötü yalan ah!... Dedesi yalan söylediği için Tanrı'nın öfkesine uğrayıp ölmüş, babası da bütün dirliğinde bir yol yalan söylediği için Çuluk Kağan'ın buyruğuyla öldürülmüştü... (Atsız, 2015, s. 314).

Bozkurtlar romanından alınan bu örnekte de görüldüğü gibi Yüzbaşı Selçik kağanı koruyabilmek için zaruri bir durumda yalan söylemiştir. Zaruri bir durumdan yalan söylemiş olmasına rağmen geçmişte yaşadıklarının yalan söylemenin acı sonuçlarını

değiştirmeyeceğini Yüzbaşı'ya hatırlatmaktadır. Ona göre yalan ve hilekârlığa alışan bir millet hiç şüphesiz kültürel ve ahlaki anlamda bozulmaya mahkumdur. Bu bozulmayı engellemenin en geçerli yolu da bireylerden başlayarak topluma yayılan dürüstlük bilincidir. Bireyler ne pahasına olursa olsun dürüstlüklerinden vazgeçemeyerek toplumsal anlamda bu kültürel ve ahlaki bozulmanın önüne geçebilirler. Dürüstlük değeri Atsız'ın eserlerinde zıttı olan olumsuz değer yalanla birlikte işlenmiştir. Yalanın ne kadar iğrenç bir davranış olduğu vurgulanırken dürüstlüğün faziletleri de ön plana çıkarılmıştır.

Dürüstlük değeri Atsız tarafından Bozkurtlar romanında 3 defa, Deli Kurt romanında 1 defa, Ruh Adam romanında 2 defa ve Dalkavuklar Gecesi romanında 4 defa vurgulanmıştır. Bu değer toplamda 10 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

...Yüzbaşı Selçik yalandan tiksiniyordu. Çinli gibi yalan söylemek ona pek ağır gelirdi ama kağanı kurtarmak için başka yol da yoktu. Ah bu kötü yalan ah!... Dedesi yalan söylediği için Tanrı'nın öfkesine uğrayıp ölmüş, babası da bütün dirliğinde bir yol yalan söylediği için Çuluk Kağan'ın buyruğuyla öldürülmüştü..(Atsız, 2015, s. 314)

Hemen bütün eserlerinde Atsız, yalanı korkulacak en büyük hatalar arasında gösterirken dürüstlüğü vazgeçilmez bir değer olarak ön plana çıkarır. Türk kahramanların hemen hepsi yalan söylemekten fazlasıyla çekinmiş söylemek zorunda kalanlar da sonunda bir felaketle karşılaşmıştır. Yalan söylemek ancak bir Çinliye yakışırdı. Yüzbaşı Selçik de Kara Kağan'ı kurtarma pahasına yalan söylemek mecburiyetinde olsa dahi söyleyeceği bu yalanın onun felaketi olacağını farkındadır. Yüzbaşı kağanı kurtarmak için Kara Kağan benim diyecek ve Çinliler tarafından öldürülecektir. Bu yalandan sonra başına gelecek felaketi bilen Yüzbaşının içini rahatlatan tek şey Kara Kağan'ı kurtarmak için kendini feda edecek olmasıdır.

... Yamtar bizim azığımız mı çoğaldı? diye sorup hayır cevabını alınca:

- Öyleyse sen az yemek yiyorsun! diye kesin bir sonuç çıkarmıştı.

Doğru idi. Az yemek yiyor, kendi üleşinin yarısını Gök Börü ile çocuklara veriyordu. Yamtar, Gök Türk beği olduğu için yalan söylemezdi:

- Evet, dedi, yiyeceğimin yarısını üçünüze üleştiriyorum...(Atsız, 2015, s. 350)

Koca Yamtar azıkları azaldığı için kendi payına düşeni Gök Börü ve çocuklar arasında üleştirir. Bunu yaparken gizli gizli kimseye hissettirmeden yapmaya çalışmaktadır. Yamtar'ın kendi hissesini kendisine ve çocuklara verdiğini anlayan Gök Börü sorunca bir Türk beyi olduğu için yalan söyleyemez ve gerçeği Gök Börü'ye söyler. Burada vurgulanmak isteyen dürüstlüğün zaten vazgeçilmez bir değer olduğu iken aynı zamanda bir Türk beyinin yalan söyleyememesidir. Her ne pahasına olursa olsun bir Türk beyi yalan söylemeği onuruna yedirememiştir.

"...Böğü Alp kurnazlığı anlamıştı: Üç Oğul, Çinli'yi geleceğim diye oyalayarak rahatça eve girip çıkmıştı. Yumru'nun anlamadığı nokta ise bir Türk beğinin sözünde durmamasıydı.

Büyük bir üzüntü içinde:

- Üç Oğul yalan söyledi, dedi... "(Atsız, 2015, s. 376)

Türkler arasında yalandan nefret edilmesi ve dürüstlüğün vazgeçilmez bir değer olması Yumru için de çok önemli bir değerdi. Yumru bir Türk beği olan Üç Oğul'un yalan söyleyebilmesine anlam verememiştir. Üç Oğul'un yalan söylemesi Yumru'yu fazlasıyla üzmüştür. Çünkü yalan söyleme alışkanlığı sadece hilekar Çinlilere aittir.

Deli Kurt.

...Hasan Çelebi, yakalanmaktan değil, yakalanırsa Kur'an üzerine yemine çağırılmaktan dehşete düşüyordu. «İsa Çelebi'nin oğlu var mı? Yemin ederek söyle!» derlerse ne yapardı? Kur'an'a and verdiği hâlde yalan mı söylerdi?...

Bu, onun yapacağı şey değildi. Onun için saklanacak, saklandığı yerde basılırsa elde kılıç ölecekti. İsa Beğ'in kazaskerine yakışan buydu...(Atsız, 2015, s. 82)

Türkler İslamiyet'ten önce de İslamiyet'in kabulünden sonra da yalandan fazlasıyla iğrenmişlerdir. Yalan ve hilenin bir milletin sonunu getirebileceğini çok iyi bilirler. Deli Kurt romanının kahramanlarından biri olan Hasan Çelebi, İsa Bey'in oğlu Deli Kurt'u koruyabilmek için bile yalan söylemeyi kendine yediremez ve yalan söyleyerek Deli Kurt'un kimliğini açığa vurmakla canını feda etmek arasında bir tercih yaparak yalan söylememek adına canını feda etmeyi kendine yakıştırır.

Ruh Adam.

"...Lüzumsuz yere konuşmasını, sorulmadan fikir yürütmesini sevmediği için kıralcı olduğunu söylemeye imkân bulamamıştı. Fakat kimseden de gizli bir şeyi olmadığı için bunu saklamaya lüzum görmezdi. Esasen bir askere asla yakışmayan yalanı söyleyecek olduktan sonra herhâlde seçilecek birçok başka meslekler bulunabilirdi.... "(Atsız, 2015, s. 35)

Selim Pusat disiplinli bir asker olarak yetiştirilmiştir. Bir Türk askerine yakışan sonunda ne olursa olsun dürüst olmaktır. Yalan söyleyebildikten sonra şerefli bir asker olunamayacağı için her hâlükârda askerliği elinden alınacaktır. Pusat çok sevdiği askerlikten kovulma pahasına yine de yalan söyleyemeyecek ve sonuçlarına katlanacaktır.

... Kralcılık şerefsizlik midir? O hâlde siz ve bütün üst subaylar da şerefsizsiniz. Çünkü siz, şimdi aleyhinde bulunduğunuz krala vaktiyle sadakat yemini etmişsiniz. Ömründe bir kere şerefsiz olan bir insanın sonra yeniden şerefli olduğunu bilmiyorum. Ben ise bu fikre meslekî bir zaruretle gelmiş bulunuyorum. Bu fikrimi de sırf bana sorulduğu için, yalan söylememek kaygısıyla açığa vurdum...(Atsız, 2015, s. 46)

Selim Pusat cumhuriyet döneminin ilk yıllarında askerlik yaparken savunduğu kralcılık fikrinin arkasında durmuş, dürüstlüğünden ödün vermemiştir. Kendisinin aksine ondan önce krala sadakat yemini verip sözünden dönenleri de şerefsizlikle suçlamaktadır.

Dalkavuklar Gecesi.

...Bugün takdim ettiğim şu parçayı ancak bir yılda yazdım. Şiirin bitmesi daha en azından beş yıl ister. Çünkü kral hazretlerine verilecek bir şiirin her kelimesi üzerinde haftalarca düşünmek gerektir. Hele bu kral bizim şanlı kralımız Subbiluliyuma olursa...

Bu sözler, başkumandan Tutaşil'in gözlerini öfke ile doldurdu. Dudaklarının arasından:

- Köpek Asurlu! Nasıl da yalan söylüyor! diye mırıldandı...(Atsız, 2015, s. 22)

Kral Filozof İlanasam'dan, onun zehir diye tanımladığı içkiyi içmesini isteyince İlanasam çareyi yalan söyleyerek hayatını kurtarmakta bulur. Güya kral için yazdığı bu eşsiz şiirin küçük bir parçası için bile haftalarını hatta aylarını harcamıştır. Tutaşil filozofun kesinlikle yalan söylediğinin farkındadır. Fakat kral şiirden anlıyormuş gibi görünmek için Filozof İlanasam'a inanmış görünmek zorundadır. Kral filozofun yalanına inanarak şiirden

anlamadığı hakikatini örtmek isterken Filozof İlanasam bu yalanıyla kendi hayatını kurtarmak peşindedir. Dürüstlük konusunu bu romanda Atsız zıt bir bakış açısıyla inceler. Diğer metinlerinde dürüstlüğün ne büyük bir erdem olduğunu vurgularken bu metinde yalancılığın ne derece iğrenç olduğunu gözler önüne sermek istemektedir.

"...- Kral hazretleri! Bu, kralların ve kraliçelerin yıkanmalarına mahsus tıslımlı bir sudur. Bunda yıkanan kralların hayatları ebedi, devletleri kuvvetli, orduları yenilmez olur. Çünkü bu suya gök ve yer Tanrısı Arinna'nın gözyaşları karışmıştır. Evet Arinna... Bir şiirimde Arinna için şöyle demiştim..." (Atsız, 2015, s. 24-25)

Kral aslında gerçekte ne olduğunu bilmedikleri bir sıvının ne olduğunu öğrenme isteğiyle bilginlerine ve sanatkarlarına bu sıvının ne olduğunu tek tek sorar. Küplerin içinde bulunan sıvının ne olduğunu hiçbiri bilmemesine rağmen tüm düşünür ve bilginler kralın karşısında mahcup düşmemek için yalan söyleyerek bilinmeyen sıvının kendilerince ne olduğunu açıklamaya çalışırlar. Bunlardan biri de şair Cüce İrdas'tır. Kimi bu fiçilerdeki sıvıya zehir, kimi boya derken Cüce İrdas kendini ön plana çıkarmak için içinde ne olduğunu gerçekte bilmediği bu sıvının Tanrı Arinna'nın gözyaşları olduğunu söyler. Çünkü bu sıvının Tanrı Arinna'nın gözyaşları olmadığını kimse ispat edemeyecektir. Küçük menfaatler uğruna yalan söylemek alışkanlığı Cüce İrdas ile devam etmektedir. Hüseyin Nihâl Atsız söylenilen bu yalanların ne denli felaketlere yol açacağını romanın sonunda okuyucusuna gösterecektir.

"...Kral sordu:

- Başhekim Ziza! Gözlerini bu kadar yormak için ne kadar levha okudun?
- Şimdiye kadar dört bin levha okumuşumdur kral hazretleri!

Tutaşıl yine öfkeyle mırıldandı:

- Yalan söylüyor köpek. Evini gördüm. Yüz tane kadar levhası var..." (Atsız, 2015, s. 27)

Gerçekte Başhekim Ziza'nın evinde dahi yüz tane kadar ancak levha olmasına rağmen o da kral gözüne girip küçük menfaatler edinebilmek için yalan söylemektedir. Bu yalanları söylerken hiçbirinin bir rahatsızlık duymaması adeta Hüseyin Nihâl Atsız'ın dürüst insanlarla yalancılar arasındaki kişilik farklılığını göz önüne sermek istemesinden kaynaklanmaktadır.

... Şimdiye kadar söylenen sözleri tasdik ederim. Ben de başka bir delil daha vereceğim: Ben her ayın ilk gününde sabaha karşı bir rüya görürüm. Bu rüyada kadın tanrı Arinna gökten iner ve beni kolları arasında sıkarak şanlı kral artık

hediyemizi kabul etsin derdi. Bunun ne demek olduğunu Önceleri anlayamamıştım...(Atsız, 2015, s.34)

İnsanları güldüren bu kırmızı suyun hâlâ ne olduğunu çözemeyen kral bir kurultay toplar ve civardaki tüm bilginlerin kurultaya katılmasını ister. Tüm bilginler bu suyun ne olduğunu bilmedikleri hâlde yalan yanlış sözlerle kralı etkilemeye çalışırlar. Aralarında sadece İkenizi isimli düşünür, okuduğu levhalardan bunun ne olduğunu tespit etmiş olmasına rağmen doğru söylediği hâlde yalancılara hiçbirini ve tabiki kralı ikna edemez. Bu yalancılardan biri yine Şair Cüce İrdas'tır. Cüce İrdas yalanlarına insanları inandırabilmek için inandıkları Tanrı Arinna'yı bile şahit göstermekten çekinmemektedir

Fedakârlık.

Fedakârlık Türkçe sözlükte, özveri veya özverlilik diye tanımlanır ((TDK, 2011, s. 857). Hüseyin Nihâl Atsız hiç şüphesiz bir dava adamı yani ülkücüdür. Bütün hayatını inandığı dava uğruna hizmet etmeye adanmıştır. Onun için millî kahramanlar Türklük davasını tarihin karanlık sayfalarından günümüze hatta geleceğe aktaracak bireylerdir. Bu bireyleri kahraman yapan onların devlet ve millet uğruna yaptıkları fedakârlıklardır. Kendisi de ömrünü davası uğruna feda etmiş bir birey olarak mücadele esnasında bireylerin fedakârlıktan kaçmamasını sürekli öğütler. Ona göre millet fertsiz, fertler de milletsiz olmaz. Çünkü fertler milleti, millet de fertleri yaşatır. Fertlerin her biri içinde buldukları milleti oluşturan birer damla misalidir. Bu uçsuz bucaksız umman içinde bir damla olma vazifesi ile bireylerden beklediği ummanın içinde kaybolabilme yeteneğinin her an gösterilebilmesidir. Biliyoruz ki roman olsun şiir olsun pek çok eserinde Atsız için zaman kavramının sınırları yoktur. O bireyleri çok eski zamanlardan günümüze kadar farklı vücutlarda karşımıza çıkararak yapılan fedakârlıkların aslında boşuna olmadığını her dönemde farklı vücutla tekrar vuku bulacak ruhların, bu fedakârlıklarının sonucunu görme şansına sahip olduklarını bize hatırlatmaya çalışır. Atsız'ın edebî eserlerinde fedakârlık değeri özellikle iki farklı şekilde karşımıza çıkar. Birincisi vatan ve millet için sahip olduğu maddi manevi, evlat, koca, eş gibi değerlerden vazgeçebilme ki buna en güzel örneği tarihte yaşanılmış olan Mete olayından da verebiliriz. Diğeri de yine devlet ve millet için en değerli varlığı olan canını feda etmedir. Özellikle her defasında en büyük kahraman olarak nitelendirdiği Kür Şad'ı, kuşkusuz onun yaptığı fedakârlıklarla bu övgüye layık görmüştür. Kür Şad Atsız'a göre iki büyük fedakârlık yapmıştır. Hakkı olmasına rağmen içinde ferdi menfaatlerinde olabilme ihtimaliyle kağanlığı elinin tersiyle itmiş bunun yerine budunu için mücadeleyi tercih etmiştir. İkincisi de bu mücadele esnasında başarılı olabilme ihtimali zayıf olsa da yapacağı isyanın gelecek nesillerdeki millî ruhu uyandıracığı ihtimalini göze alarak canını kırk arkadaşıyla birlikte hiç

sayarak ölüme koşmuştur. Kür Şad'ın bu fedakârlıkları onu Atsız'ın ve bu milletin gönlündeki en büyük kahraman yapmalıdır. Atsız'ın sözleriyle: "Bir hareketin değeri verdiği sonuca göre ele alınırsa Kür Şad'ın hareketi Türklüğü yok olmaktan kurtardığı için Kür Şad büyüktür. Yapanın fedakârlığı ve kahramanlığı ile ölçülürse Kür Şad yine büyüktür." (Atsız, 2015, s. 141). Şiirlerinde ve diğer eserlerinde pek çok defa fedakârlığa özendiren ifadelerle gelecek nesilleri devlet ve millet için fedakârlığa hazır hâle getirmeyi amaçlamıştır.

Fedakârlık değerini değerleri uğruna kendini feda etme ve vatani için sahip olduklarını feda etme gibi iki alt başlığa ayırabiliriz. Bu değer Atsız tarafından Bozkurtlar romanında 14 defa Deli Kurt romanında 3 defa, Dalkavuklar Gecesi romanında 1 defa ve Dönüş ile İki Onbaşı hikâyelerinde birer defa kullanılmıştır.

Bozkurtlar.

"Kurt Kaya elini çöz!...» Kurt Kaya, Yamtar'ın ardına yapışan erlerin arkadan onuncusuydu. Yüzbaşının buyruğunu alınca bir an tereddüt etmedi ve kara, azgın sular bu on eri bir anda yuttu. " (Atsız, 2015, s. 22)

Kurt Kaya aldığı emirle silah arkadaşlarını kurtarabilmek için kendini feda ederek hiç tereddüt etmeden elini çözüp kendini azgın sulara bırakır. Atsız, fedakârlık ve kahramanlık kavramları üzerinde özellikle durmuş ve bunları birer trajedi gibi değil yapılması gereken kutsal bir görev olarak yansıtmıştır. Fedakârlık Atsız'da iki şekilde karşımıza çıkar: Bu metinde değerlerini kendi yaşamından üstün tutan bir kahraman karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir fedakârlık da vatan, bayrak gibi kutsal değerler uğruna şahsına ait kendi canından bile kıymetli, evlat, ana, baba gibi varlıklardan vazgeçebilme fedakârlığıdır.

"Akın oldu mu, savaş başladı mı, Türkler ata bindi mi artık onların gözleri yalnız ileriye görür, geride bıraktıkları çocukları, evdeşleri, anaları akıllarına gelmezdi." (Atsız, 2015, s. 144)

Bir Türk çerisi vatani uğruna en kıymetli varlıklarını dahi gözünü kırpmadan feda edebilir. Onun uğruna çıktığı her seferde gözünün önünde tek bir kıymet ve hedef vardır o da vatani için girişeceği mücadeledir. Bu uğurda çocuklarının yetim eşlerinin dul kalması onlar için bir dert değil aksine bir gururdur.

"- Yazık bize be! Kendi kötü canımızı korumakla mı uğraşacağız? Haydi fırlayalım! Birimiz şu mandalı çevirsin... Binbaşının buyruğunu yapmadan mı gebereceğiz be? " (Atsız, 2015, s. 149)

Onbaşı Üç Oğul'un bu feryadı ölürken çekeceği ızdırabın veya ölüm korkusunun ortaya çıkardığı bir feryat değil bilakis mefkûresi uğruna yola çıktığı bu mücadelede aciz ve

çaresiz kalıp komutanın emrini yerine getiremeden ölme korkusudur. Onlar mücadele uğruna çekilecek her ızdırıp kutsaldır. Acı veren bu uğurda başarısız olmaktır.

İşte o sırada oku biten Onbaşı Sülemiş atından atladı. Köprünün sol başındaki ince ağaca koşarak kemeriyle kendisini koltuklarının altından bu ağaca bağladı. Bu iş o kadar çabuk olmuştu ki İşbara Han'dan başka kimse görmemişti. Böğü Alp kan İçinde yağının karşısından çekilirken Sülemiş kılıcını savurarak gür sesle Dokuz Oğuzlara bağırıyor, onlara meydan okuyordu. Dokuz Oğuzlar onu görünce ok yağmuruna tuttular. Bir anda Sülemiş delik deşik olmuştu. Fakat bağlı olduğu için düşmüyor, hâlâ kılıcını savuruyordu. Yiğit onbaşı Gök Türklere gereken en uzun zamanı kazandırmıştı. Sağ kalanların hepsi karşı kıyıya geçebilmişlerdi. Onun dirliğinde eğilmeyen yiğit başı sağa bükülmüş, tulgası başından düşmüş, yüzü gözü kan içinde kalmıştı. Gövdesinde kırk elli tane ok vardı. Onbaşı Sülemiş ölmüştü. Fakat kılıcını hâlâ sınıksız tutuyor ve bu kadar ok yediği hâlde neden düşmediğini anlamayan asi Dokuz Oğuzların dörtlüğe saldırışı karşısında Gök Türk Kağanlığının kanlı sancağı gibi boynu bükük bağı deşik duruyordu. (Atsız, 2015, s. 274)

Yukarıdaki metinde Onbaşı Üç Oğul'un duyduğu kaygı bu metinde Onbaşı Sülemiş'te karşımıza çıkmaktadır. Görevini yerine getiremeden ölebileceği korkusu onun kendisini ağaca bağlayarak mücadele etmesini gerektirmiştir.

"Köprüden geçen son Gök Türk İşbara Han'dı. Sülemiş'in toprağı bol bol sulayan kanları İşbara Han'a «Ötüken'de Türk yasası yürüsün diye öldüm» diyor gibi gelmişti." (Atsız, 2015, s. 274)

Ötüken'de Türk yurdunda Türk yasası yürüsün, Türk devleti baki kalsın diye en değerli varlığı canını hiç şüphe duymadan feda eden Onbaşı Sülemiş. Göktürkler ve Dokuz Oğuzlar arasındaki ihtilaf Ötüken'de otoriteyi sarsıp Çinlilerin eline büyük bir koz verecektir. Türklerin tek bayrak altında toplanamaması Türk yasasının Ötüken'de yürütülmesini engeller, işte bu korku Onbaşı Sülemiş ve arkadaşlarını canlarını seve seve feda etmeye itmeye yetecektir.

Kendi yüz atlısıyla bir tümen Çinliyi oyalamak pek yakında Uçmağa varmak demektir. Fakat pek yakında öleceğini düşünmek onu asla yüksündürmedi. Koca Kırgız yüzbaşı, içinde dirliğe veda etmenin garipliği de çınlayan çok gür ve heybetli bir sesle erlerini çabucak çevresinde topladıktan sonra yüz kişiyle on bin Çinliye daldı. (Atsız, 2015, s. 298)

Yüzbaşı Yağlakar'ın arkadaşlarına vakit kazandırmak için yaptığı fedakârlık Atsız'ın şu mısralarıyla özetlenebilir:

" Ebedî yiğit!

Adı yok şehit!

Kefenin : Vatan...

Tabutun : Cihan...

Düşünüp Övün,

Yaşıyor ünün.

Damarında kan

Bir alev midir?

Yaşaman : Roman.

Ölümün: Şiir.

Sana yok ne taş,

Ne de bir mezar.

Bu hayat: Savaş!

Ebedî uzar.

Eşit olduğun

Şu güneş : Tuğun.

Tabutun: Cihan,

Adı yok yiğit!

Ebedî şehit!.." (Atsız, 2004, s. 41-42)

Ne kötü talih ki şimdi de kendisi yalan söyleyecek ve yalan söylediği için Çinliler tarafından öldürülecekti. Yüzbaşı Selçik:

- Evet, Kara Kağan benim! Tanımadınız mı it Çinliler! diye bağırdı. Sonra atını yüz geri ettirerek onlara daldı. Çinliler arasında yeniden bir kaynaşma ve

haykırışına oldu. Yüzbaşının üzerine hırsla saldırdılar. Selçik, Yağma boyundan olduğu için çok yakışıklı idi. Çinliler bundan ötürü kağanlığı ona yakıştırmış olacaklar ki yakalamak için saldırıyorlar, kılıç savuruyorlar, kargı dürtüşü yapıyorlar, fakat baş edemiyorlardı. Çinlilerin bu yanlışlığından faydalanan kağan, arkada Yüzbaşı Yamtar'la bir at uşağı olduğu hâlde onları yarmış, kuzeye doğru at sürüyordu. (Atsız, 2015, s. 314)

Hüseyin Nihâl Atsız; Bozkurtlar, Ruh Adam, Deli Kurt, Dalkavuklar Gecesi gibi romanlarının hepsinde dürüstlük kavramının üstünde itinayla durmuştur. Bu eserlerin hepsinde yalan tiksiniyecek korkulacak bir yılan gibi tasvir edilmiştir. Bozkurtlar adlı romanda yalanı ancak ve ancak Çinliler söyler diyerek yalancılıkla onları aşağılamaya çalışmıştır. Onun kahramanları canları veya gelecekleri pahasına da olsa yalandan kaçınmışlardır. Bu metinde de Yüzbaşı Selçik öğrendiği yalanı Kağanı korumak adına söylemiş ve kendi inancına göre iyi niyetli de olsa söylediği bu yalanın cezası ölüm olmuştur. Yüzbaşı Selçik dürüstlüğünden ve canından fedakârlık yapmıştır.

"Ölüme karşı göz kırpmadan yapılan her saldırış, büyük bir ülkü için çekilen her kılıç, atılan her ok, çekilen her emek; bil ki boşuna değildir. Bunun sonucu mutlaka kazançlı olacaktır." (Atsız, 2015, s. 379)

Atsız'a göre mücadele esastır. Mefkûre uğruna çekilecek her türlü ızdırıp yapılacak her türlü fedakârlık ülkü yolunu inşa ederken kullanılacak bir taştır. Bunların her biri birleşerek bir vücudu teşekkül edecektir. Boşa gitmiş gibi görünen her çaba sonuçta millî mefkûre uğruna kazanılacak başarıyı inşa eder. Kür Şad'ın isyanı kaybedilmiş bir mücadele gibi görünse de kırk yiğit canını hiçe sayıp onu feda ederek geleceğe uzanan millî ruh ve mefkûrenin ateşlenmiş meşalesi olacaktır.

"En önde Kür Şad, Bozkurt soyunun o od parçası oğlu vardı. Vazifesi olan Türk budununu kurtarmak, fakat hakkı olan kağanlığı başkasına vermek için, ırkının şiir tarihine en güzel mısraı yazmak üzere, gözler İlerde, el kırışte yürüyordu." (Atsız, 2015, s. 394)

Türk budununu kurtarmak ve onu daim kılmak için Kür Şad hakkı olan kağanlıktan vazgeçmiştir. Kendisi gibi gelecekte oğlu Urungu da Türk budunu için bu haktan feragat edip kendi kimliğini gizleyecektir. Millet uğruna yapılan bu fedakârlık kendilerini yok etse de bir milleti ayakta tutmaya yetecektir. Atsız asıl bahtiyarlığı,

"...Dört hecelik söz olan "bahtiyarlık"... O bir sır...

Bilmeyecek insanlık bunu daha bin asır.

Bilgi, bolluk, din, para... Hepsi boş, hepsi kısır...

En fazlası bir dünya uçmağına inektir.." mısralarıyla özetler (Atsız, 2004, s. 50).

Ahırın dört kapısında dört ihtilâlcı bir ölüm dirim vuruşması yapıyorlardı. Kaçmak için atları hazır olmakla beraber buradan kurtulmalarına imkân yoktu. Ahırın içi o kadar genişti ki dördünün yan yana gelerek bir cephe tutmaları, sonra adım adım gerileyerek gizli kapıya doğru çekilmeleri kaabil değildi. Kapılardan içeri girince kuşatılacakları muhakkaktı. Bunu hepsi biliyordu. Onun için arkadaşlarına zaman kazandırmak, canlarını pahalıya satmak, yağı öldürerek oç almak ve biraz da dövüşün tadını çıkararak dünyaya gelmenin gereğini yapmak için sevinçle, istekle, kıyasıya vuruşup duruyorlardı. (Atsız, 2015, s. 407-408)

Bu kahraman Türk çerilerini korkutan ölüm değil, ölmeden az düşmanın canına kıymaktır. Onların amacı ölümden kurtulmak değildir, bu çeriler arkadaşlarına nasıl daha fazla zaman kazdırabilmenin telaşını yaşarlar. Çünkü erken ölmek daha az düşmanın ölümüne sebep olmak demektir.

"Bu arada sürülerek ırmağın kıyısına kadar gelmişlerdi. Altı kişi, damarlarında kalan son güçle son savunmalarını yapıyorlardı. Bu, artık sona ermiş hayatlarını birkaç kısa an daha uzatmak için değil; Çinli öldürerek oç almak, vazife yapmak, ün kazanmak içindi. " (Atsız, 2015, s. 418)

İsyanın son evresinde geriye kalan son altı yiğit artık tek amacı vardır. Kalan son anlarında daha fazla düşman askeri öldürebilmek. Onlar görevlerini layıkıyla yerine getirerek kazandıkları ünle yüzlerce yıl sonrasında zaten anılacaklarını ve böylece yaşamaya devam edeceklerini iyi biliyorlardı.

Hüseyin Nihâl Atsız, şiirlerinde olsun romanlarında olsun fedakârlık yapmadan millî ruhun uyanık tutulamayacağını anlatır. Onun mücadelecı ruhu ve gerçek hayatta her şeye rağmen verdiği mücadele romanlarının karakterlerine de yansır.

"...Kür Şad ölümüyle budunu kurtarmıştı..." (Atsız, 2015, s. 421)

Kür Şad kendini feda ederek bağımsızlık meşalesini ateşlemiştir. Kendi, evdeşi, kızı bu yolda feda olmuş olsa da asıl gaye olan bağımsızlık mücadelesinin fitili ateşlenmiş onun sayesinde ondan sonra gelecek nesil bu davaya daha çok inanıp kendi dirlik ve bağımsızlıklarını tekrar ele geçirmişlerdir. Kür Şad'ın ölmesine rağmen yenilmeyişi günümüz Türk milletinin de millî ruh ve mefkûresini canlı tutacak en önemli mazi taşlarından biridir.

Bozkurt soyundan olduğunu kimseye söylemeden yaşa. Kurt başlı gönder Ötüken'e dikilinceye kadar vuruş. Bir tegin olarak değil, Urungu olarak kal!...

Urungu ömründe ilk defa olarak anasına itiraz etti.

- Niçin ana?

- Çünkü en güçlü, en iyi insan, hakkından vazgeçen insandır. En büyük kahramanlık da hiçbir karşılık beklemeden yapılandır. Kür Şad böyle yapmıştı. Ablan böyle yapmıştı. Sen de böyle yap. Senin de baban gibi olmanı istiyorum. (Atsız, 2015, s. 436)

Urungu, Kür Şad'ın oğlu olduğu için tahtta hakkı olmasına rağmen milletinin birliği ve dirliği bozulmasın diye bu hakkından vazgeçmiş, kimliği ortaya çıkmasın diye elinden geleni yapmıştır. O, aşık olduğu Ay Hanım'a kendini Kara budundanmış gibi tanıtarak Ay Hanım'ı kaybetmek pahasına ona dahi gerçeği itiraf edememiştir.

Yıkık bir mazgalın dibinde, bir merdivenin ilk basamağına yakın bir yerde Yüzbaşı Karabuka yatıyordu. Yanında, taşın çukurlaştığı yerde biriken kanı pıhtılaşmış ve bir eli kan birikintisinin içinde kalmıştı. Geceleyin Çin ölülerini toplayan Gök Türkler bu loş yerdeki yüzbaşıyı görememişlerdi. Karabuka ölmüş, ölmeden önce parmağını kanına batırarak duvarın temiz ve ak yerine şunları yazmıştı. (Atsız, 2015, s. 591)

Yüzbaşı Karabuka milleti için uzun zaman hasreti kaldığı Ötüken'den bile vazgeçip Çinliler arasında çayıtlık yapmış, özlediği Ötüken'e tam da kavuşacağı vakit yine milleti için ondan vazgeçmiş ve gözünü kırpmadan kendini feda ederek ölümü tercih etmiştir.

Deli Kurt.

"..Satı Kadın komşu Türkmen oymağından bu köye otuz yıl önce gelin gelmişti. Şimdi kırk beş yaşında, sağlam, dinç ve iyi yürekli bir kadındı. Büyük oğlu Niğbolu Savaşında, kocası da Ankara Savaşında şehit olmuşlardı..."(Atsız, 2015, s. 10)

Satı Kadın belki kendisi cephede savaşmamıştır ama en kıymetli varlıklarını bu yolda feda etmekten ve bundan gurur duymaktan kendini geri alamamıştır. O, Türk milletinin gözü yaşlı ama yüreği pek analarını temsil eder. Kendileri cepheye gidemese de evlatlarını evdeşlerini ellerini kınalayarak vatan kurban edercesine sevinçle cepheye göndermiştir.

..Meğer Yürük kızına vurulan şehzade, nur topu gibi bir sultanla daha yeni evli imiş. Günler geçmiş, aylar geçmiş. Şehzade dayanamayıp Gökçen'in

yanına gelmiş. Evlenelim demiş. Yürük kızının da onda gözü varmış ama iyi yürekli olduğundan, sultan üzülmeyin diye kabul etmemiş. Gözü dünyayı görmeyen, kara sevdaya tutulan şehzade direndikçe direnmiş. Gökçen kız bakmış ki iş sarpa sarıyor: «Benim şartım vardır.» demiş. Nedir diye sormuş. Kız demiş ki: «Şu ovada seninle at yarıştıırız. Geçersen beni alırsın. Geçemezsen kısmetine razı olursun.» Şehzade hemen razı olmuş. Bir kızını nasıl olsa geçerim diye düşünmüş. Oysaki kız yaman binici imiş. Bir atı varmış ki dünyada kimse onu geçemezmiş... (Atsız, 2015, s. 64)

Gökçen aşık olduğu şehzadenin başka biriyle evli olduğunu bildiği için ona aşık olmasına rağmen şehzadenin evli olduğu güzel sultanı üzmemek için kendi aşkından vazgeçip fedakârlık ediyor. Atsız'ın eserlerindeki fedakârlık değeri genellikle vatan ve millet uğruna yapılan fedakârlıklar olmasına rağmen bu metin diğerlerinden farklıdır. Burada görülen fedakârlık diğer metinlerde gördüğümüz fedakârlıklardan farklı olarak vatan ve millet için değil Gökçen'in aşık olmasına rağmen tanımadığı bir kişi için yaptığı fedakârlıktır.

"...Kur'an'a and verdiği hâlde yalan mı söylediler?..."

Bu, onun yapacağı şey değildi. Onun için saklanacak, saklandığı yerde basılırsa elde kılıç ölecekti. İsa Beğ'in kazaskerine yakışan buydu..." (Atsız, 2015, s. 82)

Hasan Ağa yalan söylememek adına canını feda etmeye hazırdır. Onlar için canlarını hiçe sayıp feda etmek yalan söylemekten daha kolaydır. Hüseyin Nihâl Atsız'ın özellikle edebî eserlerinde üzerinde durduğu dürüstlük konusu pek çok metinde karşımıza çıkar. Ona göre yalanı ancak Çinliler gibi alçak söyleyebilir ve yalan söylemenin cezası mutlak ölümdür. Bu metinde de kahraman yalan söylememek adına canını feda etmeye hazırdır.

Dalkavuklar Gecesi.

"...Tutaşil her yerde büyük bir kahraman olarak kutlanıyordu. Halk tapıncaklara koşarak Tutaşil'in 60 muhafızı ile 120 savaş arabasının askerleri için Tanrılara yakarıyorlardı. Onlar canlarını harcayarak devleti kurtarmışlar, Hatti milletine parlak bir zafer kazandırmışlardı..." (Atsız, 2015, s. 64)

Tutaşil ve askerleri ülkesinin üzerine karanlık bir bulut gibi çöken bu tehlikeyi canları uğruna savaşarak dağıtırlar. Tutaşil ve yedi bin kişilik ordusu düşmanları Kaskalarla büyük bir mücadele verip geriye sadece yüz kadar askerle ülkelerine dönmüşlerdir. Ülkelerini korumak adına askerlerin çoğu canlarını feda etmiştir.

Hikâyeler.

...Fakat iki asker de pekiyi biliyorlar ki kendileriyle ve gözlerindeki akislerle beraber, en son ümitleri de bu çukurda gömülü kalacak... Ve ihtimal biraz sonra yanı başlarında patlayacak olan yeni bir gülle, toprakta açtığı yeni bir çukura karşılık, kendi üzerlerini örterek onlara adsız şansız bir mezar yapacak...

Çukurun içinde iki dost onbaşı iniyor ve onlar biraz sonra öleceklerini biliyorlar. Burada böylece ölecekleri için onlarda bir pişmanlık var mı? Hayır!.. Onlar bir görev için, görevden daha yüksek bir düşünce için öleceklerini biliyorlar...

Birbirlerine hiçbir düşmanlıkları olmadığı hâlde böyle süngüleşmelerinde büyük bir sebep olduğunu anlıyorlar. Ve o fikri apaydın göremedikleri için ona daha çok inanıyorlar. En büyük hakları olan hayattan ayrılmak fedakârlığını da bunun için yapıyorlar...(Atsız, 2018, s.58)

Çukura düşmeden önce aralarında hiçbir husumet olmamasına rağmen kutsal bildikleri değerler uğruna birbirlerinin canlarına kasteden bu iki onbaşı düştükleri çukurda aynı kaderi paylaşacaklarını çok iyi anlamışlar ve iki düşman gibi değil de iki dost gibi kaderlerinin kendilerine çizdiği akıbeti çaresizce beklemişlerdir. Hayattaki en büyük varlıkları olan canlarını birbirlerini karşı karşıya getiren kutsal değerleri uğruna feda ederken hiçbir pişmanlık duymamışlardır. Hüseyin Nihâl Atsız, "İki Onbaşı, Galiçya 1917" adlı öyküsünde birbirlerini daha önce hiç görmemiş iki farklı milletten askerin kaderlerini tek bir çukurda birleştirerek asıl gayenin kişisel husumet olmadığını ülkü uğruna mücadele ederek hayatlarını hiçe saymanın asıl gaye olduğunu anlatmaya çalışıyor.

...Dört yıllık savaş bitiyor... Cephedeki asker köye dönecek; ihtiyar babasıyla küçük kızını görerek... O, bu dört yılda anasının ihtiyarlıktan, karısının da yoksulluktan öldüğünü biliyor. Büyük kardeşinin Hicaz'da küçüğünün Galiçya'da düştüğünden de haberi var... Fakat köye dönecek, ve artık kendi derdine kana kana ağlayabilecek...(Atsız, 2015, s.29)

Vatan uğruna mücadele sırasında kaybettiklerine ağlayamayan bir asker, görevini tamamladıktan sonra ancak yitirdikleri için üzülebilecektir. Vatan savunmasında kederlenecek dertlenecek tek bir gerçek vardır çünkü mağlup olma ihtimali. "Türkler ata bindi mi artık onların gözleri yalnız ileriye görür, geride bıraktıkları çocukları, evdeşleri, anaları akıllarına gelmezdi." (Atsız, 2015, s. 144)

Gurur.

Türkçe sözlükte gurur kelimesi üç şekilde tanımlanmıştır: 1. Kendini beğenme, büyülenme, benlik, kibir; 2. Övünme; 3. Kurum, çalım (TDK, 2011, s. 993). Gururlu olma Atsız için önemli bir kişilik değeridir. Ona göre millet olarak birey olarak gururlu olunmalı her zorluğa ve kötü şarta rağmen onur ve şereften ödün verilmemelidir. Hemen hemen bütün eserlerinde özellikle değindiği onur, şeref ve gurur kavramları Türk gençliğine verilmek istenen bir mesaj gibi karşımıza çıkar. 1931 yılında yazdığı Türk Gençliğine adlı şiirinde öğütlerle dolu mısralarında kişinin onurlu olmasına da değinmiştir (Atsız, 2004, s. 72). Atsız'ın onur ve gururla kastettiği kişinin kibirli olması değildir. Ona göre kişi düşmanına ve mücadele verdiği kalabalığa karşı her zaman dik durmalı kişiliğinden ödün vermemelidir. Şeref ve onur milletin şerefi onuru üniformanın şerefi ve onuru ordunun şerefi ve onuru Türk ırkının şerefi ve onurudur. Ordu, üniforma, millet ve ırk çatısı altında şerefli olma ve hatta bu gurur ve onur için hayatını feda etme Atsız için kutsal bir vazifedir. 1972'de yazdığı bir yazısında arkadan vurularak ağır yaralanan Recep Ali Budak adlı bir askerin vurulduktan sonra yere düşen şerefi denen kasketini yerden kaldırmaya çalışması Atsız için çok mühim bir olaydır. Bu olayda şehit düşen asker bir cephede göğüs göğse çarpışmamasına rağmen Atsız için ölümsüz bir kahramandır (Atsız, 2015, s. 155-156). Bozdoğan'ın onuruyla ölüme atlaması, Ruh Adam romanında Selim'in arkadaşı Şeref'in uğradığı haksızlığı gururuna yediremeyip canına kıyması, yine aynı romanda Ayşe Pusat'ın ismini gururla söylemesi, Deli Kurt ve Bozkurtlar romanlarında kahramanların esareti ve mağlubiyeti gururlarına yedirememeleri gurur değerini Atsız'da ön plana çıkarır. Atsız'a göre bu millet tarihin en şerefli milletidir. Bu şerefli millet ve bireyleri de gurur ve onurlarını her lahza muhafaza etmelidir.

Bu değer Atsız tarafından Bozkurtlar romanında 5 defa, Deli Kurt romanında 3 defa, Ruh Adam romanında 2 defa, Yolların Sonu şiir kitabında 1 defa ve hikâyelerinde ise 1 defa olmak üzere 12 defa kullanılmıştır.

Bozkurtlar.

"İki gün önce Çuluk Kağan'ın önünde yapılan kılıç oyunlarında Yüzbaşı İşbara Alp yenildi. Onun için sıkıntılı duruyor." (Atsız, 2015, s. 16)

Onbaşı Pars ve Yamtar'ın konuşmasında savaştan savaşa koşup gözünü ölümden bile esirgemeyen yiğit komutan İşbara Alp'in kağanının önünde yenilmesi gururuna dokunmuş gibi görünüyor ilk önce fakat kendince gerçek nedeni onbaşı Pars, bir Çinli olan İçin Katun'un yüzbaşının binbaşı olmasını engellemesi olarak yorumluyor.

İkisi birlikte geldiler. Onu Ötüken'de kağanı selâmlar gibi selâmladılar. Sonra büyük bir ciddiyetle, Gök Türk Kağanlığı varmış gibi konuşmaya başladılar. Bütün bunlar Kara Kağan'ı yaralıyordu. Acı bir sesle, artık bu gibi şeyleri konuşamayacağını, çünkü üç aydan beri tutsak olmanın utancını hâlâ silemediğini anlattı.(Atsız, 2015, s. 330)

“Hâlbuki Türk’ün haysiyeti ve gururu ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir yaşamaktansa, mahvolsun daha iyidir ” (Atatürk, 1980: 17). Mustafa Kemal Atatürk ve Hüseyin Nihâl Atsız her ikisi de Türk milletinin esareti konusunda ortak kanılar taşırlar. İlerleyen metinlerde de görüleceği gibi esaret bu millet için ölümden daha zor bir sıkıntı olarak telakki edilecektir.

Tutsaklık pek gücüne gidiyordu. İt yerine koymadığı, bir yakalasa boynunu koparabileceği cılız, suratsız, karganmış Çinliler Yamtar'a buyruk veriyorlardı, öteki Türkler gibi kendisine de bir tarla verdikleri zaman bir Çin subayı tarlanın nasıl ekileceğini öğretmişti. Yamtar tarlanın nasıl belleneceğini; buğdayın, darının nasıl ekileceğini biliyordu. Çinlilere bu işi bildiğini söylediği zaman kendisiyle alay etmişler.(Atsız, 2015, s. 334)

Her ne kadar güçlü ve cesur olsa da Yamtar’ın yetenekleri esareti yüzünden gölgede kalıyor. Uçsuz bucaksız bozkırda at koşturup kılıç sallayan koca Yamtar Çinlilerin elinde tutsak olduğu içi özgürlüğünden alıkoyulmuştur. Bir Türk çerisi olan bu güçlü adamın çelimsiz Çinliler tarafından esir edilmesi onun gururunu kırıyordu.

"Türklerin çoğu kağana kırgın, kızgın veya güceniktiler. Böyle olduğu hâlde gözleri yaşlıydı. Gök Türk kağanının tutsak olarak ölmesi ağırlarına gitmişti." (Atsız, 2015, s. 370)

Halk başlarındaki bütün bu sıkıntıların müsebbibi olarak Kara Kağan’ı görüyor. Buna rağmen liderleri Kara Kağan’ın esaret altında hayatını kaybetmesi gururlarını zedeliyor. Çünkü Türkler için en büyük ceza ölüm değil esarettir.

"Kür Şad ölmüş, fakat attan düşmemişti.

Ölmüş, fakat yenilmemiş." (Atsız, 2015, s. 420)

Ölmek, mücadelede kendisine ait pek çok değerli varlığı kaybetmek; bunlar her ne kadar üzücü olsa da bir Türk’ü asıl yıkan mağlubiyet ve esarettir. Kür Şad bu başkaldırıda kahramanca savaşarak hayatını kaybetmiş olabilir fakat yiğitçe ve tüm gururuyla düşmana karşı canı pahasında bedeni cansız dahi olsa atının sırtında dimdik duracaktır. Buradaki Kür Şad’ın ölmesine rağmen atının sırtında oluşu baş eğmeyişi ve yenilgiyi kabul etmeyen gururunu temsil eder.

Deli Kurt.

"- Ana! Tımardan olmak bir şey değil. Obada ömür sürmek de hoş. Şu var ki adama savaştan kaçtı derler. Bunca kere Azrail'le aşık attıktan sonra adımız ödleğe çıkarsa bizi ilk önce sen sopa ile kovarsın da yer yüzündeki biricik anamızdan da oluruz." (Atsız, 2015, s. 88-89)

Fedakârlık ve gurur bu metinde de kendini gösteriyor. Çakır Ağa'nın süt anası çocuklarını kaybetmek pahasına onların savaş meydanında dimdik düşmana karşı durmasını yeğliyor. Çocuklarını gözünden sakınan bu Osmanlı kadını neye mal olursa olsun onların er meydanından kaçmasını gururuna yediremeyecektir. Aslında Çakır Ağa şakayla karışık süt anasının bu gururuna gönderme yapıyor.

On adım kalınca saçlarını gördü. Güneşin vurduğu bu dağmık ve uzun saçlarda öyle bir yansıma vardı ki Deli Kurt'un gözlerini aldı ve onu ister istemez: «Ya gözlerini görsem ne olur?» diye düşündürdü. Bu düşünceyle bir ürküntü geçirerek duraksadı. Şimdi içinden başka bir sesleniş duyuyordu. Bu ses: «Sen, Osmanlı Sipahisi Murad değil misin? Oka ve kılıca göz kırpmadan bakan Türk sen değil misin? Korku nedir bilmediğin için sana Deli Kurt adını takmadılar mı?» diyordu.

- Toparlandı. Büyücü de olsa, peri de olsa bir kızdan korkmak erkeğe yakışmazdı. (Atsız, 2015, s. 104-105)

Deli Kurt , kimden ya da neyden olursa olsun korkmayı gururuna yediremiyor. Nihâl Atsız, kahramanları aracılığıyla bir Türk askerinin nasıl olması gerektiğini her fırsatta açıklıyor eserlerinde.

Asker olduğu için her şeyi asker kafası ile düşünmeğe alıştı. Gökçen'e karşı duyduğu sevgiyi de askerce düşünüyordu: Bu sevgi bir savaştı. Savaş olduğu için de kıyasıya bir uğraşma, karşı taraf ne kadar kuvvetli olursa olsun sonuna kadar bir didişme gerekti. Sevdiğini söylemek teslim olmak demektir. Hiç insan son kozlarını oynamadan yenilmeği kabul eder, teslim olur mu?. (Atsız, 2015, s. 168)

Mücadelenin kime neye karşı verildiği önemli değil Deli Kurt'a göre. Sonunda hangi acı yaşanacaksa yaşansın teslim olmamak esastır. Kahraman şartsız mücadelesiz teslim olmayı, bu aşık olduğu sevdiği kadın dahi olsa, gururuna yediremiyor.

Yolların Somu.

"...Sarı Zeybek kara sürmez şanına,

Erlık İçin kıyar kendi canına..."(Atsız, 2015, s. 29)

Şaire göre bir Türk için esas önemli olan gururudur. Ölüm dahi onu bu yoldan saptıramaz. Gururu kırılıp yiğitliğinden olmasındansa ölümü göze almak onun için daha kolay bir yoldur. Erlık için kendi canına kıyması canını bile bile feda etmek anlamında olmalıdır.

Ruh Adam.

"İşte, müdürün bütün işittikleri doğru çıkıyordu. Bu küstah kadın Ayşe Pusat adını gururla söylüyor ve kendisi yer göstermeden iskemle çekip oturmaya cüret edebiliyordu." (Atsız, 2015, s. 24)

Ayşe Pusat kocası Selim Pusat'ın haksız yere uğradığı saldırılardan etkilenmiş hatta geçici olarak öğretmenliği elinden alınmıştır. Her şeye rağmen kocasının davasında haklı olduğuna inanarak onun bir vatan haini değil aksine iyi bir asker ve vatanperver olduğunu bilmektedir. Uğradıkları bütün saldırılar onları yıldırılmamış mücadeleciler ruhlarını öldürmemiştir. Yeni okul müdiresiyle ilk defa karşılaşan Ayşe, yıkılmayan karakteriyle müdirenin karşısına çıkmıştır. Çünkü Ayşe'ye göre onlar davalarında haklılardır.

Hapiste iki yıldan çok yatmışlar ve asker olarak girdikleri tutukevinden mesleksiz olarak çıkmışlardı.

İkisi birkaç defa buluştuktan fakat hiçbir şey konuşmayarak dalgın bakışlarla sustuktan sonra, yeryüzünde hiç kimsesi olmayan Şeref, bir gün Pusat'a kısa bir yazı göndererek intihar etti. Yolladığı kâğıtta:

«Tiyatro bitti. Beklemeye lüzum görmüyorum!»... (Atsız, 2015, s. 50)

Şeref ve Selim, uğradıkları haksızlıkların ötesinde vatan haini yaftasına katlanamazlar. Vatanları için gözlerini kırpmadan ölüme atlayabilecek bu iki askerden Şeref alınlarına sürülen bu kara lekeye daha fazla katlanamamış ve intihar etmiş, Selim ise tüm hayatı ve insanları acımasızca yargılar hâle gelmiştir.

Hikâyeler.

Sarı Yılan memnundu. Bir zafer haykırışı ona bağırdı:

– Yarışı kazandım. Senden önce buraya geldim. Senden yüksekteyim.

Bozdoğan acı acı gülerek cevap verdi:

– Sürünerek çıkmak yükselmek demek değildir. Sen yukarılara doğru çıksan bile yine alçaksın. Ben aşağıya düşerken bile yükseğim. Sen yılan gibi yükseldin. Ben doğan gibi düşünüyorum. (Atsız, 2018, s. 68)

Bozdoğan ve Sarı Yılan her ikisi de farklı mizaçlar ve görevlerle yaratılmış iki ayrı varlıktır. Sarı Yılan sürünerek ve alçaklık yaparak hayatını devam ettirirken Bozdoğan mücadeleyle yaşar. Yazar asıl gayenin sürünerek yaşamak değil mücadeleyle ölmek olduğunu anlatıyor. Kahramanlık: İçerek acı ölüm tasından ileriye atılmak ve sonra dönmemektir (Atsız, 2004, s. 49).

İradeli olma.

İrade kelimesi, Türkçe sözlükte bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, istenç olarak açıklanır. (TDK, 2011, s. 1203). Hüseyin Nihâl Atsız , Türk gençliğini yufka yürekli olmamasını hususunda ikaz etmiştir. Ona göre mücadele esnasında bireyler iradeleriyle tüm zorluklara göğüs gerip bu mücadele içinden başarıyla çıkabilirler. İradeli insanlar zor zamanlarda duygularına kapılmadan mantıklı karar verebilir ve zorluklara daha dayanıklı olurlar. İradesiz insanlar en küçük zorluk karşısında pes ederek daha yolun başındayken savaşlarını kaybederler. Bu değer Yolların Sonu adlı şiir kitabı ile Ruh Adam adlı romanında üzerinde durduğu bir değerdir. Yolların Sonu adlı şiir kitabında mücadele esnasında karşısına çıkabilecek zorluklara karşı dirençli olma, Ruh Adam romanında ise kahramanın duygularına esir olup iradesiz davranması eleştirilerek işlenmiştir.

Bu değer, Ruha Adam ve Yolların Sonu adlı eserlerde birer defa olmak üzere toplamda 2 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yolların Sonu.

"...İztırap çek, inleme... Ses çıkarmadan aşın.

Bir damlacık aksa da, bir acizdir göz yaşın;

Yarı yolda ölse de en yürekten yoldaşın,

Tek başına dileğe doğru at salmalısın

Ezilmekten çekinme.. Gerilemekten sakın!

İrâdenle olmalı bütün uzaklar yakın..."(Atsız, 2015, s. 71-72)

Atsız'ın Türk Gençliğine adlı şiirinden alınan bu mısralarda şair, gençliğe iradeli olmasını öğütlüyor. Ülkü uğrunda çekilen her cefaya iradeyle dayanılmalı sabredilmeli ve tek başına da kalınsa mücadeleye devam edilmelidir. Gençliğin asıl çekinmesi gereken konun ezilmek veya üzülmek değil gerilemek olduğunu vurguluyor.

Ruh Adam.

"...Ben de benden önceki gibi asıl adı unutulmuş bedbaht biriyim. Bana Atila diyorlar. Selim Pusat suçludur. Er kişiler kadına tutsak olmaz..." (Atsız, 2015, s. 262)

Ruh Adam adlı romanda Selim Pusat'ın yargılanma sahnesinden alınan bu diyalogda eski Türk büyüğü Atila, Selim Pusat'ın genç bir kadına tutsak olduğunu bu yüzden iradeli davranmadığını söyleyerek suçlu olduğunu belirtiyor. Atsız tam bir asker olarak yetiştirilen Selim Pusat'ın iradesizliğine böylece göz yummamış oluyor. Atsız'a göre bir asker sadece ülküsüne esir olmalıdır.

İtaat.

Türkçe sözlükte söz dinleme, boyun eğme, buyruğa uyma gibi ifadelerle açıklanmıştır (TDK. 2011, s. 1230). Askerî disiplinle yetişen Hüseyin Nihâl Atsız, verilen buyruğa gösterilecek itaate önem verir. Onun için disiplin, savaşçı Türk milletinin yenilmez özelliklerinden biridir. Özellikle Bozkurtlar romanında 6 defa vurguladığı buyruğa itaat değeri ile kahramanlarının verilen emirlere sonunda ölüm bile olsa şartsız sualsiz itaat ettiği gözlemlenmiştir. Mete'nin yenilmez ordusunun bu disiplinle kurduğunu pek çok defa tekrarlayan Atsız, diğer eserlerinde de bu değere değinmiştir. Atsız dışında Türk destanları ve hikâyelerinde Türk çerileri her ne kadar asi ruhlu ve atılgan işlense de emre itaatleri bu eserlerde de gözlenir. Atsız, bu değeri Bozkurtlar romanında 6 defa, Ruh Adam romanında 2 defa ve Yolların Sonu adlı şiir kitabında 2 defa işlemiştir.

Bozkurtlar.

Kurt Kaya , elini çöz!..

.... Kurt Kaya Yamtar'ın ardına yapışan erlerin arkadan onuncusuydu. Yüzbaşının buyruğunu alınca bir an tereddüt etmedi ve kara azgın sular bu on eri bir anda yuttu..."(s. 21-22)

...Artık iş işten geçmişti. İki yasavul ve Bağa Tarkan kılıç çekerek Sançar'a yürüyorlardı. Dövüş pek kanlı olacaktı. Fakat olmadı. Çünkü yıldırım gibi bir ses:

- Onbaşı Sançar! diye bağırmış, Sançar da kılıç indirerek ve dikleşerek:

- Buyur! diye cevap vermişti.

Bu, Binbaşı İşbara Alp'ti.

- Onbaşı Sançar! Kılıcını kınına sok!

Bir şakırtı işitildi. Kılıç kınına girmişti. Sonra İşbara Alp, Bağa Tarkan'a dönerek sordu:

- Bağa Tarkan! Onbaşıyı alıp götürmek mi dilersin?

- Evet!

Binbaşı, yeniden Sançar'a buyurdu:

- Onbaşı Sançar! Kılıcını çadırına koy. Bağa Tarkan'la git!

Sançar diz vurarak cevap verdi:

- Buyruk senindir!...(Atsız, 2015, s .88)

Türklerde itaat en önemli davranış biçimlerinden biridir. Mete ordusunu kendisine tam itaatle yetiştirmiş ve hakimiyetini böyle kurmuştur. Her iki metinde de Türklerin ne kadar verilen buyruğa ne kadar itaatkar oldukları vurgulanmıştır. Kurt Kaya yüzbaşının verdiği buyruk üzerine ölümü göze alarak bir an bile tereddüt etmeden elini çözmüş ve kendisini azgın sulara bırakmıştır. Onbaşı Sançar düşmanıyla karşı karşıya kaldığı anda bile komutanının emrini yerine getirmiş ve kılıcını kınına koyarak dövüşten vazgeçmiştir. Onların asıl önemsedikleri komutanlarının emirlerini yerine getirmektir. Bu buyruğu yerine getirmek onların ölümüne sebep olsa bile Türk çerileri bu emri yerine getirmekle kendilerini vazifeli bilir.

"...Ben, ihtilâlde daha iyi buyruk vermek için gönlümü yatıştırmış olmak isterim. Bunun içindir ki kağanlığı kabul etmiyorum. Kağan, Urku olacaktır.

- Böğü Alp, Ötükendeki sertliğini yeniden takınmıştı:

- - Buyruk senindir! dedi..." (Atsız, 2015, s .379)

Beyler Kür Şad'ın kağan olmasıyla Ötüken'e dönerek Türk devletini kuracaklarına sonuna kadar inanmaktadırlar. Fakat Kür Şad ihtilalden sağ kurtulamayacağını düşünerek Urku'nun kağan olması gerektiğini emreder. Urku her ne kadar Kür Şad'a göre kağanlık vasfını taşımasa da Kür Şad'ın verdiği buyruk karşı konulmaz bir itaatle yerine getirilmek zorundadır.

...Bögü Alp bu işi bana ısmarladı! diye cevap verdi.

Üç Oğul inliyordu:

- Ayağıma ok batmış, yürüyemiyorum. Ben nasıl olsa kalacağım.

Sen canını kurtar! dedi.

Yumru direniyordu:

- Gidemem! Bögü Alp'in buyruğu öyle...

Üç Oğul kızmıştı:

- Ulan! Bögü Alp sana gün doğuncaya kadar kal mı dedi?

Çinlileri biraz oyalayıp zaman kazandırmanı söyledi. Sen orayı bana bırak da ahıra git!

Yumru bu işi bir türlü bırakmak istemiyordu. O zaman Üç Oğul yayının kirişini kapının tokmağına geçirerek çevirdi. Yumru'yu iterek onun yerine geçti.. (Atsız, 2015, s. 404)

Yumru'nun itaatkarlığı canına mal olabilirdi fakat o Bögü Alp'in verdiği emri yerine getirmek adına canını feda etmeye hazırdır. Üç Oğul Bögü Alp'in emrinin farklı olduğunu Yumru'ya hatırlatınca Yumru istemeyerek de olsa Üç Oğul'un söylediğini yapar.

"Kür Şad kılıcını çekerek son buyruğunu verdi:

- Sonuna kadar!...

Bu son buyrukta bir veda ahengi vardı. On kişi kalmışlardı. Hepsi gönüllerinden gelen bir sesle içlerinden «Sonuna kadar!» diye tekrarladılar..."(Atsız, 2015, s. 417)

Kür Şad ve adamları sayıca az olmasına rağmen onun verdiği emir ile birkaç çeri buyruğu yerine getirmek pahasına ölümü bile göze almıştı.

"...Ay Hanım, bizim kağanımız Baz Kağan'ın kızıdır. Sizi onun buyruğu ile ayırdım.

Kısa bir şakırtı işitildi. Urungu kılıcını kınına sokmuştu. Birkaç adım atarak Ay Hanım'a yaklaştı. Yere diz vurarak:

- Buyruk senindir! dedi..." (Atsız, 2015, s. 451)

Urungu Kür Şad'ın oğludur, fakat kimliğini belli etmez ve sıradan bir Türk çerisi gibi davranır. Ay Hanım'ın buyruğunu yerine getirip ona itaat etmiş ve kavgayı sonlandırmıştır.

Yolların Sonu.

"Ötüken-Yış durak olsun da bize

Yürüsün ordular oradan denize.

Çinli baş vermese, gelmezse dize

Kağanın buyruğu vardır: Vuralım..." (Atsız, 2015, s. 39)

Kağanın buyruğuna canı pahasına itaat etmektir önemli olan. Kağan emretmiştir Çinli dize gelmezse vurun diye. Emre itaat esastır, emir sorgulanamaz. Bugün dahi emre itaatle ilgili "emir demiri keser" atasözü bunun ispatıdır.

"...Bin asır geçse de rastlanmaz onun bir eşine,

Buyruk aldım diye ok fırlatıyor evdeşine..." (Atsız, 2015, s. 43)

Bu mısralarda Atsız, Mete'nin ordusunu eğitirken edindiği ilkeye hatırlatmada bulunuyor. Şartsız koşulsuz itaat. Bilindiği üzere Mete askerlerini tek bir emirle evdeşine dahi tereddüt etmeden evdeşine ok atabilecek itaatle yetiştirerek babasını tahttan indirip kağan oluyor. Mete askerlerini böyle itaatkar yetiştirmeseydi babasına yapacağı ihtilal başarılı olmayabilirdi.

Ruh Adam.

"...Evet! Bin yıldan beri yaşıyorsunuz. Hatta belki de iki bin yıldan beri! Mete'nin, askerlerini sadakat sınavından geçirmek için sevgililerine, nişanlılarına, eşlerine ok atmalarını emrettiği ve büyük sevgileri dolayısıyla ok atmayanları idam ettirdiği zamandan beri..." (Atsız, 2015, s. 140)

Nihâl Atsız, Ruh Adam romanındaki bu diyalogla büyük hükümdar Mete'nin ordusunu yetiştirirken kullandığı itaatkarlık taktiğini hatırlatıyor yine. Bu olay Atsız'ın roman ve şiirlerinde birkaç defa yer edinmiştir. Bu olayı hatırlatarak Atsız, emre itaatin önemi vurgulamak istiyor zannımızca.

"...Leylâ'nın yüzü sertleşmişti:

- Size emrediyorum. Şimdi geleceksiniz! diye karşılık verdi.

Pusat, Leylâ'nın bu kısa emrini dinlerken askerlikten kalma bir alışkanlıkla esas duruşa geçmişti. Leylâ'nın dairesine girdiler..." (Atsız, 2015, s. 144)

Selim, Pusat askerlikten uzaklaştırılmasına ve bu olayın üzerinden hayli zaman geçmesine rağmen askerlik dönemlerinden edindiği emre itaat alışkanlığını unutamamıştır. Dik başlı bir karaktere sahip olsa da Pusat Leyla Hanım'ın emrine askerce itaatkâr bir şekilde cevap verir.

Kararlılık.

Kararlılık kelimesi Türkçe sözlükte istikrar kelimesi ve kararlı olma durumu ile açıklanır (TDK, 2011, s. 1322). Hüseyin Nihâl Atsız, karalılıkla mücadele değerlerini birlikte işlemiştir, denilebilir. Mücadeleci kişilerin kararlı yapıları sayesinde pes etmeden mücadelesine devam edeceği onun eserlerinde gözlemlenmiştir. En çıkmaz çatışmalarda ve en çaresiz durumlarda dahi kahramanları kararlılıklarıyla dikkat çeker. Atsız'ın romanlarında Kür Şad, Deli Kurt, Ayşe ve Selim Pusat gibi kahramanların ortak özelliklerinden biri de tüm zorluklara rağmen kararlılıklarını yitirmeyişleridir. Bu değer kimi zaman çetin bir savaşta üzerine gelen kalabalık askere rağmen savaş meydanında inatla kavgaya devam eden Kür Şad ve Deli Kurt ile karşımıza çıkar, kimi zaman elinden bütün değerleri alınma riskine rağmen söylediklerinin arkasında duran Selim Pusat ve onun evdeşi Ayşe ile karşımıza çıkar. Şiirlerinde de Atsız, bu değeri bazen tarih sahnelerinde kararlılıklarıyla yer almış kahramanlarla dile getirmiş bazen de onu gelecek nesillere öğüt vermek için kullanmıştır.

Atsız kararlılık değerini Bozkurtlar romanında 6 defa, Deli Kurt romanında 2 defa, Ruh Adam romanında 3 defa ve Yolların Sonu adlı şiir kitabında 5 defa olmak üzere 16 defa kullanmıştır.

Bozkurtlar.

...Bu seferki hepsinden daha yaman oldu. Çünkü ok Arık Buka'nın tam ciğerini delerek göğsünden çıkmıştı. Koca onbaşı sarsılarak yere düşerken kendini topladı. Gene kalkarak mandala sarıldı. Kendisine ok atanı görmüştü. Onbaşyı vuran onun gene kalkabileceğini ummadığı için yayına yeniden ok koymakta acele etmemişti. Göğsü yarıldığı hâlde kalkıp son bir gayretle mandala yapıştığını görünce hızla yayma bir ok daha yerleştirdi. Fakat geç kalmıştı. Onbaşı mandalı çevirmiş, kapıyı açıyordu. Yaralı Kıtayın fırlattığı ikinci ok Arık Buka'nın göğsüne saplandı.

Kahraman onbaşı kapıyı açmaktan doğan sevinçle acı acı gülümseyerek haykırdı.

- Okla kancık oğlu okla!... Arık Buka'yı devirmekle iş bitirse bir de benim için çek...(Atsız, 2015, s. 151)

Onbaşı Arık Buka'ya verilen görev kapıyı açmasıdır. Onbaşı tüm kararlılığıyla kapıyı açmaya yönelir. Göğsüne saplanan oklar dahi onu bu kararlılığından vazgeçiremez. Yazar böyle bir sahneyle okuyucuya kararlılığın en zor şartlarda bile kişiyi başarıya ulaştıracağını anlatıyor. Mücadeleyle ilgili hemen her cümlesinde kararlılığı da görürüz. Atsız, özellikle

gençlerin belleklerini kararlı olma hususunda açmaya çalışıyor ki mücadele esnasında karşılaşılabilecek tüm sıkıntılara rağmen dik duruş ve azimle mücadele sürdürülebilir. Kararlılık ve ümitli olma bir mücadele içindeyken bireyin sarıldığı değerler olmalı ona göre.

"...Böyle işlerde ne kadar yiğitlik gösterilirse, ne kadar can harcanırsa başarı o kadar kesin olur. Bir işe girişirken, önce iyi düşünüp tasarlamak. Tasarladıktan sonra, yapılacak en iyi iş, artık fazla bir şey düşünmeden dileğe doğru saldırmaktır..."(Atsız, 2015, s. 379)

Edebî eserlerinin hemen hepsinde kararlı olmayı vurgular Atsız. Kür Şad karakteriyle yazar kararlılığın ve fedakârlığın sembolünü çizer. Romanda Kür Şad'a söylenen cümlelerde fedakârlık ve kararlılıkla hedefe ilerleyen yolda başarı kazanılacağı vurgulanır. Kür Şad'a göre yapılacak tek şey önce detaylı düşünüp plan yapmak sonra zararlarını düşünmeden bunların hepsine katlanarak hedefe doğru ilerlemektir. Başarı kazanmanın ihtimali yapılacak fedakârlıkla ölçülür Kür Şad'a göre elbette bu fedakârlıkları yapabilmek için de öncelikle kararlı olmak şarttır.

...Kısa bir sessizlikten sonra sordu:

- Yüzbaşı Yamtar! Bizimle birlik olacak mısın?
- Evet Kür Şad!
- Yüzbaşı Yağmur! Ya sen?
- Evet Kür Şad!
- Yüzbaşı Üç Oğul! Sen?
- Evet Kür Şad!
- Onbaşı Ay Kutluk! Sen?
- Evet Kür Şad!
- Onbaşı Emen! Sen?
- Evet Kür Şad!

Kür Şad kılıcını çekti. Binbaşı Böğü Alp'la üç yüzbaşı ve iki onbaşı da öyle yaptılar. And vereceklerdi. Kür Şad söyledi:

- Gök girsin, kızıl çıksın!

Hepsi tekrarladı:

- Gök girsin, kızıl çıksın!...(Atsız, 2015, s. 380)

Kür şad, Onbaşı Emen, Yağmur, Üç Oğul ve diğerleri and içerek girdikleri bu yoldan dönmeyeceklerinin kararlılığını gösterirler. Gök girsin kızıl çıksın(kılıç girsin, kanımız aksın) diyerek bu yolda canları pahasına mücadele edeceklerinin garantisini verirler.

"...Onlar için, sokakta tek yaverle giden Çin Kağanını tutsak etmekle, binlerce çerinin koruduğu saraya saldırmak arasında hiçbir ayrıntı yoktu..." (Atsız, 2015, s. 392)

Bu kahraman kırk yiğit ve Kür Şad, hedeflerine doğru ilerlerken yollarına çıkacak tüm engel ve zorlukları zaten kabullenmişlerdir. İşlerin daha fazla zorlaşması onları hedeflerinden döndürmeyecektir. Amaçları vatanlarını ve özgürlüklerini geri kazanmak olan bu yiğitlerin kararlılığı onları bu mücadelede başarıya götüren mutlak yol olacaktır. Bu mücadele sonunda hepsi canlarını kaybetse de yakacakları özgürlük meşalesi gelecek nesillerin özgürlük yolundaki yürüyüşlerinde önlerini aydınlatacaktır. Bu kahramanlar dolayısıyla Atsız için tek başına bir yaverle gezen Çin Kağanını esir etmekler binlerce çerinin koruduğu saraya saldırmak arasında bir ayrıntının olmaması Hüseyin Nihâl Bey'in kararlılıkla nelere cesaret edilebileceği inancının göstergesidir.

...Kırk kişi yaylarını yarı germiş oldukları hâlde sessiz adımlarla yürümeye başladılar. Ne rüzgârı işitiyor, ne de yağmuru duyuyorlardı. İşte on yıldır bekledikleri gün gelip çatmış, gözlerinde tüten savaşın eşğine varmışlardı. Türk budunu bu çılginca saldırıyla tutsaklıktan kurtulacak, Ötüken'de atalarının kurduğu devleti yeniden yaşatacaktı...(Atsız, 2015, s. 393)

Hedeflerine olan bağlılıkları onları bu dünyadan koparmışçasına büyülemiştir. Kararlılıkları ve inançları onları büyüleyen en önemli unsurdur. Atsız, böyle betimlemelerle mücadele esnasında kararlılığın ne denli etkili bir unsur olduğunu anlatıyor aslında. Kararlılıklarıyla koca bir orduya kafa tutulabileceği, kararlılıkla en büyük zorlukların aşılabileceğini vurguluyor.

"...Delinse yer; çökse gök, yansa, kül olsa dört yan

Yüce dileğe doğru yine yürürüz yayan.

Yıldırımdan, tipiden, kasırgadan yılmayan;

Ölümlerle eğlenen tunç yürekli Türkleriz!..." (Atsız, 2015, s. 423)

Bozkurtlar romanından alınan bu şiirde Atsız, kararlılıklarının delinemeyecek bir zırh olduğunu açıkça dile getiriyor. Mısralardaki betimlemeler her ne olursa olsun mücadele yolundan dönülmeyeceğini anlatıyor. Yerin delinmesi, göğün çökmesi, dört bir yanın yanıp

kül olması her şeyin yok olması dahi yüce dileğe doğru yürüyen bu milleti yolundan alıkoymamalıdır. Yıldırım, tipi, kasırğa gibi sembollerle şair tüm zorluk ve engelleri bu milletin yüreklerinden gelen ahenkle aşacağını dile getiriyor

Deli Kurt.

...Fakat arkadan daha sık olarak geliyorlardı. Okları bittiği için onların yaklaşmasını beklemekten başka yapılacak İş yoktu. Bu sırada Çakır'ın öfkeli haykırışı işitildi:

- «Gâvuru burada da yenemezsek tımarıma dönmek nasip olmasın!...»

Gözler bölükbaşıya çevrildi: Yüzündeki kılıç yarasından kan sızıyordu. Yüzünü yeni ile silerek yeniden gürlledi:

- «Davranın bre sipahiler! Sıkı vurun!...»(Atsız, 2015, s. 201-202)

Eski bir sipahi olan Çakır Ağa'nın bu sözleri onun kararlılığının göstergesidir. En umutsuz anda bile canı pahasına rağmen mücadeleden vazgeçmiyor. Okları bittiği, kılıçlarını kaldıramayacak kadar yorgun oldukları hâlde mücadeleden vazgeçip pes etmek onların yiğitliklerine asla yakışmayacak bir davranıştır. Canlarını verirler ama asla mücadeleden vazgeçmezler.

...Karaca Paşa'ya birkaç kılıç değmişti. Zırhları kendisini kurtarıyordu. Deli Kurt, atını şahlandırıp yükselterek, paşayı sarmış olan Macarlardan birine tepeden inme bir kılıç savurdu. Devirdi de... Fakat başka bir Macar'ın kılıcı da paşayı tulgasız bıraktı. Şimdi o, düşmanları için daha kolay bir avdı. Buna rağmen paşanın yanına gelebildi.

Anadolu Tımarlıları vuruşa vuruşa ve kınla kınla, yeniçerilerin soluna doğru çekiliyordu. Fakat Beğlerbeği Karaca Paşa ile Bölükbaşı Deli Kurt, çekilen sipahilerin yerini bir deniz gibi bürüyen Macar dalgaları ortasında küçük bir ada gibi kalmışlardı. Umutsuzca çarpışıyorlardı....(Atsız, 2015, s. 230-231)

Karaca Paşa'yı kurtarmak isteyen Deli Kurt mücadelesinde sonuna kadar kararlılıkla devam etmektedir. Düşman askerlerinin ortasında tek başlarına kalmalarına rağmen pes edip esir düşmek yerine canlarını ortaya koyarak savaşmaya devam ediyorlar. Bu kararlılık onları kendi canlarını hiçe saymalar da içinde buldukları ordularını başarıya götürecektir.

Yolların Sonu.

"...Yarın Yavuz dirilip bize buyruk verince

Kızgın kum çöllerini yeni baştan aşarız.

Kanlarımız sebildir; akıtarak hepsini

Belirsiz mezarlarda anılmadan yaşarız..." (Atsız, 2015, s. 12)

Şair, bu mısralarda büyük bir kararlılıkla geçilmez denilen çölleri ordusuyla geçerek büyük bir zafer kazanan Yavuz Sultan Selim'e gönderme yapıyor. Şair tarafından onun başarısında gizli olan kararlılıkla aynı zaferlerin tekrar kazanılabileceği ümidi yeşertilmek isteniyor. Atsız, bütün bu mücadele ve kararlılığın ün ve şanla alakası olmadığını tek bir amacın vatan olduğunu son mısraıyla bize aktarıyor. Belirsiz mezarlarda anılmadan yaşayacakları ifadesi tek amacın şehitlik olduğunun ispatıdır. Allah yolunda öldürülenlere de ölü demeyin. Onlar diridir ama siz anlamazsınız (Bakara suresi 154. ayet).

"...Yufka yüreklilerle çetin yollar aşılmaz; ..." (Atsız, 2015, s. 13)

Yine Atsız'ın dillerden düşmeyen mısralarından biri. Çetin yolların kararlılıkla hedeften vazgeçmeden aşılabileceğini öğreten didaktik bir mısra. Mücadele esnasında yufka yüreklilik, bezginlik ve pes etmek mücadelenin ruhunu öldürecek tehlikelerdir. Bu yüzden dava arkadaşlarının kararlılık ve cesaretleriyle kendilerini ispat etmiş kişilerden seçilerek onlarla mücadeleye devam etmek esastır.

"...Seninle bu hayatın gel beraber gülelim,

Ölümüne, gamına, tipisine, karına..." (Atsız, 2015, s. 76)

Atsız'ın Türk Gençliğine adlı şiirinden alınan bu mısralarda yine Atsız'ın her şeye rağmen kararlı olma ilkesiyle karşılaşmaktayız. Hayatın tüm sıkıntılarına karşı ona gülerek kararlı olduğunu göstermemiz gerektiği öğüdünü veriyor bizlere.

"...Mukadderat isterse seni yoldan çevirsin,

Sen hele bu yollarda yıpranarak aşın da,

Varsın bütün ömrünce bir an nasıp olmasın,

Yorgunluğu gidermek serin bir su başında..." (Atsız, 2015, s. 79)

Ona göre mücadeleye başlarken sonunu düşünmeden kararlılıkla bu mücadeleye kendini adamak önemlidir. Başka bir şiirinde Atsız: "Kahramanlık; saldırıp bir daha dönmemektir." (Atsız,2004.), diyerek mücadelenin sonunu düşünmeden kişinin kendisini mücadelesine adanması gerektiğini vurguluyor.

"...Darbeyle gönüllerde yatan ülkü silinmez!

Atsız yere düşmekle bu bayrak yere inmez!.." (Atsız, 2015, s. 81)

Pek çok şiir ve makalesinde Hüseyin Nihâl Atsız, çetin yollarda engebelerin, zorlukların, sıkıntıların ve başarısızlıkların bizleri karşılayacağını bildiriyor. Ona göre önemli olan bu engellerin hepsini kararlılıkla aşabilmektir. Yere düşerek başarısız olmuş olsanız bile tekrar ayağa kalkarak mücadele kararlılığından vazgeçmeden yola devam etmeniz gerekir. Aksi taktirde mücadele ruhu gelecek nesillere aktarılamaz ve bayrak elden ele iletilerek mücadeleye devam edilemez.

Ruh Adam.

...Kocasını kendisine o kadar büyük bir düşmanlık ve kin çekmişti ki bu kinin sınırları genişlemiş, Ayşe Pusat'a kadar uzanmıştı. Bu yüzden huzur ve zevk içinde vazifesini yaptığı liseden çıkarılmış, bakanlık emrine alınmış, hatta sorguya çekilerek kocasının aleyhinde ifade vermeye zorlanmıştı.

Bütün bu zorluklara büyük bir metanetle göğüs germiş, maddî sıkıntıları sabırla karşılamış, hakkını aramak için kanunî yollara başvurmuş, fakat hakkını alamamıştı. Küçük Tosunun mahrumiyetleri çok acı gelmekle beraber Allah'a bel bağlayarak bunu da atlatmış, nihayet kocasının mahkûmiyeti tamamlandıktan epey sonra tekrar eski vazifesine alınmıştı...(Atsız, 2015, s. 21)

Ayşe Pusat bütün imkânsızlıklara rağmen pes etmemiştir. Buna her ne kadar oğlu Tosun ve kocası vesile olsa da inancı onun pes etmesini engellemiş kararlılığıyla hukuki yollara başvurmuş ve birçoğunu kaybetmiş fakat sonunda vazifesini geri almayı başarmıştır.

...Selim'in felâketini hazırlayan şey Harb Tarihi vazifelerinin birinde kullandığı bir cümle olmuştu. Pilevne Kahramanı Gazi Osman Paşa için; «Türk Harb tarihinin son büyük simasıdır.» demesi fırtınayı koparmıştı. Öğretmenleri olan albay, vazifelerin münakaşası yapılırken bu cümledeki fikri şiddetle ve Gazi Osman Paşa'yı küçültecek şekilde tenkid etmiş, bir askere değil, bir siyasetçiye, bir fırka adamına yakışan bir dille, bu cümleyi düzeltmesini alenen talep etmişti. Yüzbaşı Selim Pusat, kanaatinde samimî idi. Bir adama ihtarla kanaat değiştirtmekteki saçmalığı kavırıyordu. Ömründe geri dönmemiş, belâya doğru adım atarken bile pişmanlık duymamış ve askerî ahlâk, askerî düşünce gibi prensiplere kuvvetle bağlanmıştı... (Atsız, 2015, s. 35)

Selim Pusat askerî disiplinle yetişmiş bir askerdir. Bir asker olarak ona öğretilen cesurca kararlı bir şekilde mücadelesinden vazgeçmemesidir. Böyle bir fitrata sahip olan Pusat, kendi felaketini hazırlayacak olsa da inandığı ilkelerden vazgeçmeyecektir. Hüseyin

Nihâl Atsız kendisini bu satırlarda anlatıyor gibidir. O da hayatı boyunca inandığı şeyleri dile getirmekten ne pahasına olursa olsun vazgeçmemiştir. Askeri okuldan atılmış, öğretmenlik görevine son verilmiş, tutuklanıp hücrelere atılmış ve türlü eziyetlere maruz bırakılmıştır. Fakat her defasında inandığı Türkçülük davasını insanların yüzlerine haykırmaktan çekinmemiştir.

"...Yalnız kaldığı zaman Pusat kendinde bir değişiklik duydu. Ömründe ilk olarak kendisini düşünüyordu. Kudurmuş bir fırtınada denize düşen bir insan gibi ümitsizdi. Fakat kendisini hain dalgalara teslim etmeyecek, çok uzaktaki karaya varmak için yıpratıcı kulaçlar atacaktı..." (Atsız, 2015, s. 42)

Mücadele esnasında kimi zaman ümitsizliğe düşülse de kararlılıkla mücadeleye devam etmek gerekir. Pusat tüm olumsuzluklar içinde pes etmeyecek onlarla savaşıp başarıya ulaşmaya çalışacaktır.

Kahramanlık.

Türkçe sözlükte kahraman, savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlılık gösteren (kimse), alp, yiğit. Kahramanlık kahramanca davranış, yiğitlik şeklinde tanımlanır.((TDK, 2011, s. 1268). Hüseyin Nihâl Atsız edebi eserlerinin hemen hepsinde kahramanlığı okuyucusuna önemle benimsetmek ister. Romanlarında çizdiği milliyetçi duygulara sahip ideal tiplerin hepsinde devlet millet ve bağımsızlık için hayatlarını hiçe sayarak inandıkları uğurda fedakârlık yapma inancı esastır. Atsız, kahramanlığı tek başına değil farklı üç değerle pekiştirerek göz önüne serer. Bunlar fedakârlık, mücadele ruhu ve kararlılıktır. Bu dört değeri zaman zaman ayrı ayrı vermesine rağmen özellikle birleştirerek birbirinden ayrılmaz bir şekilde kahramanlık çatısı altında işlemiştir. Bozkurtlar adlı romanda Kür Şad, İşbara Alp, Yamtar; Deli Kurt adlı romanda Murat, Çakır Ağa gibi karakterler memleket ve bağımsızlık aşkıyla idealize edilerek mücadele ve kararlılıktan asla taviz vermeden kahramanlıklarıyla ön plana çıkarılırlar. Bu karakterler arkadaşları ve vatanları için her zaman en değerleri varlıkları dahil canlarını bile feda etmeye hazır kişiler olarak karşımıza çıkarılmışlardır. Aynı zamanda Atsız, bunların geçmişteki kahramanlıklarının maziye bağlılıkla gelecek nesillere aktarılmasını millî ruhu uyanık tutacak en önemli hareket olarak okuyucularına benimsetmeye çalışır. Kahramanlıkla benzer değerler olarak yine Atsız'ın eserlerinde cesaret ve yiğitlik kavramları da işlenmiştir. Bunlar arasında her ne kadar benzerlik olsa da Hüseyin Nihâl Atsız, bu değerleri aralarındaki ince farklılıklarla işlemiştir. Edebiyatımızda alp, yiğit tipi ayrı bir başlıkta da incelenmiş destan ve halk hikâyelerinde önemli karakterler bu özelliklerle karşımıza çıkarılmıştır.

Bu değerin Bozkurtlar romanı ve Yolların Sonu şiir kitabında altışar defa, Ruh Adam romanında 1 defa ve hikâyeler kitabında 2 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

...İşte o sırada oku biten Onbaşı Sülemiş atından atladı. Köprünün sol başındaki ince ağaca koşarak kemeriyle kendisini koltuklarının altından bu ağaca bağladı. Bu iş o kadar çabuk olmuştu ki İşbara Han'dan başka kimse görmemişti. Böğü Alp kan İçinde yağının karşısından çekilirken Sülemiş kılıcını savurarak gür sesle Dokuz Oğuzlara bağıyor, onlara meydan okuyordu. Dokuz Oğuzlar onu görünce ok yağmuruna tuttular. Bir anda Sülemiş delik deşik olmuştu. Fakat bağlı olduğu için düşmüyor, hâlâ kılıcını savuruyordu. Yiğit onbaşı Gök Türklere gereken en uzun zamanı kazandırmıştı. Sağ kalanların hepsi karşı kıyıya geçebilmişlerdi. Onun dirliğinde eğilmeyen yiğit başı sağa bükülmüş, tulgası başından düşmüş, yüzü gözü kan içinde kalmıştı. Gövdesinde kırk elli tane ok vardı. Onbaşı Sülemiş ölmüştü. Fakat kılıcını hâlâ sınıksız tutuyor ve bu kadar ok yediği hâlde neden düşmediğini anlamayan asi Dokuz Oğuzların dört nala saldırışı karşısında Gök Türk Kağanlığının kanlı sancağı gibi boynu bükük bağı deşik duruyordu....(Atsız, 2015, s. 274)

Onbaşı Sülemiş ve niceleri Atsız'ın romanlarında hayat bulmuş kahramanlardır. Bu metinde de bu kahramanlardan Onbaşı Sülemiş silah arkadaşlarına zaman kazandırıp onları kurtarabilmek adına kendini düşünmeden feda etmiştir. Bu fedakârlığı kimseden bir karşılık beklemeden yapan onbaşının tek gayesi onları kurtarmaktır. Atsız, buradaki gibi pek çok eserinde kahramanlığı ön plana çıkarmış okuyucularını bu doğrultuda kahramanlığa ve fedakârlığa özendirmiştir. Bu eserleri okurken damarlarında bu asil kanı taşıyan her okuyucu bu romanların içinde mücadele eden bir Onbaşı Sülemiş, Yamtar veya diğer pek çok kahramanın yerinde olabilmek için can atmıştır.

...Yüzbaşı Üç Oğul'un artık ayakta duracak kuvveti kalmamıştı. İki eliyle kapının açılmayan kanadını tutarak bekledi. Üç adım ilerisinde kendisini öldürmek için saldıran eli kılıçlı, kargılı çerilere şöyle bir baktı. Karşısında onlar olmasa çoktan kendini yere bırakır, yaralarının acısıyla inlemeye başlardı. Fakat kendisine saldırdıklarını görünce düşmek için vurmalarını bekledi. İlk kılıç boynu ile omuzu arasına inip ince bir kan fışkırttı. Üç Oğul bu vuruşu hiç beğenmemişti. Kendisi olsaydı böyle bir vuruşla karşındakinin

başını gövdesinden ayırabilirdi. Vuranı, aşığılayıcı bakışlarla süzerek gülümsedi:

-Acemice vuruş! dedi.

İkinci vuruş başına indi. Alnından gözlerine inen kan dünyayı karanlık etti. Sonra göğsüne bir kargı saplandı. O zaman kapıyı bırakarak kargıyı kavradı; dik bir ağaç gibi yere düşerek kaldı...(Atsız, 2015, s. 404-405)

Kuvveti tükenmesine rağmen Yüzbaşı Üç Oğul'u ayakta tutan şey karşısındaki düşmanlarıdır. Düşman çerilerini oyalayıp arkadaşlarına biraz zaman kazandırabilmek adına tüm gücü tükenmesine rağmen mücadelesine devam eden Yüzbaşı Üç Oğul'un kahramanlığı diğer tüm Türk savaşçıları gibi belirli gayeler taşır: fedakârlık ve vatan... Onlar bu kahramanlıkları yaparken ün, şan veya şöhret peşinde değillerdir. Safane duygularla arkadaşları ve vatanları için kendilerini feda etme amacındadırlar. Çünkü onların gözünde vatanlarının ve bağımsızlıklarının karşısında kendi hayatlarının hiçbir kıymeti yoktur.

"...Bu kahramanlığı yaparken bin üç yüz yıl sonra bir yazıcının, kendi hâtıralarını yaşatmak için bu satırları yazacağını düşünmüyorlar, şanlı maceralarını Türk oğullarının nasıl bir ihtirasla okuyacaklarını bilmiyorlardı..." (Atsız, 2015, s. 418)

Yukarıda da söylediğimiz üzere bu kahramanların amacı herhangi bir şöhret yada isim yapmak değildir. Yazar, bu açıklamayla bu zihniyeti tekrar vurgular. Onların fedakârlık yaparak elde ettikleri kahramanlıklarına karşı bir beklentilerinin olmadığını bu cümlelerle yazar tekrar hatırlatır.

...O şimdi yarı Tanrı gibi bir şeydi. Ölümü de başka türlü olmalıydı. Kırk kahraman birer birer düştükten sonra o hâlâ ayakta idi. Uzun saçları omuzlarında uçuşuyor, gözleri kıvılcımlar saçıyor, kolu yıldırım hızıyla kalkıp iniyor, her inişte bir Çinliyi deviriyordu. En sonra ölüm kızı onun eline bir sağrak sundu. Kür Şad bu acı sağrağı gözünü kırpmadan içti. Atının yelesine kapandı. Başını dayadı. Sağ elinde kılıç hâlâ sımsıkı duruyor, sol eli sarkıyordu...(Atsız, 2015, s. 419-420)

Bu kırk yiğidin başı olan Kür Şad'ı yazar adeta ilahi bir güçle donatmıştır. Onu okuyucuya bir süper kahraman gibi yansıtır. Böyle bir kahramanın da ölümü normal bir ölüm gibi düşünülemeyeceği için Kür Şad'ın ölümünü bir ölüm gibi değil de başka bir boyuta seyahat gibi tasvir eder. Ölmesine rağmen mücadelesine devam edecekmiş gibi elinde kılıcını sıkı sıkıya tutması ve atından düşmemesiyle yazar, sanki Kür Şad'ın yenilmezliğini okuyucuya kabul ettirmeye çalışıyor.

"...Yağılar, onun yiğit başını gövdesinden ayırıp Çin kağanına götürdüler. Çin kağanı, bütün saray, bütün Siganfu ondan tir tir titremişti. Bu titreyiş yalnız Kür Şad'dan değil, onu yetiştiren ırktan geliyordu. Kür Şad Ölümüyle budunu kurtarmıştı..." (Atsız, 2015, s. 421)

Kahraman Kür Şad ölmüş ama yenilmemiştir. Başı gövdesinden ayrılmış fakat gerçekleştirdiği isyan Türk Budununu istikbale dair ümitlendirmiştir. Bağımsızlık ateşini kendi canıyla yeniden filizlendiren Kür Şad bu savaşını kazanmıştır.

"...En büyük kahramanlık da hiçbir karşılık beklemeden yapılandır. Kür Şad böyle yapmıştı. Ablan böyle yapmıştı. Sen de böyle yap. Senin de baban gibi olmanı istiyorum..." (Atsız, 2015, s. 436)

Adeta Kür Şad'ın evdeşi, onun ve kızının ölümden sonra büyük bir sırla büyüttüğü oğlu Urunguy'a kahramanlık dersi verir. Bu diyalogla aslında yazar okuyucuya kahramanlığın tanımını yapar. Kahramanlık gidip de dönmektir. Hiçbir karşılık beklemeden yapılan fedakârlıktır. Çetin yolda gösterilen kararlılıktır. Atsız, pek çok şiirinde de kahramanlığın tanımını farklı farklı tasvirlerle pekiştirir.

Deli Kurt.

...Fakat daha bir adım atmadan içi sızladı. Arkadaşı, yerdeşi, bölükdaşı Evren; koca yiğit sırt üstü yatıyordu. Bir iki adım attı. Beride, hâlâ kılıcını sımsıkı tutan Koç Mehmed delik deşik olmuş gövdesiyle serili duruyordu. Gözün alabildiği alanda o kadar çok ölü vardı ki aralarında tanıdıkların, bildiklerin bulunmamasına imkân yoktu. İçini yakan merakla çevresine bakındı. Bir Macar'ın ve bir yeniçerinin üstünden atlayarak daha ileriye göz attı. İşte... Korktuğu olmuştu. Koca Bölükbaşı Ça-kır'ın duası tutmuş, gâvuru yenemedikleri için tımarına dönmek nasibini kaybetmişti. Kahraman yüzü, Tanrı'ya bakar gibi göğe çevrili, gözleri hafifçe aralıktı. Onun da tulgası düşmüş, kır saçları ve bıyıkları kana bulanmıştı...(Atsız, 2015, s. 203)

Çakır düşmana yenilmeyi kendine ar sayarak şayet yenilirlerse Allah'a canını alması için dua etmiştir. O yenilirse tımara dönmeyi nasip etme ya Rab, diye dua ederek kendi canından koca zaferi kıymetli bilmiştir.

Yolların sonu.

"...Yiğit Harbiydiler! Öğrenin dersinizi:

Kahraman, göz, kırpmadan, düşmana saldırandır.

Vazifeniz : Kanije, Silistire, Pilevne,

Niğebolu, Kosova, Malazgirt, Çaldırandır..." (Atsız, 2015, s. 12)

Yine bu mısralarda Atsız, kahramanlığın tanımını yapmaktadır. Çünkü ona göre kahramanlık, mücadele ve kararlılık bir milleti ayakta tutan en önemli değerlerdir.

"...Alp Arslan'la "Kılıç Arslan" şanlı bir fasıl,

Avrupayı rezil eden "Yıldırım"... Nasıl?

Düşünsene ne biçim bir kahraman erdir

Ankara'da Yıldırım'ı eriten "Demir"..." (Atsız, 2015, s. 24)

Demir kelimesiyle tevriye sanatı yapan şair, Türk hükümdarlar arasında bir ayırım yapmadan Yıldırım gibi bir kahramanı yenebilen kişinin ancak yine bir Türk kahraman olan Timur olduğunu belirtiyor.

"..İşittim ki yelkenleri edip de fora

Gelecekmış orduların yeşil Bosfora.

Buyursunlar... Bizim için savaş düğündür;

Top sesleri, bomba sesi bize saz gelir;

17 ye karşı 44 milyon az gelir..." (Atsız, 2015, s.31-32)

İtalyanların tehdidine karşı yazılmış bu şiirden mısralarda Atsız, bu tehditlerin boşuna olduğunu çünkü Türklerin savaşı bir eğlence ve düğün gibi gördüğünü aktarıyor. Ölüme koşma koşma giden bu kahraman ırk, tehditlere aldırış etmez Atsız'a göre.

"...Varsın, bağrın firka tiyle yavrunun yansın..."

Yansın, dayan! Çünkü sen de bir kahramansın!..." (Atsız, 2015, s. 46)

Kahramanlık aynı zamanda karalılığın bir sonucudur. Tüm acılara dayanmayı gerektirir. Kutsal değerler uğruna canın malın hatta en sevdiklerin dahi kaybedilebilir. Fakat dayanılır ve sabredilir. Aksi takdir de yufka yürekliyle çetin yollar aşamayacağı için kahraman olunamaz.

Kahramanlık ne yalnız bir yükseliş demektir,

Ne de yıldızlar gibi parlamayı sönmektir.

Ölmezliği düşünmek boşuna bir emektir;

Kahramanlık: Saldırıp bir daha dönmektir.

Sızlarsa da gönüller düşenlerin yasından,
Koşar adım gitmeli onların arkasından.
Kahramanlık: İçerek acı ölüm tasından
İleriye atılmak ve sonra dönmemektir.

Yırtıcılar az yaşar... Uzun sürmez doğanlık...
Her ışığın ardında gizlidir bir karanlık,
Adsız sansız olsa da, en büyük kahramanlık;
Göz kırpmadan saldırıp bir daha dönmemektir.

Kahramanlık ne yalnız bir yükseliş demektir,
Ne de güneşler gibi parlayıp sönmemektir.
Bunun için ölüme bir atılış gerektir.
Atıldıktan sonra da bir daha dönmemektir...(Atsız, 2015, s. 49)

Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde tespit ettiğimiz en önemli millî değerlerden biri de kahramanlıktır. Tespit ettiğimiz bu değeri Atsız hemen her eserinde mücadelenin ayrılmaz bir parçası olarak vurgulamış ve sık sık tanımını yapmıştır. Yolların Sonu adlı şiir kitabında da unutulmaz bir şiir olan Kahramanlık adlı eser ile Atsız, yine vazgeçmediği bu değerın tanımını yapmış ve kahramanlığın gereksinimlerini gözler önüne sermiştir. Kahramanlıkla birlikte her defasında fedakârlık, cesaret, mücadele, kararlılık gibi değerleri de zikreder. Ona göre anılan bu değerlerin her biri birbirlerini tamamlayan bir puzzlenin parçaları gibidir.

"...Savaş... Bunun tadını ey Türk sen bulamazsın,

Ne sevgili yanında, ne baba ocağında...

Savaşmaktan kaçınır, kim varsa alını kara,

Kan dökmeyi bilenler hükmeder topraklara..." (Atsız, 2015, s. 77)

Savaş ile kasıt mücadeledir. Atsız şüphesiz bir dava adamıdır ve dava yolunda mücadeleden asla pes etmemiştir. Savaştan ve mücadeleden kaçanları onursuz bir yaşamın

beklediğini hissettirir mısralarında. Ona göre bu millete yakışan mücadele etmektir. Kan dökmeyi bilen mücadele etmeyi bilen milletler ancak yaşar ve hükmeder. Mücadele etmeyi bilenler elbette ki en büyük hazzı bu mücadeleleri esnasında alırlar. Yine kahramanlıkla mücadeleyi birleştirdiği mısralardan bazılarıdır yukardaki dizeler. Kan dökmeyi bilmek mücadeleye sıkı sıkı sarılmak kahramanların işidir aynı zamanda.

Ruh Adam.

"...Ey vatan!

Güzel Turan!

Sana feda biz varız.

Düşman oğlu meydana çık!

Kahramanlık kimde ise anlarız...."(Atsız, 2015, s. 59)

Ruh adam romanında geçen bu mısralar tipik bir meydan okumadır. Düşmana karşı savrulan bu meydan okuma kahramanlığıyla nam salmış bu millete aittir. Turan hedefi vatan kavramıyla özdeşleşmiştir ve onun uğruna kahramanca kendilerini feda etmeye hazır bir millet bulunmaktadır.

Hikâyeler.

...Fakat Türk onbaşısının bundan hiç haberi yok. O, kendi kahramanlığından habersiz olduğu gibi atalarının yaptığı büyüklüğü de bilmiyor... Yalnız, onun bol bol akmaya alışmış olan temiz kanı, şimdi şurada da, şu yabancı toprakta da bir yabancının kanına karışarak bol bol akıyor...(Atsız, 2018, s. 58)

Yazara göre Çanakkale’de savaşan bu onbaşı verdiği amansız mücadele sonucundaki kahramanlığının farkında değildir. Çünkü o, kahraman olmak için bu fedakârlığı yapmıyor. Zaten kahraman olmak için fedakârlık yapılmaz. “.. *En büyük kahramanlık da hiçbir karşılık beklemeden yapılandır. Kür Şad böyle yapmıştı. Abla böyle yapmıştı. Sen de böyle yap. Senin de baban gibi olmanı istiyorum..*” diyen Kür Şad’ın evdeşi kahramanlığın tanımı böyle yapmıştır (Atsız, 2015: 436).

“...Birkaç yüz adım ilerideki ağaçlıkta yuva kurmuş olan kargalar bir Bozdoğan’ın orada olduğunu görünce yavrularını korumak üzere toplanıp saldırdılar. Bozdoğan yoluna devam etseydi kargalar kendisine yetişemezlerdi. Fakat o, kendisiyle çarpışmak isteyen düşmanları ihmal edemezdi. Geriye döndü ve karga sürüsüne daldı....” (Atsız, 2018, s. 65)

Bozdoğan, kahraman ruhlu olduğu için mücadeleden asla kaçmayacaktır. O kolay yolu tercih edip sürünmektense zorlu, mücadelecî, kanlı yolu tercih ederek her zaman onuruyla savaşacaktır. Atsız, bu hikâyede sembolik bir üslup kullanmıştır. Bozdoğan ve yılan karakterleriyle kahramanlık ve mücadele değerlerinin yüceliğini vurgulamıştır. Hiçbir şeye değmeden sürünerek hayatını zarar görmeden sürdürmeyi amaçlayan yılanla onuru ile savaşarak hayatını sürekli riske atan Bozdoğan arasındaki farklılığı okuyucuya göstermek ister.

Mücadele.

Mücadele kelimesi Türkçe sözlükte: 1. Birbirlerine isteklerini kabul ettirmek için iki taraf arasında yapılan zorlu çaba, savaş. 2. Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşım şeklinde açıklanmıştır (TDK, 2011, s. 1719). Hüseyin Nihâl Atsız için mücadele değeri en önemli değerler arasındadır. O hayatını inandığı ülkü uğruna mücadele ederek geçirmiş bir dava adamıdır. Onun için mücadele etmeyen toplumlar yok olmaya mahkum toplumlardır. Mücadele esnasında yapılan fedakârlıklar, gösterilen cesaret ve kararlılık mücadelenin sonucunu belirleyecektir. İradeli olma, yiğitlik, kararlılık, cesaret, fedakârlık gibi değerler mücadele değeri ile iç içe işlenmiştir. O, savaşın kesinlikle iyi veya kötü olduğuna dair kesin bir yargıya varılamayacağını belirtirken özellikle savaşa ve mücadeleye de her zaman millet olarak tam teşekküllü hazır olunması gerektiğini vurgular (Atsız, 2015, s. 169). Çünkü ona göre mücadele için sürekli bir teyakkuz hâlinde olmama durumu bir milleti felakete sürükleyebilir. Atsız edebî eserlerinde mücadele değerini genellikle uzun bir biçimde sahnelemiştir. Bu sahnelerde geçen olaylar birbirleriyle iç içe oldukları için tek bir sahneyi bile bölmek güçtür. Onlarca sayfada uzun mücadeleleri tek mücadelemiş gibi anlatır.

Mücadele değeri Atsız tarafından İki Onbaşı ve Bozdoğanla Sarı Yılan hikâyelerinde birer defa, Ruh Adam romanında 2 defa, Yolların Sonu adlı şiir kitabında 1 defa Deli Kurt romanında 3 defa ve Bozkurtlar romanında 2 defa işlenmiştir. Sayıca azmış gibi görünse de mücadele değerinin işlendiği sahneler oldukça uzun sahnelerdir. Ayrıca bu değer sadece Ruh Adam romanında 2 defa hayatla mücadele şeklinde diğerlerinde silahlı mücadele şeklinde anlatılmıştır.

Bozkurtlar.

“...Kırk kişi oraya zaten ölüme kadar çarpışmaya and içerek gelmişlerdi. Onlar için, sokakta tek yaverle giden Çin Kağanı'nı tutsak etmekle, binlerce çerinin koruduğu saraya saldırmak arasında hiçbir ayrıntı yoktu...” (Atsız, 2015, s.392)

Asıl amaçları sokakta tek başına gezen Çin Kağanı'nı esir alarak isyan başlatmak olan bu Türk çerileri, fırtına çıktığı için dışarı çıkmayan kağanı sarayı basarak esir almayı da göze almış durumdadır. Onlardaki mücadele ruhu sönmeyen bir ateş gibidir çünkü gayeleri vatan toprağı üzerinde halklarının bağımsız yaşamasıdır. Bu ülkü onlardaki mücadele arzusunu hararetlendirerek onları hedefinden şaşmayan bir oka çevirecektir.

...Kür Şad, Ötüken'in bu en keskin nişancısı her yay çekişte bir Çinliyi en can alacak yerinden vurup deviriyor, onun okunu yiyenler gık diyemeden ölüyordu. Böğü Alp pek de nişan almadan ok atıyor, fakat her seferde karşıdaki kalabalıktan birini savaş dışı ediyordu. Yüzbaşı Yağmur, gözlerinin içindeki gülümseyiş sönmeyen telâşsız, ağır, talim yapar gibi ok fırlatıyordu (Atsız, 2015, s. 397). Mücadele ilgili metnin devamı Ek-1'de verilmiştir.

629 yılında Çin'e gelen Chie-shih-shuai (Kür Şad), 639 yılında yanına 40 Türk beğini toplayarak geceleri dışarı çıkan Çin prensi yakalandıktan sonra saray basılıp imparator T'ai-tsung esir edilecektir. Bundan sonra Gök Türkler bağımsızlığına kavuşup Chie-shih-shuai'nin yeğeni Ho-lo-hu hakan ilan edilecektir. Fakat gece çıkan fırtına yüzünden prens dışarı çıkmayınca Chie-shih-shuai planlarının ortaya çıkacağından çekinmiş ve erken davranmıştır. Sarayı basıp imparator T'ai-tsung'u kaçırmaya girişiminde bulunmuşlardır. Burada büyük bir mücadele verdikten sonra Wei Irmağı'nın yanına kadar çarpışa çarpışa gelmiş fakat ırmağın karşısına geçemeden öldürülmüşlerdir. Her ne kadar isyan başarısızmış gibi görünse de bu olaydan sonra imparator Çin içinde yaşayan Türklerin her an tehlikeli olabileceğini düşünmüş ve yüz binden fazla Gök Türk'ü kendi topraklarına kontrol altında tutulmak şartıyla geri göndermiştir (Taşağıl, 2012, s. 210). Yukarıda Bozkurtlar romanından alınan bu pasajda Hüseyin Nihâl Atsız, Kür Şad ve yanındaki kırk çerinin mücadelesini bir bütün şeklinde en ince ayrıntısına kadar anlatır. Her birinin daha fazla yaşamayı daha fazla düşmanı yok etmek için isteyişi, isyanın başarıya ulaşması için kendilerini hiçe sayıp bütün varlıklarıyla mücadele etmeleri, pasajın bölünmesini bizim için olanaksız kıldı. Baştan sona tamamen bir mücadele hikâyesi anlatan pasajla Atsız, aslında hangi zor şartlarda olursa olsun, hangi imkânsızlıklara sahip olunursa olsun mücadeleyi bırakmamamızı tembihliyor gibidir. Aynı zamanda mücadelesine devam edenlerin her ne kadar başarısızmış gibi görünse de sonunda mükafatlandırılacakları Kür Şad ve kırk yiğidin hepsinin ölmesine ve isyanın başarısızmış gibi görünmesine rağmen Türkler içinde bağımsızlık ateşini yeniden yakarak mücadelelerinin sonunda başarılı olmalarıyla ispat edilir. Her bir Türk gencine bu mücadele en ince ayrıntısına kadar anlatılarak millî ruh canlı tutulmalıdır. Kür Şad, Yamtar, Böğü Alp, İşbara Alp, Tolug Tüge, Çıgay Börü, Yüzbaşı Üçoğul... gibi isimler sembolik olsalar dahi

Atsız isimleri bilinmeyen bu kırk yiğidi tarihin karanlık sayfalarından koparıp tekrar canlandırarak onların hatırlanmasını istemiş bu sayede unutulmaya yüz tutmuş bu eşsiz mücadelenin dimağlardan silinmesini engellemiştir. Hüseyin Nihâl Atsız, maziye bağlılığın millî ruhun yaşatılmasında ne denli önemli olduğunu defalarca vurgulamıştır. İnanıyoruz ki bu eşsiz mücadeleyi okuyan bilinçli her genç birey bu sahneyi hafızasında tekrar tekrar canlandırarak en olumsuz şartlarda bile atalarımızın nasıl mücadele ettiğini hatırlayarak mücadelesinden yılmayacak ve yoluna devam edecektir.

Deli Kurt.

...Beğlerbeği kalkmak için bir davrandı. Fakat başına yediği bir kılıçla yine kapaklandı. Deli Kurt, vuran Macar'ı görmüştü. Eğilerek kılıcını at ayağı hizasından savurdu ve Macar'ın atı devrilirken sol elindeki kalkanını atarak Karaca Paşa'yı omuzundan kavrayıp kaldırdı. Beğlerbeği kanlar içindeydi. Kargısını sımsıkı tutuyordu. En yakın Macar'a sert bir dürtüş yapmaktan geri kalmadı. Çevrildikleri zaman bütün çerilerin yaptıkları gibi Deli Kurt da Karaca Paşa ile sırt sırta vermişti. İyice yorulmuş kolu ile kılıç savurarak kimseyi yaklaştırmamaya uğraşıyordu. Birden beğlerbeğinin sesini duydu:

- «Benim işim bitti bölükbaşı... Kendini kurtarmaya bak!...»

Deli Kurt, o can pazarı kargaşalığında kısacık bir an için başını geriye çevirecek zaman bulmuş ve alnına kılıç yiyen Karaca Paşa'nın sırtüstü yere düştüğünü görmüştü. Koca beğlerbeği son dakikasında kargısını bir düşman atının karnına sançıyordu. Bir Macar kargısının da örme zırhını delerek paşanın göğsüne saplandığını gördü. Arkasından beğlerbeğinin «Allaaah!» diyen sesini işitti. Karaca Paşa şehit olmuştu...(Atsız, 2015, s. 231-232)

Hüseyin Nihâl Atsız, romanlarındaki tüm mücadele sahnelerinde kahramanlarını pes etmeyen sonuna kadar direnen savaştan karakterler olarak çizer. Buradaki amaca zannımızca Türk milletine, özellikle gençlere mücadele ruhunu aşılatabilmektir. Mücadelenizin sonu her ne kadar başarısızlıkmiş gibi görünse de mücadele ruhunu kaybetmemek esastır onun için. Böylece siz başarısız olsanız bile mücadele ruhunuz gelecek nesillere aktararak onların veya onlardan sonra gelenlerin mutlak bir başarı kazanmalarını sağlayacaktır.

...Akşam oluyordu. Macar ordusu çevrilmişti. Fakat Macar atlıları da Murad Beğ'in karargâhının önüne kadar gelmişti. Bu gelenlerin başında Macar Kralı bulunuyor, askerleriyle birlikte Murad Beğ'e doğru saldırıyordu. Savaşın en korkunç boğuşması burada yapılıyordu. Artık Tımarlı, Akıncı, Azap,

Yeniçeri birbirine karışmış, son güçleriyle savaşı bitirmeğe uğraşıyorlardı....(Atsız, 2015, s. 233)

Son takat, son damla kan varsa mücadeleye devam etmeli insan. Atsız'ın bu pasajlarında kullandığı son güçleriyle kanlarının son damlasına kadar gibi ifadeler mücadele ruhunda pes etmeme ilkesini vurgular daima. Hayatı boyunca mücadele ruhunu kaybetmemiş, hayatı mücadelelerle dolu Atsız, bir milletin başarısını mücadele ruhuna ve bu ruhun maziye sahip çıkılarak gelecek nesillere aktarılmasına bağlar.

...Birden zırhlı bir Macar'ın, iki eliyle kaldırdığı büyük kılıcını korkunç bir indirişle indirdiği görüldü. Sekbanbaşı Yazıcı Doğan bu kılıçla yere serilmiş, Deli Kurt da kılıcını, karnına doğru Macar'ın atma batırmıştı. Fakat arkadan Macar Kralı Ladislas geliyordu. Kılıcını Deli Kurt'un başına doğru savurdu. Eğer o sırada bir Azap eri bu vuruşu çelmeseydi, Deli Kurt sağ kalmayacaktı. Rüstem adındaki bu Azap, kralın hücumunu savdıktan sonra atının ayaklarına doğru bir savuruş yaptı. At kapaklanmış, kral yere düşmüştü. Deli Kurt, ayağa kalkan kralla karşı karşıya idi. O sırada herkes bir başkasıyla uğraşmakta olduğundan, bu ikisinden birine yardıma gelen kimse yoktu. İki savaççı kılıçlarını çarpıştırdılar. Sonra havada hızla dönen kılıçlar görüldü ve ötekilerine benzemeyen bir ses işitildi. Kral devrilmiş, Deli Kurt da alnından aldığı bir çizikle sersemlemişti...(Atsız, 2015, s. 234)

Deli Kurt, başka bir askerin onun hayatını kurtarmasıyla mücadelesine devam etmiş ve bir askerin alabileceği en büyük başarılarından birini elde ederek düşman askerin liderini etkisiz hâle getirmiştir. Varna Savaşı'nın anlatıldığı bölümden bu kısa pasajda Deli Kurt Macar Kralını öldürerek Macar ordusunu başsız bırakmış ve adeta Osmanlıların savaşı kazanmasına vesile olmuştur. Çamlıca Yayınlarından çıkan Osmanlı Tarihi kitabına göre Macar Kralı Ladislas'ı öldüren Rüstem adlı bir yeniçeri olmasına rağmen (Yılmaz, Ö. F. 2014: 423), Türk Tarih Kurumu tarafından yayınlanan Osmanlı Tarihi adlı eserde Kral Ladislas'ı öldüren Timurtaş adlı bir yiğittir. Bu yiğit Macar Kralının atının ayağına bir balta vurarak atı ve Kralı yere sermiş ve yeniçeri bölüklerinden birinin kumandanı Koca Reis Kralın başını kesmiştir (Uzunçarşılı, İ. H. 2008: 437)

Yolların Sonu.

“...Senin de bu dünyada nasibin var : Savaşmak!.

Kayalarla güreşip dağlarda öleceksin.

Yoldaşlık ederekten gökte güneşle, ayla,

Aşarsın tepe, ırmak; yürürsün ova, yayla...

Hayata ne biçimde geldinse bir borayla

Daha sert bir kasırga içinde biteceksin...” (Atsız, 2015, s. 73)

Şair hitap ettiği kişinin zaten hayata bir mücadeleyle göz açtığını söylüyor. Hitap ettiği kişiyi Türk milletiyle özdeşleştirerek onun nasibinin mücadele ve savaş olduğunu söyleyip bu mücadelenin bitmeyeceğini belirtiyor. Zannımızca Türk milletini bu şiirde kişileştiren Atsız, Türk milletinin varoluşundan beri bir mücadele içinde yoğrulduğunu ve bunun sürekli devam edeceğini anlatıyor.

Ruh Adam.

“...Bununla beraber kocasının henüz kesin karar verememiş olduğunu, içinde korkunç bir mücadele cereyan ettiğini biliyor, yaman bir sezgi ile bu derunî mücadelenin neticesinden ürküyordu. Bütün hayatınca geri dönmek ve pişman olmak nedir bilmeyen' bir adamın ruhundaki kavganın sonundan cidden korkulurdu...” (Atsız, 2015, s. 21)

Atsız'ın eserlerinde yer alan mücadele sadece silahlı mücadeleden müteşekkil değildir. O mücadeleyi hayatın bir parçası gibi algılayarak hayat içinde karşılaşılan haksızlıklara karşı sergilenen dik duruşu da bir mücadele olarak sunar karşımıza. Özellikle Ruh Adam adlı romanında Selim Pusat ve eşi Ayşe'nin uğradıkları haksızlıklara karşı verdikleri mücadele Atsız'ın kendi hayatında verdiği mücadeleyi andırır.

...Selim Pusat her taarruzu yüksünmeden karşıları. Askerî lise öğrencisi olduğu zamanlardan beri kendisinde hâkim olan bu mücadele ruhu dolayısıyla birçokları, hatta yakınlarından bazıları onun asıl adını bilmezler, yalnız «Pusat» diye anarlardı. Şimdi karşısındaki albay tartışmayı başka bir mecraya sürüklerken bunu da kabul ediyor, taarruz hangi cepheden gelirse gelsin derhâl karşı cephe almaktan ve mukabil taarruza geçmekten geri kalmıyordu...(Atsız, 2015, s. 36-37)

Silah anlamına gelen Pusat kelimesi Selim'in soyadı olup onun mücadelecî kişiliğiyle özdeşleşmiştir. Mücadeleden çekinmeyen ne pahasına olursa olsun inandığı doğruları söylemekten geri kalmayan Selim, albayla tartışmaktan sakınmayarak gerçek hayatta bize Atsız'ın Askeri Tıbbiyede yaşadığı bir olay sonucunda bu okuldan atılışını hatırlatır (Özdemir, 2007, s. 13).

Hikâyeler.

...Şu birinci türlü sesler dürtüş yapan ve çelen süngülerin birbirine çarparken çıkardığı donuk sestir, ikinci türlü sesler hedefini bulan süngülerin insan etlerine dalarken çıkardığı matemli sedadır... Üçüncü sesler yaralananların haykırışı ve dördüncüler çarpışanların solumasıdır. Bu soluma bir saatlik uzaktan işitiliyor...

Asırlık düşmanların karanlıkta boğuşması... Bu, heybetli bir manzaradır. Süngü süngüye... Göğüs göğüse... Boğaz boğaza...

Büyük bir güllenin açtığı büyük bir çukurun başında beş altı kişi boğuşuyor. Süngüler... Dürtüşler... Çelişler... Küfürler... Ve sert bir dipçik vuruşu... Biraz sonra ayakta hiç kimse yok... (Atsız, 2018, s. 56)

Bu pasajdaki tasviriyile Atsız, okuyucuya bir nevi sinema keyfi sunuyor. Mücadele esnasında çıkan sesleri tasvir ederek okuyucunun bu sesleri adeta dinlemesini sağlıyor. Bu tasvirlerle yazar, mücadelenin ve savaşın zorluklarını da okuyucuya sunarak onların belki de mücadele esnasında karşılaştıkları zorluk ve acılara hazırlıklı olmasını istiyor. Her ne kadar korkunç olsa da bu mücadeleyi heybetli bir manzaraya benzetip kahramanlığın tadını yine okuyucuya hissettirmeye çalışıyor.

...Birkaç yüz adım ilerideki ağaçlıkta yuva kurmuş olan kargalar bir Bozdoğan'ın orada olduğunu görünce yavrularını korumak üzere toplanıp saldırdılar. Bozdoğan yoluna devam etseydi kargalar kendisine yetişemezlerdi. Fakat, o kendisiyle çarpışmak isteyen düşmanları ihmal edemezdi. Geriye döndü ve karga sürüsüne daldı.... (Atsız, 2018, s. 65)

Atsız'ın mücadelecî savaştan kaçmayan kişiliği Bozdoğanla Sarı Yılan hikâyesinde karşımıza çıkmaktadır. Sarı Yılanın tüm hilelerine rağmen Bozdoğan dürüstçe savaşmayı tercih eder hep. Bu hikâyede ne pahasına olursa olsun düşman önünden ve savaşmaktan kaçılmayacağı öğütlenir her defasında. Bozdoğan'ın kartalla savaşından sonra yaralı bir şekilde yılanı söylediği son sözü dikkate değerdir: “ Sürünerek çıkmak yükselmek değildir. Sen yukarıya doğru çıksan bile yine alçaksın. Ben aşağıya düşerken bile yükseğim. Sen yılan gibi yükseldin ben doğan gibi düşüyorum.”(Atsız, 2018, s. 68).

Mefkûre.

Türkçe sözlükte ülkü, ideal kelimeleriyle tanımlanan mefkûre kelimesi Arapça kökenli olup dilimizde yerleşmiş kelimelerdendir (TDK, 2011, s. 1644). Atsız'a göre milletleri

mücadeleye hazır bulunduran iki vasıta vardır: Biri maddidir, buna teknik denir. Diğeri ruhidir, buna ülkü adı verilir (Atsız, 2015, s. 15). Toplum içinde bireyleri birbirine bağlayan sadece aynı kökten gelmeleri değildir. Bireyler aynı zamanda sadece çıkar ve ihtiyaç ilişkileriyle de birbirlerine bağlı değildir. Bu bireyleri birbirlerine bağlayan en önemli unsurlardan biri de ülküdür. Ülküsü olmayan topluluklar hareketsiz iken ülküsü olan topluluklar yürüyen yığındırlar bu yüzden bir milletin yürütücü gücüne ülkü denir. Kızılelma adı Türk ülküsünün ne denli eski olduğunu göstermesi açısından manalıdır. Bu ülkü aydınlardan önce halk arasında doğmuştur (Atsız, 2015, s. 18). Türk kavmi tarihin ilk çağlarından itibaren kaynağından taşan ve dünyanın her tarafına yayılan coşkun bir sel gibidir. Bu da Türk tarihinin en önemli özelliğinin hareketlilik olduğunu gösterir. Bu hareketlilik Türk milletinin yüksek bir ruhi gerilime sahip olduğunu ve bu ruhi gerilimi sürekli beslediğini gösterir. Kızılelma Türk milletinin tarih içindeki hareket gücünü simgeler (Çetin, 2016, s. 110). Türkler, başka milletlerden farklı olarak daha peygambere sahip olmadan, kendi anlayışları ile tek bir Tanrı inancına yükselmişler; millî ve insani duygularla birlikte tarih sahnesine çıkmışlardır. Dünya tarihinde bu müstesna vasıflarla tanınan maddi-manevi kuvvetlerin kaynaşması ile de asırlarca cihan hakimiyeti mefkûresine bağlanan Türkler İslamiyet'i kabul edince de bu yeni dinde kendi ruh ve mefkûrelerini bularak daha yüksek mevkie sahip oldular (Turan, 2012, s. 23).

Türkçülük kelimesinin sonundaki isimden isim yapım eki yerine göre mensupluk, sevgi ve taraftarlık anlamları katar. Türkçülük kelimesinde de aynı ek kullanıldığına göre bu kelime mana bakımından Türk sevgisi ve taraftarlığı anlamlarına gelir ve yerinde kullanılmıştır. Türkçülük bir ülküdür. Ülküler milletlerin manevi gıdasıdır. Bu manevi gıdaya sahip olamayan milletler silik ve sönük kalmaya mahkumdur (Atsız, 2015, s. 32). Ülkü ya da mefkûre Atsız için en önemli değerlerdendir. Bir milleti millet yapan onu bir arada tutan en önemli değer o milletin bir ülkü yolunda birleşebilmesi ve bu yolda azimle ilerleyebilmesidir. Ülküsüz bir millet ya da bir birey benliğini yitirerek dünya toplumları içinde kaybolmaya mahkum olmuş demektir. Mefkûre sadece fikir aşamasında kalmamalı mücadele eylemi ile birleşerek sonuca erdirilmelidir. Kızıl elma ülküsü ile tüm cihana hükmetme ideali bu millet için vazgeçilmez en büyük mefkûredir. Sadece Atsız değil pek çok milliyetçi Türk düşünür aynı mefkûreyi hararetle hissetmiş ve bu dava uğruna ömürlerini heba etmişlerdir. Ziya Gökalp'e göre milliyette soy ağacı aranmaz. O bireyin içinde yetiştiği toplumun terbiyesi ve mefkûresinin millî olması gerektiğini söyler. Çünkü Gökalp'e göre normal bir insan hangi milletin terbiyesini almışsa ancak onun mefkûresi için çalışabilir. Mefkûre heyecan kaynağı olduğu için aranır ve birey içinde yetiştiği toplumun mefkûresiyle ruhunu heyecanlandırır, bu heyecan bireyin mesut yaşamasına sebep olur. Kişi terbiyesiyle büyüdüğü toplumun

mefkûresi için canını dahi feda edebilirken zihnen kendisini nispet ettiği yabancı bir toplumun mefkûresi için en küçük menfaatleri bile feda etmez (Gökalp, 2015, s. 38). Mete'den başlayarak günümüze kadar ulaşan Türk cihan hakimiyeti mefkûresi tarih boyunca ideal bir ülkü olarak geçerliliğini muhafaza etmeye devam etmiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız millî mefkûreyi ve önemini roman kahramanlarıyla bütünleştirerek okuyucusuna aktarır. Atsızın romanlarında öne çıkan idealize edilmiş, kahramanlarda bazen bilinçsizce bazen de içgüdüsel bir şekilde kavmiyetçi bir özelliğin hakimiyeti ön plandadır. Bu kişiler kendi kavimlerini şiddetle sever, onu korumaya ve yüceltmeye çalışır. Aynı zamanda bu kişiler düşman kavimlerinden de nefret ederek onlarla sürekli bir mücadele içine girerler (Özdemir, 2017, s. 227). Bozkurtlar romanında Kür Şad, İşbara Alp...; Deli Kurt romanında Murat, Çakır Ağa... idealize edilmiş kavmiyetçi karakterlerdir ve ülkü uğruna mücadeleyi coşkulu bir heyecanla arzularak bu uğurda en değerli varlıklarını, canlarını dahi feda etmekten çekinmezler.

Millî mefkûre değerinin Bozkurtlar romanında 5 defa, Yolların Sonu şiir kitabında 8 defa, Ruh Adam romanında 2 defa ve Hikâyeler kitabında 1 defa olmak üzere 16 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

...Dokuz yıllık tutsaklık sona ermelidir. Adımız, sanımız yok olmasın diye, budun yeniden dirilsin diye işe koyulmanın çağı geldi. Türk beğleri hep Çin kağanına mı işini gücünü verecek? Teginler, şadlar Çin adları mı taşıyacak? Budunun ahlâkı şimdiden bozulmaya başladı, Ötüken'deki bahadırılık havası artık yüreklerde esmiyor. Çocuklarımız gözlerini Çin evlerinde dünyaya açıyor. Kadınlarımız kısırlaşıyor. Erkeklerimiz meleziyor. Böğü Alp! Enini, boyunu düşündüm. Her işi hesapladım. Budunu kurtarmak için ihtilâl çıkaracağız!... (Atsız, 2015, s. 377)

Kür Şad ve silah arkadaşları bağımsızlık mefkûresiyle yanıp tutuşmaktadır. Çin esareti altında yaşayan soydaşlarının ahlaken ve yaşayış bakımında bozulmaya başlaması onları oldukça endişelendirmektedir. Kendileri gibi diğer soydaşlarını da bu esaretten kurtaracak tek yolun bir isyan çıkarmak olduğuna inanırlar. Yapacakları ihtilal başarısız olsa dahi kendilerinden sonra gelecekler için bir bağımsızlık ümidi olacaktır.

“...Ölüme karşı göz kırpmadan yapılan her saldırış, büyük bir ülkü için çekilen her kılıç, atılan her ok, çekilen her emek; bil ki boşuna değildir. Bunun sonucu mutlaka kazançlı olacaktır...” (Atsız, 2015, s. 379)

Böğü Alp'le Kür Şad arasında geçen diyalogda Kür Şad, ülkü için yapılan hiçbir fedakârlığın boşa gitmeyeceğini vurgular. Yapılan eylem boşa görünse de sonraki nesiller için bir örnek olacak ve onların ne yapmaları gerektiğini onlara hatırlatacaktır. Hüseyin Nihâl Atsız özellikle maziye sahip çıkılması ve onun gelecek nesillere aktarılması hususunda işte bu yüzden ısrarcıdır. Çünkü ona göre geçmişte edinilen tecrübelerin gelecek nesillere aktarılması gelecek nesillerin daha tedbirli olmasını sağlayacaktır.

“...Bu kadar büyük bir ülkü için kılıç çekerken, başkanlık eden kişinin gönlü kanmış, usu yatmış olmalıdır...” (Atsız, 2015, s. 379)

Bu büyük dava uğruna kendilerini feda etmek adına savaşılabilecek bu yiğitlere liderlik yapan Kür Şad için söylenen bu sözler pek yerinde olacaktır. Gönlünü yatıştırıp aklını bir kenara koyarak o daha isabetli kararlar verme peşindedir. Kendisini sadece ihtilale şartlandırarak aklındaki tüm diğer şeyleri silmiştir.

...Türk beğleri! Dokuz yıl süren tutsaklık sona erecektir. Ötüken'de devlet kuran atalarımızın ruhunu daha çok incitmemek, ıssız kalmış bozkırları daha çok yalnız bırakmamak, yağmayı daha çok güldürmemek, budunu ünsüz bırakmamak, Türk Tanrısını daha çok öfkelenmemek için devleti yeniden kuracağız. Devleti diriltmek için de Çin kağanına karşı bir ihtilâl yapacağız. Böğü Alp'la bunu kararlaştırdık... (Atsız, 2015, s. 380)

Kür Şad yiğitlerine devleti tekrar diriltmek için yaptıkları planı anlatır. Ona göre bozkırların ıssız kalmaması budunu ünsüz bırakmamak ve Tanrı'yı daha çok öfkelenmemek için devleti kurmak adına yapılması gereken tüm fedakârlıklar yapılmalıdır.

“...Yaptıkları işin büyüklüğüne, kendilerinden yüzlerce yıl sonra gelenlerin şaşacağı da akıllarına gelmiyordu. Bildikleri tek şey Türk şerefini kurtarmak için pusata davrandıkları idi...” (Atsız, 2015, s. 392)

Bu kırk yiğit ve Kür Şad'ın amacı ün, şan almak ya da isimlerinin ezberlenmesi değildi. Bu yiğitlerin tek bir amaçları vardır, mefkûrelerini yaşatabilmek. Ülkü uğruna akacak her damla kan onların için birer şeref simgesi olacaktır. Esaret altında şerefi ayaklar altına alınan Türklük şerefini tekrar yükselmek gayesiyle silah davranıp savaşacaklardır.

Yolların Sonu.

“...Sevgiliden sevgili bir mefkûre vardır.

Bir kız solar, yahut senin tükenir aşkın;

İnsan kalmaz uzun zaman neşeli, taşkın...

Ya mefkûre? Ebediyet onunla birdir,

Kişi oğlu müebbeden ona esirdir...” (Atsız, 2015, s. 24)

Şair, dünyevi ferdi zevklerin hepsinin geçici olduğunu asıl kalıcı olanın toplumsal bir aşk olan mefkûre olduğunu vurguluyor. Kişi oğlu yani birey millet olabilme yolunda millî mefkûresine esir olmuşçasına bağlı olmalıdır. Bu bağlılık ve inanç asıl ve kalıcı olandır; çünkü mefkûre bireyleri değil toplumları bağlar ve ileriye taşır.

“...Ülkü denen nazlı gelin erde şan ister!

Büyük devlet kurmak İçin büyük kan ister...” (Atsız, 2015, s. 33)

Mücadeleci ruhuyla tanıdığımız Atsız bu mısralarında yine savaşmanın ve mücadelenin önemine dikkat çekiyor. Mefkûreyi nazlı bir geline benzeterek onun uğruna nelerin feda edilebileceğini vurguluyor. Emeksiz aş olmaz atasözünden yola çıkarak büyük işlerin büyük mücadeleler sonucunda elde edilebileceğinin altı şair tarafından çiziliyor.

“...Ülkü uğruna gönüller delidir.

Kişiler ülkü için ölmelidir...” (Atsız, 2015, s. 40)

Ülkü uğruna nice canlar feda edilmiştir, edilecektir. Kişilerin bireysel menfaatleri asla ülkünün önüne geçemez. Bu uğurda Atsız’a göre birey canının bile feda etmeye seve seve hazır olmalıdır.

“...Bir düşün başların üstünde kağanlık tuğunu,

Rûh duyar orda Ölürken bile Türk olduğunu...” (Atsız, 2015, s. 42)

Kağanlık tuğunu sembolik olarak kullanan şair bu sembolle tek bayrak altında bütün Türklerin toplanması ülküsüne atıfta bulunmuştur. Muzafferlik yolunda ölürken bile bu neşeyle mesut ölünebileceğini aktarıyor. Çünkü ona göre en büyük dava tüm Türklerin tek bayrak altında toplanıp cihana hükmetme davasıdır.

“..Eşit olduğun

Şu güneş : Tuğun.

Tabutun: Vatan

Mezarın: Cihan,

Adı yok yiğit!

Ebedî şehit!...” (Atsız, 2015, s. 43)

Zaman zaman şiirleri ve diğer edebî eserleriyle ülkü yolunda şehit olanlara ve şehitliğe hazır olanlara seslenmiştir Hüseyin Nihâl Atsız. Adları şanları anılmasa bile tabutlarının, vatan mezarlarının cihan olacağı şehitliklerinin ebedi kalacağı hatırlatılmıştır onlara. Romanlarında da aynı temaya sıkça değinilmiş, ülkü uğruna verilen mücadelede kendilerinin feda edenlerin hiçbirinin anılmak gibi bir kaygılarının olmadığını altı çizilmiştir.

“...Mefkûresinden başka her varlığı unutan,

Kahramanlar gibi sen, ebedî kalmalısın...” (Atsız, 2015, s. 72)

Kür Şad Bozkurtlar romanında kendisinin kağan olmasını isteyenlere cevap olarak ülkü yolunda hedeflediği cemiyet menfaatleri uğruna çarpışmayı göze aldığını, kağanlığın şahsi menfaatler de içerdiğini bu yüzden kağanlığı kabul etmeyeceğini dile getiriyordu. Kür Şad’a göre en yüce hizmet karşılık, kazanç beklemeden yapılan hizmetti (Atsız,2015: 378). Bu anlayışla Nihâl Atsız, mefkûresinden başka her varlığını unutan kahramanlar gibi diyerek Kür Şad’a gönderme yapıyor kanaatindeyiz. Aynı zamanda mısralarıyla seslendiği kişinin de aynı şiarla hareket etmesini ondan yani bizden bekliyor olmalıdır.

“..Türk duygusu her Türkçüye en tatlı kımızdır,

Türk ülküsü candan da aziz bayrağımızdır...” (Atsız, 2015, s. 82)

Atsız bu mısralarla yine ülkünün bütün canlılardan daha aziz olduğunu vurguluyor. Bayrak bütün yaşayan Türkleri gölgesi altında toplayabilir ancak.

“...Bilsin cihan ki ben bu cihanın nesindeyim,

Bir ülkünün mehabetinin zirvesindeyim.

Dünya denen mezellete dalsın her isteyen,

Ben ırkımın şeref taşan efsanesindeyim.

Herkes bir özleyişle yaşar... Ben de öylece

Altaylar’ın ve Tanrıdağ’ın çevresindeyim...” (Atsız, 2015, s. 135)

Sona Doğru adlı şiirinden alınan bu mısralarda Atsız, ülküye olan sevgisinin zirvesinde olduğunu söylüyor. Dünya zevklerini bir yana bırakmış mefkûresi uğruna bir ömür boyu mücadele etmiş bir dava adamının son arzuları gibi karşımıza çıkar bu ifadeler. Böyle olsa da son arzusu yine ülküsü ve davası içindir.

Ruh Adam.

“...Bir de destanlar milletlerin ülküsünün tohumlarını taşırlar efendim. Bu bakımdan geçmişini anlattıkları kadar geleceği de tasavvur ve tahmin ederler. Tabii, istikbal hakkındaki tasavvur ve tahminler vuzuhsuz ve gayrı-şuurî bir hâldedir...” (Atsız, 2015, s. 58)

Ruh Adam romanında Ayşe Öğretmen ile Güntülü arasında gerçekleşen bu diyalogda yazar Güntülü’ün ağızıyla destanların önemine dikkat çekmek istiyor. Atsız’ın her zaman vurguladığı tarih ve maziye sahip çıkma ilkesi bu sözlerle pekiştirilmiş oluyor. Çünkü yazara göre maziye sahip çıkılarak bir millet ülküsünün tohumları geleceğe aktarılabilir ancak.

“..Ey vatan!

Güzel Turan!

Sana feda biz varız.

Düşman oğlu meydana çık!

Kahramanlık kimde ise anlarız....” (Atsız, 2015, s. 59)

Yine Ayşe Öğretmen ile Güntülü arasında geçen diyalogda yazar Güntülü’ye Enis Behiç Koryürek’in ünlü süvariler şiirini okutur. Yazar her fırsatta Turan, mücadele ülkü gibi kavramaları ince motiflerle işleyerek bu kavramları okuyucunun belleğinde kalıcı tutmak ister adeta.

Hikâyeler.

“...Galiçya artık Fâtihi ve barbar ırkın bayrağına baş eğen bir ülke değil... Fakat orada yine kahraman barbarların ordusu çarpışıyor ve bu ordu tâ nerelerden gelerek arkadaşlarına yardım etmek ve ölmüş bir milleti diriltmek için dövüşüyor...” (Atsız, 2018, s. 56)

Galiçya, Alman ordusuna yardım etmek için giden Türk askerlerinin hikâyesidir. Uzaklardan kendi topraklarının dışında kahramanlığa ve fedakârlığa hazır Türk askerlerini Atsız, adeta bu hikâyede anar. Orada savaşan askerlerin amacı sadece Almanlara yardım etmek değil aynı zamanda içinde yaşadıkları ölmüş diye tabir edilen bir devleti diriltmektir.

Millî ruh.

Atsız’a göre Turan ırkı özellikle Türklerde topluluk önünde ferdi menfaatler güdülmemiştir. Diğer pek çok ırkın düşünürleri peygamberleri ve filozofları olmasına rağmen Türkler içinden böyle bir kimse çıkmamıştır. Buna rağmen Türk ırkı diğer ırklara göre ahlak bakımından üstün kalmıştır. Turanlılarda cemiyet, millet kuvvetli olmuş fert silik kalmıştır (Atsız, 2015, s. 30). Atsız’ın açıklamalarını dikkate alacak olursak Türklerde ferdiyetçilikten öte her zaman cemiyetçilik ön plana çıkmıştır. Bu da Türklerde millet olabilme özelliğini daha da güçlendirir. Ferdiyetçilikten uzak millet olarak hareket eden bir topluluğun sürekli

hareketli olabilmesi için daima uyanık bir millî ruha ihtiyacı vardır. Millî ruh, bir milletin millî heyecanının millî şuurunun canlı kalmasıdır. Bir milletin manevi bakımdan çürümesini engellemek için o millet ruhlandırılmalıdır. Ruhlandırılmayan bir millet dağılmaya çökmeye mahkumdur (Atsız, 2015, s. 195). Millî ruh, geçmişteki büyükleri gelecek nesillere öğretmek onları dimağlarda sürekli yaşatarak canlı tutulur. Bu kahramanların sadece savaşlarda gösterdikleri kanlı mücadeleleri değil aynı zamanda onların başlarından geçen tecrübeleri, uğradıkları bozgun ve yaşadıkları ihanetleri de gelecek nesillere aktarmak gerekir. Bu hatıralardan ibret alınmasını sağlamak onlara büyük bir millet olabilme hedefini gösterecektir (Atsız, 2015, s. 195). Yakın tarihimizden ulaşabildiğimiz en eski çağlara kadar milletimizin başından geçen tecrübelerle bilinçli bir tarih ve edebiyat okurluğu ile ulaşabiliriz. Destanlarımızdan başlayarak tarihi gerçeklik ışığında atalarımızın yaşayan tecrübelerini gelecek nesillere aktarmalıyız. Türk milleti tarih sahnesine çıktığı ilk andan beri asla rahat bırakılmamış, düşmanlarıyla sürekli bir mücadele içinde olmuştur. Bir milletin hep birlikte yakından ilgilendiren olayların anlatıldığı en eski eserler destanlardır. Destanlarımızdan başlayarak Bilge Kagan'a, Kür Şad'dan Selçukluya, Osmanlıdan başlayıp Kurtuluş Savaşı'na kadar yaşanan tüm acı tecrübelerin, yaşamış olan tüm kahramanların gelecek nesillere şanlı ve coşkulu bir şekilde aktarılması bu milleti top yekûn ruhlandıracaktır. Bilge Kağan'ın Türk milletinin dimağını açık tutmak için sarf ettiği sözleri unutulmamalıdır: “Çinliler altın, gümüş, ipek (ve) ipekli kumaşları sıkıntısızca verirler. Çin halkının sözü tatlı yumuşak imiş. Tatlı sözle, yumuşak ipeklerle kandırıp uzaktaki halkları öylece (kendine) yaklaştırmış. Yakına yerleştikten sonra kötülükleri orada düşünürlermiş. İyi akıl sahibi kişileri (ve) iyi kahraman kişileri sağ bırakmamış. Bir kişi yanıldığında bütün kavmini, soyunu sopunu, akrabalarına kadar yaşatmaz imiş” (Aydın, 2014, s. 82)

Millî ruh değeri Atsız'ın *Yolların Sonu* şiir kitabında 6, *Bozkurtlar* romanında 9, *Dalkavuklar Gecesi* romanında 1 defa olmak üzere; *maziye sahip çıkma, millî birlik, birlikte çalışma ve millî şuur* kavramları ile anlatılmıştır.

Bozkurtlar.

“Bir roman ki size 1300 yıl Öncesini yaşatacak ve birbiri ardınca sahneye çıkan kahramanlar günümüze kadar gelecek. Bir roman ki içinde yalnız bir tek kahraman bulunmayacak. İçindeki her şahıs tıpkı hayatta olduğu gibi başlı başına bir kahraman olacak.” (Atsız, 2015, s. 9)

Yazar, romanıyla aslında millî şuur, millî ruhu uyandırmak istiyor. Bir milletin varlığını devam ettirebilmesinde tarihte en büyük katkısı bulunan kişileri romanıyla tekrar canlandırarak aslında millî şuur canlandırmayı hedefliyor. “ Haritalarda ırkımızın yaşadığı

yerlere baktık, milletimize fenalık edenleri tarihte okuduk ve millî kini ateşten damgalar gibi kalbimize yazdık” (Körüklü, Yavan, 2000). Türk milletine kötülük yapanı da fedakârlık yapanı da unutmamak için ateşten damgalar gibi kalbimize yazdık demiştir, Nihâl Atsız.

“...Şimdi orada tek bir yürek vardı: Senlik, benlik silinmiş, bölünmez bir varlık çıkmıştı. Kancık Çin'e karşı öç duygusuyla yanan bu tek gövde savaşmak, boğuşmak için deli oluyor, bu hıncın ucu biraz da Kara Kağan'a kadar uzanıyordu...” (Atsız, 2015, s. 142)

İlerleyen metinlerde de göreceğimiz gibi Hüseyin Nihâl Atsız, mücadelecî ve savaşçı bir ruha sahiptir. Millî ruhu canlı tutabilmenin en önemli yollarından biri senlik benlik davasının silinip tek yürek, tek bedenmiş gibi hareket edilmesi gerekliliğidir, diyor. Maziye sahip çıkma sadece kahramanları hatırlamakla bitmiyor aynı zamanda Türk milletine kötülük yapanların da bir öç duygusuyla yüreklere kazınması gerektiğini söylüyor.

Zamanı Tanrı yaratmış, kişi oğullarını onun içine pusatsız atmıştır. Kılıç, kargı, ok... Bunlar ancak kişiöğullarına karşı işe yarar. Tanrı bize ölüm verdiyse, Türk budununu kutsuz kıldıysa bunu gidermek için çalışalım. Tutsak da olsan sen yine Gök Türk Kağanısın. Ben de senin lalan ve Uluğ Tarkan'ım. (Atsız, 2015, s. 328)

Tutsaklık veya esaret ona göre millî ruhu öldürmemelidir. Sıkıntıların içinden birlikte dayanışmayla daha da güçlenerek çıkılabilir. Ölüm, esaret dahi top yekûn bir milleti bezdirmemeli mücadele yolunda asla pes edilmemelidir.

Yufka yüreklilerle çetin yollar aşılmaz;

Çünkü bu yol kutludur, gider Tanrı Dağına.

Mısraları mücadelenin esasını ortaya koyar.

Sen üç aydır tutsak bulunuyorsun. Bizimki bir yıl oldu. Acıya kapılıp her şeyden elimizi çekersek kağanlığı kim diriltecek? Onun yıkılmasında hepimizin suç payımız var. Dirilmesinde de hepimizin emeği olmalıdır! dedi. (Atsız, 2015, s. 330)

Acıya kapılıp diz dövmektense tüm zorluklara rağmen pes etmeme gerçeği mücadeleyi kutsal kılıp başarıyı getirecektir. Atsız pek çok makalesinde mücadeleden pes edilmemesi gerektiğini vurgular.

“...O gün o kadar duygulu idiler ki Kür Şad veya İşbara Han çıkıp da kendilerine haydi dese, sonunu düşünmeden hep birlikte Çinlilere saldıracaklardı...” (Atsız, 2015, s. 370)

Emre itaat millî ruhun, millî birlikteliğin vazgeçilmezidir, sonunu düşünmeden her şeylerini feda edebilecek kadar liderlerine itaat etme gereksinimi Türkleri çağlar boyunca başarıdan başarıya ulaştırmıştır. Liderin emrinde tek bir vücutmuş gibi hareket edebilme kabiliyeti sayıca az olmalarına rağmen Türk ordularını çoğunlukla muzaffer kılmıştır.

Gök Börü de çocuklara birkaç gün talim yaptırmamış, Kara Kağan çağında yapılan savaşları, olan kıtlıkları, üç tane ay görünmesini, yazın kar yağmasını, Sançar'ın ölümü ve nihayet kendi gözlerinin nasıl kör olduğunu anlatmış; kendi oğlu Sungur, Yamtar'ın oğlu Göktaş, Üç Oğul'un oğulları Kara Budak'la Kızıl Buka, Sülemiş'in oğlu Barmaklak, Çin şeddinde ölen Arık Buka'nın oğlu Çıgay Börü, Uygur Alka'nın oğlu Tanrıvermiş bu anlatılanları göz kırpmadan, soluk almadan dinlemişlerdi.(Atsız, 2015, s. 370)

Maziye öğrenmek ve ona sahip çıkmak. Bu sayede gelecek nesiller geçmişte edinilen acı tecrübelerden bir ders çıkararak kahramanlıklara özenip hataları tekrarlamamak üzere kendilerine başarılı bir gelecek temin edebilirler. Tarihi iyi okumak, destanlar gibi halk ürünlerine sahip çıkmak ve bunlardan ders çıkarmak önemlidir. Milletleri yakından ilgilendiren yaşanmış olayların anlatıldığı eserleri gelecek nesillere aktarmak millî şuurun temel öğelerinden biridir.

“...İhtilâli en seçme Türklerle yapacağız. Tasarladığım iş çok atılgancadır. Başarırsak budun kurtulacak. Başaramazsak, dökülecek kanlarımız geride kalanlara ödevlerini hatırlatacaktır...” (Atsız, 2015, s. 379).

Kahraman dökülecek kanların gelecek nesillere en büyük miras olarak görüyor. Budun er ya da geç kurtulacaktır. Başarabildikleri taktirde şimdi başaramazlarsa akacak kanları gelecek nesillere bir miras kalacak ve bu miras onlarda bağımsızlıklarını geri almak için gerekli millî şuuru millî ruhu ve dolayısıyla mücadele hırslarını canlı tutacaktır.

“...Türk beğleri! Dokuz yıl süren tutsaklık sona erecektir. Ötüken'de devlet kuran atalarımızın ruhunu daha çok incitmek, ıssız kalmış bozkırları daha çok yalnız bırakmamak, yağmayı daha çok güldürmemek, budunu ünsüz bırakmamak, Türk Tanrısını daha çok öfkelenmemek için devleti yeniden kuracağız...” (Atsız, 2015, s. 380)

Türk milleti, inancı, töresi, göklerden inmeyen bayrağı ve ünüyle bir bütündür. İssız kalmış bozkırları yalnız bırakmamak ifadesi dağınık olan boyları tek bir devlet altında toplayıp, bozkırları tekrar şenlendirmek anlamına gelmelidir.

Elinde yerden kaldırılmış, gönderi kurt başlı bir tuğ vardı. Yarasından kanlar akan bu hayalet Kür Şad'dı...

Bir eliyle tuğu yükseltirken, öteki eliyle duman alana bir işaret yaparak «Kalkın!» diye haykırdı. Kırk şehit birden kalktılar. Kür Şad eliyle ilerde bir yeri gösterdi. «Oraya!» diye gürlledi. Gösterdiği yer Tanrı Dağı idi. Tepesinde ataların ruhları dolaşıyordu. Kırk bir şehidin ruhu bir fırtına gibi, bir musiki gibi, bir ışık gibi akarak Tanrı Dağı'na doğru yürümeye başladılar. Onları orada, başlarında Alp Er Tunga olan atalar kafilesi bekliyordu. Bu fark bir şehidin çevresini bir anda yüz binlerce başka, şehitler sardı. Tanrı'nın huzurunda başlayan bu en muhteşem geçit resmi büyük, sonsuz boşluğu sararken birdenbire bir türkü; azametli, ürpertici, Tanrısal bir türkü kâinatı titretti:

Delinse yer; çökse gök, yansa, kül olsa dört yan

Yüce dileğe doğru yine yürürüz yayan.

Yıldırımından, tipiden, kasırgadan yılmayan;

Ölümlerle eğlenen tunç yürekli Türklerimiz! (Atsız, 2015, s. 422-423)

Tuğ ve sancak kutsaldır, İslamiyet'ten önce de sonra da tuğlar için kurbanlar kesilmiştir. Aynı zamanda tuğların çıkışları savaş ilanı için bir başlangıç sembolüdür (Ögel, 1987, s. 2). Demek ki Kür Şad tuğu kaldırarak bir mücadelenin sonunu değil gerçekte yeni başlayan bir mücadelenin fitilini ateşliyor. Yazar Kür Şad'ı diriltip ve hedef gösterterek bu şanlı direnişin asla unutulmaması budunu uğruna canını feda eden Kür Şad ve kırk yiğidin şanlı mücadelesinin benliklerimizde sürekli yaşamasını öğütlüyor. Sadece Kür Şad ve bu kırk yiğit değil başlarında Alp Er Tunga olan atalar kafilesinin her biri millî şuurunu uyanık, millî ruhu daima alevlendirmek için belleklerimizde ve yüreklerimizde daima yaşatılmalıdır. Kür Şad'ın gösterdiği hedef Tanrı Dağı kimi zaman Kızıl Elma kimi zaman ülkü gibi bir nazlı gelin olarak karşımıza çıkacaktır.

Deli Kurt.

Kadın büyük bir yakınlık göstererek her soruya cevap verdikçe Deli Kurt'un güveni artıyordu. İçinde düğüm olan soruyu sordu:

- Bacım! Sen gerçekten Müslüman değil misin?
- Oğul! Siz Osmanlılar da Karamanlılar gibi insanın yüreğindeki nesneye mi karışırıyorsunuz? Müslüman olup olmadığımı niye soruyorsun? Türk olduğum yetmiyor mu?

- Yanlış anlama bacım. Niçin Müslüman değilsin diye sormuyorum. Müslüman değil misin, değilsen nesen diye soruyorum.
- Müslüman değilim.
- Nesen?
- Türküm dedim ya...
- Ben de Türküm ama Müslümanım da... Senin dinini öğrenmek istiyorum.

Kadın bir zaman sustuktan sonra şu cevabı verdi:

- Biz insanları dinlerine göre değil, soylarına göre ayırırız. (Atsız, 2015, s. 148-149)

En öz şekliyle kimlik kim sorusuna verilecek cevaptır. Ötekiyle arasındaki farklılığı ortaya koyacak sıfatlar kimliği niteleyecek farklılaştıracak sıfatlardır (Kafkasyalı, 2009, s. 46). Sosyal- kültürel değişimler yayılıp hızlanmadan önce geleneksel küçük toplumlarda kişilerin kimlikleri olmasına rağmen kimlik sorunları yoktu. Kimlik ilk ve son çözümlemeye bir kültürel sorun olduğu için bu hızlı değişim yayılmayla kişilerin kimlik seçimi veya özdeşimi bir sorun olmaya başladı (Güvenç, 1997, s. 5). Türk düşünürleri, kimlik farklılıklarının özel ve soydan gelme yeteneklerin onun yükselmesine bir faktör olabileceğine inanmış ve bununla övünmüşlerdir(Toplu, 1975, s. 137). Yazarın kahramana söylediği: “ Biz insanları dinlerine göre değil, soylarına göre ayırırız.” cümlesi aslında millî kimlik vurgusudur. Atsız, din birliği yerine millî kimlik ve şuur altında din ayırımı yapmadan soydaşlarını tek çatıda toplama arzusundadır.

Dalkavuklar Gecesi.

Bana vatan haini diyen sen kimsin? Baban Lidyalı bir lâğımcı, anan Mısırlı bir esirdi. Ananın anası da Amurru'dan gelmiş bir fahişe idi. Yüzde yüz yabancı bir adam olduğun hâlde benim gibi su katılmamış bir Haiti'ye vatan haini diyorsun. Hangi vatanın haini? Lidya'nın mı? Mısır'ın mı? Amurru'nun mu? Bu vatanın sahibi benim! Sen burada sığıntı olduğun hâlde bana vatan haini diyorsun. Sen vatanın ne olduğunu biliyor musun? Vatan suçlulardan alınan rüşvet değildir. Vatan ataların kılıcıyla alınan ve kanla korunan topraklardır. Senin atalarından bu toprak için ölmüş kimse var mı? Ben sana cevap vermeğe mecbur değilim. Beni sorguya çekmek için Hatti kanı taşıyan bir hâkim gelsin...(Atsız, 2015, s. 46).

Bilindiği gibi Atsız devletın ileri kademelerine Türk olmayanların getirilmesinin devletın temellerine koyulacak birer dinamit olarak görür. Bu metinde Hitit ülkesinde Hatti kanı taşıyan Şilka'nın başhekimlik görevine getirilen ve Hatti kanı taşımayan bir yabancı tarafından haksız yere vatan hainliği ile suçlanmasını ağır bir dille eleştiriyor.

Yolların Sonu.

“...Mazi ırkın yarattığı bir şaheserdir...

Hey arkadaş! Sapıtmışsın, doğru yola gir;

Hakkı neyse ver maziyle kara toprağın...

Onlar değil efsâneyle cansız bir yığın!

Bu ikisi ebediyen kutlanacaktır...

Ve bunları inkâr eden, bil ki, alçaktır. (Atsız, 2015, s.25)

Mazi ve toprak Atsız'a göre millî ruhun beslendiği önemli iki kaynaktır. Toprak içinde sakladığı hatıralarla maziyi oluşturur ve mazi mutlak bir şekilde millî ruhu sürekli canlı tutacak kinler, heyecanlar, kahramanlar, tecrübeler barındırır. Mazisini bilmeyen bir millet, millet olma şuuruna varamaz. Bir topluluğun millet olabilme yolunda dil bilinci ne kadar önemliyse maziye sahip çıkabilme ve öğrenme de o kadar önemlidir. Mazi unutulsa veya inkar edilse dahi bir milletin kökleri oradadır. Maziyi bilmek geçmişteki kusurları düzeltmek bir milletin yaşama inancının şartı ve yasasıdır (Atsız, 2011, s. 52)

“Saraylarda süremem dağlarda sürdüğümü.

Bin cihâna değişmem şu öksüz Türklüğümü.” (Atsız, 2015, s. 38)

Türk olmak Atsız için başlı başına bir üstünlüktür. Parçası olduğu Türk ırkını her fırsatta yücelten ve Türklerin faziletlerinin diğer ırklar daha üstün olduğunu daima ispat etmeye çalışan şair Türklüğüyle gurur duymaktadır. Ayrıca şair, kimsesiz Türklüğünü dünyadaki tüm değerlerden daha üstün görmektedir. Kimsesizlikten kastı ise Türk'ün cihan üzerinde yalnız başına olduğu ve Türk'ten başka dostu olmadığıdır.

“Analım Tunga Er efsânesini;

Duyalım geçmişin erkek sesini.

Bürüyüp Tanrıdağ'ın çevresini

Yine Gök Türk olalım... El kuralım...” (Atsız, 2015, s. 39)

“...Bu şehit ordusu varken kuramaz kimse pusı,

Yurt için kan dökülür orda denizler dolusu.

Günümüzden, düşünüp birçok asırlar geriye

Analım bin kere ölmüş o ölümsüz çeriyi...” (Atsız, 2015, s. 42)

Maziye hatırlama ve ona sahip çıkma, mazisine sahip çıkan bir toplulukta millet olma şuuru, millî ruh sağlamlaştırır ve böyle bir milletin önünde kimse duramaz. Geçmişini iyi öğrenip onu iyice anlayabilen bir millet mutlaka o maziden dersler çıkarır ve geçmişte yaşadığı tecrübeleri millet olarak kendisine kurulan tuzaklara tekrar düşmez. İçinde bulunulan sıkıntılı durumlardan silkinip kurtulmak tarihi bilmek ve tarih şuuruna sahip olmakla mümkündür (Türkeş, 1977, s. 10).

“Yüzde yüz Türk olduğun gün cihan senindir !” (Atsız, 2015, s. 48)

“Türk milletinin teessüsünde ve oluşunda müessir olduğu görülen tabii ve tarihi vakıalar şunlardır:

Siyasi varlıkta birlik

Dil birliği

Yurt birliği

İrk ve men’şe birliği

Ahlaki karabet.

Türk milletinin teşekkülünde mevcut olan bu şartlar diğer milletlerde kamilen yok gibidir.” (Fahri, 1978, s.19). Yukarıdaki alıntıda Türk milletinin teşekkülünde var olan fakat diğer milletlerde olmayan özellikler sıralanmıştır. Bunu gibi pek çok özellik Türk ırkını diğer ırklara göre üstün kılar. Bu bağlamda Hüseyin Nihâl Atsız, Türk ırkını diğer ırklara göre üstün gördüğü için millî ruh anlayışıyla yüzde yüz Türk olduğun zaman cihana hükmedebilirsin demiştir. Aynı zamanda Türk milletini diğer milletlerden ayıran üstün özelliklere gönderme yapar şair.

“..Siyâsette muhabbet... Hepsi yalan, palavra...”

Doğru sözü “Kül Tegin” kitabesinde ara...”(Atsız, 2015, s. 78)

Maziye sahip çıkmanın önemini sürekli tekrarlayan Atsız, bu mısralarda da gerçeklerin siyasette değil mazide aranması gerektiğini vurguluyor. Ancak Kül Tegin kitabesinde öğreneceğimiz tarihi gerçekler gelecekte var olacak düşmanlarımıza karşı alabileceğimiz tedbirleri bizlere öğretir.

“Mazideki kanlar, düşünüşler ve şadalar

İnsan denilen fertleri insanlığa bağlar!

Geçmişle bütün bağları çözmek ne ağırdır,

Hayvanların ancak dünü, mazisi sağırdır.” (Atsız, 2015, s. 109)

“...Bilmezsen eğer geçmişi, toprakları git, kaz;

Otlarla böceklerde dünün yâdı bulunmaz.

İnsansa bütün asrı aşar hâtıralarla.

İnsan ona derler ki yaşar hâtıralarla...” (Atsız, 2015, s. 110)

Kültür, toplumların tarihsel süreçte millet olabilmek için geçmişten getirdikleri ortak birikimlerin bütünüdür. Aynı dönemde ve aynı toplumda yaşayan bireyler aynı ruhu taşıyorlar ise orada millet kavramından söz edilemez. Aynı devirde yaşayan bireyleri aynı ruhu taşımaya mecbur kılan kültür birliğidir (Türkeş, 1976, s. 50). Şair, mazide dökülen kanların, düşünüşlerin, şadaların bir milleti birbirine kenetleyeceğini vurguluyor. Mazisi olmayanları ağır bir ithamla hayvanlıkla suçluyor. Ona göre geçmişini bilmeyenin tarihi araştırması mazisini tarihten öğrenmesi gerekir.

Namus.

Hak hürriyet bahislerinde baha biçilmez değer taşıyan sağlam karakterli, fedakâr Türk kadınının huzur ve saadeti, dolayısıyla büyük milletimizin selameti için, kurulu Türk aile nizamına çevrilecek, baba ocağına saygıyı ve aile ahlakını sarsıcı mahiyette her türlü tasallut ve teşebbüslere şiddetle karşı koymağı Türk milliyetçisinin en yüce vazifelerinden biri sayması kadar tabii bir şey olamaz (Kafesoğlu, 2017, s. 106).

diyerek Kafesoğlu Türk milletine yakışan aile ve ahlak yapısını özetlemiştir. “ Milletin temeli ahlaktır. Ordu, bilgi, teşkilat gibi şeyler ahlaktan sonra gelir. Gerek Türk milleti olsun, gerek başka milletler olsun ahlakça yüksek oldukları zaman gelişip büyümüşler, ahlak sağlamlıkları bozulduğu zaman da çürüyüp dağılmışlardır.” (Atsız, 2015, s. 145). Görülüyor ki Atsız, ahlak değerini pek çok ilkededen üstün tutmaktadır. Onun için ahlak vazgeçilmez bir değerdir. Ahlak anlayışının içinde büyük ölçüde cinsi ahlak olsa da bunu yanında bireyin toplum içinde yaşarken edinmesi gereken erdem özellikleri de yine ahlaki açıdan değerlendirilmiştir. Hüseyin Nihâl Atsız’ın Türk kadınına verdiği değer tüm eserlerinde açıkça görülmektedir. Atsız Türk kadınına namus, cesaret, mücadeleci ve kahraman timsali birer fert olarak tarif eder. Bu ahlak yapısına sahip kadınların bir milletin çekirdeğindeki sağlamlığı muhafaza

ederek o milleti erdem ve ahlak bakımından çok daha ileri taşıyacağı muhakkaktır. Atsız özellikle namus değerini ceza değeri ile Bozkurtlar romanında dile getirmiştir. Türk töresine göre bir erkeğin evli bir kadınla gireceği münasebetin cezası en ağır şekilde ölümdür. Bu vurgulamalardan da anlaşılacağı üzere Atsız, gerek Türk kadınına gerekse Türk erkeğine namusuna düşkün birer fert olarak tasvir eder. Deli Kurt adlı romanında birbirine delice aşık iki gencin dahi birbirlerine fazla yaklaşmalarını pek de doğru olmadı diyerek yumuşak bir dille eleştirir. Dalkavuklar gecesi adlı romanında Sabba adlı karakterin Tutaşil'in hizmetçisine karşı ahlaksızca tavrı ve devamında kız kardeşini krala peşkeş çekişini normal bir olay gibi anlatması bu romana bilerek koyulan bir sahnedir (Atsız, 2015, s. 67). Yazar böylelikle namus değerini ve karşılığında okuyucuya ahlaksızlığı karşılaştırma fırsatı vermektedir.

Bozkurtlar.

“...Bu Çinliler Türklerin ahlâkını da bozuyor. Tutsak Çin kadınları bin türlü kanniş yapıp Türk erlerini kandırıyorlar. Bizim kızlarımız böyle kanniş bilmez...” (Atsız, 2015, s. 80)

Romanda Türk kadını ile Çinli kadınlar arasındaki fark apaçık seçilir. Türk kadınları cesur, ahlaklı ve erdemli olarak anlatılırken Çinli kadınların tek derdi zevk ve sefadır. Hatta daha ileri giderek Çinli erkekleri kadınlarını Türklere pazarlamakla suçlar yazar. Türklerin içinde esaret altında yaşayan Çinliler ahlaki bakımdan çok rahat oldukları için yavaş yavaş Türk erkeklerini de bozmaya başlamıştır. Hâlbuki Türk kadınları Çinliler gibi ahlaksızlıklar peşine asla düşmemiştir.

“...Evli kadına kötü gözle bakılır mı? Türk töresince evli kadına ilişmek ölümle biter. Biter ama artık bu türe de suya düştü. Çünkü evli kadınlar artık buna razı oluyorlar...” (Atsız, 2015, s. 80)

Bu parçada törenin yavaş yavaş bozulmaya başladığı şikayetleri göze çarpar. Türk töresince evli bir kadına bakmanın cezası ölümdür. Evli bir Türk kadını asla başka bir erkekle beraber olmaya razı olmaz. Fakat burada erkeklerle birlikte olmaya razı olan evli kadınların Çinlilerden müteşekkil olduğunu görüyoruz. Böylece evli dahi olsalar Çinli kadınların ahlaksızlıklarıyla Türk erkeklerinin de ahlakını bozmaya başladığı görülür.

“...Kurultay heyecanlanmıştı. Bir beğ bağırıldı:

Kadın şikâyet etmez olur mu? Böyle kadın görülmüş müdür? Ya o kadının kocası durur mu?

Kür Şad yıldırım gibi gürlüyor, fakat heyecanlanmıyordu.

Türk kadını olursa böylesi bulunmaz. Ama Çinli evdeşlerden çıkıyor işte!..” (Atsız, 2015, s. 81).

Yine Türk kadını ile Çinli kadınların karşılaştırıldığı bir pasaj. Çinliler türlü hilelerle Türkleri benliklerinden uzaklaştırarak zayıflatmaya çalışmaktadır. Bu metinde Çinli kadınların Türk erkekleriyle birlikte olmasına kocalarının ses çıkarmaması dolayısıyla ahlaki bozulmanın başlayacağı tartışması yaşanmaktadır aslında. Evli Türk kadınlarının evdeşlerinden önce böyle bir ilişkiye şiddetle karşı çıkacağı vurgusuyla Türkler arasında namus kavramının ne denli önemli olduğu da ön plana çıkarılıyor.

...Üç Oğul uzun zamandan beri Albıza uymuştu. Vaktiyle Kara Kulan'ın konağındaki Çinli kırnaklardan birine gönül kaptırmış, Çin'e tutsak olduktan sonra Sigani'da o Çinli kadını yine görerek aklı başından gitmişti. Şimdi zengin ve kocamış bir Çin tüccarının evdeşi olan bu kannışlı Çin güzeli Üç Oğul'un usunu başından almış, onu günaha sokmuştu. Geceleri, tüccar eve dönmeden önce kadına gitmeyi huy edinmişti.... (Atsız, 2015, s. 395)

Üç Oğul'un evli bir Çinli kadına gönül vermesi ve onunla ilişki yaşaması romanda büyük bir günah olarak ele alınıyor. Daha önceki metinlerde böyle bir ilişkinin ölümle cezalandırıldığı vurgulanmıştı. Üç Oğul'un bu davranışını fark eden arkadaşları ondan iyice soğuyacak, albıza (şeytan) uymuş olması onu dostlarından uzaklaştıracaktır. Böyle bir davranış sadece ölümle cezalandırılmayıp toplum içinde de kesinlikle hoş görülmeyen bir davranış olarak romanda karşımıza çıkacaktır.

Deli Kurt.

“...Gökçen bunu söyleyerek anasının yeni hazırladığı emden Deli Kurt'a verdi. Vedalaştılar. Biraz uygunsuz düştü ama Deli Kurt, bu kadar sevdiği kıza sarılmaktan kendini alamadı. Gökçen de ona sarılmıştı. Öpüştüler...” (Atsız, 2015, s. 225)

Hüseyin Nihâl Atsız, Türk gençliğinin ahlaklı olması gerektiğini pek çok makalesinde vurgular. Bu metinde de birbirine aşık iki gencin, sevdalarına yenik düşüp birbirlerine sarılmaları dahi pek uygun görülüyor. Buradan anlaşılacağı üzere namus kavramı sadece evli kişiler arasında geçerli olan bir değer olmayıp birbirlerini seven bekar iki genç arasında da geçerli bir değerdir. Evli bir kadına yaklaşmak gibi ölümle cezalandırılmasa da toplum içinde böyle bir ilişkinin pek hoş görülmediği “biraz uygunsuz düştü” ifadelerinden anlaşılıyor.

Dalkavuklar Gecesi.

...Ne budala kız, diye haykırdı, geri kafalı adamın hizmetçisi olduğu nasıl da belli. Sanki yanağını okşasaydım veya öpseydim, yahut kucağıma alsaydım dünya mı yıkılırdı? Bunlar daha kralımızın âdetini öğrenmemişler. Geçen gece kral hazretleri benim kız kardeşimi yatak odasına aldığı zaman ben hiç kızdım mı? Bilâkis Yamzu'nun öfkeden kızaran yüzünü görerek hoşça vakit geçirdim...(Atsız, 2015, s. 67)

Bu metinde Atsız, riyakarlığıyla namusunu hiçe sayan kişiliksiz bir karakteri gün yüzüne çıkarıyor.

Önsezi.

Türkçe sözlükte: 1. Hiçbir belirti yokken bir şeyin olacağı sezme, içe doğma, hissikablelvuku, altıncı duyu, altıncı his. 2. Temellendirilemeyen duygu, verilmemiş olanın, bilinmeyenin, özellikle gelecekle ilgili olanın önceden duyulması (TDK, 2011, s. 1855), şeklinde tanımlanan önsezi Hüseyin Nihâl Atsız'ın eserlerinde olağan dışı olaylardan etkilenme, tecrübeyle şüphe ve altıncı his olarak yer etmiştir. İşbara Alp'in her şey yolundayken kopan bir fırtınanın sonucunda daha kötü bir şey olacağından şüphelenmesi, Ay Hanım'ın kendine has büyüdü özellikleriyle kimsenin bilemediklerinden haberdar olması, Çin elçisinden ağır şartlar bekleyen Kür Şad'ın ağır şartlar sunulmayınca tecrübesine dayanarak rahatlamak yerine aksine daha da şüpheli davranması bunlara birer örnek olabilir. Çok uzun zamanlar var olup olmadığıyla ilgili tartışmalara neden olan önsezi Atsız'ın eserlerinde öne çıkan kahramanlarına yakıştırılmış bir özellik olarak karşımıza çıkar. Bu yakıştırmalardan kasıt kahramanların sıradan insanlara göre daha üstün özelliklere sahip olduğunun altı çizilerek bu kahramanları daha da yüceltmektir diyebiliriz. Özellikle doğüstü bir güç olarak değil de tecrübeyle edinilen önsezi mücadeleci bir ruha sahip Atsız'ın için tartışılmaz değerlerden biridir diyebiliriz. Edinilen tecrübelerle mücadeleci bir kişi mücadelesi sırasında elbette ki şüpheli olmalı ve öngörülerle içinde bulunduğu tehlikelerden sıyrılabilmelidir.

Hüseyin Nihâl Atsız, bu değeri olağan dışı olaylardan şüphelenme, tecrübeye dayanarak şüphelenme ve tamamen içgüdüsel olarak altıncı hisle şüphelenme gibi kavramlarla işlemiştir. Kahramanlar olağan dışı bir tabiat olayından başlarına bir kötülük gelebileceğini sezebilmiş, kimi zaman bu sezgilerini tamamen tecrübelerine veya altıncı hislerine dayandırmışlardır. Bu değer Bozkurtlar romanında 7 defa, Deli Kurt romanında 3 defa ve Ruh Adam romanında 1 defa olmak üzere 10 defa işlenmiştir.

Bozkurtlar.

Çin'e akın edecek orduyu düşünüyor, akın olduğu hâlde neden içinin sıkıldığını anlayamıyordu. Koca çayırılıkta çit kalmamıştı. Rüzgâr üfleliyordu bile... İşbara Alp büsbütün sıkıldı. Börkünü başından, sadağını sırtından çıkardı. Genişlemek, sıkıntısını gidermek istedi. Boşuna... Dönüp ardına baktı. Bütün atlar başları yukarda, kulakları dikilmiş duruyordu.(Atsız, 2015, s. 18)

Kavgayı ve savaşmayı bir eğlence gibi gören İşbara Alp, akına gitmelerine rağmen canının sıkılmasına bir anlam veremiyor, ayrıca olağan dışı bazı olaylar yakında bir felaketin habercisi gibi bu yüzbaşının içine doğuyor.

“...Bu bulut bir Çin atlısına benziyordu. Yeryüzünde bir ot bile kıpırdamazken gökyüzünde bulutun bu kadar hızlı dolaşmasını yüzbaşı iyi bulmadı... Kendi kendine, bir uğursuzluk olacak diye düşündü...” (Atsız, 2015, s. 18)

Eski Türklerde olağan dışı olaylar uğursuzluğun işareti olarak görülmüştür. Yüzbaşı da bu olağan dışı durumu bir uğursuzluğun haberci olarak görmüş ve ilerleyen metinde endişesinin boşa çıkmadığı görülmüştür.

“...Kür Şad da elçiden ağır şartlar bekliyordu. Fakat ağır bir şart görmeyince o, Kara Kağan gibi ferahlamamış, aksine olarak içinde bir sıkıntı duymuştu. Bu sıkıntının nereden geldiğini bilmiyordu. Bir sezgi ile bu işte bir kötülük buluyor, yüreği bundan dolayı sıkılıyordu...” (Atsız, 2015, s. 305)

Kür Şad, tecrübeli bir asker ve komutandır. Çinlilerin ne zaman hangi tavrı sergileyeceğini çok iyi analiz etmiştir. Çinli elçinin zor durumdaki Türklerden ağır şartlar istemesi gerekirken ağır bir şart sunmayı daha büyük bir tehlikenin habercisi gibi görünmüştür ona. Ondan sonra gelecek Bilge Kağan Çinlilere güvenilmeyeceğini şu sözlerle özetler: “Çinlilerin tatlı sözlerine ve yumuşak ipekli kumaşlarına aldanıp Türk halkı çok sayıda öldün” (Tekin, 2006, s. 45).

Eski püskü giyimlerine rağmen duruşu, konuşması, hele biraz önceki vuruşması bunun yüce birisi olduğunu anlatıyordu. Dokuz Oğuz kağanının kızı insanları bir bakışta tanır, hattâ yüreklerinden geçeni anlardı. Yeğenlerinden birisi kamdı. Ona gizli bilgilerden çok şey öğrettiği Dokuz Oğuzlar arasında söylenirdi. Urungu'ya söz söylemeye başladı..(Atsız, 2015, s. 451)

Ay Hanım, Hüseyin Nihâl Atsız'ın diğer romanlarındaki kadın kahramanlar: Deli Kurt ve Ruh Adam, gibi büyü, esrarengiz doğa üstü denilebilecek özelliklere sahiptir. Bu özellikler genellikle başka birileri tarafından öğretilen gizli bilgiler sayesinde edinilmiştir. Ay

Hanım, bu yetenekleriyle insanları çok iyi tahlil edip onlar hakkında fikre sahip olabiliyor. Bu metindeki önsezi tahminden çok Ay Hanım sahip olduğu bu yeteneklerle ilişkilidir.

Birden bir sevinç haykırışıyla haykırmamak İçin kendini güç tuttu: Bıçağın bir adım ilerisinde bir kılıç daha duruyor, onun da bir adım ilerisinde başka bir kılıç göze çarpıyordu. Buluç yerden fırlayıp gürültü etmemeye çalışarak kılıçları aldı. Mağaranın kapısına dönerek aydınlıkta gözden geçirdi. Bunlar olağanüstü kılıçlardı. Birden, sıyırdığı son kılıcın üzerinde bir yazı gördü. Dedesi buraya «Kutluk Şad» yazmıştı. Kılıcın öteki yüzünü çevirdi. Burada da «İlteriş Kağan» kelimeleri okunuyordu. Bir an İlteriş Kağan'ın kim olduğunu düşündü. Aynı kılıca yazıldığına göre herhâlde Kutluk Şad'ın başka bir adı, belki de, belki değil, muhakkak, kağan olduktan sonra alacağı addı. (Atsız, 2015, s. 478)

Kahramanımız Buluç, kurt başlı sancağın Kutluk Şad'ın elinde yükseldiğini dedesine müjdeleyerek ondan savaşlarda kullanabilmesi için iyi bir kılıç yapmasını istiyor. İhtiyar demirci bir önseziyle sadece torununa değil aynı zamanda yakın bir gelecekte İlteriş Kağan unvanını alacak olan Kutluk Şad için de bir kılıç yapıp kılıcın her iki tarafına da bunları simgeleyen yazılar kazıyor. İhtiyar demirci Kutluk Şad'ı tanıyıp onun ne kadar asil ve cesur yürekli bir yiğit olduğunu bildiği için böyle bir öngöründe bulunuyor.

Ay Hanım düşünceye dalmıştı. Elçiye bakmakta olduğu hâlde aklından türlü ihtimaller geçiriyordu. Karabuka ise kağan kızının bakışlarından rahatsız olduğunu duyuyor, onun güzelliğine şaşmaktan kendini alamıyordu.

Nihayet Ay Hanım, Kadir Bağa'ya buyruk vererek herhangi bir Dokuz Oğuz'un çadırında elçinin konuk edilmesini söyledi ve «Seni yine çağırıyorum.» diyerek onu otağından çıkardı.

Sonra, aldığı buyruğu yerine getirerek tekrar karşısına gelen Kadir Bağa'ya:

- Yüzbaşı! Bu elçiyi göz altında bulundur. Galiba o bir Gök Türk çaştı! diyerek hayretler içinde bıraktı. (Atsız, 2015, s. 578)

Romanın hemen tamamında Ay Hanım karakteri üstün özellikleri ve önsezileriyle çevresindekileri sık sık şaşırtacaktır. Bu metinde de kendisini iyi kamufle etmesine rağmen Göktürklünün ajan olduğu Ay Hanım'ın gözünden kaçmayacak bu tespiti çevresindekileri şaşırtacaktır.

Pars yalnız kırmızı içti ve güneş battıktan sonra içine çöken gariplikle söze başladı:

- Ben Kür Şad'ı tanıdığım zaman o aşağı yukarı Taçam'ın yaşındaydı. Başka hiçbir şey bilmesem bile yalnız yüz benzerlikleri bana her şeyi anlatabilirdi.

Ezgene sordu:

- Başka ne biliyorsun?

- Urungu'nun ok atışını gördükten sonra şüphelenmişim. (Atsız, 2015, s. 604).

Pars, tecrübeli bir ihtiyardır, Kür Şad'ı yakından tanımış onunla uzun yıllar omuz omuza mücadelelere girmiştir. Ok atışını, kılıç vuruşunu çok yakından görmüş, onun genlerini taşıyan Urungu'yu da ona benzetmiştir. Burada Pars'ın, Urungu'nun Kür Şad'ın oğlu olduğu önsezisi Pars'ın tecrübeleriyle temellendirilmiştir.

Deli Kurt.

“...Evren gülerken bir şeyler söylemişti. Satı Kadın ise susmuş, fakat kaygılı gözlerle Deli Kurt'a derin derin bakmıştı. Tecrübeli ana yüreği kötü bir şeyler sezinlemişti...” (Atsız, 2015, s. 110).

Satı Kadın, yıllara meydan okuyan vatani için pek çok sevdiğini yitirmiş ve bunu onur bellemiş hayat tecrübesiyle donanmış bir kişidir. Deli Kurt'un tuhaf hareketleri ana yüreğini harekete geçirmiş ve Deli Kurt'un tehlikeli bir durumla karşılaştığını sezmiştir. Satı Kadın bu önsezisine tecrübeleriyle varmıştır.

“...Şu kızın adı ne?

- Gökçen...

- Tümenoğlu Gökçen mi?

- Evet...

- Sen bu kızdan Balaban'a hiç bahsetmedin mi?

- Etmedim...

Kadın sustu ve yine pideleriyle uğraşmaya başladı.

Deli Kurt, işin içinde iş olduğunu sezmişti. Fakat üstelemedi...” (Atsız, 2015, s. 138)

Varsaklı kadının Deli Kurtla arasında geçen bu diyalogda kadın Deli Kurt'a Gökçen ile ilgili onu şüphelendiren sorular sorar. Deli Kurt tecrübeli bir savaşçıdır, kadının sorularından şüphelenir fakat nedeni çok fazla sorgulamaz.

Deli Kurt, yağmursuz çamursuz havada yarım günde kolaylıkla alabileceği yolu bütün bir günde güçlükle bitirerek akşam basarken köyüne vardı. Yağmurdan olacak, görünürde kimseler yoktu. İçinde bir gariplik duyarak atından atladı. Kapıyı vurdu.

Her zaman kapıyı Zeynep açar, Melek Hatun da onun arkasında durarak hazin gülümseyişiyle kendisine bakardı. Bu sefer öyle olmayacağını Deli Kurt anlamıştı. Çünkü içeriden kapıya yaklaşan yürüyüşü Zeyneb'in çevik yürüyüşü değildi. Bu ağır, hantal bir yürüyüştü. Deli Kurt, bir önsezi ile bu işten hoşlanmadı ve kapıyı kimin açacağını merak ve sabırsızlıkla bekledi. (Atsız, 2015, s. 238)

Bozkurtlar romanında rastladığımız İşbara Alp'in olağan dışı durumlardan edindiği tecrübelerle kötü bir durumun olabileceği önsezisi bu metinde de karşımıza çıkacaktır. Deli Kurt'un köyde alışılmışın dışında köyde kimseciklerin olamayışını her ne kadar yağmur ve çamura bağlasa da içindeki kötü his durumun farklı olduğunu ona sezdirmektedir. Evin kapısının daha açılmadan kızı Zeynep tarafından açılmayacağını sezmiştir. Çünkü onlar büyük bir sel felaketiyle karşı karşıya kalmış ve hayatlarını kaybetmişlerdir. Kapının açılmakta gecikmesi önsezilerini maalesef hakikate döndürmüştür.

Ruh Adam.

Fakat daha bir dakika geçmeden yanında işittiği tıkırtı ile başını çevirince sıranın öteki ucunda Leylâ'nın oturduğunu gördü ve hayal kırıklığı ile arzu arasında bir tereddüt geçirdikten sonra memnuniyetsizliğini yendi. Leylâ gülümsüyordu:

- Bu akşam da geleceğinizi biliyordum Selim Beğ, dedi ve bunu söylemesiyle istihza tufanına boğulması bir oldu. (Atsız, 2015, s. 97)

Leyla garip büyümlü bir önseziyle Selim Pusat'ın yine aynı parka geleceğini tahmin etmiş ve kendisi de bu parka gelmiştir. Buradaki önsezi tecrübeden çok tıpkı Deli Kurt romanındaki Ay Hanım karakterindeki gibi özel bir yeteneğe benzer. Zaten romanın devamında aslında Leyla'nın sıradan bir karakter olmayacağı da ortaya çıkacaktır.

Öz güven.

Öz güven kelimesi Türkçe sözlükte İnsanın kendine güvenme duygusu olarak açıklanmaktadır (TDK, 2011, s. 1870). Hüseyin Nihâl Atsız aldığı eğitimin yanında tabiatı gereği de kendine güvenen bir yapıya sahiptir. Bu özelliğini damarlarında dolaşan kanla özdeşleştirir. Ona göre her Türk bireyi kendine güvenmeli ve mücadele yolunda önüne çıkabilecek tüm engellere rağmen bu güveni yitirmemelidir. Her Türk bireyinin kendine ait üstün özellikleri bulması için tarihe bakıp atalarının yaptıklarını iyice özümsemesi öz güvenin oluşmasında yeterli olacaktır. Atsız'ın Davetiye adlı şiirindeki şu mısralar: “...Çağrı Beğ’le Tuğrul Beğ’in kurduğu devlet- İtalyalı melezlerden üstündür elbet..” (Atsız, 2004, s. 31), onun öz güveninin Türklüğünden geldiğini gösterir. Yine aynı şiirde: “ Kılıç Arslan öldü sanma, yaşıyor bizde!- Atila'nın ateşi var içlerimizde!- Kaniye gazileri daha dipdiri!- Sınırdadır Pilevne'nin kırk bin askeri!” (Atsız, 2004, s. 34) mısralarıyla tarih sahnesinde Türklerin yaptıklarıyla övünmüştür. Türklerin bu kahramanlıkları aynı zamanda onda bir öz güven oluşturmaktadır.

Bu değerın Bozkurtlar romanında 1 defa, Yolların Sonu adlı şiir kitabında 2 defa ve Hikâyeler kitabında 2 defa geçmek üzere 5 defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Bozkurtlar romanında kahramanların kendilerinin üstün savaşçı özelliklerini övmesiyle işlenir. Diğerlerinde de sahip olduğu yeteneklere güvenme şeklinde karşımıza çıkar.

Bozkurtlar.

...Ben, Basmlı Eli doğanı, yüce erler yamanı, fiske vursa kan dökən,
haykırdıkda dağ çöken, kayaların kayası, yenilmez güç eyesi Salcı Beğ'im!

- Ben, İşbara Alp yoldaşı, on dört erin kardeşi, tok kayaya
yaslanan, çılgın suda ıslanan, yirmi eri taşıyan Onbaşı Yamtar'ım.

- Ben, süngülense ağrımaz, kıımız içse esrimez, boru çalsa
soluklu, göğsü kılıç delikli, yirmi yağı eksilten dört Çinliyi yassıltan, Gümüş
Oğlu Çalığım!... (Atsız, 2015, s. 45)

Bu metinde kahramanlar kendilerini tanıtırken öne çıkan özelliklerini anlatarak tanıtır. Bunu yaparken farklı üstün özellikleri beraberinde övünmeyle birlikte bir öz güveni ortaya çıkarıyor. Bu övünme kibirden çok öz güven olarak karşımıza çıkıyor. Buradaki övünme savaşlarda neler yapabileceklerini gözler önüne serme çabasıdır.

Yolları Sonu.

“...Gövdesini elbette döndürürüz kalbura

Bir geçerse Moskofun elimize yakası.

Çanakkale önünde yine kopar bir bora

Süngümüzle bozular İngiliz'in cakası...” (Atsız, 2004, s. 12)

“...Çağrı Beğ'le Tuğrul Beğ'in kurduğu devlet

İtalyalı melezlerden üstündür elbet;..” (Atsız, 2004, s. 31)

“...Kılıç Arslan öldü sanma, yaşıyor bizde!

Atıla'nın ateşi var İçerimizde!

Kaniye'nin gâzileri daha dipdiri!

Sınırdadır Pilevne'nin kırk bin askeri!..” (Atsız, 2004, s. 34)

Her üç metinden de anlaşılacağı gibi Atsız, geçmişini unutmayan ona sıkı sıkı bağlı bir kişidir. Maziye millî ruhu uyanık tutmaya yarayan en önemli unsur olarak tarif eder. Geçmişte yaşanan zaferler yazara bir öz güven vermektedir. Gelecekte de tıpkı geçmişteki gibi Ruslar, İngilizler veya İtalyanlar ona göre kolayca bozguna uğratılabilir. Musolini'ye yazdığı bu açık davetiye Atsız'ın Türk ırkına olan güvenini açıkça ortaya koyar. Atsız'ın öz güveni ve gururu hemen tüm eserlerine yansır.

Hikâyeler.

“...Haydi çık, dedi, sana dokunmayacağım. Sen dağın tepesine çıkıncaya kadar ben oraya kaç defa çıkıp ineceğimi hesaplamak istiyorum...” (Atsız, 2018, s. 65)

Bozdoğan yılanı kolayca yeneceğini güçlü kanatlarının ona verdiği uçuş yeteneği sayesinde çok iyi biliyor. Yılandan üstün olan sadece yetenekleri de değil aynı zamanda cesaretidir.

...Bozdoğan kanadından ve göğsünden yaralandı. Fakat aksunguru yenerek düşürmeyi başarmıştı. Keskin gözleriyle dağa bakarak yılanın kendisini geçmiş olduğunu görünce hızlanmak istedi. Gerçi yaralı olduğu için eskisi gibi uçamıyordu, fakat ne de olsa sürünerek çıkan yılan tepeye varıncaya kadar on defa oraya çıkıp inebilirdi. Bir iki kanat çırpışından sonra Sarı Yılan yetişti ve onu geçerken:

“Kargalarla ve aksungurla dövüştüğüm için bu kadar geciktim. Yoksa şimdiye kadar iki defa inip çıkmıştım” diye seslendi...(Atsız, 2018, s. 66)

Bozdoğan, kendine olan güvenin sarhoşluğuyla yılanın hile yaptığını anlamaz. Yılan kendisinden çok daha güçlü olan Bozdoğanı türlü hilelerle yavaşlatmaya çalışmıştır. Hikâyenin sonuna doğru Bozdoğan’ın kendine aşırı güveni onun sonunu hazırlayan bir ahmaklık gibi görünse de yılan için Bozdoğan’ın kahramanlık yaparak ölmesi sonu ölüm bile olsa kendisi için saadet olarak görülür.

Sabretme.

Sabır Atsız’ın eserlerinde ümitli olma ve teslimiyet gibi değerlerle benzerlik içeren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bozkurtlar romanında esir düşen Türklerin esaret altında bütün zulümlere sabretmeleri teslimiyetçi bir bakışla ele alınmıştır. Esaret altında Yamtar’ın vakarlı başı dik bir şekilde Tanrı’ya bakıyormuş gibi yürümesi onun Tanrıya olan teslimiyetinin doğurduğu bir sabırdır. Diğer metinlerde de kimi zaman teslimiyet kimi zaman ümidini kaybetmeme fikriyle paralel ele alınan sabretme değeri pes etmek fikriyle karıştırılmamalıdır. Atsız’ın mücadeleci kişiliğinde eserlerine yansıyan kararlılıkla mücadeleci ruh elbette ki pes etmek fikriyle zıttır. Atsız’ın eserlerindeki sabretme kavramı Tanrı’dan gelen buyruğa baş eğme ve ümidini asla kaybetmeden zorluklarla olan mücadeleye devam etmektir. Ruh Adam romanında da Yolların Sonu adlı eserinde de karşımıza çıkan sabretme değerinin ana fikrinin bu olduğu kanaatindeyiz.

Bu değer, Bozkurtlar romanında 3, Ruh Adam romanında 2, Yolların Sonun adlı eserde 1 defa kullanılmak üzere toplamda 6 defa kullanılmıştır.

Bozkurtlar.

“...Yamtar ağır bir manevî yük altında çökmüş gibi ilerlerken; öteki, Ötüken'in kahraman delisi, baş eğmeyen Gök Börü, artık sonsuz karanlığa gömülmüş olan yiğit onbaşı, Tanrıya bakar gibi başı hafifçe göğe çevrilmiş olduğu hâlde dimdik, vekarlı ve heybetli adımlar atıyordu...” (Atsız, 2015, s. 342)

Çin’e tutsak olan Yamtar ve Gök Börü başlarına gelen tüm felaketselere rağmen sabırlarını yitirmemişlerdir. Hele Gök Börü gözlerini kaybetmiş olsa da vakarlı duruşunu yitirmemiştir. Çünkü sabırlı görünmek güçlü olmanın özelliğidir. Güçlü olanlar ancak acılara dayanabilir ve sabredebilir.

“...Türk Tanrısı! Türk Yersuları! Umay! Yarın için bana güç verin! Öcüm yağıda kalmasın! Budun tutsak olmasın. Türk Tanrısı! Eşimi alıp on iki yıldır gönlümü kara kıldın. Gözlerimi alıp dokuz yıldır dünyamı karanlığa saldın; yüksünmedim...” (Atsız, 2015, s. 385)

Yine Gök Börü, Tanrı'ya yalvarırken başına gelen tüm felakete sabrettiğini yüksünmediğini söyler. Onun tek dileği sadece budunu için savaşılabilmektir. Sırf bu yüzden Tanrıya sadece savaşaacağı süre içinde gözlerinin görebilmesi için yalvarır. Kendi başına gelen her türlü felakete rağmen sabretmeyi bilen Gök Börü milleti adına sabredememektedir.

“...Kür Şad'ın konçuyu, ihtilâlden sonra kırk yıl daha beklediği kırk yıl daha çile çektiği hâlde Ötüken'İ görmeden ölmüştü...”(Atsız, 2015, s. 387)

Kür Şad'ın evdeşi, Kür Şad'ın ve kızının ölümüne dahi sabretmiştir. Oğlu Urungu'nun kimliğini saklayıp onu koruyabilmek için pek çok sıkıntıya göğüs germiştir. Bu acılarla onlarca yıl öz vatani olan Ötüken'e dönebilmek için sabırla beklemiş fakat maalesef bu dileğine ulaşamamıştır.

Yolların Sonu.

“...Bir sevgili kızı senden aldıysa toprak

Buna katlan, toprak için çünkü bu bir hak!..” (Atsız, 2015, s. 22)

Toprak mazidir ve mazi millî ruhun kaynağıdır. Millî ruhu canlandıran en önemli kaynaktan gelen her türlü acıya sabredip katlanmalıdır Atsız'a göre. Bize her şeyimizi, geçmişimizi, geleceğimizi, istiklalimizi ve istikbalimizi, sunan toprak uğruna bazı fedakârlıklar da yapılmalı veya bu fedakârlıklara göğüs gerilmelidir.

Ruh Adam.

...O zaten kendisinin artık bir hastabakıcı olduğunu biliyordu. Fakat öyle bir hastabakıcı ki hastanın derdi anlaşılıyor ve hasta şikâyet etmiyordu. Selim'i hayata karıştırmak için her şeyi deniyor, fakat hiçbirinde muvaffak olamıyordu. Sebatçı karakteri olmasa şimdiye kadar çoktan vazgeçer, kocasını kendi hâline bırakarak hayattan kendisi de meyas olurdu. Ara sıra bezginlik duymasına rağmen uğraşmaktan caymıyor, yeni yeni usullerle onu oyalayacak işler bulmaya, zevk alacağı şeyleri keşfe çalışıyordu.... (Atsız, 2015, s. 66-67)

Ayşe Pusat bir çok sıkıntının yanında bir de kocasının dertleriyle ilgilenmek zorundadır. Şerefli bir askerken haksız yere vatan hainliğiyle suçlanıp hapis cezasıyla cezalandırıldıktan sonra hayata ve tüm insanlara küsen Selim Pusat'ı hayata döndürmek için sabırla çaba sarf etmektedir. Tüm çabaları boşa görünse de Ayşe, pes etmeden sabırla kutsal bir görevmiş gibi kocasına katlanarak kocasını hayata döndürmeye uğraşmaktadır.

...Selim her zaman, her yerde böyle konuşuyordu. Alay ediyordu. Yahut da samimî idi de alay intibai bırakıyordu. Ayşe bunlara alışmıştı. Mazinin

kuvvetli bağları olmasa, müşterek felâket ikisini birbirine yaklaştırmış bulunmasa ona bir lâhza bile tahammül edemezdi. Fakat mazinin bağı ve istikbalin ümidi kendisini tahammüle sevk ediyor, cefakeş bir derviş gibi her şeye katlanıyordu...(Atsız, 2015, s. 67)

Ayşe'nin kocasına tahammül etmesinin en büyük sebebi onunla olan geçmiş bağlarının güçlü olmasıdır. Başlarından geçen felaket onları birbirinden uzaklaştırmak yerine daha da yakınlaştırmış ve Ayşe'nin sabır sınırlarını genişletmiştir. Kocasını yeniden hayata bağlayıp eski hayatlarına dönebilme ümidi de bunda etkili olmuştur.

Teslimiyet.

Türkçe sözlükte teslim olma, kendini verme, boyun eğme kelimeleriyle açıklanmıştır (TDK, 2011, s. 2337). Teslimiyet; tespit ettiğimiz eserlerde de boyun eğme, itaat etme kavramlarıyla birlikte kullanılmıştır. Fakat buradaki itaat ve boyun eğiş başka bir beşeri varlığa değil ilahi güce olan boyun eğiştir. Kimi metinlerde kişinin Tanrının gücünün karşısındaki acizliğiyle onun buyruğuna sonucu ne olursa olsun itaat ve boyun eğiş şeklinde karşımıza çıkar. Bazı metinlerde de yine Tanrıdan ümit kesmeyerek kötü görünen olayların neticelerinin olumlu bir şekilde sonuçlanmasını beklemek şeklinde işlenmiştir. Bozkurtlar romanında Gök Börü gibi kahramanların başlarına gelen vahim olayları sabırla karşılamaları, tevekkülle boyun eğmeleri, Deli Kurt romanında Satı Kadın'ın cephelerde vatan uğruna canını feda eden evlatları ve eşi uğruna Allah devlete ve millete zeval vermesin diyebilmesi, yine aynı romanda Hasan Çelebi'nin Allah'ın çizdiği kadere tam bir itaatle boyun eğmesi teslimiyet değerinin işlendiği metinlerdendir. Ruh Adam romanında Ayşe Pusat'ın başlarına gelen tüm felaketler ve kendilerine yapılan tüm haksızlıklara rağmen ilahi adalete olan güveninin sarsılmaması yine teslimiyet değerini ön plana çıkarır. Pek çok kişi tarafında dinsizlik ve inançsızlıkla suçlanan Atsız, aslında bu değeri sadece romanlarındaki kahramanları aracılığı ile değil yolların Sonu adlı şiir kitabında da şiirleriyle ele almıştır. Pek çok şiirinde Tanrının buyruğu karşısında kişi oğlunun çaresizliğini dile getirmiş ve bu çaresizlik neticesinde boyun eğmeyi telkin etmiştir. Sadece Mutlak Seveceksin adlı şiirinde sevdiğinin kendisine ram olmasını ister. Bu isteğin de altında yine gizli bir ilahi emir yatar. Sevgilisine bu birlikteliğin kader tarafından yazıldığını söyleyerek yine Tanrının emri karşısındaki çaresizliğini vurgular.

Bu değer Bozkurtlar romanında 3 defa, Deli Kurt romanında 3 defa Yolların Sonu adlı şiir kitabında 4 defa ve Ruh Adam romanında 2 defa olmak üzere 12 defa kullanılmıştır. Bu değer aynı zamanda Atsız'ın kullandığı anlamlara göre Tanrıdan ümit kesmeme ve ona koşulsuz boyun eğme gibi iki alt başlığa ayrılabilir.

Bozkurtlar.

...Kara Kağan'ı öldürmeden işler nasıl düzelecekti? Şen-king yine kendisine buyruk verecek olduktan sonra kendisi nasıl yaşayacaktı? Ay nasıl parçalanacaktı? İçinde bir isyan duygusu kabarıyor gibi idi. Fakat yine bu anda dedesinin bir sözünü hatırlamıştı: Dedesi ona Tanrı erenleri hiç yanılmazlar, onların sözlerinden çıkmak hiç doğru değil, diye öğretmişti. Kim bilir, belki de bu işlerde de bir hikmet vardı...(Atsız, 2015, s. 172)

Böğü Alp'in imkânsızmış gibi görünen bu olaylara karşı ümidi ilahi bir inançla mümkündür. Tanrı erenlerinin sözlerine itaat Tanrıya olan bağlılıkla bağdaştırılır. Kişi ilahi güce teslimiyetle bağlı olduğu için onun imkânsızlıkları da gerçeğe dönüştürebileceğini bilir.

...Herkes başlarında bir felâketin dolaştığını sezip duruyor, buna karşı bir şey yapamamanın verdiği tevekkülle boynunu büküp susuyordu. Kış, kıtlık, sayrılık Türkelerini kasıp kavurmuş, çoğu ölmüş, kişiler ve atlar arık kalmıştı. Tanrı'nın öfkesi herhâlde daha geçmemiş olacaktı ki şimdi de yaz ortasında don oluyor, ay üçe bölünüyor, yerden kızıl dumanlar fışkırıyordu...(Atsız, 2015, s. 291)

Başlarına gelen felaketlerin Tanrıdan geldiğine inanıp çaresizce ona itaat ederek sadece olanları seyretmek ilahi güce teslimiyetin bir göstergesidir. Türkler, Tanrının onlara kızdığı zaman başlarına felaket getirdiğine inanırlardı. Binlerce yıldır diğer insanlar gibi Türkler de açıklayamadıkları tabii felaketleri Tanrının gazabı olarak yorumlardı.

“...Türk Tanrısı! Türk Yersuları! Umay! Yarın için bana güç verin! Öcüm yağıda kalmasın! Budun tutsak olmasın. Türk Tanrısı! Eşimi alıp on iki yıldır gönlümü kara kıydın. Gözlerimi alıp dokuz yıldır dünyamı karanlığa saldın; yüksünmedim...” (Atsız, 2015, s. 385)

Gök Börü başına gelen tüm felaketlere rağmen hepsinin tanrıdan geldiğine itaat etmiş ve büyük bir teslimiyetle hepsine sabretmiştir. Fakat şimdi Tanrıya yalvararak gözlerinin hiç değilse sadece savaşırken açılmasını istemiştir. Bu istek kendi için değil budunu içindir. Arkadaşlarının vereceği mücadelede onları yalnız bırakmayıp onlarla birlikte savaşarak budunu esaretten kurtarmak için Tanrıya dua eder.

Deli Kurt.

...Bütün mezarlık ziyaretçileri gibi Çakır da filozoflaştı. Dünyanın, hayatın boşluğunu ve manasızlığını düşündü. İsa Beğ'i hatırladı ve içlendi.

Ellerini açarak bir Fatıha okudu. Ölümün, erken veya geç, değişmez bir kader olduğunu içinden tekrarladı. Gönlü biraz ferahlamış olarak mezarlıktan ayrıldı. Eve döndüler...(s.33)

Çakır Ağa'yı teselli eden tek şey Allah'a olan inancıdır. Ölümün değişmez bir kader olduğuna ve bunun Allah geldiğine olan inancı teslimiyetle İsa Beğ'in acısını bir nebze olsun hafifletmiş ve Çakır'ı ferahlatmıştır.

“...Hasan Çelebi ile vedalaştılar. Gülümseyişi devam ettiği hâlde, sesi hüzünlü olan Hasan Çelebi:

- «Bir daha görüşemeyiz. Hepimiz, kaderimizin götürdüğü yoldan, kendi sonumuza doğru gideceğiz!» dedi...” (Atsız, 2015, s. 84)

Kaderi çizen mutlak hakikat Allah'tır. Hasan Çelebi de inandığı bu gerçekle kendini yaradan Allah'a ve onun çizdiği kadere kesin bir itaatle teslim olmaktadır.

...Fakat karşısında yalnız iki kişi görünce, daha hoş geldiniz demeden «Deli Kurt nerde?» diye sormaktan kendini alamadı. Sonra, yıllar boyu, kaç gideninin dönmediğini görmeğe alışmış bir katı yüreklilikle:

- «Yoksa şehit mi oldu?» diye sordu.

Ötekilerin sustuğunu görünce, gözlerinden iki damla yaş akarak:

- «Allah devlete, millete zeval vermesin!» diye dua etti...(Atsız, 2015, s. 183)

Satı Ana, kocasını, oğlunu vatan uğruna şehit vermiş ve bundan asla yüksünmemiştir. Onun için şehitlik en yüce makamdır. Bu teslimiyet en sevdiklerini kaybetse de onu hayata bağlamış ve vakarlı duruş ile onun hayatını devam ettirip nice yiğitleri yetiştirerek vatan için savaşa göndermesine vesile olmuştur.

...Kadın, gözlerini Deli Kurt'un gözlerine dikti. Bir şey söylemeden uzun uzun baktıktan sonra sordu:

- «Çakır'la Evren nerde?»

Deli Kurt, başım önüne eğdi:

- «Sen sağ ol ana. Şehit oldular!»

Kadın birkaç an, söylenenin mânâsını anlamamış gibi Murad'a baktı. Sonra gözlerinden buruşuk yüzüne iki damla yaş inerken:

- «Allah devlete, millete zeval vermesin. Kaç kere şehit anasıyım!» dedi.

Gözlerinde çoğalan ve iyi görmesine engel olan yaşları eliyle sildikten sonra sözlerini tamamladı:

- «Öz oğlumla sutoğlum şehit olduysa Allah, ahiret oğluma ömür versin.»...(Atsız, 2015, s. 210)

Yukarıdaki her iki metin de benzer bir diyalog ve sahne içermektedir. Satı Ana yine sevdiklerinin şehit olduğuna şahit olmuş ve vatan için harcanan bu canlara acımak yerine teslimiyetle şükrederek Allah vatana millete zeval vermesin, kaç kere şehit anasıyım diyerek bununla övünmüştür.

Yolların Sonu.

“...Ülkü uğruna gönüller delidir

Kişiler ülkü için ölmelidir.

Tanrı'nın İnsana değmiş elidir

Şu ölüm adlı güzel şey... Saralım...” (Atsız, 2004, s.40)

Ölümü Tanrı'nın insana degen eli olarak tanımlayan Atsız, teslimiyetle ülkü uğruna ölmeyi bir güzellik olarak tasvir ediyor. Bir sevgiliye sarılır gibi ölüme sarılmak ona göre mutluluk ve bahtiyarlıktır.

“...Tanrının “gel” buyruğu tatlılıkla erince,

Ona doğru can kuşu nice uçmasın, nice?... “(Atsız, 2004, s. 107)

Şair, Tanrının buyruğuna şartsız sualsiz bir teslimiyetle yönelir. Canı bir kuşa benzeterek tanrının emriyle ölümü bile güzelleştirip teslimiyetini dile getirmiştir.

“Meçhul kaderin çizdiği yoldan gideceksin;

Bilmem ki bu meçhulleri hep Tanrı mı yazmış

Öyleyse bırak, rûh bütün işkenceyi çeksin,

Bin bir kere ölmeksizin insan yaşamazmış...”(Atsız, 2004, s. 123)

Atsız'ın kaderle ilintili mısraları karşımıza çıkmaktadır. Ona göre eğer çizilen bu kader yolunu Tanrı çizmişse teslimiyetten başka yol olmadığını ruhun bütün eziyet ve işkencelere rağmen boyun eğmesi gerektiğini aktarıyor.

“...Çâre yok: Yazdı ezelden Yaradan,

Çâre yok: Sâde ölümdür ilâcı...”(Atsız, 2004, s. 131)

Yukardakine benzer kaderci anlayışla karşılaşmaktayız. Buradaki kaderci anlayış ölümle alakalıdır. Atsız'a göre ölüm mutlak Tanrı'dan geldiği için yapacak bir şey yoktur ve teslimiyetle buna göğüs gerilmelidir. Buradaki kaderci anlayış bütün mücadele ve hayat için geçerli körü körüne bir kaderci anlayış değildir. Böyle bir anlayış elbette ki Atsız'ın mücadelecisi ruhuna ters düşecektir. Atsız'ın buradaki kaderci anlayışı ölümle ilgilidir.

Ruh Adam.

“...Ayşe Pusat dindardı. İlâhî bir adalete daima inanmıştı...” (Atsız, 2015, s. 20)

Ayşe Pusat'ın dindarlığı, ilahi adalete olan inancı onun aynı zamanda inandığı bu otoriteye teslimiyetini de beraberinde getirir. İslam inancına göre cüz'i iradeye sahip olan kullar, Allah'ın emriyle her şeyin gerçekleştiğine kanaat getirerek başlarına gelebilecek felaketlerin ve güzelliklerinin hepsinin ardında yatan bir sebep olduğunu bildikleri için yaşadıkları her ne olursa olsun teslimiyetçi bir yaklaşımla yaratana isyan etmez ondan gelen her şeye boyun eğler.

“...Râm ol bana, ruhun yeni bir âleme girsin...

Yazmış kaderin: Aşkıma ömrümce esirsin!

Aklınla, şuurunla, hayalinle bilirsin:

Mutlak seveceksin beni, bundan kaçamazsın...” (Atsız, 2015, s. 76)

Atsız, bu mısralarında sevgilisine hitaben yaşadıklarının ya da yaşayacaklarının kendilerinin kaderlerinde yazılmış olduğunu ifade ederek bundan kaçılmayacağını belirtip sevgilisinden bu kadere teslim olmasını ister.

Töre.

Töre, Türkçe sözlükte “1. Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kurallarının, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü, adet. 2. Bir toplumdaki ahlaki davranış biçimleri, adap olarak tanımlanmıştır.” (TDK, 2011, s. 2377). Töre, Orhun Abidelerinin pek çok yerinde devlet ile birlikte geçer ve Türk sosyal ve siyasi hayatını düzenleyen kaideler bütünü olarak tanımlanır. Töreye göre tahta geçen hakanlar milleti töreye göre yönetirlerdi. Törenin sarsılmaz bir temeli vardı buna göre hakan ailesi din değiştirse dahi töre değişmezdi. Bu durum törenin yöneticilerden de üstün olduğunu gösterir (Tozlu, 2007, s. 208). Türk devletinin üzerindeki Çin baskısı fazlasıyla artmıştır. 585 yılında bu baskıdan faydalanmak isteyen Çin imparatoru İşbara Kağan'a Çin adetlerini benimsemeleri karşılığında yardım sözü verir. İşbara Kağan: ”Bizim adet ve geleneklerimiz çok eski çağlardan beri sürmektedir. Bundan dolayı onları değiştirmeye benim

gücüm yetmez. İdare edilenlerle, yönetenler arasında kurulmuş olan kaideleri ben yaralayamam.” diyerek Türk töresinin ne kadar etkili ve kırılmaz olduğunun gösterir. (Gömeç, 2009, s.182). Töre Türklerde sosyal hayatı düzenleyen kurallar bütünüdür ve eski Türklerde devlet düzeni ve toplum ilişkileri bu törelere göre düzenlenirdi (Merey, 2009, s. 22). Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Türk devlet yönetimi ve toplumsal ilişkilerde törenin söz hakkı çok büyük bir öneme sahiptir. Halk töreyi kağanın dahi üstünde görerek onun bile töre önündeki çaresizliği ile adaleti sağlamış bulunmaktadır. Fakat buna rağmen töre hükümleri elbette ki değişmez değildi. Sosyal yaşamı ve düzeni sağlamak için kullanılan töre çevre ve imkânlarla daha uygun yaşanabilmesi için yeniliklere de açıktır. Türkler devletin teorilerle değil sosyal gerçeklere uygun şekilde idare edilebileceğini bildikleri için hükümdarları yerine göre zamanın gerektirdiği değişiklikleri meclislerin onayı ile töreye katabilirdi (Kafesoğlu, 2017, s. 238). Kağanlar, beyler veya halk töre önünde eşittir. Töre herkes için aynı şeyi söyler. Gök Türk anlayışında Tanrı'nın töre üzerinde bir etkisi söz konusu değildi, töre devleti kuranlar tarafından konur ve sonra gelenler tarafından korunmuştur. Böylece düzen sağlanmıştır. Töre üzerinde Tanrı'nın etkisi olmamasına rağmen hakanlar güç ve yetkilerini Tanrı'dan alıyorlardı (Ögel, 2016, s. 288).

Töre değerinin Atsız tarafından Bozkurtlar romanında 11, Yolların sonu şiir kitabında ve Ruh Adam romanında da birer defa olmak üzere 13 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

“...Evli kadına kötü gözle bakılır mı? Türk türesince evli kadına ilişmek ölümle biter...” (Atsız, 2015, s. 80)

Eski Türkler töreyle yönetilir törenin ötesine beyler, kağanlar bile geçemezdi. Atsız, töreye ait önemli kurallardan birine Bozkurtlar adlı romanında sıkça değinir ki bu da evli bir kadına art niyetle yaklaşmamaktır. Töreye göre verilen ceza tüm halkı bağlar. Töreye kim karşı gelirse gelsin törenin uygun gördüğü şekilde cezalandırılır.

“...Hâlbuki şimdi Türkler de Çin kadını almaya başladılar. Bizim bildiğimiz Çinli kadın almak kağanlar içindir...” (Atsız, 2015, s. 81)

Zaman zaman Türkler arasında yaşayan esir Çinlilerin Türk töresini, ahlak ve yaşayışını bozmaya başladığını düşünen beyler, bunun önüne geçmek istemektedirler. Töreye göre Çinli bir kadınla evlenebilme hakkı siyasi sebeplerden dolayı sadece kağanlara aitken bu törenin bozulmaya başlamış olması insanları rahatsız etmektedir.

“...Kür Şad doğru söylüyor. Türk türesi yabana atılamaz. Bizim budunun da suçu yok değil. Bir kişi pusuya düşerse suç yalnız kuranın değil, biraz da pusuya düşenindir...” (Atsız, 2015, s. 81)

Tartışma Çinli kadınların tuzağına düşen Türk erkeklerinin de cezalandırılması üzerine başlamıştır. Çinli kadınlar ne kadar suçluysa Türk erkekleri de onların tuzaklarına düşüp töreye karşı gelmekle benzer bir suça sahiptir. Tuzağa düşen Türk erkekleri de bir şekilde cezalandırılarak bu çarpık ilişkilerden doğacak bozuk neslin önüne geçilmelidir. Aksi takdirde töreye karşı gelinip Türk nesli Çin nesliyle karışacak ve bu da Türklerin bir felaketi olarak onların karşısına geçecektir.

“...Türk türesinin tam yerine gelmesi için evli kadına ilişkin Türk erlerinin de başını uçurmalı. Bizim türemiz evli kadına ilişkin bir erin başını kesmek için o kadının Türk, Çinli yahut tutsak olup olmadığına bakmıyor...” (Atsız, 2015, s. 82)

Yine benzer bir pasajda töreye karşı gelenlerin nasıl büyük bir cezaya çarptırılması gerektiği tartışılıyor.

“...Olmaz. O zaman Türk’le Çinli bir olur. Türk türesi Türkler için yapılmıştır. Hem de bizim türemizde kadına zorla saldıranın başı kesilir. Türk erleri Çinli kadınlara zorla saldırmıyorlar ki...” (Atsız, 2015, s. 82)

Bu diyalogda Kür Şad törenin Türkler için yapıldığını dile getirerek bir Çinli ile Bir Türk’ün aynı cezayı almaması gerektiğini ifade eder. Türk erkeklerini hak etmedikleri cezalarla cezalandırıp Çinlilerle olan münasebetlerini kesmeye çalışan beylere karşı gelen Kür Şad, bu tehlikeye rağmen töreye uymak zorunluluğuyla Türk erkeklerinin Çinli kadınlara zorla ilişmediklerinden dolayı ölümle cezalandırılmayacaklarını savunur.

...Başyargıcı kağanın otağına girmişti. Kağan ve beğler orada idi.
Yargıcı yere diz vurdu:

- Yüce Kağan! Suçlu anlaşıldı: Onbaşı Kara Budakmış. Kadının yanına girdiğini, evli olduğunu bildiğini söyledi. Türemizce idam kararı verdik. Son söz şenindir, dedi.

- Bu Onbaşı Kara Budak kimdir?

- Binbaşı İşpara Alp’in onbaşılardan yağız bir erdir.

Kağan düşündü. Kür Şad bu düşünüşü kolluyormuş gibi söze başladı:

- Yüce Kağan! Buyruk ver, bu onbaşıya başka bir ceza kessinler.

- Olur mu? Türeye baş eğmek gerek değil mi?

- Onbaşının ölümü türeye uygun düşmeyecektir.
- Niçin?

Kür Şad başyargıca döndü;

- Yargıcı, Onbaşı Kara Budak Çinli kadına zorla mı ilişmiş?
- Hayır, kadın kendisi çağırmış!

Kür Şad, Kağan'a döndü:

- Yüce Kağan! Görüyorsun ki ortada bizim türemize uyar nesne yok. Onbaşı, kadına saldırsaydı o zaman cezası ölümdü. Onbaşının yaptığı iş türenin başka hiçbir yerine uymuyor. Biz şu kötü Çinliler için bir onbaşımızı öldürürsek budun bize kızar, bizden soğur.

- Türe önünde budun düşünülmez...(Atsız, 2015, s. 95-96)

Bir önceki pasajdaki gibi Kür Şad suçu belirlenen Onbaşı Kara Budak'ın ölümle cezalandırılmasının töreye aykırı olacağını söyler. Kağan ve beyler ona ölüm cezası vererek Türk erkekleri üzerinde caydırıcı olmaya çalışmaktadırlar. Fakat o, böyle bir yanlış hareketin ve yanlış kararın budunun kendilerinden soğuma riskine neden olacağını anlatmaya çalışır.

...Şen-king daha çok rezil olmak istemedi. Sıraların en önünde bulunan yüzbaşılardan birini çağırdı:

- Yüzbaşı! Buraya gel!

Yüzbaşı at sürüp geldi.

- Neden buyruğuma kulak asmıyorsunuz? Niçin yağma etmiyorsunuz?

- Yağmaya hakkımız yok!
- Neden?
- Köyü Binbaşı İşbara Alp almıştır. Hak onundur.
- Ben size buyruk veriyorum.
- Olmaz; türeye uymaz.

Şen-king türe sözünü işitince durdu. Türk türesinin ne yaman nesne olduğunu, ona baş eğmeyen başların nasıl koparıldığını biliyordu. Türeye baş eğmeyen kişi kağan olsa ve büyük bir kahraman olup Türklere zaferler

kazandırmış bulursa bile gene ezeceklerini Şen-king iyi biliyordu. Onun için yüzbaşı «Türeye uymaz» deyince sözü kesmişti... (Atsız, 2015, s. 157)

Töre beylerden ya da kağandan dahi üstündür. Çünkü kişiler gelip geçici olmasına rağmen yasalar kalıcıdır ve kağanlar dahi budunu bu yasalarla yönetmek zorundadır. Şen-king orduda bir binbaşı olsa da buyruğunun yerine getirilmemesi verdiği emrin töreye uymamasından kaynaklanmaktadır. Bir Çinli olsa dahi töre kelimesini duyan Şen-king, Türkler için törenin her şeyden üstün olduğu bilmesinden dolayı çaresiz kalmış, emrindeki askerlerin itaatsizliklerine karşı bir şey diyememiştir.

“...Buyruk senindir. Ama benim de şartım var. Ben, benden oğlak kapan, yarışta beni geçen erle evleneceğim. Türk türesine göre bir kız böyle bir şart koşabilir...” (Atsız, 2015, s. 216)

Yukarıda alınan kısa pasaj törenin, emir veya buyruklardan daha üstün olduğunu gösteren bir metindir. Kahramanımız Almıla, İçing Katun’un kardeşiyle evlenmemek ve aynı zamanda İçing Katun’un buyruğuna itaatsizlik etmemek için zekice bir plan yapıp töreyi öne sürmektedir. Kara Kağan’ın evdeşi İçing Katun bir Çinli olsa da kağanın evdeşi olduğu için ona itaatsizlik göstermesi mümkün değildir. İşbara Alp’in kızı Almıla hiç kuşkusuz bir Çinliyi yenebileceğini bilmektedir. Bu şartı ile hem Şeng-king ile evlendirilmesini engellemiş olacak hem de İçing Katun’a itaatsiz davranmamış olacaktır.

“...Zavallı Kara Budak! Hem de bayağı kişiler gibi oka tutularak öldürüldü, dedi.

- Ya nasıl öldürülecekti?

Bilmiyor musun? Öyle ya... Elbette bilmezsin. Türk türesince soy kişiler Öldürülürse kanları toprağa akıtılmaz. Yay kırıyla boğularak öldürülür. Kara Budak'ı böyle öldürmediler...” (Atsız, 2015, s. 259-260)

Törenin dışına çıkmak budunu her zaman rahatsız etmektedir. Her kim töre aksi bir tutum sergilerse bu kişi halk tarafından hoş karşılanmamaktadır. Kara Budak bayağı bir kişi olmadığı için kendi tercihi bile olsa kanının yere akmaması için oklanarak veya kılıçlanarak değil boğularak öldürülmesi gerekir. Çok sonra Çin hakanı Kür Şad’ın kızını aynı yöntemle öldürterek onu aşışlamaya çalışacaktır.

“...Kür Şad! Sen Bozkurt soyunun en büyüğüsün. Bizim türemize göre kağanlık yalnız ölen kağanın oğluna değil; kardeşine, amcasına, yeğenine de geçebilir. Bütün beğlerin de seni kağan seçeceklerini biliyorsun. Kağanımız sen olacaksın!...” (Atsız, 2015, s. 378)

Kahraman Kür Şad'ın kağan olarak görmek isteyen beyler onu ikna edebilmek için töreye başvururlar. Töreye göre kağanlığın yalnızca ölen kağanın oğluna değil kardeşine amcasına ve yeğenine geçebileceğini söylemelerine rağmen Kür Şad tek derdinin budunu kurtarmak olduğunu açıklayarak bu teklifi reddeder.

...Kür Şad'ın kızı ölüme mahkûm edildi. Onbaşı Ay Kutluk'un kocamış babasıyla Turumtay'ın eçesi de idam cezası almışlardı. Kür Şad'ın kızıyla Ay Kutluk'un babası yüce soylu oldukları İçin, Türk yasasında yay kirışıyle boğularak öldürülmeleri gerekirdi. Çin kağanı, hakaret olsun diye, okla öldürülmelerini buyurdu...(Atsız, 2015, s. 421-422)

Bundan önceki metinlerde Onbaşı Kara Budak'ın sıradan bir kişi olmadığı için oklanarak cezalandırılması hoş karşılanmamıştı. Çünkü töreye göre asil bir kanın yere akması yasaklanmıştır. Bu metinde ise Çin kağanı Türk töresini bilmesine rağmen Kür Şad'ın kızını okla öldürtüp kanını yere akıtarak onu aşağılamak istemiştir.

Yolların Sonu.

“...Dilek yolunda ölmek Türklere olmaz tasa,

Türk'e boyun eğdirir yalnız türeyle yasa;...” (Atsız, 2004, s.53)

Atsız'ın şiirden alınan bu mısralarda Türk'ü ölüm veya başka bir kötülüğün korkutamayacağı ona sadece törenin baş eğdirebileceğini söyleyerek törenin önemini dile getirmiştir şair.

Ruh Adam.

“...Bu yüzbaşılardan bir tekinin evdeşi üzerine kız sevdiği görülmedi: Birden fazla kadınla evlenmek türemizce ancak kağanlarla yüce kişilerin hakkıydı. Selim Pusat bunca yüzyıllık yasayı bozdu. Yasayı bozmak en büyük suçtur. Milletler yasalarla insan olur, yasalarla yaşar ...” (Atsız, 2015, s. 263)

Yasaların ve törenin önemi bir kez daha vurgulanmıştır. Selim Pusat'ın evli iken bir başkasına aşık olması Türk töresince yanlış görülmüş ve yine töreye göre Selim Pusat'ın cezalandırılması istenmiştir. Töre milletlere hayat verir diyerek milletlerin töresiz var olamayacağı fikri ön plana çıkarılmıştır.

Ümitli Olma.

Atsız, mücadele, yiğitlik, kahramanlık ve kararlılık gibi değerleri beklediği milletinden aynı zamanda da ümitli olmayı bekler. Onun eserlerinde kahramanlar en zor anlarında bile ümitlerini kaybetmeden mücadelelerine devam eder veya mücadele zamanını sabırla

beklerler. Ruh Adam, Deli Kurt, Bozkurtlar ve hikâyelerinde kahramanlarımız en zor anlarında hayata tutunma yolu olarak ümitli olmayı seçerler. Kimi zaman dua ederek, kimi zaman sabırla bekleyerek ümitlerini yeşertmeyi başarmışlardır. Atsız'ın eserlerinde karşımıza çıkan en önemli değerlerden kararlılık ve mücadelecilik bu değerler iç içe gibidir. Çünkü ümidini kaybetmiş bir nesil aynı zamanda pes etmiş mücadeleyi bırakmış demektir. Mücadelenin ve kararlılığın en zor şartlar da bile bırakılmamasını öğütleyen yazar, bu değerle de öğütlerini perçinlemektedir.

Bu değer, Bozkurtlar 'da 2, Deli Kurt'ta 1, Ruh Adam'da ve hikâyelerde de 3 defa kullanılmak üzere toplamda 9 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

“...Kıraç Ata'nın dediği gibi büyük günler gelmiş, kıtlık olmuş, ay parçalanmıştı. O, Türk budununun kurtulacağını da söylemişti. Böğü Alp beş yıldır bu umutla tutsaklığa katlanıyordu. Yoksa Çin kağanının özel çerisinde subaylık değil, kendisine Çin tarkanlığı verseler bile bu tutsaklığa dayanamazdı...” (Atsız, 2015, s. 369)

Böğü Alp Kıraç Ata'dan aldığı ilahi vaatlerle tutsaklığa sabretmektedir. Bu vaatlerin verdiği umut onu hayata bağlamış, bu sayede esarete tahammül edebilmiştir. İçindeki umut kırıntıları olmasa bir Türk çerisi tutsaklığa dayanamazdı. Bu satırlarda birkaç önemli değer ön plana çıkmaktadır. Ümitli olma, sabretme, esaret altında kalamama gibi önemli değerler vurgulanmaktadır.

...Buluç'un gözleri parlıyordu:

- Dede! On günden beri kurt başlı sancak Kutluk Şad'ın elinde yükseliyor. Dört bucağa haber saldılar, savaştacak er arıyorlar. Ben belimde kılıç olmadan onların arasına nasıl katılırım?

İhtiyar heyecanlanmıştı:

- Kutluk Şad mı? Kutluk Şad'ı tanırım. Bozkurt soyunun en yavuz eridir. Şimdi sen benden kılıç mı istiyorsun? Yapacağım. Bu benim, uzun dirliğimdeki en tatlı işim olacak... Çabuk, demirleri buraya getir...(Atsız, 2015, s. 476)

Buluç'un dedesi tüm ihtiyarlığına rağmen Kutluk Şad adını duyunca ümitli bir şekilde kılıç yapmaya soyunur. Ona bu gücü veren elbette ki ümitli olmasıdır. Hayattan ümidini kesenler tabiki mücadele etmeyi de bırakacaklardır. Atsız, bazı eserlerinde kahramanları

vasıtasıyla okuyucularına ara sıra ümitli olmayı da öğütler. Ümit en zor anınızda bile mücadeleye sıkı sıkı sarılmanızı sağlayacaktır.

Deli Kurt.

...Dua etmeliydi. Belki derdine derman olurdu.

Pınara doğru yürümeğe başladı. Ferahlanmış, şifasını bulan hastaya benzemişti. Serin rüzgâr yüzüne çarpa çarpa, her adımda biraz daha canlana canlana yürüyordu. Gönlü umutlarla dolarak pınara vardı. Eğildi, içti. Alnını ıslattı. Sonra, bir gece önce Satı Kadın ve sipahilerle yemek yediği kayanın önüne gelerek bağdaş kurdu. Ellerini açtı. Yüzünü hafifçe göğe çevirerek duaya başladı...(Atsız, 2015, s. 114)

Dua, hayata bağlayacak ümit yoludur. Atsız'ın kahramanları en zor anlarında tanrıya dua edip yakararak ümitlerini tekrar yeşertirler. Bu sayede hayata tekrar bağlanırlar bir nevi. Ümit ve teslimiyet iç içe unsurlardır. Dua ile yaratana teslimiyet geleceğe dair ümitlerimizi artırır. Bu pasajda da Deli Kurt, Gökçen'e olan aşkında çaresiz kalmış ve ümitlerini yaşatabilmek için dua etmek istemiştir. Duanın derdine derman olma fikri dahi onu rahatlatmış şifasını bulan hastaya benzetmiştir.

Ruh Adam.

“...Küçük Tosunun mahrumiyetleri çok acı gelmekle beraber Allah'a bel bağlayarak bunu da atlattım, nihayet kocasının mahkûmiyeti tamamlandıktan epey sonra tekrar eski vazifesine alınmıştı....” (Atsız, 2015, s. 21)

Selim Pusat'ın eşi Ayşe, tüm çaresizliklerine rağmen Allah'a olan inancıyla ümidini asla yitirmemiştir. Onu hayatta tutan ve zorluklara göğüs germesini sağlayan ümitlerinin kaybolamamasıdır. Ayşe Pusat kocasının haksız yere mahkumiyeti ve dolayısıyla mesleki hayatına son verilmesine rağmen oğlu için yaşadığı tüm acılara göğüs germiştir. Nihayet ümitleri boşa çıkmamış, Selim cezaevinden çıktıktan belli bir müddet sonra kendisi de mesleki hayatına geri dönebilmiştir.

...Onun gözlerinde sevgiyle yanan eski ışıkları boşuna aramıştı. Vaktiyle o kadar canlı olan bu adam artık bir gölge, bir hayal, bir ruh gibi dolaşıyordu. Bununla beraber Ayşe henüz bütün ümitlerini kaybetmemişti. Onda ara sıra bu dünyaya ait insanlığın izlerini, kıvılcımlarını görüyordu... (Atsız, 2015, s. 64)

Bu romanda iki zıt karakter karşımıza çıkmaktadır. Her ikisi de beraber haksızlıklara uğramasına rağmen tamamen hayattan ümidini kesip insanlara ve hayata sırtını dönmüş Selim Pusat'ın yanında her şeye ve tüm olumsuzluklara rağmen sadece kendisi için değil kocası Selim için de mücadeleyi ve ümitli olmayı bırakmayan Ayşe Pusat. Kocasının aksine Ayşe karakteri kocasının tüm olumsuzluklarına rağmen ondan bile ümidini kesmemiştir. Her zaman kocasını tekrar hayata bağlama ümidiyle mücadele etmiştir. Bütün çabasına rağmen tepki vermeyen kocasından ümidini kesmeyen Ayşe'yi, Selim'de ara sıra gördüğü hayat kıvılcımları ona ümit vermekte ve mücadelesine bağlamaktadır.

“...Yalnız kendin için mi yaşıyorsun? Evin, eşin, oğlun yok mu? Kimsem olmadığı için ben ölebilirdim ama sen ölemezsin. İlerde Tosun'u kendi yerine bir subay görebilmek ümidi seni yaşatmaya değer mi?...” (Atsız, 2015, s. 236)

Selim Pusat intihar eden arkadaşı Şeref'i hayalinde yaşatarak onu kendisine yaşama ümidini aşılmasını sağlar. Roman seyri içinde okuyucu, Şeref'i Selim'in hayalinde mi canlandırdığı Şeref'in doğaüstü bir şekilde gerçekten Selim'i ziyaret mi ettiği ayrımını kolay kolay yapamaz. Şeref bir yandan Selim'e oğlu ve eşini hatırlatarak onun hayata bağlanmasını isterken diğer taraftan ileriki diyaloglarda ondan onurlu olmasını isteyecektir.

Hikâyeler.

“...Birbirinin yüzünü görmeyen iki yaralının yattığı çukurdan bir hasret seyyalesi uzanıyor. Bu seyyale Anadolu'dan Polonya'ya kadar gidiyor. Bu seyyalede parçalanmış bir ümidin kırıntıları var... Ümit ölmez. Ümit en sonra bırakılan şeydir...” (Atsız, 2018, s.58)

Ağır yaralı iki düşman asker ümitlerini yitirmemiştir. En kötü şartlarda ölümle burun buruna iken dahi sevdiklerine kavuşma hayaliyle ümitlerinin son çiçeklerini yeşertirler.

...Köyde bir haber çalkanıyor... Askerler dönüyormuş. Köylüler oğullarını karşılamak için yola düşüyorlar. Hava dondurucudur ve kar diz boyu. Fakat hasret yanıkları buna aldırıyor... Ve... İhtiyar baba da torununun elinden, tutunca yola çıkıyor. İçlerinde acı bir sevinç var, seviniyorlar: çünkü bekledikleri geliyor... Fakat gamlıdırlar da: çünkü gelmeyenler de var; ve onlar artık biç, hiç dönmeyecek. İçlerinde sevinç ve keder... Üstlerinde soğuk ve fırtına...(Atsız, 2018, s. 29)

İhtiyar adam havanın soğukluğuna aldırış etmeden oğlunun savaştan geri dönebileceği ümidiyle yola onu karşılamak için torunuyla birlikte yola çıkar. Dönen askerin içlerinde kendi oğlunu bulmak ümidi onun ve torununun tüm zor şartlara rağmen yola çıkmasına engel olamamıştır.

“... Hastalıklı ana, sefil Ömrünü sürükleyerek mektepteki kızın çıkmasını beliyor... Kız çıkacak, hayatını kazanacak ve kendisine bakacak... Kız mektepten çıkmak için çalışıyor. Ve kendisini düşüncelere kaptırdığı zaman tatlı ümitlere dalıyor. Ümit olmasa yaşanır mı?...” (Atsız, 2015, s. 35)

Şehitlerin Duası hikâyesinden alınan bu pasajda Atsız yine okuyucuya ümitli olmanın önemi hissettirmeyi amaçlamıştır. Hastalıklı anne mektepteki kızına ümit bağlayarak hayatını zorluklara rağmen sürdürmeye devam ettirir. Ona bu gücü veren ümitleridir. Annenin hayallere dalıp onu yaşama bağlayan tek bağ kızının mektebi bitirip onlara güzel bir hayat yaşatacağı ümididir.

Vatanperverlik.

Vatanperverlik, her ne kadar İslam inancıyla kutsallaşmış gibi görünse de İslamiyet'ten önceki Türkler içinde vazgeçilmez bir değerdir. Türkler için ölümden daha acı olan ızdırıpın esaret olduğu pek çok tarihi metinde yer almıştır. Türk tarihi dikkatlice incelendiğinde Türklerin bağımsızlık mücadelesini her dönemde çekinmeden sürdürdükleri ve bu uğurda imparatorluk, devlet , atabeylik, beylik ve hanlık gibi farklı şekillerde 120 ile 160 arasında devlet kurdukları araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir (Gül, 2007, s. 85) Tarihin seyri boyunca vatan olarak görülen topraklar değişmiş olsa da vatani telakki şekli değişmemiş bu uğurda Türkler canlarını, mallarını ve dahası sevdiklerini bile feda etmekten çekinmemişlerdir. Bu değer Hüseyin Nihâl Atsız'ın kahramanlarında çok yoğun duygularla kendini gösterir. Kür Şad'ın kızı babasının kesilen başını bir onur timsali olarak görmüş kendi canını da vatan uğruna seve seve feda etmiştir. Mete vatani için evdeşini bırakmıştır. Atsız'a göre kahramanlar yurdu yaşatmak için can verir.

Bu değer Bozkurtlar romanında 3 defa ve Yolların Sonu adlı şiir kitabında 3 defa işlenmiştir. Bunun dışında diğer edebî eserlerinde de özellikle fedakârlık, kahramanlık ve yiğitlik gibi değerlerle de iç içe işlendiği tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

“...İçing Katun işin sarpa sardığını görüyordu. Kağanı kışkırtmak için şöyle dedi:

- Bir Türk kağanı, Türklerin savaşta akacak kanını düşünür mü?
- Yurt korumak için olursa düşünmez. Asıgsız işler için olursa düşünür...” (Atsız, 2015, s. 70)

Ünlü Hun hakanı Mete'ye, hakan olduktan hemen sonra Hunların doğusunda yaşayan, güçlerinin doruğunda olan Tunghular bir elçi gönderip ilk önce Mete'nin hiç yorulmadan

koşabilen kıymetli atını sonra da ulu hatunu (Mete'nin cariyesi) ondan istemişlerdir. Mete bir atı ve bir kadını komşu bir devletten nasıl değerli görebilirim diyerek kadını ve atı elçiyle göndermiştir. Mete'nin her istediklerini yaptığını gören Tunghular daha sonra ondan Hunlarla kendi sınırlarında olan boş çorak bir araziye istemişlerdir. Bunu duyan Mete derhâl kurultayını toplamış onlara danışmıştır. Kurultayda kimileri bu çorak araziden daha kıymetli olan atını ve eşini verdiği için bunu da vermesini söylerler bunun üzerine Mete:" Toprak devletin temelidir! Devletin toprağını başkasına nasıl verebiliriz" diyerek toprağı verelim diyenlerin başlarını kestirmiş ve Tunghuların üzerine sefer düzenlemiştir (Ögel, 2001, s. 96-97).

...Kırk kişi yaylarını yarı germiş oldukları hâlde sessiz adımlarla yürümeye başladılar. Ne rüzgârı işitiyor, ne de yağmuru duyuyorlardı. İşte on yıldır bekledikleri gün gelip çatmış, gözlerinde tüten savaşın eşğine varmışlardı. Türk budunu bu çılgınca saldırıyla tutsaklıktan kurtulacak, Ötüken'de atalarının kurduğu devleti yeniden yaşatacağı...(Atsız, 2015, s. 393)

Esaret altında olan bu kırk yiğit kendilerine sunulan tüm rütbe ve nimetlere rağmen tek bir değerini özlemine çekmektedirler. O da Ötüken'de atalarının kurduğu devleti yeniden yaşatmak. Vatan hasreti ve özgürlük bu kırk yiğidin gözlerini o kadar karartmıştır ki vatan uğruna bile bile ölüm gitmekten çekinmezler. Damarlarında akan kana işleyen vatanperverlik özgürlük ve vatan hasretini ateşlemiş ve bu kırk yiğidi ölüme sürüklemiştir. İleriki metinlerde de görüleceği üzere vatan için canını ve sevdiklerini feda edebilmek sadece çerilerin değil çocuk kadın demeden bütün Türklerin damarlarında gezen sevdadır.

"...Babasının kesik başını gösterdiler. Gözlerinden yaşlar akarak: «Yurt ve şeref için...» diye karşılık verdi..." (Atsız, 2015, s. 421)

Ulu kahraman Kür Şad'ın kızı da kendisi gibi vatanperverdir. Yurt ve şeref uğruna babasının başının kesilmesi onu onurlandırmıştır. Bir çeri ya da savaşçı olmamasına rağmen bu küçük kız da bir asker gibi aynı vakarı göstermiş. Babasından sonra kendi canını da vatan uğruna feda etmiştir.

Yolların Sonu.

"...Kahramanlar can verir Yurdu yaşatmak için..." (Atsız, 2015, s.20)

Yurdu yaşatmak için kahramanlar canlarını ortaya koyarlar. Onlar canlarını feda ederek geride kalanların rahat ve huzurlu olmasını temin etmiş olurlar.

"...Bir sevgili kızı senden aldıysa toprak

Buna katlan, toprak için çünkü bu bir hak!

Hem yaratan, hem büyüten topraktır bizi,

Üzerinde iştiriz ilk ninnimizi;...” (Atsız, 2015, s. 22)

Toprak vatan demektir. Ondan daha kıymetli bir şey olamamalıdır. Bizi büyüten bağrında esirgeyen bu vatan da sevdiklerimizi elimizden alma hakkına sahiptir şaire göre. Vatan uğruna feda edilecek güzelliklerinde yokluğuna aynı zamanda katlanabilmelidir insan. Bir milletin geçmişi de geleceği de vatanın varlığına bağlıdır. Vatanın bekası için nice sevgililer toprağa verilebilir.

“...İrâdesi yenilmeden sinirle ete

Vatan için evdeşini bırakan "Mete"...”(Atsız, 2015, s.23)

Daha önce de aktardığımız gibi Mete vatani uğruna evdeşini ve pek kıymetli atını feda etmekten çekinmemiştir. Onu öfkelenirip düşman üzerine yürüten kendisinden, her ne kadar değersiz, çorak olsa da vatan toprağının istenmesidir.

Vefakârlık.

Arapça kökenli vefakâr kelimesi Türkçe sözlükte vefası olan, sevgisi geçici olmayan, hakikatli, vefalı şeklinde açıklanmıştır (TDK, 2011, s. 2476). Atsız'ın eserlerinde sadece birkaç metinle sınırlıdır. Bunlardan biri erkeğin eşine olan vefası, diğeri bu millet için fedakârlık yapanların geride bıraktıklarına duyulması gereken vefa borcu şeklindedir. Her iki kullanım şekli de olumsuz hâlleriyedir. Metinlerde kişilerin vefasızlıkları üzerinde durularak vefakârlığın önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Her ne kadar bu değer sık kullanılmamışsa da kullanıldığı her iki metinde de çarpıcı, etkileyici örneklerle okuyucunun gözleri önüne serilmiştir.

Bu değer Ruh Adam romanında ve Şehitlerin Duası adlı hikâyesinde birer kere kullanılmıştır.

Ruh Adam.

...Burkay'ın iyi yürekli bir evdeşi vardı. Erkeği iyi olsun diye okuyucular, bakıcılar, kamlar, baksılar getirtti. Hiçbir ilâç, hiçbir dua, hiçbir büyü fayda vermedi. Günden güne eridi, soldu, bitti. Ölecek hâle geldi. Bir gece Açığma-Kün'ün adını sayıklayınca kadın işi anladı. Bütün Kamîançu'ya adamlar çıkarttı. Kırk gün aradılar, taradılar. Açığma-Kün bulunmadı. Bir gün ihtiyar, çirkin bir büyücü kadın geldi. «Bunun derdine ancak Kilimbi çare bulabilir. O,

şeytanların akıllısıdır!», dedi. Burkay'ı Şeytan Kilimbi'ye götürdü... (Atsız, 2015, s. 8)

Yüzbaşı Burkay'ın evdeşi kocasının iyiliği için her yolu denemeye hazırken Burkay onun tüm iyiliklerine karşı vefasızca davranır ve aşkı uğruna vefalı evdeşini öldürür. Atsız, Burkay'ın evdeşinin bu vefalı davranışların karşı kötülükle cevap veren Burkay'ı adeta lanetler, diğer romanlarındaki kahramanlarına da Burkay'ın laneti sirayet eder ve hiçbiri sevdiklerine kavuşamazlar.

Hikâyeler.

...O, başkalarının kendisine bir şey borçlu olduklarını da bilmiyor... Kendisinin hürmete ve şefkate lâyık bir kız olduğundan hiç haberi yok... (Atsız, 2018, s. 37)

...Mektepte okuduğun şeylerin hiç bir işe yaramadığını hayatta göreceksin. Sana şimdiye kadar kimse hürmet göstermedi Hâlbuki sen hürmete lâyıksın. Sen şehit kızı ve şehit kardeşisin. Baban ve kardeşinin yaşatmak için öldükleri insanların sana büyük bir borcu vardır. Bunu düşündün mü ?” ... (Atsız, 2018, s. 37-38)

Nihâl Atsız babası ve kardeşi şehit düşen bu kimsesiz genç kıza karşı bu milletin bir vefa borcu olduğunu sembolik olarak öğütler. Bu topraklarda hikâyede anlatılan genç kız gibi kimsesizlikleri yüzünden ömürleri heba olan yüzlerce genç kız vardır. Bu vefasızlık örneği ile yazar bizlere toplumsal bir yarayı hatırlatır. Çöllerde, dağlarda, türlü cephelerde bu vatan ve millet için canlarını feda etmiş kahramanların geride bıraktıkları emanetlere vefalı bir şekilde sahip çıkılmasını gerektiğini vurgular.

Yardımlaşma.

Yardımlaşma, Türkçe sözlükte karşılıklı yardımda bulunma olarak açıklanmıştır (TDK, 2011, s. 2536). İnsani değerlerin başında gelen dayanışma insan olmanın en önemli özelliklerinden biridir. Toplumsal huzuru elde etmenin yollarından biri de yine yardımlaşma ve dayanışmadır. Yardımlaşma ve dayanışma aynı toplum içinde yaşayan bireylerin insani bağlarını güçlendirerek toplumun kaynaşmasını ve bir arada yaşayabilmesini kolaylaştırır. Zorluklar muhakkak ki insanların birbirleriyle yardımlaşmasıyla atlatılabilir. Hüseyin Nihâl Atsız birkaç eserinin dışında eserlerinde açık bir şekilde yardımlaşma kelimesini zikretmese de mücadele esasına dayalı tüm metinlerde kahramanlar içinde buldukları zor durumları birbirleriyle olan dayanışmaları sayesinde atlatmışlardır. Bozkurtlar romanında kışın en kötü dönemlerde kıtlığın baş gösterdiği zamanlarda paylaşım ve yardımlaşmayla bu kötü günleri

atlatmaya çalışmışlar, en çetin savaşlarda kahramanlar birbirlerine sırt vererek düşmanlarına galip gelmişlerdir. İslamiyet'ten önce de Türkler arasında yardımlaşma alışkanlığı her zaman belirli bir şekilde gözlemlenmiş, İslamiyet'in kabulüyle de bu alışkanlık perçinlenmiştir. Gariptir ki bu değer Atsız'ın İki Onbaşı hikâyesinde açıkça göstermiştir. Aynı soydan ve dinden olmamalarına hatta düşman olmalarına rağmen bu iki onbaşı yaralı bir hâlde düştükleri aynı çukurda birbirlerine yardım etme çabasına girerler. Burada iki çaresiz insanın bir çukurda tüm hırslarını ve düşmanlıklarını bir kenara bırakarak birbirlerine yardım etmeleri Atsız tarafından yardımlaşmanın bir insanlık vazifesi olarak vurgulanmak istenmesinin bir sonucudur.

Hikâyeler.

...Bir müddet ikisi de baygın yatıyor... Ve artık savaş meydanında hiçbir ses yok... Yalnız ara sıra uzaktan gelen bir yaralı sesi... Çukurdakiler yavaş yavaş kımıldanıyor. Birisi güçlkle matarasını çıkarıyor. Kurumuş dudaklarına götürerek iki yudum içiyor... Sonra ötekine uzatıyor. O da içiyor...

İki yudum suyun hiçbir değeri yoktur. Fakat eğer bu iki yudumu içen insan bir çukura yuvarlanmış bir yaralıysa ve yanında eşi ve hiç kimsesi yoksa o zaman o iki yudum su ona taze bir hayat verebilir. Çünkü o, bilmeseyse bile sezer ki şu dakikada yarasını onaracak şefkatli bir elin gelmesi ihtimali yoktur... Yarasını kendisi sarmaya mecburdur... Ve... İkinci asker elleri titreyerek çantasından sargısını çıkarıyor... Elleri titreyerek yarasını sarıyor ve sargının kalanını ötekine uzatıyor...(Atsız, 2018, s. 57)

İki düşman aynı çukurda ölüm kalım savaşı vermektedir. Aynı çukurda aynı kaderi paylaşan bu iki düşman onbaşı çaresizce bekleyişleri sırasında her şeye rağmen insanlıklarını unutmamışlardır. İnsanlığın en önemli faziletlerinden olan yardımlaşma bu metinlerde açıkça kendini gösterir. Yazar, bu iki düşman askeri birbiriyle yardımlaştırarak bizlere insanlık vazifesini hatırlatır.

...Türk onbaşısının anlayamadığı bu sayıklamalar Lehli onbaşının vasiyetidir.

Öteki, arkadaşının öldüğünü, kendi korkunç yalnızlığını anlayınca hıçkırıyor. Kendi diliyle, kendi lehçe ve kendi şivesiyle: "Hayat! Sen insanları bu kadar güç mü bırakırsın" diye düşünüyor. Ve biraz önce boğuştukları çukurun tepesinden kendine kollarını açan gürbüz çocuğa sevgiyle bakıyor. Kalkmak,

onun yanına gitmek, onu kucağına almak istiyor. Fakat ah!... (Atsız, 2015, s. 59)

Birkaç dakika önce birbirlerini öldürmeye yemin etmiş birer düşman askeriye aynı çukurda aynı kaderi paylaşan bu iki talihsiz asker birbirlerinin dilini anlamasalar da birbirlerinin derdini anlayıveren iki arkadaşa dönüşürler. Lehli onbaşı kendi diliyle deminki düşmanına vasiyete bulunup ondan kendisine yardım etmesini istemiştir.

Yiğitlik.

Türkçe sözlükte, yiğit olama durumu, yiğitçe davranış, yüreklilik, cesaret kavramlarıyla tanımlanır (TDK, 2011, s. 2596). Yiğitlik sadece Atsız tarafından ele alınmış bir değer olmayıp Türk destanları ve Dede Korkut hikâyeleri gibi pek çok tarihi kaynaktan önemle ön plana çıkarılan bir değerdir. Özellikle destanlarda ve Dede Korkut hikâyelerinde ele alınan yiğit kahramanlar alp tipi ile vurgulanır. Destanlarda bu kahramanlar için kullanılan alp unvanı önemli bir yere sahiptir. “Kahraman, cesur, yiğit; güç zor anlamlarına gelen alp, bir sıfat bir unvan ve kabile teşkilatı içinde askeri bir asalet zümresinin adı olarak kullanılır” (Gökyay, 2006, s. 1116). Hüseyin Nihâl Atsız eserlerinde yiğitlik değerini fedakârlık, dayanışma, savaşta dahi eşitlik ve cesaret gibi kavramlarla özdeşleştirerek işlemiştir. Kimi zaman İşbara Alp, tulgası düşen rakibine karşı kendi tulgasını da başından çıkararak yiğitçe bir davranış sergilemiş (Atsız, 2015, s. 40) ; kimi zaman Taçam gibi yiğitler yaralı olmasına rağmen sayıca fazla düşmanla dövüşmekten çekinmeyerek bir cesaret örneği sergilemiştir (Atsız, 2015, s. 40). Fedakârlığı ve dayanışmayı ayrı bir değer olarak da eserlerinde vurgulayan Atsız, bu değerleri de aynı zamanda yiğitlik değeri ile mükemmel bir şekilde birleştirmiştir. Tasa mıdır yakarsa bir kurşun kalbimizi? /Ne çıkar süngülerle delinirse bağrımız; mısralarıyla fedakârlık ve yiğitliği iç içe işlemiştir (Atsız, 2004, s. 10).

Yiğitlik değeri Bozkurtlar romanında 10 defa, Deli Kurt romanında 5 defa, Yolların Sonu şiir kitabında 7 defa ve Bozdoğanla Sarı Yılan hikâyesinde ise 1 defa kullanılmıştır. Bu değer aynı zamanda cesaret, fedakârlık, dayanışma ve mücadelede eşitlik gibi alt kavramlara ayrılmıştır.

Bozkurtlar.

“...Fakat Katun yanıldı. İşbara Alp bir adım geri çekildi. Bir hamlede tulgasını başından çıkarıp yere attı ve «Davran Tunga Tegin!» diye saldırdı...” (Atsız, 2015, s. 40)

Bu metinde yiğitliği ortaya çıkaran eşitlik ve adalet ilkesidir. Türkler düşmanlarına bile adaletsiz davranmazlardı. Göğüs göğse çarpışan iki savaşçıdan birinin tulgası yere düşünce diğeri başındaki tulgayla rakibinden daha korunaklı olduğunu düşünerek onunla eşit

şartlarda dövüşmek için kendi isteğiyle tulgasını başından çıkarıyor. İşbara Alp'in bu adaletli davranışı onun yiğitliğini ve mertliğini ön plana çıkarıyor.

“...Karşısındakinin tulgası düşünce kendi tulgasını da başından çıkarıp attı. Türkler buna yiğitlik derler ama bu düpedüz hımbıllıktır. O kılıç bende olsaydı gösterirdim...” (Atsız, 2015, s. 40)

Tunga Tegin ile İşbara Alp'in kavgasını izleyen Çinliler onların bu yiğit davranışına akıl veremezler. Çinlilere göre en küçük fırsat değerlendirilmeli düşman veya rakip her ne koşulda olursa olsun yenilmelidir. Atsız, Çinlilerin Türklerin bu yiğitçe davranışına hımbıllıkla tasvir etmesini Bozdoğanla Yılan Hikâyesinde Bozdoğan'ın kahramanlığını yılanın ağzında aptallık olarak tasvir eder. Her iki ayrı eserde de Çinli ve yılan tipleri bu sayede özdeşleştirilmiştir.

“...Kabadayı! Kılıcım var diye güveniyorsun. Benim de bir kılıcım olsaydı sana bu sözleri söyletmezdim.

Çalık bir davranışta kılıcını kayışıyla çıkarıp yere attı:

- Haydi bakalım, ben de kılıçsızım, ama kancıklık yok. Ercesine iş pişireceğiz! dedi ve Çinlilere saldırdı...” (Atsız, 2015, s. 42)

Çalık ile Çinlilerin kavgasında da yukarıdaki benzer yiğitlik özellikleri görülür. Belinde kılıcı olan Çalık silahları olamayan sayıca fazla Çinlilere karşı her anlamda üstünken onların silahsızlıklarını yiğitliğine yedirememiş ve eşit olabilmek adına onlarla silahsız kavga edeceğini söylemiştir. Bu Türk çerisi karşısındaki Çinli bir düşman dahi olsa onlarla eşit şartlarda dövüşmeyi yiğitliğine sığdıramamıştır.

- ...İleri gitme! Sonra kan olur?
- Fena mı? Kanının rengini görürüz.
- Karşında üç kişi olduğunu unutma! Buradan sağ dönemezsin!
- Üç kişi mi? Çok azsınız be!...

Şen-king öfke ile kılıcını çekti. Onu görünce iki Çin subayı da öyle yaptı. Fakat Onbaşı Pars oralı değildi, Çin beğine şöyle dedi:

- Benim yerime üçünüzle Almla dövüşse olmaz mı?.. (Atsız, 2015, s. 122-123)

Almla İşbara Alp'in kızıdır. Üç Çinli ile Almla'nın dövüşebilmesi Türk destanlarındaki kadın tipiyle özdeşleşir. Kadının kocasına bağlılığının yanı sıra bu tip

gerektiğinde çoğu kez bir erkekten ayrılamayacak şekilde savaşçı ve erkeğinin imdadına yetiştirecek kadar cesurdur. En az erkek kahramanlar kadar yiğitlik özelliklerine sahip kadınların, kuvvet ve cesaret yönünden erkeklerden hiçbir farkı yoktur (Gültepe, 2013: 604)

“...İşbara Alp soldan gelen 50-60 kadar Çinlinin her atışta en önde olanını vuruyor, Kür Şad daha çabuklukla sağda aynı işi yapıyordu. On üç er ise birer birer kırılıyor, fakat canlarını pahalıya satarak bir yandan da Çinlileri kırıyorlardı...” (Atsız, 2015, s. 147)

Türk çerileri kendilerinden sayıca çok daha fazla düşman Çinliye karşı geri adım atmadan çatışmaktadırlar. Bu az sayıda yiğidin sayıca fazla düşmana karşı akıbetleri belli olsa da bu korkunç sonuç onların cesaretlerini asla kırmaz ve onları savaşmaktan geri koyamaz. Öleceklerini bile bile kavgaya devam etmek büyük bir cesaret gerektirir. Onlar bu kavgada ölümlerini biraz daha geciktirerek ne kadar daha fazla düşman askeri öldürebileceklerinin planını yaparlar.

...Bu ne yaman bir çarpışma, ne korkunç vuruşma idi. Şu ufacık yerdeki birkaç kişi acunun en sert savaşını yapıyordu. Bu; er kişilerin, çelik kollu, demir yürekli çerilerin işiydi. Bunun için biraz sonra ortada Çinlilerden kimse kalmamış, meydan Gök Türklerle Kıtaylara kalmıştı...(Atsız, 2015, s. 148)

Çetin savaş er kişilerle demir yürekli çerilerin işidir dedikten sonra yazar Çinlileri savaş meydanından siler. Karşı karşıya kalan her iki vasfı da barındıran Göktürkler ve Kıtaylardır. Yazar, yiğitliği ve cesareti asla Çinlilere yakıştıramaz.

“...Okla kancık oğlu okla!... Arık Buka'yı devirmekle iş biterse bir de benim için çek...” (Atsız, 2015, s. 151)

Cesaret, fedakârlık, kahramanlık yiğitliği tamamlayan birer değerdir. Her iki metinde de Türkler cesaretleriyle fedakârlık edip kahramanlık sıfatlarıyla yiğitliklerini göstermişlerdir. Arık Buka, arkadaşlarına zaman kazandırabilmek adına kendi canını feda etmeye hazırdır.

“...Türk atına atladı;

Çin'in ödü patladı.

Silinmez damağından

Kılıcın kanlı tadı...” (Atsız, 2015, s. 277)

Türk'ün cesareti Çin'in ödünü patlatmış Çinlilere Çin Seddini inşaa ettirmiştir. Bu korku asla onların dimağlarından silinmeyecektir. Kara Ozan bu yiğitliği şiiriyle dile getirmiştir.

“...Sen yaralısın. Bizimle nasıl vuruşursun?

Taçam'ın gözlerinde bir övünme ışığı yandı:

- Yaralıyım ama Gök Türküm. Yine de dövüşürüm...” (Atsız, 2015, s. 510)

Taçam'ın yaralı bir hâldeyken bile Kıtaylarla dövüşmeyi göze alması onun cesaretinin bir sonucudur. Onu esir almaya çalışan Kıtaylar bile kendileriyle yaralı bir şekilde dövüşme fikrine şaşırırlar. Bir Gök Türk çerisi olarak Taçam, esir kalmaktansa sayıca fazla olan Kıtaylarla yaralı bir şekilde kavga etmeyi tercih etmiştir. Taçam'ın “yaralıyım ama Gök Türküm “cevabı onun cesaretini aynı zamanda Gök Türk olmasıyla ne kadar övündüğünü gösterir.

...On üç, on dört yaşlarında olduğu hâlde on yedi yaşındaki gençler kadar iri bir çocuk olan Ersegün, Yüzbaşı Örlen'in büyük oğluydu. Dedesi Böğü Alp'in cesaret ve kuvveti onda tecelli etmiş, gözünü daldan budaktan sakınmamayı o kadar ileri götürmüş ve bu hususta babasıyla dedesini o kadar geçmişti ki nihayet Gök Türkler arasında Deli Ersegün diye anılmaya başlamıştı. Dağlarda kurtlar ve ayılarla boğuşur, atını uçurumlara sürüp sığın avlar, tek başına Çin'e, Kıtay'a gidip mal çapar, önüne, gelenle güreş tutar, yenmekten yılmaz, yenilmeyi kabul etmezdi....(Atsız, 2015, s. 513)

Deli Ersegün'ün cesareti dağlarda yabani hayvanlarla tek başına dövüşmesiyle Çine Kıtay'a tek başına gidip oralardan mal çaparmasıyla anlatılır. Atını uçurumlara sürmesi cesaretinin uç noktalarında gezindiğini anlatır. Deli Ersegün'ün cesaretini daha sonraki metinlerde yaptığı fedakârlıklarla yazar tekrar anlatacaktır.

Deli Kurt.

...Murad'a «Deli Kurt» denilmesinin sebebi at sevgisindeki aşırılığı idi. Ata bindi mi deliye döner, tehlikeli sürüşler yapardı. Dörtnala giderken yerden çomak kapmasını bütün Türkmen çocuklarından iyi başarırdı. Hiçbir şeyden korkmazdı. Tek başına olduğu zaman bile on kişiye saldırmaktan çekinmezdi. Beş yaşındayken başlayan delişmenliği on yaşında son kerteye ulaşmıştı. Doğrusu, «Deli Kurt» lâkabı kendisine pek yakıştıyordu... (Atsız, 2015, s. 36)

Hüseyin Nihâl Atsız, kahramanlarının cesaretini ve yiğitliğini genellikle onların çılgınca at sürüşleri, tek başlarına pek çok kişiye kafa tutuşları ve delilikleriyle tasvir eder. Deli Kurt adlı romanın baş kahramanı Murat da benzer özelliklerle tasvir edilmiş yaşitlarından farklı olduğu sezdirilmeye çalışılmıştır. Gerek Bozkurtlar gerekse Deli Kurt adlı tarihi romanlarda bu cesur yiğit çocuklar kendi yaşitlarından tavırları veya cüsseleriyle farklı oluşlarıyla tamamlanmış birer karakter olarak karşımıza çıkarılmıştır. Romanın başlarında

çocukken tasvir edilen Murat'ın gelecekte nasıl bir kahraman olacağı okuyucuya hissettirilmeye çalışılmıştır.

...Bu, çıyan suratlı, hain bakışlı, çirkin birisiydi. Elinde uzun bir bıçak vardı ve dervişlerin ağzından eksilmeyen o «Baba Resûlullah» sözünü acayip bir tarzda bağıyordu. Bununla beraber diğerleri gibi atılganlık göstermiyor, yalnız iki adım uzaktan bıçağını sallayarak hücum eder gibi yapıyor, fakat Murad'ın döğüşe hazır durumu karşısında bir adım ilerleyemeyerek habire bağıyordu.

Deli Kurt hiç tereddüt etmedi. Aradaki iki adımı hızla aştı. Sol kolunu kalkan gibi kullanarak savrulan bıçağı geri itti ve sağ eliyle ünlü silme tokatı yüzüne indirdi...(Atsız, 2015, s. 58)

“ ...Hay Deli Kurt!» dedi. «Senin de böyle yumuşak konuştuğunu gören Bursa Kadısının çömezi sanır da ne delişmen olduğunu dünyada anlamaz. Ne deligöz sipahi olduğunu, savrulan kılıca karşı kolunu kalkan gibi tuttuğunu, bir tokatla bir gâvuru cehenneme yolladığını aklına bile getirmez.»...” (Atsız, 2015, s. 87)

Deli Kurt romanında alınan her iki pasajda da Deli Kurt'un yiğitliği anlatılacaktır. İlk pasajda Deli Kurt silahsız olmasına rağmen düşmanına saldırmaya tereddüt etmemiştir. Çıplak kolunu kılıca karşı siper edip elini bir silah gibi kullanması onun yiğitliğinin bir eserdir. Sonraki pasajda da zaten Çakır Ağa, Murat'ın gösterdiği bu cesaretle onu deligöz yiğit bir sipahi olarak anlatacaktır.

“...Karaman yaralısı, kızdırılmış bir oku bacağındaki ve kolundaki yaralara değdirerek kendi kendisini dağlamış, bunu yaparken yüzünü bile buruşturmamıştı. Sonra Deli Kurt'a dönerek:

- «Sipahi ağa,» demişti. «Kanın dinmedi. Dağlamaktan başka yol yok...»...” (Atsız, 2015, s. 123)

Her iki Türk askeri de kendi yaralarını acı çekmelerine rağmen dağlayarak tedavi edecek kadar cesur ve yiğittirler. Aynı zamanda bu iki askerin kendilerini dağlarken gösterdikleri vakar ne kadar dayanıklı olduklarını da gösterir. Bu Türk askerileri cesur ve yiğit oldukları kadar acılara dayanıklıdırlar da.

“...Ama Macar'a gelince iş değişiyordu. Hele atlısı pek yaman, pek gözü pek oluyordu. Bu yüzden değil midir ki şâirin biri Macarlar için:

Kâfirde yiğit varsa eğer sade Macardır;

Hem kendi yavuz, hem atı eşkin ve acardır

demişti...” (Atsız, 2015, s. 177)

Hüseyin Nihâl Atsız, Macarları diğer Avrupalılardan ayrı bir yere koyar. Macarlar Müslüman olmamalarına rağmen tıpkı biz Türkler kadar atılgan ve cesurdurlar. Macarların Ural-Altay ırkıdan gelmesi ve ona göre Macarların damarlarında Türk kanının dolaşması onları Atsız için farklı bir yere koyar. Tarih sahnesinde de Osmanlıların en çetin savaşları ya Macarlarla ya da diğer Türk devletleriyle olmuştur.

...Koç Mehmed bu kadar iyi bir arkadaşı böyle bir gününde yalnız bırakamazdı. Karşısına çıkanları devirerek yanına vardı ve o ciddi anda bile Deli Kurt'un çığlıklar gibi vuruştüğünü görmekte gecikmedi.

Deli Kurt öyle vuruşuyor, o kadar kendini korumuyordu ki fırsat ve imkân olsa: «Niçin böyle yapıyorsun?» diye sorardı. Şimdi bunu soracak zaman olmadığı için bu koruma işini kendisi yapmalıydı.

Türk atları zirhsiz olduğundan, çok geçmeden ikisinin de vuruldu ve iki sipahi kendilerini yerde buldu. O zaman Koç Mehmed'in haykırışı işitildi:

- «Davran bre Deli Kurt!... Yanındayım!...»

Arka arkaya vermişlerdi. Atlardan yapılan dürtüşleri kalkanlarıyla durduruyorlar, kılıçlarıyla da Macar atlarını sinirliyorlardı. Böylece kısa bir zamanda birçok Macar'ı atlarından ettiler ve kendileri gibi yaya kalmış Macarlarla bir ölüm dirim savaşına girdiler....(Atsız, 2015, s. 181)

Koç Mehmed canı pahasına arkadaşı Deli Kurt'u koruyarak yiğitliğini göstermiştir. Kendisini korumadan düşmana atılan Deli Kurt'u koruma işi Koç Mehmed'e düşmüştür. Bu pasajda yazar yiğitlik ve cesaretin yanında dayanışmanın önemini vurgulamıştır. İki asker birbirlerinden güç alarak düşmana karşı mücadele vermektedir. Dayanışmanın ve birliğin önemi vurgulanır bu bölümde. Yazar hemen her seferinde dayanışmanın ve birlikteliğin üzerinde durur.

Yolların Sonu.

“...Rahat yatakta ölmek acep olmaz mı çile?

Kanlı sınır boyları bize mezar olmalı...” (Atsız, 2004, s. 9)

“..Tasa mıdır yakarsa bir kurşun kalbimizi?

Ne çıkar süngülerle delinirse bağrımız...” (Atsız, 2004, s. 10)

“...Gam mı ceylân gözlüler bizlere yâr olmasa?

Yeter ki kılıçlarla süngüler yâr olmalı.

Rahat yatakta ölmek sanki değil mi tasa?

Savaş ve er meydanı bize mezar olmalı...” (Atsız, 2004, s. 10)

Yakarış şiirinden alınan bu bölümlerde şair, asıl bahtiyarlığın savaş meydanlarında ölmek olduğunu açıkça söylüyor. Mücadeleci ve fedakâr ruhu bu şiirine de yansıyan Atsız, asıl zevklerin aşk ve benzeri dünyevi zevkler olmadığını asıl zevkin mücadele uğruna kendi feda etmek olduğunu belirtiyor.

“...Bir gün olur, elbette eski beğler dirilir;

Yine kılıç kuşanır tarihteki paşalar.

Yine şanlar alınıp nice canlar verilir,

Yiğit alanımızdan yine dünya şaşalar...” (Atsız, 2004, s.v11)

Bu mısralarıyla şair, eski şanlı günlerine özlemine dile getiriyor. Bu özlem aynı zamanda geçmişini unutmayan bir milletin yine cesur ve güçlü günlerine ulaşacağı ümidini besliyor. Yiğitlik cesaret ve azimle dünyanın yeniden dize getirilebileceği ümidini aşıyor bizlere Atsız.

“..Pâdişâhın kulağına varırsa,

Tutun diye devlet emir verirse,

Üç yüz atlı, beş yüz yaya yürürse

Dağlar, taşlar barut ile sislenir,

Ölen ölür, anaları yaslanır...” (Atsız, 2004, s. 28)

Bu mısralarda yiğitlik fedakârlıkla beraber zikrediliyor. Hükümdarın vereceği emirle nice canlar hiçe sayılır yiğitçe onun emri doğrultusunda feda edilir Atsız’a göre. Bu ölümler bir hiç değil şan, şöhret ve devlet içindir.

“...En yiğitler serilmeli en önce yere!

Kızıl kanlar yerde taşıp olmalı dere!...” (Atsız, 2004, s.33)

Tıpkı diğer örnekteki gibi bu mısralarda da yiğitlik fedakârlıkla beraber anılıyor. En cesur ve yiğit olanlar ateşin önüne ilk atlayanlardır. Bu yüzden canlarını ilk feda edecek olanlar da onlardır. Kızıl kanların yerde taşıp dere olacak kadar çokluğu fedakârlık edecek yiğitlerin çokluğuyla özdeşir.

“...Bahtiyarlık benim tasam,

Fakat o bir zehirli sam.

Bir şey bile yapamasam,

Ercesine ölemem mi?...” (Atsız, 2004, s. 96)

Bahtiyarlık... Şaire göre bahtiyarlık tek bir şekilde olur o da canını değerler uğruna cesurca feda ederek. Elinden hiçbir şey gelmeseyse bile değerleri uğruna yiğitçe ölmek onun için en büyük mutluluk ve bahtiyarlıktır.

“...Erlük günü geldiğinde,

Yiğitlere şan görünür.

Yığın yığın harcanmağa,

Nice yüz bin can görünür...” (Atsız, 2004, s. 105)

Türkler için savaş düğündür, toydur. Yiğitler er meydanını düğün yeri olarak görür. Canlarını feda etmek onlar için mutluluk kaynağıdır. Atsız’ın davası uğruna mücadeleciler ve fedakâr kişiliği eserlerine de yansır. O, şiirlerini ve diğer edebî eserlerini bu iki temel üzerine oturtur. Psikolojik bir roman diyebileceğimiz Ruh Adam romanında dahi mücadeleciler, fedakâr ve kararlı tavrı ön plana çıkar.

“...Kopunca bir büyük savaş,

Er tez gider, korkak yavaş.

Yüreksiz akçayla aş,

Erlere meydan görünür...” (Atsız, 2004, s. 105)

Er kişi yiğit kişidir. Bir mücadele esnasında yiğit olanlar en önde saf tutarlar. Korkaklar cesareti olmayanlar ise mücadeleye katılmazlar. Cesareti olmayan kişilik yoksunu kişiler için bu dünya sadece yemek ve paradan ibarettir. Mücadele yiğitlik karakter sahibi olanlara aittir. Benzer tema Bozdoğanla Sarı Yılan hikâyesinde vardır. Yılan rahat ve sessiz bir hayat sürmek varken Bozdoğan’ın savaşçı ruhunu anlayamaz ve bunu ahmaklıkla suçlar.

Hikâyeler.

“...Nasıl kıyasıya dövüşüyorlardı. Bunların zehri yoktu. Kaçmayı düşünmüyorlardı. Hile yapmıyorlardı. Gerileyişi bile hız almak içindi...” (Atsız, 2018, s. 67)

Yılan, bu iki savaşçının birbirlerine cesurca, yiğitçe saldırışlarını idrak edemez. Ona göre hayat kendisine zarar gelmeden işleri hile ile yürütmekten ibarettir. Yılanın hayatında cesurca mücadele etmek, kahramanlık uğruna hayatını hiçe saymak yoktur. O işini her zaman karakterine uygun bir şekilde sinsice ve haince yapar. Tıpkı Bozkurtlar romanında da yer alan Çinliler gibi. Aslında bu hikâyede Bozkurtlar romanındaki Çinlilerin yerini yılan karakteri almıştır diyebiliriz.

Zekayı kullanabilme.

Zekilik ve kurnazlık birbirleriyle paralelmiş gibi görünse de Atsız'ın eserlerinde zekilik olumlu kurnazlık ise olumsuz bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Atsız' bu değeri eserlerinde sıkça kullanmasa da zeki, düşünen, zorluklarla aklıyla baş etmenin yollarını bulabilen bir Türk karakteri onun söylemlerinde sürekli yer almıştır. Şüphesiz ki zeki kişiler içinde bulunacağı mücadelede daha pratik yollar bularak daha fazla yol kat edecektir. Bozkurtlar romanında Onbaşı Pars'ın Çinlinin oyununu zekiliğiyle bozması. Deli Kurt romanında padişahın savaş meydanında zekice hazırlanmış planıyla zafer kazanması Atsız'ın zekilik değerine verdiği önemi eserlerinde örneklemesidir. Vezir Tonyukuk'un dehası ve bilgeliği ona göre Türkleri düşükleri bataklıktan kurtaran en önemli etkenlerden biridir.

Bu değer, Bozkurtlar Deli Kurt ve Yolların Sonu adlı eserlerde birer defa olmak üzere toplamda 3 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

...Onbaşı kar üzerinde atını alabildiğine sürerken gözleriyle ufku kolluyordu. Onun bozkırda, böyle yıldırım gibi uçmasına Çinliler sebep olmuştu. Pars, şu Çinlinin gelip yarış teklif etmesinden nedense kuşkulandı, hele yarışın bu yana doğru değil de öte yana oluşu onu büsbütün işkillendirmişti., Pars iyice biliyordu ki ucunda bir iş olmadan Çinli para vermezdi. Hele bu yarışta Van-zin-şan'ın yenileceği yüzde yüzken. Çin beğinin bir altını gözden çıkarmasının elbette kötü bir sebebi vardı. Pars bunları düşündüğü için yarışa girmemiş, Çinlilerin ardına düşmüştü. Onca en büyük iş Çinlilerin ardından gitmek değil, Çinlilerin gittiği yere yetişmektir...(Atsız, 2015, s. 121-122)

Zeki olan Pars, Çinlinin yarış teklifindeki art niyeti hemen anlayarak kendisini oyalamaya çalışan Çinlileri bırakıp diğer Çinlilerin peşine düşer. Atsız'a göre bir Türk bireyi zeki ve uyanık olmalıdır. Zeka ve tecrübe ile kendisine kurulan tuzakları bertaraf edebilir. Tecrübe tarihi iyi analiz edip geçmişte yaşanılanlardan ders çıkararak elde edilebilir. Bu iki özellik sayesinde mücadele esnasında karşımıza çıkacak hileleri boşa çıkarıp yolumuza devam edebiliriz.

Deli Kurt.

...Murad Beğ, plânının İlk kısmını başarı ile tatbik etmişti: Hem Hırvatları yok etmiş, hem de başlangıçta taarruza kaldırdığı sağ ve sol kanatları hareket noktalarından daha geriye çekmekle düşmana savaşın ilk çarpışmasını kazandığı fikrini vermişti. İkinci Murad Beğ, bir savaş kurdu idi. Evvelce kendisini yenmiş olan Yanko Hunyad'ın nasıl bir kumandan olduğunu biliyor, Macarların askerliğini iyi tanıyordu. Bu ilk çatışmada düşman daha çok kayıp vererek sayı üstünlüğünü kaçırmış, buna karşılık biraz ilerlemişti. Fakat şu da vardı ki o, bütün kuvvetini savaşa sokmuş olduğu hâlde kendisinin Kapıkulu askerleri daha çarpışmaya katılmamışlardı.

Yanko burada aldandı. Püskürtüp geriye attığı Sipahilerle Azap ve Akıncıları yenilmiş ve ezilmiş sanarak ortadaki Kapıkulu askerine yüklendi... (Atsız, 2015, s. 232-233)

Türkler girdikleri savaşlarda sadece kaba gücü değil zekalarını da kullanarak düşmanlarını alt etmişlerdir. Fatih'in bizzat mühendisliğini yapıp döktürdüğü Şahin Topları bir tecrübe ve zeka ürünüdür. Dönemin mühendislik harikası silah ve taktikleri sayıca düşmandan az olmalarına rağmen Türk ordusunu çoğu zaman başarıdan başarıya sürüklemiştir. Yukarıdaki metinde de Murad Bey, zekice bir taktikle düşmanını tuzağa çekmiş ve bozguna uğratmıştır.

Yolların Sonu.

“...Her birisi bu toprağın, bu ırkın malı...”

“Tonyukuk”un gizlenmiştir dehâ kanında...” (Atsız, 2004, s. 24)

Tonyukuk, Çin'den kaçınca Kutlug'un yanına sığındı. Tonyukuk hem çok zeki ve planlamacı bir kişiliğe sahipti hem de askeri işlerdeki bilgisi üst seviyelerdeydi bu yüzden Kutlug onu Apa Tarkan tayin etti (Taşağıl, 2004: 13).

Olumsuz değerler.

Ceza.

Türkçe sözlükte “1.Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım. 2. Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı yasaların öngördüğü yaptırım olarak tanımlanmıştır. ” (TDK, 2011, s. 458). Gök Türklerde yüksek devlet mahkemesine yargu denilirdi.

“Kaynaklardan anlaşıldığına göre Gök Türk ülkesinde cezai hükümler şunlar idi:

- Zina yapan evlilerin cezası idam.
- Adam öldürme, idam
- Soygun yapan bağlı at çalan, idam
- Genç kızları aldatanlar ağır bir şekilde mal ile tazminat ödemek zorunda bırakıldıktan sonra , o kızla mutlaka evlenmesi gerekirdi.
- Adam yaralayanlar, yaranın derecesine göre mal mülk ödemek suretiyle suçlarını tazmin ederlerdi
- At ve koyun çalanlar on katından fazlasını ödemeye mahkum edilirdi.
- Diğer hafif suçlar on günü geçmemek üzere cezalandırılırdı.
- Vatana ihanet edenler, ordudan kaçanlar ölüme mahkum edilirdi.
- Ceza işlemleri herkese hiçbir fark gözetmeksizin aynen uygulanırdı.” (Taşağıl, 2018, s. 53)

Hüseyin Nihâl Atsız, özellikle Bozkurtlar adlı romanında ceza kavramının üstünde durmuştur. Bu romanda Gök Türklerde ahlaki suçlara ağır cezalarla hüküm verilmesi Atsız’ın ahlak değeri üzerindeki hassasiyetini gösterir. Sadece ahlaki suçlara değil yasalara karşı geliş ve Tanrı’nın rızasından çıkıldığı için karşılaşılan cezalar da romanlarında işlenmiştir. Bozkurtlar ‘da Türklerin başlarına gelen felaketlerin Tanrı’nın öfkelenip onlara verdiği ceza neticesinde ortaya çıktığına inanırlardı. Bu inanış muhakkak ki kadim Türklerin dinî inanışlarıyla alakalıdır. Kafesoğlu, Türk Millî Kültürü adlı eserinde Tanrı’nın kainatın ilk sebebi olduğuna, Gök Türklerde hakanlık kurmanın O’nun isteği ile olduğuna, savaşlarda Tanrı’nın iradesi üzerine zafere ulaşıldığına değinmiştir. Ayrıca aynı eserde yazar, Türk’ün ve genellikle insanların hayatına Tanrı’nın vasıtasız müdahale ettiğini, emreden ve iradesine uymayanı cezalandırmanın Tanrı olduğunu, Tanrı’nın bağışladığı kutu ve kısmeti geri aldığını açıklar (Kafesoğlu, 2017, s. 296).

Ceza değeri, Hüseyin Nihâl Atsız tarafından Bozkurtlar romanında 4 defa Ruh Adam romanında ise 1 defa kullanılmıştır. Bu değer kendi içinde töreye uymama cezası, Tanrı'nın kullarına verdiği ceza ve intikam duygusuyla verilen ceza olmak üzere üç ayrı başlığa ayrılabilir.

Bozkurtlar.

“...Tanrı ulu kağanımızı alarak bizden yüz çevirdi.» dedi. Sonra sararmış, fakat sessiz, kendisine bakan çerilerine buyruk verdi...”(Atsız, 2015, s. 25)

Türk inancına göre Tanrı hanları Türkleri koruması için onların başlarında tutardı (Turan, 2012, s. 109). Türk inanışında yönetici kut anlayışıyla tanrı tarafından görevlendirilmiştir. Yöneticinin iradesi dışında gerçekleşen doğal felaketlerin yaşanması ve bunların tekrarlanması Tanrı'nın hükümdardan yüz çevirdiği ve bu yüz çeviriş dolayısıyla hakanın kutunu kaybettiği kabul edilmiştir (Deer, 1954; akt. Öncül, 2010). İşbara Alp, budunun yaptığı hatalardan dolayı Tanrı'nın onlara kızıp ceza olarak ulu kağanlarını aldığını düşünür. Kağanı onların başlarından alması onları artık korumayacağı anlamına gelir. Onun inanışına göre Tanrı Türkleri böyle cezalandıracaktır. Bu korkusunda pek de haksız sayılmayacak gelecekte yaptıkları hatalardan dolayı Tanrının onları esaretle cezalandırmasına kadar devam edeceğini görecektir.

“...Türk türesince evli kadına ilişmek ölümle biter...” (Atsız, 2015, s. 80)

“...Yıkın şunu yere Elli değnek vurun!...”(Atsız, 2015, s. 87)

“...İki yasavulun kamçuları kalkıp inmeye, Çinli bangır bangır bağırmaya başladı. Fakat bu bağırıtı uzun sürmedi. Belki yirminci, belki otuzuncu sopadan sonra, yarı da korku yüzünden, Bay Çinli, beline inen sert bir vuruşa dayanamayarak öldü gitti...” (Atsız, 2015, s.85-86)

Her iki metinde de görüleceği üzere töreye karşı çıkışın her kim olursa olsun bir cezası vardır. Türk töresine göre bir erkeğin evli bir kadınla ilişkisi kesinlikle cezasız kalmaz.

“...Genç onbaşı okla ölmek istediğini bildiriyordu. Kendisi beğ olduğu için, yayının kirişiyile boğularak öldürülmesi gerekirdi. Suçu büyük olduğu için ok veya kılıçla idam olunacaktı...” (Atsız, 2015, s.96)

Türk töresine göre beğ soyundan gelenlerin kanlarının yere akmaması için boğularak öldürülmesi gerekirdi. Fakat bu on başının suçu büyük olduğu için kılıç veya okla öldürülmesine karar veriliyor.

...Dur Börü! Sakın vurma!

Börü bir adım gerileyerek durdu. Ven solumaya başlamıştı. Örpen haykırdı:

- Börü! Yüzbaşı Ven'i tanımadın mı?

O da tanımişti. Yirmi yıl öncesinin öcünü almak için saldıracaktı. Fakat Örpen bırakmadı:

- Onu bana bırak! Senin yalnız evdeşinle bir oğlunun kanına girmişti. Benim evdeşimle beş oğlumu öldürdü.

Sonra kaşları çatılarak gürlledi:

- Kancık dölü! Şimdi sıra benim!...(Atsız, 2015, s. 469-470)

Çin askeri Yüzbaşı Ven Onbaşı Örpen ve Börü Beğ'in sevdiklerini öldürdüğü için her ikisi de bu büyük suça karşı öfkeli intikam ateşiyle onun cezasını kendisi vermek istemiştir.

Ruh Adam.

“...Kadın ölürken ellerini göğe kaldırıp beddua etti: «Burkay! İyiliğe kemlik ettin. Tanrı seni bedbaht etsin. Kıyamete kadar, dünyaya her gelişinde ruhun ızdırap içinde çalkansın!» dedi. Tanrı bu dileği kabul etti...” (Atsız, 2015, s. 8)

Yüzbaşı Burkay'ın evdeşi onun mutlu olabilmesi için elinden geleni her şeyi yapar, hatta onun iyileşebilmesi için kocasının başka bir kadına dahi gönül vermesine tahammül eder. Fakat bütün bu iyiliğe rağmen Yüzbaşının sevdiği kadın Açığma Kün için evdeşini feda etmesi eşinin beddua etmesine ve bu bedduayla da tanrı tarafından cezalandırılmasına neden olur. Yüzbaşı artık lanetlenmiştir. Her şeye rağmen sevgilisi bir kere dahi Yüzbaşayı sevdiğini söylememiş ve Burkay bu ızdırapla ölmüştür. Bu ızdırap evdeşinin bedduasıyla kıyamete kadar devam edecektir. Benzer bir olay Mevlana'nın mesnevisinde görülür. Padişah sevdiği cariyeyi iyileştirebilmek için cariyenin sevdiği olan suçsuz bir kuyumcuyu ülkesine davet edip cariyeyle evlendirir. Fakat bu esnada kuyumcuyu zehirleyerek cariyenin ondan soğumasını sağlar. Bu hikâyede ise kötülük yapan padişah cezalandırılmaz onun yaptığı bu kötülük farklı bir tasavvufi açıyla incelenir. (Mevlana, çev. 2009, s. 44-47)

Dalkavukluk.

Dalkavukluk, Türkçe sözlükte “kendisine çıkar sağlayacak olanlara aşırı bir saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse olarak açıklanan dalkavuk kelimesinden” türetilmiştir” (TDK, 2011, s. 586). Yazar aynı adlı romanında özellikle bu olumsuz değer üzerinde durmaktadır. Benzer bir şekilde dönemin siyasi iktidarını eleştirmek için yazdığı sembolik eseri Z Vitamini adlı romanında da üstü kapalı benzer sahnelere rastlanır. Kişiliği oturmamış bireylerin bir üst makamdaki insanlardan küçük menfaatler edinebilmek için

takındıkları dalkavukluk Dalkavuklar Gecesi adlı romanda açıkça işlenmiş, yazar bu sayede bu olumsuz değerini bireylere ve dolayısıyla topluma yansıtacağı felaketlerin altını çizmiştir. Görülüyor ki aşağıdaki metinlerde kahramanların hemen hepsi krala yaranabilmek adına abartılı tavırlarla kralı hakketmediği bir şekilde övmekte ve böylece maalesef devlet yönetimindeki kötü gidişatın üstü örtülmektedir. Burada bireylerin menfaatleri devlet ve millet menfaatlerinin önüne geçmektedir. Diğer tarihi romanlarında, Bozkurtlar ve Deli Kurt gibi millet ve devlet menfaatleri bireylerin menfaatlerinin önüne geçmektedir. Bu sayede yazar her iki durumu ayrı ayrı eserlerde okuyucunun dikkatine sunarak bu farklı durumların olumlu ve olumsuz sonuçlarının da okuyucu tarafından tahlil edilmesine imkân vermektedir.

Dalkavuklar Gecesi.

... Büyük kral! Değerli bilginler! Söze herkesten önce başladığım için suçumun bağışlanmasını dilerim. Kral hazretlerinin fikirlerinde büyük bir isabet vardır. Bu sular Tanrılar tarafından kralımızın yüce atalarına armağan olmasaydı şimdiye kadar içilip bitirilirdi. Asırlarca zaman herkes bunu zehir diye bildi. Çünkü Tanrılar, insanları onun yanına yaklaştırmak istemedikleri için gönüllere öyle ilham etmişlerdi. O hâlde niçin, bunun zehir olmadığı şimdi anlaşıldı? Çünkü Tanrılar bunu kralların en yükseği olan kralımız hazretleri için saklıyorlardı.

İkinci olarak söz alan Mısırlı bilgin kıralı selâmladıktan sonra şöyle dedi:

- Sayın bilginler! Çok söz söylemeyeceğim. Çünkü çok söze lüzum yok. Vaktiyle Mısır'da bir papirüste görmüştüm. Mısır Tanrısı Amonra ile Hatti Tanrıları konuşarak bir krala, gönüllere sevinç veren bir su armağan etmek istemişler ve bunun hangi kral olması gerektiğini uzun uzun münakaşa etmişlerdi. Sonunda anlaşarak bunun insanlığa yeni bir devir açan pek şanlı bir kral olmasını kararlaştırmışlar ve bu kralın bütün manevî meziyetlere sahip olmaktan başka pek yakışıklı ve şehlâ gözlü olacağını da önceden keşfetmişlerdi. İşte bu kral büyük cömertliği, keskin zekâsı ile bizi burada konuklayan şanlı Subbiluliyuma Hazretleridir...(Atsız, 2015, s. 33-34)

Kralın topladığı kurultaya katılan tüm bilginler gerçekte hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadıkları kırmızı su hakkında sırf krala yaranabilmek için yalandan ibaret türlü türlü yorumlar yaparlar. Bunlardan birincisi İlanasam'dır. O tanrıların sırf kral için bu suyu sakladığını söyler. Yani bu su tanrıların krala hediyesidir. Öyle bir şey olmadığını herkes bilmesine rağmen krala dalkavukluk yapabilmek için kimse de itiraz etmez. İkinci bilgin de

aynı plan üzerine hareket eder. Mısırlı bilgin de bu suyun Mısır ve Hatti Tanrıları tarafından krala hediye edildiğini iddia ederek kralın gözüne girmeye çalışmaktadır. Öyle ki kralın şehla gözlerine bile neredeyse methiye yazacaktır.

“...Krala yaranmak isteyenler kendi elleriyle soydukları bir yemişi bıçağın ucuna saplayarak krala uzatıyorlar, kabulünü rica ediyorlar. Hantal yapılı, şişman ve pek obur olan Nidiba uzun zaman yalnız işkembesini doldurmakla uğraştığı için krala karşı gösterilen bu özenin farkına varamamıştı...” (Atsız, 2015, s. 49)

Herkesin krala dalkavukluk yaptığı bir ortamda geri kalmak krala dalkavukluk yapmamak menfaatler için tehlikeli bir tutumdur. Nidiba belirli bir süre içinde yaptığı hatayı anlar ve derhâl hatasını telafi etmek için krala dalkavukluk yapmaya başlar. Atsız, bu dalkavukluk sahnelerini anlatırken bu insanların düştükleri komik ve aşağılık durumları da acı bir şekilde tasvir eder. Sırf krala yaranabilmek için kendi onur ve şereflerinden taviz verenleri, küçük şahsi menfaatleri uğruna alçalanları bilerek sembolik olarak ifşa etmektedir. Denilebilir ki Dalkavuklar Gecesi kendi yaşadığı dönemin çarpıklıklarını anlatmaya çalıştığı bir eserdir.

..Subbiluliyuma gülerek sordu:

- Acaba Tutaşil görse buna ne derdi?

İlânasam cevap verdi:

- Ne demeğe cesaret edebilirdi ki kiral hazretleri?

Cüce İrdas ilâve etti:

- Geri düşünceli bir adamdır. Bu işleri anlayamaz.

Rahip İduskam kovuculukta ötekilerden geri kalmak

istemiyordu:

- Kral hazretlerinin yaptığını alkışlamamak, Tanrıların buyruğuna ve türeye aykırıdır.

Ziza da şöyle tamamladı:

- Hem de şarap içmiyor...(Atsız, 2015, s. 53)

Tutaşil bu romandaki dürüst ve milliyetçi tek kahramandır denilebilir. Dürüstlüğü sonunda başına bela olacaktır. Devleti ve milleti için her türlü fedakârlığa hazır olan bu kahraman elbette ki şahsi menfaatlerini ön planda tutulan bu kişiliksiz karakterler tarafından sevilmeyecektir. Kral ile arasını bozabilmek için her türlü iftira atmaya hazır bu kişiler fırsatını bulunca krala yaptıkları dalkavukla Tutaşil'i de krala kötülemeye başlamışlardır.

...Cüce İrdas, kiralın öfkesini istismar etmek niyetinde idi. Yılan gibi sürünerek yaklaştı.

- Kral hazretleri! Halk çocuk gibidir. Herkese kanar. Kendileri için baba gibi olan kral dururken babanın düşmanı olan herhangi bir yabancıya inanabilir. Zannedersem halkı bu terbiyesizliğe şevkeden Başkumandan Tutaşıl olmuştur. Çünkü muhafızların söylediği türküde yalnız kendi adı geçiyor, şanlı kral Subbiluliyuma'dan bahsolunmuyordu. Şimdi de kahramanlar gecesi yapılınsın diye milleti kışkırtan o olmuştur. Bununla kendisine büyük bir şeref temin etmek istiyor.

İlânasam, cüce İrdas'tan geri kalmak istemiyordu:

- Kral hazretleri! Başkumandan her yerde kendisinin en asil Hatti ailesinden olduğunu, hiçbir yabancı kanla karışmadığını söyleyip duruyor. Bu ne demektir? Ben onun krallığa göz koyduğunu sanıyorum. Hatti Eli'nde kralinkinden daha asil aile bulunabilir mi? En asil aileye mensubum demek ben kiralım yahut kral olacağım demektir.

Rahip İduskam âdeti olduğu üzere yapmacık bir öfke ile şöyle diyordu:

- Kral hazretleri! Zaten bu Tutaşıl yalancılık ediyor, 7000 askerle savaşa çıkıp 100 kişiyle dönüyor, sonra savaşı kazandım diye böbürleniyor. Bu ne gülünç söz! Bu kadar asker kaybeden bir kumandan nasıl düşmanını yenmiş olabilir? Sonra piyade ve süvari kumandanlarını idam edemedim diye üzülüyor. Bu kumandanları bizzat siz tayin etmiştiniz. Onları idam etmek size karşı en büyük saygısızlıktır. Zaten alnındaki kılıç yarasından da belli ki savaşa dayak yemiştir. Kaskalar gibi değersiz bir düşmanın karşısında 120 savaş arabasıyla 7000 asker kaybetmek beceriksizliğin şaheseridir. Bu başkumandanı azletmenizi rica ederim.

Ziza yine hekimlik bakımından fikir yürütüyordu:

- Kral hazretleri! Tanrıların size armağan ettiği şarabı içmeyen bir adamda Tanrıların verdiği güç bulunamaz. Tutaşıl şarap içmediği için hastadır. Hasta bir adam orduyu nasıl idare eder? Onun savaş tanrısı Zamama değil, yumrucak tanrısı Yarris korumaktadır.

Nidiba ise kaş yaparken göz çıkararak bir durumla şöyle diyordu:

- Kral hazretleri! Kurbağa öküze benzeyeyim derken nasıl çatlamışsa bu Tutaşıl denilen herif de size benzeyeyim derken öyle çatlayacak. Bunu hemen azledip yerine başka birisini getirmeli. Zâten başkumandanlık nedir? Bunu kim olsa yapar. Bu işi sadık yaverlerinizden birisine verseniz daha iyi olur.. (Atsız, 2015, s. 65-66)

Ellerine geçen ilk fırsatı değerlendirmeye çalışan Cüce İrdas, İlânasam, Rahip İduskam, Ziza ve diğerleri kahraman Tutaşıl'e iftira atmaya başlarlar. Büyük bir savaşta tüm ordusunu kaybetmesine rağmen canı pahasına devleti ve milleti için mücadele vererek muzafferlikle ülkesine dönen bu kahraman şimdi işleri sadece krala dalkavukluk yapmak olan bu kişiler tarafından iftiraya uğrayarak kralın gözündeki yeri sarsılmaya çalışılmaktadır. Atsız'ın dikkat çekmek istediği şey sadece dalkavuklar değil aynı zamanda bu dalkavukluklardan da büyük bir haz alan kraldır.

Kurnazlık.

TDK sözlükte “kolay kanmayan, başkalarını kandırmasını ve ufak tefek oyunlarla amacına erişmesini beceren, açık göz, hin” kelimeleriyle açıklanan “kurnaz” kelimesinden türetilmiştir. Olumsuz bir değer olarak karşımıza çıkan kurnazlığın özellikle Dalkavuklar Gecesi romanında ve hikâyelerinde üzerinde durulmuştur. Dalkavuklar Gecesinde Cüce İrdas ve İlânasam gibi kötü karakterlerle Bozdoğan ve Sarı Yılan hikâyesindeki yılan karakteri ile bu kavram işlenmiştir. Her iki metinde de kendi menfaatlerini her şeyden üstün tutan karakterler yine kurnazlıklarıyla kendi menfaatlerini korumaya çalışırlar. Atsız'ın eserlerinde her şeyini vatan ve millet uğruna feda edebilecek dürüstlüğünden ödün vermeyen karakterler olduğu gibi alçakça özelliklere sahip kötü karakterler de vardır. Bu sayede olumsuz değerleri de eserlerinde işleyerek bir milletin bu kötü vasıflara sahip olduğu taktirde başına gelebilecek trajik durumları gözler önüne sermiştir. Bu olumsuz değer Dalkavuklar Gecesi adlı romanda 2 defa Bozdoğanla Sarı Yılan hikâyesinde de 2 defa olmak üzere 4 defa işlenmiştir.

Dalkavuklar Gecesi.

...Kral hazretleri! Yenilmez ordunuz bugün hain ve vahşî Kaskaları tepelemek için yola çıkıyor. Eğer burada size ve vatana daha büyük hizmetler yapmamış olsaydım ben de ordu ile gider ve en aşağı on beş, en çok yüz yirmi altı Kaska öldürerek kellerini buraya getirirdim. Fakat ne yapayım ki buradaki vazifem daha mühimdir. Bunun gibi bugün savaşa çıkacak orduda da bir genç var ki içi Kaskaları yok etmek ateşiyle yanıyor. Fakat bu genç öyle sadık bir kulunuzdur ki onun buradaki varlığından sizin için ve devlet için daha çok istifade edilebilir. Zaten bu yüce ordunun içinde bir kişinin eksik veya artık olmasından

ne çıkar ki. Hâlbuki bu genç çiçek yetiştirmekte eşsiz bir ustadır. Sarayın bahçesinde çalışarak kralımızın gönlünü açacak çiçekler yetiştirirse daha iyi olmaz mı? Bunun askerlikten alınarak saray bahçesinde bir vazifeye az bir aylıkla tayin edilmesini rica ederim. Bu genç benim yeğenim Nittahabas'tır.

Kral sadık vezirinin bu ricasını kabut etti ve yaverlerinden birini Tutaşil'e göndererek o genci saraya yollamasını bildirdi...(Atsız, 2015, s. 57-58)

Cüce İrdas kurnazlığını kullanarak yeğenini savaştan kurtarmak için krala dalkavukluk yapar ve onu ikna eder. Devlet büyük bir tehlike eşiğinde olması Cüce İrdas için önemli değildir, onun için önemli olan şahsi menfaatleridir. Bu menfaatleri korumak içinde kurnazlığa başvurur.

...İlanasam da aynı şekilde askere alınmış olan eniştesi için aynı şeyleri söyleyecekti. Fakat cüce İrdas'ın arkasından aynı isteği yapmak hoş olmaz diye düşündü. Her şeyin pundunu bulmağa alışık olduğundan Yamzu'ya yanaştı. Eniştesi, kadın çizmesi yapmakta çok usta olduğu için kendisine en şık çizmelerin yapılması gerekliliğini, bunun vatana askerlikten daha büyük bir hizmet teşkil ettiğini anlattı. Yamzu'nun araya girmesiyle kral, çizmeciyi de ordudan çıkarıp saraya aldı. Hekim Ziza'nın ise kayırılacak üç tane kayınçesi vardı. O, bu üç kişinin askere gitmesinde tıbbî ve sıhhî bakımdan tehlikeler görüyordu. Tanrılar korusun, bu üç hastanın orduda bulunuşu bir bozgunluğa bile sebep olabilirdi. Uzun bir nutukla bunları krala anlattıktan sonra onların askerlikten çıkarılması için izin aldı...(Atsız, 2015, s. 58)

Cüce İrdas'tan sonra İlanasam ve diğerleri de kurnazlıklarını kullanarak yakınlarını savaşa gitmekten kurtarmaya çabalarlar. Kurnazlıklarıyla türlü bahaneler uydurup kralı ikna için uğraşırlar.

Hikâyeler.

“...Azizim, dedi, sen boşuna üzülyyorsun. Buraya girdiğim için sen beni korkak sanma, istersen seninle kuvvet deneşelim. Meselâ ilk önce şu dağın tepesine dek yarışalım!...” (Atsız, 2018, s. 64)

Canını kurtarabilmek için vakit kazanmaya çalışan Sarı Yılan, kurnazlığını devreye sokarak Bozdoğan'a aslında kazanamayacağı bir yarış teklif etmektedir. Kazanamayacağı bu yarışa girişmesinin tek bir sebebi vardır o da vakit kazanmak. Nasılsa yarış esnasında türlü hilelere başvurma fırsatını yakalayacaktır ve öyle de olur. Yarışı kurnazlığını kullanarak türlü hilelerle yılan kazanır.

...Tam bu sırada yükseklerde uçan aksungur onu seçmiş ve yıldırım gibi tepesine inmişti. Bu sefer sığınacak yer de yoktu. Kurnazlıkla kendisini kurtarabilirse kurtaracaktı. Aksungur tepesine inerken bağırdı:

— Aman! Aksungur kardeş! Ben de sana yardıma geliyordum. Bozdoğan seninle döğüşmeye geliyor. Sana bu haberi yetiştirmek için bak ne kadar yoruldum...(Atsız, 2018, s. 65)

Bozdoğan ile yarışa girişen yılan bu yarışı adil bir şekilde kazanamayacağını çok iyi bilmektedir. Bu yüzden kurnazlığını kullanarak Bozdoğan'ı yavaşlatabilmek için türlü hilelere başvurur. Yazar Hüseyin Nihâl Atsız, bu hikâyede iki karakterle dürüstlüğü, yiğitliği ve kurnazlığı ve korkaklığı sembolize eder. Yılan kurnazlığı sahtekarlığı, Bozdoğan ise dürüstlüğü, yiğitliği temsil etmektedir.

İhanet.

Türkçe sözlükte 1. Hıyanet, hainlik . 2. Evlilikte, sevgide aldatma, sadakatsizlik. 3. Gerektiğinde yardımda bulunmama, bir kimsenin güvenini yok etmek şeklinde açıklanmıştır (TDK, 2011, s. 1157). Hüseyin Nihâl Atsız, ihanet konusu iki ayrı şekilde incelemiş, eserlerinde bu kavrama genişçe yer vermemiştir. Birincisi Türklerin yanında yaşayan Çinlilerin onların yanında her türlü yaşama imkânlarına sahip olmalarına rağmen ekmeklerini yedikleri Türklere ihanet etmeleri, ikincisi de sevgiye ihanet şeklindedir. Bu değer Bozkurtlar ve Ruh Adam romanlarında 1'er defa ele alınmıştır.

Bozkurtlar.

“...Ulan Çinli! Sakın şu sunduğun kıımızda da ağı olmasın? dedi. Sonra kendisine yıllık yıllık bakan Çinliye, boşalttığı çamçağı geri verirken ilâve etti: Yirmi çamçak içtim. Yirmi defa Ölmem gerek. Bir yol ölmeğe benzemez!..” (Atsız, 2015, s. 35)

Çuluk Kağan'ın bir Çinli olan İçing Katun tarafından zehirlenerek öldürülmesi Çinlilerin Türklere karşı her an haince davranabileceğinin bir ispatı olarak görülmektedir. Yalancılık, ihanet, alçaklık gibi tüm kötü meziyetler Çinlilere mahsustur. Onbaşı Yamtar kendisine kıımız sunan Çinlinin de onu pek ala zehirleyebileceğinin farkındadır.

Ruh Adam.

“...Burkay hiçbir şey düşünmeden kabul etti. Gözünü sevda bürümüş, kanına çılgınlık yürümüştü. Evdeşini Naranta'ya adak verdi. Naranta, onu öldürüp yedi...” (Atsız, 2015, s. 8)

Yüzbaşı Burkay, aşkı uğruna kendisini hayatta tutmak için her türlü fedakârlığa hazır olan evdeşine ihanet edip onu Naranta'ya kurban vermiştir. Bu ihanet şüphesiz cezasız

kalmayacak evdeşinin bedduası kabul olunacak ve Yüzbaşı Burkay ihanetinin cezasını acı bir şekilde sonsuza kadar çekecektir.

Öfke.

Öfke Türkçe sözlükte engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet, gazap şeklinde açıklanmıştır (TDK, 2011, s. 1838). Bu değer Atsız'ın edebî eserlerinde dört farklı şekilde karşımıza çıkar. Bunlardan ilki yazarın Yolların Sonu adlı şiir kitabında tespit edilen öfke değeridir. Burada karşımıza çıkan öfke yazarın düşmana duyduğu nefretle alakalı öfkedir. Aslında Atsız düşmana duyulan öfkeyi haklı görür ve bunu diğer eserlerinde de meşrulaştırır. Diğer bir öfke çeşidi Bozkurtlar romanında karşımıza çıkan kağanın ölümüne duyulan keder dolayısıyla ortaya çıkan öfkedir. Çulug Kağan'ın amansız ve şüpheli ölümü üzerine halkın üstüne çöken keder ile karışık kızgınlık ozanlar tarafından dile getirilir. Yine aynı romanda kağanın Çinlilere fazla ılımlı davranıp onlara söz hakkı vermesi, kardeşini öldürmesine rağmen Çinli Katun'u eş olarak seçmesi gibi yanlış yönetim şekliyle alakalı kağana duyulan kızgınlıktır. Halk her ne kadar kağana kızgın olsa da kağanın buyruğundan çıkmamaktadır. Buradaki ayrıntı halkın her koşulda kağanlarına itaat ettiği. Bozkurtlar romanında dikkat çeken diğer bir öfke çeşidi de Tanrı'nın Türk halkına duyduğu öfkedir. Bu inanış eski Türklerde açıklanamayan doğa olaylarına karşı halkın gösterdiği bir yorumdur denilebilir. Halk açıklayamadığı doğa olaylarını Tanrı'nın onlara öfkelenerek ceza verdiği şeklinde açıklamaya çalışır. Öfke değerinin Ruh Adam romanıyla Şehitlerin Duası adlı hikâyede de kullanıldığı tespit edilmiştir. Şehitlerin Duası adlı hikâyede her ne kadar küçük kızın şehit baba ve abisi öfkelenmiş gibi anlatılsa da burada da yine Tanrısal bir öfke hissedilir.

Bu değer Bozkurtlar romanında 7 defa, Ruh Adam romanında 2 defa, hikâyeler ve Yolların Sonu adlı şiir kitabında birer defa kullanılmak üzere 11 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bozkurtlar.

Çuluk Kağan öldü mü?

Türkler başsız kaldı mı?

Korkak Çinli güldü mü?

Parçalanır yürekler!

Kim bize kurdu tuzak?
Tanrı Türklerden uzak!
Kağandır yurda bezek
Parçalanır yürekler.

Çuluk Kağan yığitti,
Şimdi uçmağa gitti,
Bunu bize kim etti?
Parçalanır yürekler!

Yıldızımız sönmüştür,
Yağılar sevinmiştir,
Kağan ağulanmıştır,
Parçalanır yürekler!

Şimdi bunludur budun,
Kağan, bizi tek kodun.
Bunu sen ettin Katun!
Parçalanır yürekler!

Katun seni aşmalı,
Öz yurdunu basmalı,
Yüz bin Çinli kesmeli,
Parçalanır yürekler!

Şimdi gönül sayrıdır
Kağanından ayrıdır,

Çinli Katun eğridir,

Parçalanır yürekler!..(Atsız, 2015, s. 29)

Çuluğ Kağan'ın zehirlenerek öldürülmesi budunu acılara gömer. Türk inancına göre kağan Tanrı tarafından onları koruması ve yönetmesi için görevlendirilmiştir. Kağanın amansız ölümü kederin yanında aynı zamanda Tanrı'nın onları korumayacağına dair bir iz olduğu için onlara korku da salmıştır. İşbara Alp'in kağanın ölüm haberini almadan önce askerleriyle yaşadığı sıkıntılar da bu inancı destekler. Buduna öfkeyle karışık bir keder hakimdir. Kağanın ölümü keder getirmiş, Çinli Katun tarafından zehirlenerek öldürülmesi öfkelenmelerine neden olmuştur. Budun Çinli Katun'un öldürülmesini beklerken İlerleyen metinlerde Çuluğ Kağan'ın kardeşinin töreye göre ölen kardeşinin evdeşi Çinli Katun'la evlenmesi budunu büsbütün kızdırır.

“...Çinli beğе yılgınlık gelmişti. Katun öçlü gözlerle bakıyordu. Fakat onlara aldırın yoktu. Şimdi söz gene Çuçu'ya gelmişti...” (Atsız, 2015, s. 55)

İçing Katun'un (Çinli Katun) kardeşi Şen-king dövüş oyunlarında sürekli başarısız olmuş Kara Ozan ve Çuçu da onu sert dille eleştirmiştir. Bu eleştiriler İçing Katunu hayli kızdırmış olması rağmen Kara Ozan ve Çuçu'nun ona duyduğu nefretten ötürü onları durduramamış şiirle eleştirilerine devam etmişlerdir.

“...Çuçu hem çalışıyor, hem okuyordu:

Çok kötü zaman oldu,

Acun ne yaman oldu.

İş başarmak dilerken

İşimiz duman oldu.

Yirmi değilken yaşı,

İşbara Alp yoldaşı,

Çinli yüzünden gitti

Kara Budak Onbaşı.

Albızın eli midir?

Beğler hep deli midir?

Burası Ötüken mi
Yoksa Çin Eli midir?

Yabancıya inanmak,
Hele Çinliye kanmak
Ağuyu aş yapmaktır,
Yahut suya dayanmak.

İçing Katun kardaşı,
Çinli köpekler başı
Kılıcıyla vuruldu
Kahraman Pars Onbaşı.
Bir yanda Türk börüsü
Bir yanda Çin uğrusu ;
Bizden artık ötüyor
Çinlilerin borusu.

Budur gönül yarığı;
Öldürdüler Çalığı!
Hepimizi aldattı

Çinlinin en alığı!... ” (Atsız, 2015, s. 140-141)

Budunun başına gelen tüm kötülüklerden Çinliler sorumlu tutulmaktadır. Budun Çinlilerin Kara Kağan'ı kullandığını çok iyi bilir. Türk eli Ötüken'de artık Çinlilerin sözü geçmektedir. Onlar türlü hilelerle Türk kağanını kandırmakta ve Türk budununu amansız bir tehlikeye sürüklemektedirler. Türlü oyunların farkında olup çaresiz kalan halk öfkelenmekten başka bir şey yapamamaktadır.

“...Yağmur, Pars ve Gümüş bir taş sessizliği ile dinliyorlardı. Kara Ozan söylüyordu:

Açlık eş oldu, gitmez;

Yoksulluğumuz bitmez.

Ahımız göğe çıktı

Kara Kağan işitmez...”(Atsız, 2015, s. 277)

Kara Kağan’ın Çinlilere aldanişı ve budunu içindeki huzursuzluğu duymayışı halkı kızdırmaktadır. Çuluğ Kağan’ın ölümünden sonra Kara Kağan’ın yaptığı hatalar Tanrı’yı kızdırmıştır. Ötüken’de peş peşe felaketler ortaya çıkar. Bütün bu felaketlerin sebebini bilen halkın öfkesini ise Kara Ozan dile getirmiştir.

...O zaman Yağmur Beğ onun elinden kopuzunu çekip aldı. Teller üzerinde bir iki gidip geldikten sonra çalıp söylemeye başladı:

Açlıktan inler obam,
Sırtımda yırtık abam.
Evdeşimle oğlum aç;
Hey babam, aman babam!

Ötüken’in açları
Kemirir ağaçları.

Nerde Çinin baçları?
Hey babam, aman babam!

Kılıç durur mu kında?
Tanrım bizi yakında
Bay kılıver akında.

Hey babam, aman babam!..(Atsız, 2015, s. 278)

Kıtlık halkı bezdirmiştir. Aslında devletine ve kağanına şartsız bağlı olan budun Ötükendeki tüm felaketlerden Çinliler ve onlara aldırış etmeyen Kara Kağan sorumlu tutulmaktadır. Çünkü Kara Kağan abisi Çuluğ Kağanı zehirleyerek öldüren İçing Katun’u cezalandırmak yerine töre gereği kendine eş tayin etmiştir. Çuluğ Kağan’ın intikamının alınmasını beklerken Kara Kağan’ın İçing Katunu eş olarak kendisine alması ve yetmezmiş gibi Çinlilerin türlü oyunlarına ve yalanlarına kanarak budunu idare etmeye çalışması onları iyice kızdırmış ve çileden çıkarmıştır. Bu öfkeyi de dile getirecek olanlar elbette ki ozanlardır.

...Yazın en sıcak çağında beş gün, Türkeli karakış varmış gibi soğuktan donup bunaldı. Hazırlığı olmayanlardan donup ölenler, sayrı düşenler vardı. Herkesi bir korku bürümüştü. Bu, herhâlde Tanrı'nın bir öfkesi olmalıydı. Türk elinin en kocamışları bile yaz ortasında böyle bir soğuğu ne görmüşler, ne de atalarından, dedelerinden işitmişlerdi. Evet, herhâlde Tanrı öfkelenmiş, Türklere güvenmiş olacaktı. Herkes bunu düşünüyor, buna bir sebep arıyordu.... (Atsız, 2015, s. 288)

...Tanrı elbette öfkelenirdi. Kara Kağan bir yerde durmuyor, oradan oraya göçüyordu. Türkler artık eskisi gibi ölülerini yakmıyorlar, gömüyorlardı. Kağan, Çinli İçing Katun'un sözlerine kanmakla kalmıyor, Şen-king'i Türk beğleri gibi tümenbaşı yapıyordu. Tulu Han, durumu, unutarak ayrı kağanlık kurmak dâvasının ardından koşuyordu. Çinlilerden gelen belâ yetmiyormuş gibi kağan şimdi de Çao-teyen adlı bir Çin bilgininin sözleriyle iş görür olmuştu.... (Atsız, 2015, s. 288)

Her iki metinde de Türklerin din anlayışlarıyla paralel bir öfke değeri görülmektedir. Eski Türkler Tanrı'nın öfkesini onlara kıtlık, doğal afet gibi olaylarla gösterdiğine inanırlardı. Yazın en sıcak günlerinde kış soğuklarının yaşanması, kıtlık ve salgın hastalık gibi olaylar onlara göre başka şekilde açıklanamazdı. Kara Kağan'ın Çinlilerin sözlerine göre hareket etmesi ve Türklerin ölülerini yakmak gibi eski geleneklerini terk etmeleri Tanrı'yı kızdırmış, o da öfkesini, kendilerini bu şekilde cezalandırarak göstermiştir. Bu öfke sadece doğal afetlerle sınırlı kalmayıp Tanrı'nın Türkleri Çinlilere esir düşürerek cezalandırmasına kadar gidecektir.

Yolların Sonu.

“..Rus'un adı her geçende,

Gözlerime kan görünür...” (Atsız, 20004, s. 106)

Ruslar denilince Atsız'ın aklına ilk gelen şey komünizmdir. Komünizmi Türkiye'nin başındaki en büyük belalardan biri olarak görür. Sadece Türkiye Türkleri için değil aynı zamanda Orta Asya'daki Türklerin de vebasası Ruslardır.” Komünizm, artık bütün dünya için ve bilhassa bizim için iktisadi bir fikir veya içtimai bir düzen olmaktan çıkmıştır. Komünizm bugün yalnız Moskofçuluk demektir.” (Atsız, 2015, s. 283)

Ruh Adam.

...Pusat'ın sınıftaki dostları, buna vereceği cevapla mahvolacağını anlamakta gecikmediler. Selim hâlâ esas vaziyetinde olduğu hâlde en sert edâ ile:

- Evet albayım! Bu rejime yemin vermiş olduğum hâlde fikren kralcıyım. Çünkü birinci sınıf askerler ancak krallıklarda çıkar. Siz de vaktiyle krallığa sadakat yemini etmiş olduğunuz hâlde bugün cumhuriyetçi gözüyorsunuz! diye karşılık verdi.

Bu cevap o âna kadar devam eden askerî disiplini bozmaya kâfi gelmişti. Bütün sınıf ayağa kalkmıştı, Şuur durmuş, yerini öfke tutmuştu. Karşılıklı sert sözler de söylenmişti. Durum çok vahimdi...(Atsız, 2015, s. 37)

Selim Pusat, geleceğini karartmak pahasına inandığı gerçekleri söylemekten çekinmemiştir. Albay ile aralarında geçen bu restleşme her ikisini de fazlasıyla öfkelenmiştir. Selim Pusat'ın öfkesine yenilip çekinmeden sarf ettiği sözler daha sonra onun vatan haini ilan edilmesine sebep olacaktır.

...Selim Pusat birdenbire durdu. Öfkelenmişti. Son zamanlarda içine düştüğü ruhî bir hâl ile böyle anî buhranları, öfkeleri, köpürmeleri oluyor; küçük bir kibritin büyük bir barut fıçısını parlatması gibi en ehemmiyetsiz bir sebeple kızdığı çok görülüyordu. Şimdi yine bir an içindeki çağrışımlarla o buhranlı noktaya gelmişti. Sert bir sesle:

- Liseli bir kız, bu zamanda, burada, yapayalnız ne arıyor? diye sordu...(Atsız, 2015, s. 80)

Selim Pusat'ın, liseli bir kız, bu zamanda, burada, yapayalnız ne arıyor? diye sorarak sergilediği öfke nefretin eseri değildir. Yaşadığı buhranlı dönemlerden iyice psikolojisi bozulmuş olan Pusat, bu genç kıza uyarı niteliğinde bir öfke yansıtmıştır.

Hikâyeler.

...Kız yavaş yavaş kalkıyor... Kararını vermiştir. Bu karar bütün fenalığına, çirkinliğine ve iğrençliğine rağmen yaşamak kararıdır. Çünkü hayat tatlı... Kendi koluna giren sarhoşa ürkek adımlarını uydurarak bilmediği karanlık bir sokağa doğru yürüyor.. Ve tam bu sırada korkunç bir sağanak... Korkunç gök gürültüleri ve yıldırımlar... Bu bir fırtına mı? Hayır!.. Bu, iki şehidin ve sayısız şehitlerin isyanıdır.. Şehitler ağlıyor... Biz yağmur sanıyoruz..

Şehitler hıçkırıyor... Rüzgâr diyoruz.. Şehitler haykırıyor... Fırtına zannediyoruz... Ve şehitlerin duasına da yıldırım adını veriyoruz...(Atsız, 20004, s. 40)

Vatan ve millet için canlarını feda edenlerin geride bıraktıkları emanetlere sahip çıkılmaması canlarını feda eden bu şehitlerin isyanına neden olmuştur. Nefretle dolu öfkelerinin Tanrı'nın gazabıymış gibi yansıtılması aynı zamanda Atsız'ın şehitleri ne derece kutsallaştırdığının bir kanıtıdır.

Riyakârlık.

Hüseyin Nihâl Atsız özellikle iki romanında bu olumsuz değere değinmiştir. Dalkavuklar Gecesi ve Z Vitamini adlı eserler farklı çağlarda geçen fakat konu itibariyle birbirine fazlasıyla benzeyen iki romandır. Her iki roman da dalkavukluk riyakârlık ve yalancılık kavramları ve bunların getirecekleri kötülükler üzerine kuruludur. Riyakârlık kavramı Türkçe sözlükte ikiyüzlü kelimesiyle açıklamıştır (TDK, 2011, s. 1981).

Dalkavuklar Gecesi.

...Yaver dışarı seğırtti. Hekimbaşı, yerde bir et külçesi gibi yatan İrdas'a eğilerek baktıktan sonra kendi kendine söylenmeğe başladı:

- Bayılacak zamanı bulmuş hayvan herif. Bayılacağına geberseydi de benim yerime seninle mezarcılar uğraşsaydı... Korkak herif.. Bir de kadınlara şiir yazıp kahramanlık taslar. Seni düşman karşısında değil, bir tarla sıçanının karşısında görmek isterim... Sersem... Çürük beyinli... Yüreksiz... Kaltaban...

Yaver, iki saray askerine yüklediği büyük çanaklarla su getirmeseydi bu küfürler uzayıp gidecekti. Hekimbaşı, baygın yatanın önce boynunu uğdu. Sonra çanaklardan birini kaldırıncı içindeki suyu başından aşağı boşalttı, İrdas'ta kıpırdamalar oldu. İkinci çanağı da başına yiyince gözlerini büsbütün açıp etrafına bakındı. Hekimbaşı onu doğrultarak:

- Ah sayın şair! Geçmiş olsun, dedi. Sizi kurtarmak için bütün ustalığımı kullandım. Emin olun, başınıza bir kötülük gelseydi yüreğime inerdi. Sizin gibi ince bir şair, kahraman bir arslan, keskin düşünceli bir bilgin dünyada acep var mıdır? Tanrılara kurban keseceğim. Çünkü Hatti ülkesinin övücü olan sizin gibi bir üstad kurtuldu. Yanınızda daha çok kalamayacağım için üzülüyorum. Fakat çok işlerim var. Genç yaver size yardım eder. Hoşça kalınız sevgili dostum!... (Atsız, 2015, s. 30)

Yaverin Hekimbaşı baygınken ve uyanırken sergilediği farklı tavır iki yüzlülüğünü ortaya koyuyor. Hekimbaşı baygınken ondan iğrenç bir mahluk gibi bahseden yaver, o uyanınca aynı kişiyi göklere çıkararak abartılı ifadeler kullanır. Atsız her iki tavrı aynı anda gözler önüne sererek riyakar kişinin düştüğü aşağılık duruma dikkat çekmişti. Riyakarlık olumsuz değeri atsızın edebî eserlerinde açıkça sadece bu romanda yer etmiştir kendine. Bunun yanında riyakarlığı hatırlatan dalkavukluk ve yine kendilerinden üstün kişilerden menfaat edinmek için takındıkları yalancı tavır farklı eserlerinde göze çarpmaktadır.

Z Vitamini.

...Savunma Bakam sözünü tamamlayamadı. Beşerî Şef, başbakana soruyordu:

- Haşan Ali! Sen makarnayı sever misin?
- Sayenizde severim aziz şefim.
- Ben de severim Haşan Âli... Ya sen?
- Aman aziz şefim! Siz sevdikten sonra benim sevmemek ne haddim?...

Büyük meseleler iyi bir gelişme yolunda olduğu için Beşerî Şef memnundu...(Atsız, 2015, s. 92)

Beşerî Şefi'n her dediğini kabul etmeleri ve aslında sevmemelerine veya istememelerine rağmen kabul etmeleri riyakarlıklarının bir sonucudur. Bu riyakâr tutum içinde buldukları ülkeyi büyük bir uçuruma sürüklemektedir.

Değerlerin Güncelliği ve Değerler Eğitiminde Kullanılabilirliğine Dair Görüşler

Belirlenen değerlerin güncel olma durumu ve değerler eğitiminde kullanılabilirliği ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerine başvurulmuştur. 200 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada değerlerin ayrı ayrı güncel olup olmadığı ve değer eğitiminde kullanılıp kullanılmayacağı sorulmuş, elde edilen veriler çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmiştir.

Tablo 2. *Değerlerin Güncel Olma Durumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirildiği ANOVA Testi Sonuçları*

Grup İstatistikleri					
	cinsiyet	n	Ortalama	t	p
Güncellik	Kadın	121	198.99	-2.912	0.00
	Erkek	79	217.16		

Cinsiyet açısından ortalama geçerlilik derecesi puanlarına bakıldığında anlamlı bir farkın olduğu, bu farkın ise erkekler lehine gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Değerlerin Değer Eğitiminde Kullanılabilme Durumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirildiği T Testi Sonuçları

Grup İstatistiksi					
	cinsiyet	n	Ortalama	t	p
Değer eğitiminde	Kadın	121	213.36	-2.822	0.00
kullanılabilirliği	Erkek	79	229.86		

Cinsiyet açısından ortalama önem derecesi puanlarına bakıldığında anlamlı bir farkın olduğu, bu farkın ise erkekler lehine gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Değerlerin Güncel Olma Durumunun Okunan Eser Sayısı Değişkenine Göre Değerlendirildiği ANOVA Testi Sonuçları

	N	Ortalama	f	p
Hiçbir eserini okumadım.	90	206.92	0.28	0.97
1-3 arası eser okudum.	70	205.27		
4 üzeri eseri okudum.	40	206.05		
Total	200	206.17		

Eser sayısına göre ortalama geçerlilik derecesi puanları arasında anlamlı fark yoktur.

Tablo 5. Değerlerin Değer Eğitiminde Kullanılabilme Durumunun Okunan Eser Sayısı Değişkenine Göre Değerlendirildiği ANOVA Testi Sonuçları

	n	Ortalama	f	p
Hiçbir eserini okumadım.	90	220.89	,467	,62
1-3 arası eser okudum.	70	221.77		
4 üzeri eseri okudum.	40	214.30		
Total	200	219.88		

Eser sayısına göre ortalama önem derecesi puanları arasında anlamlı fark yoktur.

Tablo 6. Değerlerin Güncel Olma Durumu İle İlgili Puan Ortalamaları

	N		Ortalama
	Geçerli sayı	Kayıp	
vatanperverlik	200	0	7.7500
milli ruh	200	0	7.5700
kurnazlık	200	0	7.2950
gurur	200	0	7.2650
namus	200	0	7.2550
cesaret	200	0	7.2400
yiğitlik	200	0	7.0550
öz güven	200	0	7.0150
öfke	200	0	6.8600
kahramanlık	200	0	6.7050
mücadele	200	0	6.6700
ihamet	200	0	6.6050
ana-babaya saygı	200	0	6.4800
zekilik	200	0	6.4750
aşk	200	0	6.4250
ön sezi	200	0	6.3450
dalkavukluk	200	0	6.3350
teslimiyet	200	0	6.2250
fedakârlık	200	0	6.2150
riyakârlık	200	0	6.1550
yardımlaşma	200	0	6.1300
kararlılık	200	0	6.1100
dürüstlük	200	0	6.0950
ümitli olma	200	0	5.9850
vefakârlık	200	0	5.9800
iradeli olma	200	0	5.9500
töre	200	0	5.8950
itaat	200	0	5.8900
ceza	200	0	5.8100
mefkûre	200	0	5.6050
sabretme	200	0	5.5900
adalet	200	0	5.1900

Tablo 6 incelendiğinde vatanperverlik, millî ruh ve kurnazlık değerlerinin ilk üç sırada yer aldığı; mefkûre, sabretme ve adalet değerlerinin ise güncel olma durumuyla ilgili son sırada yer aldığı görülmektedir. Değerlerin hiçbiri 4 puanın altına düşmediği için tespit edilen değerlerin hepsinin güncel değerler olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Değerlerin Değer Eğitiminde Kullanılabilir Durumu İle İlgili Puan Ortalamaları

	N		Ortalama
	Geçerli sayı	Kayıp	
vatanperverlik	200	0	8,1800
namus	200	0	8,0200
milli ruh	200	0	8,0100
cesaret	200	0	7,9000
ana-babaya saygı	200	0	7,7800
yardımlaşma	200	0	7,7600
dürüstlük	200	0	7,7100
kahramanlık	200	0	7,6850
öz güven	200	0	7,6200
mücadele	200	0	7,5950
iradeli olma	200	0	7,5500
ümitli olma	200	0	7,5050
fedakârlık	200	0	7,4750
adalet	200	0	7,4650
vefakârlık	200	0	7,4500
yiğitlik	200	0	7,4400
kararlılık	200	0	7,3850
gurur	200	0	7,3700
zekilik	200	0	7,2600
sabretme	200	0	7,1900
gurur	200	0	6,9650
mefkûre	200	0	6,8650
aşk	200	0	6,7200
teslimiyet	200	0	6,5700
itaat	200	0	6,2150
töre	200	0	5,7300
ceza	200	0	5,5000
öfke	200	0	5,0100
kurnazlık	200	0	4,9000
ihamet	200	0	4,6150
riyakârlık	200	0	4,3450
dalkavukluk	200	0	4,0950

Tablo 7 incelendiğinde vatanperverlik, namus ve millî ruh değerlerin ilk üç sırada yer aldığı; ihanet, riyakârlık ve dalkavukluk olumsuz değerlerinin ise son üç sırada yer aldığı görülmektedir. Tespit edilen değerlerden hiçbiri 4 puanın altına düşmemiştir. Buna göre tespit edilen tüm değerlerin eğitimde kullanılabilceği anlaşılmaktadır.

Tablo 8. *Atsız'ın Edebi Eserlerinde Tespit Edilen Değerler*

	Bozkurtlar	Deli Kurt	Dalkavuklar Gecesi	Z Vitamini	Ruh Adam	Hikayeler	Yolların Sonu
Milli Ruh Toplamda 17 defa kullanılmıştır.	<u>9 defa</u> s. 9, s. 142 s. 328, s. 330 s. 370, s. 370 s. 379, s. 380, s. 422- 423	<u>1 defa</u> s.148-149	<u>1 defa</u> s.46				<u>6 defa</u> s. 25, s.38 s.42, s.48 s.78 s.109-110
Gurur 12 defa kullanılmıştır.	<u>5 defa</u> s.16, s.330 s.334, s.370 s.420	<u>3 defa</u> s.88-89 s.104-105 s.168			<u>2 defa</u> s.24 s.50	<u>1 defa</u> s.68	<u>1 defa</u> s.29
Önsezi 11 defa kullanılmıştır.	<u>7 defa</u> s.18, s.18 s.305, s.451 s.478, s.578 s.604	<u>3 defa</u> s.110 s.138 s.238			<u>1 defa</u> s.97		
Fedakarlık 20 defa kullanılmıştır.	<u>14 defa</u> s.22, s.144 s.149, s.274 s.274, s.298 s.314, s.379 s.394, s.407- 408, s.418 s.421, s.436 s.591	<u>3 defa</u> s.10 s. 64 s. 82	<u>1 defa</u> s. 64			<u>2 defa</u> s.29 s.58	
Ceza 6 defa kullanılmıştır.	<u>5 defa</u> s.25, s.80 s.85-86 s.96 s.469-470				<u>1 defa</u> s. 8		
Öfke 11 defa kullanılmıştır.	<u>7 defa</u> s. 29, s.55 s.140-141 s.277, s.278 s.288				<u>2 defa</u> s.37 s.80	<u>1 defa</u> s.40	<u>1 defa</u> s.106
İhanet 2 defa kullanılmıştır.	<u>1 defa</u> s.35				<u>1 defa</u> s.8		
Yiğitlik 26 defa kullanılmıştır.	<u>10 defa</u> s.40, s. 40 s. 42 s. 122-123 s. 147, s. 148 s. 151, s. 277 s. 510, s. 513	<u>6 defa</u> s. 36 s. 58 s. 87 s. 123 s. 177 s. 181				<u>1 defa</u> s. 67	<u>9 defa</u> s. 9, s. 10 s. 10, s. 11 s. 28, s. 33 s. 96, s. 105 s. 105
Özgüven 4 defa kullanılmıştır.	<u>1 defa</u> s. 45					<u>2 defa</u> s. 65 s. 66	<u>1 defa</u> s. 12
Cesaret 4 defa kullanılmıştır.	<u>3 defa</u> s. 60, s. 98 s. 423						<u>1 defa</u> s.52
Vatanperverlik 6 defa kullanılmıştır.	<u>3 defa</u> s.70, s. 393 s. 421						<u>3 defa</u> s. 20, s. 22 s. 23
Namus 6 defa kullanılmıştır.	<u>4 defa</u> s. 80, s. 80 s. 81, s. 395	<u>1 defa</u> s. 225	<u>1 defa</u> s. 67				
Töre 13 defa kullanılmıştır.	<u>11 defa</u> s. 80, s. 81 s. 81, s. 82 s. 82 s. 95-96 s. 157, s. 216 s. 259-260 s. 378 s. 421-422				<u>1 defa</u> s. 263		<u>1 defa</u> s. 53
İtaat 10 defa kullanılmıştır.	<u>6 defa</u> s. 21-22 s. 88, s. 379 s. 404, s. 417 s. 451				<u>2 defa</u> s. 140 s. 144		<u>2 defa</u> s. 39 s. 43
Zekilik 3 defa kullanılmıştır.	<u>1 defa</u> s.121-122	<u>1 defa</u> s.232-233					<u>1 defa</u> s. 24

<u>Adalet</u> 6 defa kullanılmıştır.	<u>3 defa</u> s. 139, s. 282 s. 470-471	<u>1 defa</u> s.120-121	<u>1 defa</u> s.43		<u>1 defa</u> s. 23
<u>Kararlılık</u> 16 defa kullanılmıştır.	<u>6 defa</u> s. 151, s. 379 s. 380, s. 392 s. 393, s. 423	<u>2 defa</u> s. 201-202 s. 230-231		<u>3 defa</u> s. 21 s. 35 s. 42	<u>5 defa</u> s. 12, s. 13 s. 76, s. 79 s. 81
<u>Teslimiyet</u> 13 defa kullanılmıştır.	<u>3 defa</u> s.172, s. 291 s. 388	<u>4 defa</u> s. 33, s. 84 s. 183, s. 210		<u>2 defa</u> s. 20 s. 76	<u>4 defa</u> s. 40, s. 107 s. 123, s. 131
<u>Kahramanlık</u> 16 defa kullanılmıştır.	<u>6 defa</u> s. 274, s. 404- 405, s. 418 s. 419-420 s. 421, s. 436	<u>1 defa</u> s. 203		<u>1 defa</u> s. 59	<u>2 defa</u> s. 58 s. 65
<u>Dürüstlük</u> 10 defa kullanılmıştır.	<u>3 defa</u> s. 314, s. 350 s. 376	<u>1 defa</u> s. 82	<u>4 defa</u> s. 22, s. 24-25 s. 27,s. 34	<u>2 defa</u> s. 35 s. 46	
<u>Sabretme</u> 6 defa kullanılmıştır.	<u>3 defa</u> s. 342, s. 385 s. 387			<u>2 defa</u> s. 66-67 s. 67	<u>1 defa</u> s. 22
<u>Ümitli olma</u> 9 defa kullanılmıştır.	<u>2 defa</u> s. 369 s. 476	<u>1 defa</u> s. 114		<u>3 defa</u> s. 21, s. 64 s. 236	<u>3 defa</u> s. 29, s. 35 s. 58
<u>Milli Mefkûre</u> 16 defa kullanılmıştır.	<u>5 defa</u> s. 377, s. 379 s. 379, s. 380 s. 392			<u>2 defa</u> s. 58, s. 59	<u>1 defa</u> s.56
<u>Mücadele</u> 10 defa kullanılmıştır.	<u>2 defa</u> s. 392 s. 397-420	<u>3 defa</u> s. 231-232 s. 233, s. 234		<u>2 defa</u> s. 21 s. 36-37	<u>2 defa</u> s. 56 s. 65
<u>Ana Babaya Saygı</u> 4 defa kullanılmıştır.	<u>2 defa</u> s. 443 s. 602	<u>1 defa</u> s. 87			<u>1 defa</u> s. 65
<u>Âşk</u> 6 defa kullanılmıştır.		<u>3 defa</u> s. 108-109 s. 147, s. 163		<u>1 defa</u> s. 8	<u>2 defa</u> s. 28 s. 121
<u>İradeli Olmak</u> 2 defa kullanılmıştır.				<u>1 defa</u> s. 262	<u>1 defa</u> s. 71-72
<u>Vefakârlık</u> 3 defa kullanılmıştır.				<u>1 defa</u> s. 8	<u>2 defa</u> s. 37 s. 37-38
<u>Yardımlaşmak</u> 2 defa kullanılmıştır.					<u>2 defa</u> s. 57 s. 59
<u>Riyakârlık</u> 1 defa kullanılmıştır			<u>1 defa</u> s.30		
<u>Dalkavukluk</u> 4 defa kullanılmıştır.			<u>4 defa</u> s.33-34 s. 49, s. 53 s.65-66		
<u>Kurnazlık</u> 4 defa kullanılmıştır.			<u>2 defa</u> s. 57-58 s. 58		<u>2 defa</u> s. 64 s. 65

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç Değerlendirme

Sonuç ve Tartışma

Değer kavramı Türkçe sözlükte (TDK, 2011, s. 607) “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, kişinin isteyen gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey; bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” şeklinde tanımlanmaktadır. Kaymakcan ve Meydan ahlaki ve ahlaka ilişkin olmayan değerler olarak ikiye ayırmıştır (Kaymakcan, Meydan, 2016, s. 25). Her ne kadar değerler evrensel olsa da her kültür bu evrensel değerlerin yanında kendi kültürel ve inanç yapısına göre tarih boyunca bir değerler sistemi oluşturmuştur. Türk kültür ve tarihinde de elbette ki bu millete ışık tutan millî manevi değerler oluşmuş ve bu değerler millet olarak tarih boyunca gelecek nesillere aktarılmıştır. Evrensel değerler bir toplumu insani yönüyle eğitirken millî manevi değerler bir milleti diğer milletlerden ayıran özellikleriyle ortaya çıkmıştır. Atsız’ın eserlerinde ele aldığı millî manevi değerler Atsız’a göre Türk milletini diğer milletlerden ayıran kendine has özellikler bütünüdür. Millî ruh, millî mefkûre, vatanperverlik, yiğitlik, kahramanlık, kararlılık ve mücadele gibi değerler Atsız’ın Makaleler I, II, III, ve IV adlı eserlerinde farklı makalelerinde de belirttiği üzere Türk milleti için çok daha fazla önem arz etmektedir. Türk milletinin kendine has özellikleriyle tarih sahnesinde yer alması bu milletin kendine has değerlerinin de önemini artırmaktadır.

Bu çalışmada Atsız’ın “Bozkurtların Ölümü”, “Bozkurtlar Diriliyor”, “Deli Kurt”, “Ruh Adam”, “Dalkavuklar Gecesi”, “Z Vitamini” adlı romanlarıyla Ötüken Neşriyatın 2018 yılında bir araya getirip kitaplaştırdığı hikâyeleri ve “Yolların Sonu” adlı şiir kitabı esas alınmıştır. Şiir, Türkçe sözlükte düş gücüne, hayale, imgeye, gönle seslenen, anı, duygu, coşku uyandıran, etkileyen şey olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011, s. 2224). Şiirin insanlar üzerindeki etkisi ve etki süresi düşünüldüğünde Atsız gibi bir fikir adamının vermek istediği toplumsal mesajların da en etkili bir şekilde şiirle aktarılabilceği düşünülmüş bu yüzden çalışmanın başında fikir eserlerinden hareketle millî ve manevi değerlere ilk önce “Yolların Sonu” adlı eserde ulaşılmaya çalışılmıştır. “Yolların Sonu” adlı şiir kitabında Atsız’ın fikir eserlerinde de daha önceden zikrettiği 19 değer tespit edilmiş ve bu değerler daha sonra diğer edebî eserlerinde aranmıştır. Bu tarama sonucunda bu yirmi değere ilaveten 13 değer daha tespit edilmiştir. Toplamda çalışmada 32 değere ulaşılmıştır.

Tespit edilen değerlerden Bozkurtlar romanında millî ruh (f =9), gurur (f =5), önsezi (f = 7), fedakârlık (f = 14), ceza (f = 5), öfke (f = 7), ihanet (f = 1), yiğitlik (f =10), özgüven(f =1), cesaret (f = 3), vatanperverlik (f =3), namus (f = 4), töre (f = 11), itaatkârlık (f = 6), zekilik (f = 1), adalet (f = 3), kararlılık (f = 6), teslimiyet (f = 3), kahramanlık (f = 6), dürüstlük (f = 3), sabretme (f = 3), ümitli olma (f = 2), milli mefkûre (f = 5), mücadele (f = 2), ana babaya saygı değerinin (f = 2) defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Deli Kurt romanında; milli ruh (f = 1), gurur (f = 3), önsezi (f = 3), fedekârlık (f = 3), yiğitlik (f = 6), namus, zekilik ve adalet (f = 1), kararlılık (f = 2), teslimiyet (f = 4), kahramanlık, dürüstlük ve ümitli olma (f = 1), mücadele (f = 3), ana babaya saygı (f = 1), aşk değerinin (f = 3) defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Dalkavuklar Gecesi adlı romanda; millî ruh (f = 1), fedakârlık (f = 1), namus (f = 1), adalet (f = 1), dürüstlük (f = 4), riyakârlık (f = 1), dalkavukluk (f = 4), kurnazlık değerinin ise (f = 2) defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Z Vitamini adlı romanda; riyakârlık (f = 1) defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ruh Adam romanında; gurur (f = 2), önsezi (f = 1), ceza (f = 1), öfke (f = 2), ihanet (f = 1), töre (f = 1), itaatkârlık (f = 2), kararlılık (f = 3), teslimiyet (f = 2), kahramanlık (f = 1), dürüstlük ve sabretme (f = 2), ümitli olma (f = 3), millî mefkûre (f = 2), mücadele (f = 2), aşk (f = 1), iradeli olmak ve vefakârlık değerlerinin (f = 1) defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Hikâyelerinde ise gurur (f = 1), fedakârlık (f = 2), öfke (f = 1), yiğitlik (f = 1), özgüven (f = 2), kahramanlık (f = 2), ümitli olma (f = 3), millî mefkûre (f = 1), mücadele (f = 2), vefakârlık (f = 2), yardımlaşma (f = 2), kurnazlık değerinin (f = 2) defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yolların Sonu adlı eserinde; millî ruh (f = 6), gurur (f = 1), öfke (f = 1), yiğitlik (f = 9), özgüven ve cesaret (f = 1), vatanperverlik (f = 3), töre (f = 1), itaatkârlık (f = 2), zekilik (f = 1), adalet (f = 1), karalılık (f = 5), teslimiyet (f = 4), kahramanlık (f = 6), sabretme (f = 1), millî mefkûre (f = 8), ana babaya saygı (f = 1), aşk (f = 2), iradeli olma değerinin de (f = 1) defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada tekrarlanma derecesine göre değerler; yiğitlik (26), fedakârlık (20) millî ruh (17), kararlılık(16), kahramanlık (16), milli mefkûre (16), töre (13), teslimiyet (13), gurur (12), ön sezi (11), öfke (11), itaat etme (10), dürüstlük (10), mücadele (10), ümitli olma (9), ceza (6), vatanperverlik (6), namus (6), adalet (6), sabretme (6), aşk ve öz güven (4), cesaret (4), ana babaya saygı (4),dalkavukluk (4), kurnazlık (4), vefakârlık (3), zekilik (3), ihanet (2), iradeli olma (2), yardımlaşma (2), riyakârlık (2) şeklinde sıralanmaktadır.

Araştırmada iki yüz öğretmen adayı üzerinde yapılan ankette öğretmen adaylarından verilen değerlerin günümüzde güncel olma durumuna ve değerler eğitiminde kullanılabilme

durumuna göre değerlendirilmesi istenmiş bu değerlendirmeye göre vatanperverlik, namus, ve milli ruh değerleri kullanılabilir durumuna göre ilk üç sırada; ihanet, dalkavukluk ve riyakârlık son üç sırada yer almıştır. Yine aynı araştırma anketinde öğretmen adaylarının değerlendirmesine göre değerlerin güncel olma durumu sıralamasında vatanperverlik ilk sırayı almıştır. Bu değerden sonra millî ruh ve gurur değerleri sıralanmışken son üçte mefkûre, sabretme ve adalet değerleri yer almıştır. Anket sonucunda çıkan neticede vatanperverlik ve millî ruh değerlerinin her iki değerlendirme kısmında ilk sırada yer alması bu değerlerin günümüzde de toplumumuz için ne kadar önemli değerler olduğunu göstermektedir.

Yapılan anket sonucunda elde edilen veriler sonucunda değerlerin kullanılabilir olma durumuna bakılacak olursa cinsiyet açısından ortalama geçerlilik derecesi puanlarına bakıldığında anlamlı bir farkın olduğu, bu farkın ise erkekler lehine gerçekleştiği, değerlerin önem derecesine göre cinsiyet açısından ortalama önem derecesi puanlarına bakıldığında anlamlı bir farkın olduğu, bu farkın ise erkekler lehine gerçekleştiği; eserlerin okunma durumuna göre eser sayısına göre ortalama geçerlilik derecesi puanları arasında anlamlı fark olmadığı, eserlerin okunma oranına bakıldığında eser sayısına göre ortalama önem derecesi puanları arasında anlamlı fark olmadığı anlaşılmaktadır.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın eserlerinin geneline bakıldığında hemen hepsinde ideal bir Türk tipi çizilmeye çalışıldığı görülmektedir. Yukarıda bahsedilen değerler aslında çizilmeye çalışılan bu Türk tipinin Atsız'a göre özellikleridir. Bunlarda ön plana çıkanlardan yiğitlik, fedakârlık, kararlılık, kahramanlık, dürüstlük, vatanperverlik gibi değerler pek çok çalışmada da ele alınmış değerlerdir. Atsız'a göre ideal bir Türk tipi yiğitlik, kahramanlık, kararlılık, dürüstlük, vatanperverlik ve fedakârlık gibi belirgin özelliklere sahip olmanın yanında yukarıda tespit ettiğimiz pek çok değeri de bünyesinde barındırmalıdır. Eserlerinde çizdiği Kür Şad, Deli Kurt ve Selim Pusat gibi ana karakterlerin yanında yer alan yardımcı karakterler de Atsız'ın ele aldığı değerleri birer birer yansıtmaktadırlar. Atsız'ın Kür Şad, Urungu, Deli Kurt gibi ana karakterleri millî ruha sahip vatanları için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacak cesur, kararlı mücadeleden yılmayan kişilerdir. Bu kahramanlar en zor anlarında bile dürüstlükten ödün vermezler. Yalan söylemeyi şeref yoksunluğu olarak görürler. Tanrı'ya baş eğmesini bilen bu kahramanlar aynı zamanda asla ümitlerini yitirmezler. Ön sezileri güçlüdür. Düşmanlarını zekaları ve ön sezileriyle alt etmeyi başarırlar. Törelerine sıkı sıkıya bağlı bu kahramanlar aynı mefkûre doğrultusunda tereddüt etmeden mücadele ederler. Eserlerindeki ortak mefkûre Türk birliği ve Turan ülküsüdür.

Memiş (2013), Aşık Şeref Taşlıova'nın eserlerini incelediği çalışmada fedakârlık ve vatanperverlik değerlerine yer vermiştir. Bu çalışmada fedakârlık değerinin Atsız'ın

eserlerindeki gibi değil sevgili uğruna yapılan fedakârlık olduğu görülmüştür. Yine aynı eserde vatan sevgisi değeri sılaya özlem şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Aslan'ın (2014) Tarık Buğra'nın eserlerini incelediği çalışmasında ise dürüstlük, adalet, cesaret gibi değerler ele alınmıştır. Ele alınan bu değerlerin Atsız'ın eserlerinde tespit edilen aynı değerlerle anlam bakımından paralel olduğu gözlemlenmiştir.

Topcu'nun (2016) Saltuknâme'yi değerler açısından incelediği çalışmasında yer alan Sarı Saltuk karakteri Atsız'ın Kür Şad karakteriyle örtüşmektedir. Atsız'ın alp tipi bu eserde İslami özellikler kazanarak alp eren tipine dönüşmüştür. Fakat gerek millî ruh gerek fedakârlık, yiğitlik ve kahramanlık gibi özellikler bakımından her iki karakter de fazlasıyla benzerlikler göstermektedir. Bu değerlerinde yanında dürüstlük, adalet, yardımlaşma gibi değerlerin de yine Atsız'ın eserlerinde tespit edilen değerlerle hemen aynı anlamda kullanıldığı görülmüştür.

Albayrak'ın (2017) Köktürkler ve Uygur Dönemi Eserlerindeki Değerler adlı çalışmasında çalışmamızda tespit edilen cesaret, fedakârlık, kahramanlık kavramlarının cesur olma değeri adı altında incelendiği görülmüştür. Hüseyin Nihâl Atsız'ın eski Türk tarihiyle olan ilişkisi düşünüldüğünde Albayrak'ın çalışmasıyla çalışmamızın arasında Türk tarihi ortak nokta olarak tespit edilmiş ve cesaret, kahramanlık, yiğitlik gibi değerlerin işleniş bakımından birbirlerine çok yakın oldukları gözlemlenmiştir.

Şahin (2018) çalışmasında Yahya Kemal Beyatlı'nın eserlerini değerler eğitimi bakımından incelemiştir. Bu çalışmada tespit edilen cesaret, dürüstlük, öz güven, sabırlı olma, adalet gibi değerlerin çalışmamızda tespit edilen değerlerle benzerliği görülmüştür. Aynı zamanda Şahin'in çalışmasında yer alan millî bilince sahip olma, millî tarihi sevme, Türk kimliğine değer verme gibi değerlerin bizim çalışmamızda millî ruh ve mefkûre değerleriyle benzerlik gösterdiği gözlemlenmiştir.

Sarıkaya (2018) Muzaffer İzgü'nün 1970-80 yılları arasında yayınladığı Yedi Öykü Kitabının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi adlı çalışmasında yedi öykü kitabını Schwartz'ın değer ölçeğinde yer alan değerlere göre tasnif etmiştir. Çalışmada tespit edilen değerlerin çalışmamızda tespit edilen değerlerle örtüşmediği gözlemlenmiştir.

Araştırmamızda tespit edilen değerlerin değerler eğitimi ile ilgili yapılan farklı çalışmalarda da tespit edildiği görülmüş bunlar arasında kimi zaman benzer değerlerin aynı anlamda kullanıldığı kimi zaman ince nüanslarla bu değerlerin birbirinde ayrıldıkları gözlemlenmiştir.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserleri incelendiğinde fikir eserlerine paralel olarak yazarın edebî eserlerinin de Türkçü, Turancı bağlamında Türk milletine vermek istediği kültürel eğitim bakımından zengin olduğu görülmüştür. Atsız'ın edebî eserleri de Türk millî

kültür ve değerlerine uygun öğretilerle zenginleştirilmiştir. Bu eserlerde Atsız'ın fikir eserlerinde özellikle değindiği millî ruh, millî mefkûre, fedakârlık, kararlılık, cesaret vb. değerlere çokça rastlanmıştır. Ayrıca bu değerlerin edebî eserler içinde örnek kahramanlarla harmanlanarak verilmesi bu değerlerin genç nesle öğretilmesini kolaylaştırabileceği düşünülmektedir.

18.10.2018 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar> sayfasından erişilen MEB (2018)

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” ile karşılaştırıldığında tespit ettiğimiz değerlerin adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik gibi değerlerle örtüştüğü tespit edilmiştir. Bu bağlamda Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik ders materyalleri hazırlanmasında bu edebî eserlerden faydalanılabileceği düşünülmektedir.

Öneriler

1. Bu çalışmada Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserleri esas alınmıştır. Makalelerini oluşturan fikir eserleri üzerinde ayrı bir değerler eğitimi çalışması yapılabilir.

2. Değerlerin tespit edildiği metinlerin orta öğretim gruplarının hangi sınıflarında hangilerinin kullanılabileceğine dair farklı bir çalışma yapılabilir.

3. Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinin hangi değerlerinin hangi seviyede kazanım sağladığı üzerine deneysel bir çalışma yapılabilir.

4. Bu çalışmada incelenen Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinde tespit edilen sosyal değerlerin günümüzde büyük oranda varlığını sürdürdüğü görülmüştür. Hüseyin Nihâl Atsız genellikle roman ve hikâyelerinde tarihi konular seçmiş, bu eserlerde ideal tipler aracılığıyla Türk tarihinde yaşamış olduğu düşünülen kahramanları yeni nesillere sevdirmeyi amaçlamıştır. Tarihi bir varlık olan maziye sürekli merak eden bireye bu eserler vasıtasıyla aynı çağda yaşayan pek çok kültürün sahip olmadığı millî ve manevi değerlere geçmişte de atalarının sahip olduğu gerçeği gösterilerek yeni nesil kimlik bilinci ve özgüven bakımından olumlu yönde etkilenecektir. Bu bağlamda bu edebî eserlerin değer eğitim sistemine kazandırılması faydalı olacaktır.

5. Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı ile 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları içerisinde yer alan

- Edebiyatın doğasını, işlevini, birey ve toplum için önemini kavramaları,
- Edebî metinler aracılığıyla Türkçenin inceliklerini, Türk edebiyatının tarih içinde gösterdiği değişim ve gelişimi tanımları,

- Türk edebiyatına ait eserler aracılığıyla millî, manevî, ahlaki, kültürel ve evrensel değerleri anlamaları,
- Dinleme, okuma, yazma ve konuşma stratejilerini doğru ve uygun şekilde kullanarak etkili iletişimciler olmaları gibi amaçlar dikkate alındığında Türk dili ve edebiyatı derslerinin değer eğitiminin en etkili ve kapsamlı bir şekilde yapılacağı derslerin başında geleceği görülecektir (MEB,2018). Öğrencilerin duyuşsal-psikomotor gelişim dönemleri dikkate alınarak seçilecek değerler yönünden zengin edebî eserler belirlenip bu eserlerden yararlanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼. (2010). *T¼rkiye’de aile değeri araştırması*. Ankara. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼.
- Akbalık, H. (2015). *Değerler eğitimi bağlamında Hacı Bektaş-ı Velinin eserlerinde yer alan eğitsel unsurlar*. (Y¼ksek lisans tezi). Y¼ksek¼ęretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez no. 391121)
- Aksakal, E. (2014). *Muhafazakâr ¼topist aydın; H¼seyin Nihâl Atsız ve Romanları*. (Y¼ksek lisans tezi). Y¼ksek¼ęretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez no. 357442)
- Albayrak, F. (2017). *K¼kt¼rk ve Uygur d¼nemi eserlerindeki değerler ve bu değerlere ilişkin ¼ęretmen adaylarının g¼r¼řleri*. (Doktora tezi). Y¼ksek¼ęretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez no. 357442)
- Arslan, A. (2009). *Felsefeye giriş*. Ankara: Adres
- Arslan, Z. ř. & Yaşar, F. T. (2014). Y¼kselen değer kavramı ¼zerine eleştirel bir yaklaşım. Y. S. Zavalış. (Ed.), *Değerler eğitimi*, (ss. 7-14). İstanbul: Ensar
- Atat¼rk, M. K. (1980). *Nutuk I*. Ankara: K¼lt¼r Bakanlığı.
- Ateşoğlu, M. (2000). T¼rkç¼l¼k Bayramı ve Atsız. R. K¼r¼kl¼. C. Yavan. (Hzr.), *T¼rkç¼lerin Kaleminden Atsız (85-91)*. İstanbul: T¼rk D¼nyası Araştırmaları.
- Atsız, H. N. (1997). *İçimizdeki şeytan*. İstanbul: İrfan
- Atsız, H. N. (2004). *Yolların sonu*. (7. Baskı) İstanbul: İrfan
- Atsız, H. N. (2011). *Turancılık millî değerler ve gençlik*. İstanbul: Öt¼ken.
- Atsız, H. N. (2014). *T¼rk ansiklopedisindeki yazıları*. İstanbul: Öt¼ken
- Atsız, H. N. (2015). *Tarih k¼lt¼r ve kahramanlar*. İstanbul: Öt¼ken.
- Atsız, H. N. (2015). *T¼rk ¼lk¼s¼*. İstanbul: Öt¼ken.
- Atsız, H. N. (2015). *T¼rk tarihi ¼zerinde toplamalar*. İstanbul: Öt¼ken
- Atsız, H. N. (2015). *T¼rk tarihinde meseleler*. İstanbul: Öt¼ken
- Atsız, H. N. (2015). *T¼rk edebiyatı tarihi*. İstanbul: İrfan

- Atsız, H. N.(2015). *Bozkurtlar*. İstanbul: Ötüken
- Atsız, H. N. (2015). *Deli Kurt*. İstanbul: Ötüken
- Atsız, H. N. (2015). *Türkçülüğe karşı haçlı seferleri*. İstanbul: İrfan
- Atsız, H. N. (2015).*Makaleler I*. İstanbul: İrfan.
- Atsız, H. N. (2015).*Makaleler II*. İstanbul: İrfan.
- Atsız, H. N. (2015).*Makaleler III*. (3. Baskı). İstanbul: İrfan.
- Atsız, H. N. (2015). *Makaleler IV*. İstanbul: İrfan
- Atsız, H. N. (2015). *Yolların Sonu*. İstanbul: Ötüken
- Atsız, H. N. (2018). *Hikâyeler*. İstanbul: Ötüken
- Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış Dergisi*, 7 (19), 39-45.
- Aydın, E. (2014). *Orhon Yazıtları*. (2. Baskı). Konya: Kömen.
- Bastem, N. (2018). A. Vahap Akbaş'ın çocuk eserlerinin eğitsel değerler bakımından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 511719)
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş.,& Demirel, F., (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (15. Baskı). Ankara: Pegem
- Cevizci, A. (2017). *Felsefeye giriş*. (6. Baskı). İstanbul: Say
- Çağlar, A.(2005). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi. *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar 2*.(ss. 210-232). M. Sevinç (Ed.), İstanbul: Morpa Kültür.
- Çakıcı, E. (2010). *Milli Eğitim Bakanlığının 2004 yılında tavsiye ettiği yüz temel eserdeki yerel romanlar aracılığıyla edebiyat öğretiminde değerler eğitimi üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 308970)
- Çetin, A. (2016). *Tarihten tefekküre*. İstanbul: Ötüken
- Dağ, Ç. (2010). *Hüseyin Nihâl Atsız'ın Türk kültür tarihindeki yeri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 253949)
- Deliorman, A. (2000). *Tanıdığım Atsız*. (2. Baskı). İstanbul: Orkun
- Demircioğlu, İ.H, Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: amaç, işlev ve içerik, *Değerler Eğitimi Dergisi*. 6 (15), 69-88.

- Develioğlu, F. (2001). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat*. (18. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi
- Dılmaç, B. (2007). Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 211415)
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı
- Emirhan, T. (2016). *Değerler eğitimi bağlamında Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk romanları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no.419315)
- Ercilasun, A. B. (2017). Atsız'ın şiirlerinde ölkü. E. Güngör, M. Kafalı, & O. F. Sertkaya (Edt.), *Atsız armağanı I* (113-126). Ankara: Altınordu.
- Ercilasun, A. B. (2018). *Atsız, Türkçülüğün mistik önderi*. Ankara: Panama
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: Değerler. *Değerler Eğitim Dergisi. 1* (4): 55-72.
- Erdoğmuş, Z. (1976). Değerler, norm ve sosyal kontrol. N. Nirun & Z. Erdoğmuş (Edt.), *Sosyoloji*. (ss. 115-117). Ankara: MEB.
- Erol, E. E. (2014). *Tarık Buğra'nın eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 385981)
- Ersal, A. (2012). *Türkiye'de ulus devlet ve Ziya Gökalp Mümtaz Turhan Erol Güngör*. İstanbul: Ötüken
- Ersoy, E. (2018). Sosyolojide değerler ve değer araştırmaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 11* (56), 356-366.
- Fahri, H. (1978). *Atatürk bir anti komunistti*. İstanbul: Su
- Fichter, J. (2006). *Sosyoloji nedir?* (Çev. N. Çelebi). Ankara: Anı.
- Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ankara: Ayraç
- Gökalp, Z. (2015). *Türkçülüğün esasları*. İstanbul: Ötüken
- Gökyay, O. Ş. (2006). *Dedem Korkudun kitabı*. İstanbul: Kabalıcı
- Gömeç, S. (2009). *Türk destanlarına giriş*. Ankara: Akçağ
- Gül, S. (2007). *Türklerin etnik kökenleri*. İstanbul. Nokta Kitap

- Gültepe, N. (2013). *Türk mitolojisi*. İstanbul: Kum Saati.
- Günay, M.(2003). *Hermeneutik felsefe açısından bilgi-değer ilişkisi*. Ş. Yalçın. (Ed.). *Bilgi ve Değer Sempozyumu* Ankara: Vadi.
- Güngör, E.(1995). *Ahlak psikolojisi ve sosyal ahlak*. İstanbul: Ötüken.
- Güven, S. (1999). *Toplumbilim*. Bursa: Ezgi.
- Güvenç, B.(1997). *Türk kimliği kültür tarihinin kaynakları*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Güvenç, B. (1999). *İnsan ve kültür*. (8. Basım). İstanbul: Remzi.
- Kafkasyalı, A.(2009). *İran Türk aşıkları ve millî kimlik*. Erzurum: Salkım Söğüt.
- Kafesoğlu, İ. (2017). *Türk millî kültürü*. İstanbul: Ötüken
- Kafesoğlu, İ. (2017). *Türk milliyetçiliğinin meseleleri*. İstanbul: Ötüken
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji, kültür bağlamında insan ve aile*. (2. Basım). İstanbul: Evrim.
- Kakışım, C.(2016). Nihâl Atsız'ın Kemalizm eleştirisi ve bu eleştirinin nedensel çözümlemesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5 (8), 2624-2639.
- Kara, İ. (1989). *Hüseyin Kazım Kadri Ziya Gökalp'in Tenkidi*. İstanbul: Dergah
- Karabulak, O. (2018). *Atsız ve Türkçülüğün yarım asrı*. İstanbul: Ötüken
- Kaymakcan, R. & Meydan, H.(2016). *Ahlak değerler ve eğitimi*. İstanbul: Dem
- Kayaokay, İ. (2014). Fuzûlî'nin Leyla İle Mecnûn mesnevîsinin arketipsel sembolizm bağlamında çözümlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7, 337-351.
- Keskin, Y. (2016). Değer sınıflaması üzerine aksiyonel bir deneme. *Electronic Turkish Studies*, 11(3). 1485-1510.
- Keskinoğlu, M. Ş. (2008). *İlköğretim besinci sınıf öğrencilerine uygulanan mesnevi temelli değerler eğitimi programının ahlaki olgunluğa ve saldırganlık eğilimine etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 2262359
- Kızılcılık, S. & Erjem, Y. (1996). *Açıklamalı sosyoloji sözlüğü*. İzmir: Saray.
- Köktürk, M. (2006). *Kültürün dünyası, kültür felsefesine giriş*. Ankara: Hece.
- Kuçuradi. İ.(1971). *İnsan ve değerleri*. İstanbul: Anka.

- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). (Tez no. 300398)
- Kuşdil, M.E. & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değerler yönelimi ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*. 15 (45), 59-76.
- MEB. (2018). *Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı dersi (9, 10, 11. ve 12. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB.
- Memiş, Y. S. (2013). *Âşık Şeref Taşlıova'dan derlenen halk hikâyelerinde değerler eğitimi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no.333877)
- Merey, Z. (2009). *Türk tarihi ve kültürü*. Ankara: Birleşik
- Meriç, C. (1997). *Mağaradakiler*. İstanbul: İletişim.
- Mete, C. (1994). *Atsız ve Türk ülküsü*. İstanbul: Kamer.
- Mevlana (2009). *Mesnevi* . (A. Karaismailoğlu Çev.) Ankara: Akçağ
- Moğul, S. (2012). *Mehmet Akif Ersoy'un Safahat isimli eserinin Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no.320298)
- Ögel, B.(1987). *Türk kültür tarihine giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Ögel, B. (2001). *Dünden bugüne Türk kültürünün gelişme çağları*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
- Ögel, B. (2016). *Türklerde devlet anlayışı*. İstanbul: Ötüken
- Öncül, K. (2010). Kültürel sürerlilik ve kut taşıyıcılığı. *Turkish Studies*. 5 (2), 1280-1287.
- Öner, S. (1988). *Nihâl Atsız*. İstanbul: Toker
- Özdemir, C. (2007). *Atsız Bey*. İstanbul: Ötüken
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler eğitimi dergisi*. 1 (31),217-240.
- Özer, N. & Dönmez, B. (2013). Güvenlik kameraları ve okul güvenliği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (3), 437-448.
- Polat, Z. A. (2018). *Atsızlı söyleşi*. İstanbul: Historia

- Reboul, O. (1995). Değerlerimiz evrensel midir? (Çev. H. Izgar). *Eğitim Yönetimi*, 1(3): 363-374.
- Sanlı, F. S. (2010). *Türkçülük akımında din olgusu üzerine aykırı bir yaklaşım: Hüseyin Nihâl Atsız ve fikirleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 270139)
- Sarıkaya, C. (2018). *Muzaffer İzgü'nün 1970-80 yılları arasında yayınladığı yedi öykü kitabının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 51331)
- Selek, M. (2014) *Osman Yalçın'ın hayvan hikayelerinde değerler eğitimi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 370250)
- Sertkaya, O. F. (1988). *Hüseyin Nihâl Atsız hayatı ve eserleri*. İstanbul: Ötüken
- Sevim, O. (2010). *Nedim Divani'ndeki şarkıların estetik öğeler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 263811)
- Seyyar, A. (2003). *Ahlak terimleri (ansiklopedik sözlük)*. İstanbul: Beta.
- Seyyar, A. (2007). *İnsani ve toplum bilimleri terimleri (ansiklopedik sözlük)*. İstanbul: Değişim
- Söylemez, Y. & Kırkkılıç, H. A. (2015). Kutadgu Bilig'in suç işleme motivasyonuna olumsuz etki yapabilecek değerler bakımından incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 63 (63), 371-402.
- Suver, A. (1978). *Nihâl Atsız*. İstanbul: Su
- Sürmeli, A. (2015). *Peyami Safa'nın romanlarında değerler eğitimi ve Türkçe*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 405461)
- Schwartz, S. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in the countries. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology*. (pp. 1-65). San Diego: Academic.
- Schwartz, S. H. & Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of personality and social psychology*, 53 (3), 550.

- Şahin, N. (2017). *Cengiz Aytmatov'un Eserlerinin Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi Ve Ortaokul Türkçe Ders Kitapları İçin Metin Önerileri*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no.475975)
- Şahin, H. (2018). *Yahya Kemal Beyatlı'nın Eserlerindeki Değerler Ve Bu Değerlere Yönelik Türkçe Öğretmeni Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 497268)
- Taneri, A. (2015). *Türk devlet geleneği*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat
- Taş, H. (2016). *Mesnevî Destekli Değerler Eğitiminin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Tutumlarına Etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 456602)
- Taşagıl, A.(2004). *Gök Türkler(VII. Dizi)*. III.Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu
- Taşagıl, A.(2012). *Gök Türkler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu
- Taşagıl, A.(2018). *Bilge Kağan'ın vasiyeti*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat
- Tekin, N.(2015). *Nihâl Atsız*. İstanbul: Kariyer
- Tekin, T. (2006). *Orhon yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumu
- Tellioğlu, İ. (2016). İslam öncesi Türk toplumunda kadının konumu üzerine. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 55: 209-224
- Topcu, F. (2016). *Saltuknâme'nin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez no. 4502223).
- Toplu, A. (1975). *Türk milliyetçiliği ve karşı ideolojiler*. Ankara: Töre Devlet
- Torun, Y. (2012). *Hukuk felsefesi*. Ankara: Orion
- Tozlu, S. (2007). Türklerde devlet yönetimi. C. Öztürk (Ed.), *Türk tarihi ve kültürü*. (ss. 205-221). Ankara: Pegem A
- Tural, S. K. (2017). Tarihi roman ve Atsız'ın tarihi romanları üzerine düşünceler. E. Güngör, M. Kafalı, & O. F. Sertkaya (Edt.), *Atsız armağanı I* (ss. 83-112). Ankara: Altınordu.
- Turan, O. (2012). *Türk cihan mefkûresi Tarihi*. İstanbul: Ötüken
- Turna, M. (2011). *1980 Türk romanında değerlerin çözülmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 291588)
- Türkeş, A. (1976). *Türkiye'nin meseleleri*. İstanbul: Kutluğ
- Türkeş, A. (1977). *Gönül seferberliğine*. Ankara: Ankara Basım ve Ciltevi

- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Kolektif.
- Uzunçarşılı, İ. H. (2008). *Osmanlı tarihi I. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu
- Ülken, H. Z. (2013). *Türkiye’de çağdaş düşünce tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür
- Ülker, T. (2015). *Harsit’in hurçın sesi*. İstanbul: Bilgeoğuz
- Yapıcı, A., Kutlu, M. O, & Bilican, F. I. (2012). Öğretmen adaylarının değer yönelimleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(42), 129-151.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimi’ne genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19 (19), 499-522
- Yazıcı, M. (2014). Değerler ve toplumsal yapıda sosyal değerlerin yeri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 209-223.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin
- Yıldırım, H. (2015). *Son Türkçü Atsız*. İstanbul: Togan
- Yılmaz, Ö. F. (2014). *Osman Gazi’den Sultan Vahidüddin Han’ Osmanlı tarihi*. S. Soydemir. (Ed), İstanbul: Çamlıca
- Yurtsever, E. (2017). Hüseyin Nihâl Atsız Beğ’in yaşantısı . S. Y. Gömeç (Ed.), *Atsız armağanı II* (ss.11-16). Ankara: Altınordu
- Zengin, G. (2017). *Nizâmü’l-Mülk’ün Siyasetnâmesi’nde değerler eğitimi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez no. 464445)

EKLER

EK-1.

Hüseyin Nihâl Atsız'ın Bozkurtlar romanındaki Kür Şad ile kırk yiğidinin Çin sarayını basarken verdiği mücadele metinle aynı şeklide aşağıda verilmiştir.

...Kür Şad, Ötüken'in bu en keskin nişancısı her yay çekişte bir Çinliyi en can alacak yerinden vurup deviriyor, onun okunu yiyenler gık diyemeden ölüyordu. Bögü Alp pek de nişan almadan ok atıyor; fakat her seferde karşıdaki kalabalıktan birini savaş dışı ediyordu. Yüzbaşı Yağmur, gözlerinin içindeki gülümseyiş sönmeden telâşsız, ağır, talim yapar gibi ok fırlatıyordu. Üç Oğul alnından ter sızarak ve hâlâ soluyarak savaşıyordu. Ötüken delisi Gök Börü, on yıl önceki halini almıştı. Gönlüne Tanrı'nın indirdiği ışıkla yağıyı görüyor, savaş uranı haykırarak yay geriyordu. Genç onbaşılar şaşılacak bir çabuklukla ok çekiyorlardı. Hâlâ çınlayan tunç seslerine Yamtar'la Yumru'nun demir kapıya indirdikleri taşların sesine, savaşanların haykırışına şimdi bir de yaralıların iniltisi karışmıştı. İki taraf da birbirine adım adım yaklaşıyordu. İhtilâlcilerden ilk vurulup düşen Turumtay oldu. Arkasından Arbuç ve Kaban devrildiler. Gök Börü'ye birkaç ok değdiyse de baştanbaşa zırhlı olduğu için yaralanmadı. Karşıda Çin ölüleri üstüste yığılmış, içlerine ürküntü girmişti. Kaçmak üzere idiler. Fakat bu sırada karşıdaki kapıdan yeni bir çeri kolunun daha girdiği görüldü. Üstelik o kapının yanındaki kapı da açılmış, oradan da bir alay Çinli girip ihtilâlcilere saldırmaya başlamıştı. Okların uçarken çıkardığı ses, dışardaki fırtınanın sesini bastırıyordu. Şimdi Gök Türkler oldukları yerde duruyor, Çinliler adım adım ilerlemeye çalışıyor, fakat ok yağmuru altında sapır sapır dökülüyorlardı. İhtilâlcilerden Alp Kaya, Yeke ve Kalalduruk da cansız yatıyorlardı. Onbaşı Ay Kutluk omuzuna bir ok saplanmış olduğu halde vuruşmaya devam ediyordu. Koca Badruk savaşa gelirken aldığı on tane oku bitirmiş, fakat iş hâlâ kılıca gelmediği için yerden ok aramaya başlamıştı. Turumtay'ın gövdesine saplanmış olan oklardan birini çekip yayına yerleştirirken karnına bir ok yiyerek diz üstü çöktü. Bununla beraber okunu savurdu. Sonra yüzü koyun yere kapandı. Börkü düştü. Ak saçları yerdeki kızıl kana bulaştı. Yamtarla Yumru demir kapıyı hâlâ kıramamışlardı. Savaşa katılmıyorlar, Çin Kağanının dairesine giden kapıyı kırmak için boşuna uğraşıp duruyorlardı. Artık kapıyı kırsalar bile iş işten geçmişti. İlaçın, Kutan ve Onbaşı Emen de vurulup düşmüşler, buna karşı Çin sarayının bütün muhafızları uyanıp ayaklanmışlardı. Şimdi yirmi beş, otuz adım aralıktan oklaşıyorlardı, öküş Kara Akçı gür bir haykırışla bağırırdıktan sonra, iki kargısından birini savurdu. Ne yaman savuruştun!... Kargı Çin subaylarından birini, zırhlı olduğu halde delip ardından çıkmış, onu fırladık gibi döndürüp yere sermişti. Bunu görünce İl Kaya da bıçaklarına el attı. İlk bıçak birinin göğsüne, ikincisi başka birinin boğazına, daha sonraki üçüncüsünün yanağına saplandı. Dördüncüsünü atamadı. Bir anda dört beş ok göğsünü delmişti. İl Kaya ölürken, Çinliler gibi gerileyip yan üstü değil, birkaç adım ilerleyerek yüzükoyun düştü.

Savaş çok kızışmış, sertleşmiş, hızlanmıştı. Onbaşı Ay Kutluk, onun arkasından da Utar, Tokuş ve Onbaşı Tanrıvermiş ölmüşlerdi.

Onbaşı Gökteş ihtilâlciler dizisinin en solunda, duvarın yanında idi. Kendisinden on beş yirmi adım geride Çin Kağanının dairesine giden kapı bulunuyor, burada da babası Yamtar, yanında Yumru olduğu halde hâlâ iri taşları kaldırıp indirerek kapıyı kırmaya

uğraşıyordu. Göktaş'ın sadağında ok kalmadığı için sağına bakınırken önce koluna, sonra böğrüne iki ok saplandı. İneyerek çöktü. Üçüncü bir ok borkünü delip başından uçurdu. O zaman Göktaş yayını babasına fırlatarak bağırdı:

- Hey!... Baba!...

Koluna bir yay çarpan Yamtar başını çevirip oğlunu kan içinde yerde görünce durdu. Göktaş; gençliğe doymayan, savaşa kanmayan, dirliği bilmeyen, ölümü anlamayan Göktaş yeniden haykırdı:

- Orada iş yok! Buraya yetiş!

Kapıyı kıramadığı için tepesi kızıp gözüne bir şey gözükmeyen Yamtar, arkadaşlarından birçoğunun Ölmüş ve Çinlilerin artmış olduğunu görünce kapıyı bıraktı. Koşarak ihtilâlcilerin savaş dizisine girerken elindeki iri taşı Çinlilere doğru fırlattı ve sadağa el atarak savaşa girdi. İri taş Çinlilerin tepesine düşerken Yamtar'ın arkasından da aynı şekilde taşı fırlatarak Yumru'nun savaşa girişi Çinlileri biraz durdurdu.

Yamtar, deminden beri yaptığı işin savaşa benzer yeri olmadığı için, şimdi vuruşmaktan büyük bir keyif duyuyor, ötesine berisine değip geçen oklara, hattâ Göktaş'ın ölümüne aldırılmıyordu. Öküş Kara Akçı ikinci kargısını da başka bir Çinliye sapladıktan sonra vurulmuş, arkadan da Çağrı ile Onbaşı Kızıl Buka Uçmağa varmıştı. Binbaşı Böğü Alp bütün gücü, bütün ustalığı ve kahramanlığı ile dövüşüyordu. İlk önce Üç Oğul kavşına gelmediği için ihanete uğradıklarını sanmıştı. Şimdi Üç Oğul'u kendi aralarında yaralı olarak canla başla savaşırken görünce içi ferahladı. Bu arada aklına yine Kırac Ata'nın sözleri gelmişti. Kırac Ata: "Yağmur yağıyor... Irmağın kıyısında dövüşüyorsunuz..." demişti.

Yağmurun yağdığı doğru idi. Fakat işte ırmak kıyısında değil, sarayın içinde dövüşüyorlardı.

Artık iki tarafın da okları bitmişti. Şimdi ne olacaktı? İhtilâlciler yarılanmışlardı. İş kılıca binse yirmi kat yağ ile uğraşmak gerekecekti. Bu sırada Kür Şad'ın buyruğu gürlendi:

- Böğü Alp! Üç beş kişiyle yağı oyal! Ahıra saldırıp atları alacağız!

Böğü Alp çevresine bakıp bir anda durumu gördü. Savaşa geç girdikleri için daha okları tükenmemiş olan Yamtar'la Yumru'nun yay çekişleri arasında buyruğunu verdi:

- Üç Oğul, Gök Börü, Yamtar, Yumru, Sungur benimle kalacaklar! Ötekiler Kür Şad'ın ardından... Davran!

Kür Şad, arkasında Yağmur, Barmaklak, Kara Budak,« Çıgay Börü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Abı, Tuğrul, Çobaykımış, Toluk Tüğe, Çengşi, Yığaç ve Yırım olduğu halde geriye döndü. Demin geldikleri yoldan şimdi hızla uzaklaşıyorlardı. Rüzgâr hafiflemiş, fakat yağmur dinmemişti. Böğü Alp kılıç çekerek saldırış buyruğunu verdi. Beş arkadaşı da öyle yaptılar. Gök Börü şaşılacak bir sertlikle, sanki gözleri varmış gibi vuruşuyordu. Yamtar, korku salan iri gövdesiyle Çinlilere kılıç tersiyle vuruyor, fakat vurduğu kafayı kırıp parçalıyordu. Sungur babasının yanında kılıç talimi yapar gibi vuruşmanın bütün kaidelerine uyararak dövüşüyor, Üç Oğul geç kalmaktan doğan utancını silmek için canla başla savaşıyor; Yumru da Böğü Alp'in gözüne girmek için çok atılganlık gösteriyordu. Hepsi yaralıydılar. Böğü Alp önüne gelenleri darmadağın ediyordu. Kılıç vuruşları arasında çevresine çabuk bir göz attıktan sonra artık burada işlerinin kalmadığını anladı. Kür Şad'a gereken zamanı kazandırmışlardı. Arkadaşlarına:

- Yavaş yavaş kapıya doğru geri! diye bağırdı.

Bu buyruk büyük bir düzgünlükle yerine geliyordu. Fakat Çinliler, gözleri görmeyen Gök Börü'yle babasının yanından ayrılmayan Sungur'un çevresini sarmışlardı. Baba oğul arkalarını duvara vermişlerdi. Gök Börü zırhlı olduğu için kılıçtan sakınmıyor, yalnız kendi

vurduğunu hesaba katıyordu. Böğü Alp, yanında Yamtar, Üç Oğul ve Yumru olduğu halde kapıya doğru çekiliyordu.

- Biz dışarı fırlarken kapıyı kapatıp Çinlileri biraz daha oyalamalı! diye haykırdı.

Kapıdan çıkmak üzere idiler. Yamtar'ın gözleri, artık oğluyla birlikte İster İstemez ölüme bırakılmış olan andasına ilişti. Birden kaşları çatılarak bağırdı:

- Gök Börü! Gözünü çıkartan herif karşında duruyor!

Bunu söyledikten sonra dışarı fırladı. O sırada Böğü Alp da kapıyı şiddetle kapamış, tokmağı Yumru'nun eline vererek:

- Sıkı tut! Açtırma! Bize daha zaman kazandır! diye buyruk vermişti.

Sonra ötekilerle birlikte saray ahırının yolunu tuttu.

Yamtar'ın gürleyen sesi Gök Börü'yü çıldırtmaya yetmişti. Kalkanını fırlatarak karşısındaki Çinliye saldırdı. Dünyada en güçlü kişi ölümü göze almış olandır. Gök Börü dün gecedeki beri ölümü göze almıştı. Şimdi ise öcünü bizzat kendisine kötülük edenden almak gibi binde bir ele geçen bir fırsatla karşılaşmak onu bahtiyar etmişti. Büyük bahtiyarlıklar da kişiyi delirtir. Gök Börü biraz da bundan delirdi. Kılıcını savurarak ileriye atılırken kılıcı havada başka bir kılıçla çarpıştı. Bu pek sert çarpışma ile kırılan kılıçların kıvılcımı parlayıp sönerken Gök Börü Çin kumandanı Çang-çung'la kucaklaştı:

- Tanrının işini görüyor musun kancık dölü! diye bağırdı.

Sonra ikisi birden yere yuvarlandılar. Çinliler ona kılıç üşürürken Gök Börü Çinlinin boğazını sıkıyor, bir yandan da belinden çektiği bıçakla gözünü oymaya çalışıyordu. Çang-çung bir eliyle boğazını korumaya uğraşırken, bir eliyle de Gök Börü'nün bıçaklı elini bileğinden yakalamış olduğu halde durdurmaya çabalıyordu. Sungur babasının kalkanını eline almıştı. Babasına saldıran Çinlilere o da karşı saldırılar yapıyor, aldığı kılıç derslerini iyi öğrenmiş olduğunu belli ediyordu. Gök Börü'nün kalçası ve bacağı iki büyük kılıç yarası almış, kan fışkırmaya başlamıştı. Fakat o buna hiç aldırmıyor, boğuşmakta devam ediyordu. Nihayet bileğini Çinliden kurtardı. Bıçağını onun göz pınarına getirerek daldırıp çıkardı. Bütün o savaş gürültüsü arasında Çinlinin acı acı haykırışı her türlü sesi bastırarak sarayın koskoca odasında çınlarken Gök Börü'de ülküsüne ermiş kimselerin rahatlığı vardı:

- Sungur! öcümü aldım! diye bağırdı.

Sungur cevap vermiyordu. Genç onbaşı zırhlı olmadığı için uzun boylu dayanamamış, birkaç kılıç ve kargı dürtüsüyle delik deşik olarak cansız yere devrilmişti.

Gök Börü yeniden bağırdı:

- Sungur! İşitmiyor musun? Öcümü aldım!...

Buna sert ve tamlayıcı bir ses cevap verdi. Bir kılıç vuruşu, Gök Börü'nün tulgasının parçalayıp düşürmüş, ak saçları meydana çıkmıştı, ikinci bir vuruş yüzünü şakağından çenesine kadar parçaladı. O zaman korkunç bir kahkaha işitildi:

- Geç kaldın it tohumu!... Ben öcümü aldım!...

Gök Börü, on yıldır acısını içine atan Gök Börü, yanı başında öldüğünü sezdiği oğlunun gamından ve öç almanın verdiği sevinçten çıldırmış, korkunç kahkahalar atıyordu. Bu kahkahalar çınladı, çınladı, sonra birdenbire söndü. Çinliler hep birden kapıya saldırmışlardı. Fakat dışardan kuvvetle çekildiği için bir türlü açılmıyordu. Böğü Alp, Yumru'ya kapıyı tutması buyruğunu verdikten sonra Yamtar ve Üç Oğulla birlikte saray ahırına doğru koşmaya başlamıştı. Fakat Üç Oğul birkaç adım sonra kapaklanıp düştü. Aynı zamanda ayağında yaman bir sızı duyarak inledi. O zaman ayağına diklemesine bir ok

saplanmış olduğunu gördü. İmkânı yok, koşamayacaktı. Dizüstü sürünerek tekrar kapıya geldi. Tutunarak ayağa kalktı. Yumru'ya:

- Kapıyı bana bırakıp sen ahıra koş! dedi.

Yumru iki eliyle kapının tokmağını tutuyor, içerden Çinliler açmak istedikçe çekip bırakmıyor, arkadaşlarına vakit kazandırıyordu. Yumru çok ağır ve güçlü olduğu için bu işi başarıyla yapıyordu. Yanında Üç Oğul'u görünce hoşuna gitmedi. Çünkü o daha geçenlerde yalan söylemiş, bu gece de kavşıtta bulunmamıştı:

- Bögü Alp bu işi bana ısmarladı! diye cevap verdi.

Üç Oğul inliyordu:

- Ayağıma ok batmış, yürüyemiyorum. Ben nasıl olsa kalacağım. Sen canını kurtar! dedi.

Yumru direniyordu:

- Gidemem! Bögü Alp'in buyruğu öyle...

Üç Oğul kızmıştı:

- Ulan! Bögü Alp sana gün doğuncaya kadar kal mı dedi? Çinlileri biraz oyalayıp zaman kazandırmanı söyledi. Sen orayı bana bırak da ahıra git!

Yumru bu işi bir türlü bırakmak istemiyordu. O zaman Üç Oğul yayının kirişini kapının tokmağına geçirerek çevirdi. Yumru'yu iterek onun yerine geçti:

- Yüzbaşı Üç Oğul sana buyruk veriyor: Ahıra koşup arkadaşların yanına ulaş! diye bağırdı.

Üç Oğul bıçağını ağzına almış, sağlam ayağını kapının öteki kanadına dayamış, kendisini arkaya vermişti. Fakat Yumru kadar güçlü olmadığı için kapı sarsılıyor, aralanıyor, sonra yine kapanıyor, tekrar açılır gibi oluyordu. Yumru, yüzbaşidan buyruğu alınca koşarak uzaklaşmıştı. Kapının içerden de bir tek tokmağı vardı. Fakat Çinliler birbirlerinin belini tutarak uzun bir dizi halinde çektikleri için sonunda Üç Oğul'un kollarında güç kalmadı. Yayını bıraktı. Ağzında tuttuğu bıçağını eline aldı. İlk gelenin gövdesine daldırdı. Yüzbaşı Üç Oğul'un artık ayakta duracak kuvveti kalmamıştı. İki eliyle kapının açılmayan kanadını tutarak bekledi. Üç adım ilerisinde kendisini öldürmek için saldıran eli kılıçlı, kargılı çerilere şöyle bir baktı. Karşısında onlar olmasa çoktan kendini yere bırakır, yaralarının acısıyla inlemeye başlardı. Fakat kendisine saldırdıklarını görünce düşmek için vurmalarını bekledi. İlk kılıç boynu ile omuzu arasına inip ince bir kan fişkirtti. Üç Oğul bu vuruşu hiç beğenmemişti. Kendisi olsaydı böyle bir vuruşla karşısındakinin başını gövdesinden ayırabilirdi. Vurunu, aşağılayıcı bakışlarla süzerek gülümsedi:

-Acemice vuruş! dedi.

İkinci vuruş başına indi. Alnından gözlerine inen kan dünyayı karanlık etti. Sonra göğsüne bir kargı saplandı. O zaman kapıyı bırakarak kargıyı kavradı; dik bir ağaç gibi yere düşerek kaldı.

Üç Oğul kapıda Çinlileri oyalarken Yumru fırlamış, Bögü Alp'la Yamtar'ın ardından koşmaya başlamıştı. Bögü Alp'la Yamtar sarayın ahırına vardıkları zaman burada seyislerle ihtilâlciler arasında kılıç vuruşu yapılıyordu. Yirmi kadar seyis; sarayın tunç levhalarına tokmakla vurulunca pusata sarılmışlar, ahırın dört kapısını tutmuşlardı. Tehlikenin ne olduğunu, nereden geldiğini bilmedikleri için atlara eyer vurup beklemişlerdi. Kür Şad, arkasında on beş ihtilâlciler olduğu halde saldırınca neye uğradıklarını şaşırıyorlardı. Bir anda kapılardan İçeri atıldılar. Fakat gelenlerin azlık olduğunu görünce karşı koymakta gecikmediler. İhtilâlciler yorulmuşlardı. Hepsi yaralıydı. Seyislerin işini çabuk bitiremiyorlardı. Kılıçlar şakırdıyor, savaşılar soluyor, bağılıyor, bu gürültüye atların

kişnemeleri, tepinmeleri de karışıyordu. Kür Şad, karşısındaki Çinliyi devirdikten sonra ileri atılarak bağlı atlardan birini çözüp üstüne atladı. At üstünde savaş... Deminden beri çektiklerinin yanında su içmek gibi keyifli kalıyordu. At, usta biniciyi anlamıştı, Onun bir işaretiyle şahlandı. Kür Şad Çinlilere dalmış, bir iki kılıç vuruşuyla bir ikisini daha yere sermişti. Fakat beri yanda ihtilâlcilerden Yırım, biraz sonra da Abı ölümcül yaralarla yere düşmüşler, Yüzbaşı Yağmur da çenesine derin bir yara açan bir kılıç yemişti. Kılıç şakırtıları arasında Kür Şad'ın buyruğu işitildi:

- Atlara!...

Zaten seyislerden de ayakta kimse kalmamış, Bögü Alp'la Yamtar'ın ahıra dalması, seyislerin hepsini yok ederek savaşı bitirmişti.

İhtilâlciler atları çözerken Kür Şad bağırdı:

- Ahırın gizli kapısından çıkacağız. Dört kişi dört kapıda Çinlileri tutacak. Biz kuzeye doğru at tepip Vey ırmağının köprüsünden geçeceğiz...

Sonra Bögü Alp'a şu buyruğu verdi:

- Bögü Alp! Dört kişiyi kapılara dikip aramızdan gel! Gizli kapı alçaktır.

Kür Şad sözünü bitirirken, Yumru soluk soluğa içeri girmiş ve:

- Geliyorlar! İt, sürüsü kadar çok! diye bağırmıştı

Kür Şad büyük ahırın gizli kapısına doğru atını çekerek yürürken Bögü Alp'in sesi gürlledi:

- Çengşi!... Tuğrul!... Yamtar!... Yumru!... Kapıları tutun!...

Dört kişi dört kapının önüne birer kaya gibi dikildiler...

Ötekiler Kür Şad'ın ardından atlarıyla birlikte yürürken Bögü Alp onlara son sözlerini söyledi:

- Dört atı çözüp sizin için bırakıyorum, işiniz bitince bunlara binip bize katılırsınız!

Ahırın gizli bir kapısı olduğunu pek az kişi bilirdi. Ahırın en sonunda, samanların yığılı olduğu yerde duvara bir keçe asılıydı. Keçenin arkası boştu. Buradan elli adım kadar yürüdüktan sonra bir arsaya çıkıyordu. Bu elli adımlık yol yeraltından geçiyordu. Yüksek bir atın tek başına geçebileceği büyüklükte idi. Kür Şad burayı biliyordu. Fakat ihtilâle kadar kimseye söylememişti. Seyislerden bazılarının bile bilmediği bu gizli yol bugün onları kurtaracaktı. Şimdi arkasında Yağmur, Barmaklak, Kara Budak, Çıgay Borü, Kara Ozan, Gümüş, Tunga, Küçlük, Çobaykımış, Toluk Tüge, Yiğaç ve Bögü Alp olduğu halde gizli yeraltı yoluna dalmıştı. Yola en son giren Bögü Alp keçeyi koparıp atmış, samanları çekip kapının ağzından uzaklaştırmış ve dört atı birbiri ardınca kapının önüne dizerek önlerine biraz saman bırakmıştı.

Bu işleri bitirmeden Çinliler kapıya dayandı. Dört koruyucu ilk hamlelerini yaptılar. Bu, dört Çinlinin yere serilmesi demektir. Bögü Alp gizli yola girmek üzere iken gözü yerdeki sadağa ilişti. İçinde üç tane ok vardı. Bu fırsatı kaçırmak istemedi. Yayma bir ok yerleştirerek gezledi. Yamtar'ın müdafaa ettiği kapıya fırlattı. Ok, Yamtar'ın omuz başından geçerek bir Çinlinin alnından girdi, onu kütük gibi yere yuvarladı, ikinci okunu Çengşi'nin koruduğu kapıya yolladı. Bu sefer bir Çinli, gözünden vurulup yıldırım çarpmış gibi yere kapanmıştı. Üçüncü ok Tuğrul'un yardımına koştu. Bu oklar Çinlileri aldatmış, ihtilâlcilerin hep birden içerde olduklarını sandırmıştı.

Bögü Alp işini bitirince telâşsızca atını tuttu; gizli yola daldı.

Ahırın dört kapısında dört ihtilâlciler bir ölüm-dirim vuruşması yapıyorlardı. Kaçmak için atları hazır olmakla beraber buradan kurtulmalarına imkân yoktu. Ahırın içi o kadar

genişti ki dördünün yan yana gelerek bir cephe tutmaları, sonra adım adım gerileyerek gizli kapıya doğru çekilmeleri kaabil değildi. Kapılardan içeri girince kuşatılacakları muhakkaktı. Bunu hepsi biliyordu. Onun için arkadaşlarına zaman kazandırmak, canlarını pahalıya satmak, yağı öldürerek oç almak ve biraz da dövüşün tadını çıkararak dünyaya gelmenin gereğini yapmak için sevinçle, istekle, kıyasıya vuruşup duruyorlardı.

Yüzbaşı Yamtar herkesinkinden daha uzun ve iri olan kılıcını öyle bir savuruyordu ki, değdiği yerden hayır kalmıyordu. Savaş başlayalı daha pek az olduğu halde dört tanesini devirmiş, ötekilerine de korku salmıştı. Sarayın İçindeki savaş, büyük taşla demir kapının dövülmesi, sonra o koşuşmalar kendisini o kadar acıktırmıştı ki böyle bir ölüm dirim anında bile açlığını duyuyor, iki çamçak kımız olsa şimdi ne güzel içilirdi diye düşünüyordu.

Yirmi yaşında, sert bakışlı bir savaşçı olan Çengşi çok düzgün, çok kıvrak, pürüzsüz vuruşuyordu. Saldırılarında, korunuşlarında Yamtar'ın andası Onbaşı Pars'ı hatırlatan bir hesaplılık vardı. Çok soğukkanlı idi. Kapının önünde üç Çinliyi devirmiş, kendisinin de alını, yanağı ve çenesi çizilmişti.

Tuğrul hoyrat vuruşuyordu. Yeryüzünde hiç kimsesi kalmamış yoksul bir kişiydi. O sabah, bu kanlı düğüne hazırlanırken dirliğinin hâtıralarını göz önünden bir daha geçirmiş, kendi kendisiyle hesaplaşmıştı. O gece 46 yaşını dolduruyordu., Anası, böyle bir gecede, yağmur yağıp fırtına uğuldarken doğduğunu kendisine söylemişti. Demek, tıpkı doğduğu geceye benzeyen sağanaklı bir gecede ölecekti. Tanrı böyle istemişti. Bütün ömründe doğru kişi olarak yaşadktan sonra bir gece önce bir Çinlinin bahçesinden türlü aş ve yemiş uğrulamış, onları yiyerek karnını doydurmuştu. Çin Kağan'ının özel çerisinde değildi. Onun için yoksulluk ve açlıkla çok pençeleşmişti. Böyle bir savaşa aç olarak, gücü kesilmiş bir halde girmek doğru olmazdı. Onun için bu uğruluğu yapmış, dirliğinin son yaprağına bunu eklediği için de epey üzülmüştü. Dünyanın soğuşunu, sıcakını çok görmüş, yüreği katılaşmıştı. Göğsünde ve omuzunda iki kılıç yarası vardı. Öyle olduğu halde yüksünmeden sert vuruşlar yaparak savaşıyordu. Kapının önünde üç Çinliyi yere sermişti.

Yumru ise çok yorgundu. Sarayın içindeki dövüşten sonra kapıdaki çekişme, onun ardından hızlı bir koşu ile ahıra geliş, gelir gelmez de ahırın kapısının tutulmasını üzerine alış Yumru'yu bitkin bir hale getirmişti. İlk hamlede bir Çinliyi yere sermiş, şimdi ise yalnız kendisini korumaya başlamıştı. Şöyle, birden yirmiye sayacak kadar bir zaman bulsa da dinlense çok iyi olacaktı ama kancık yağı ona bu fırsatı hiç verir miydi?

Yumru daha çok dayanamayacağını anlıyordu. Bütün düşüncesi ırmağa doğru at süren arkadaşlarına yetecek zamanı kazandırmakta idi. Birdenbire dalağına bir kılıç saplandığını duydu. Yaman bir can acısı içinde kılıç vuranı görmüştü. Kılıcını İki eliyle kavrayarak havaya kaldırdı. Çinlilere «Vurun!» der gibi göğsünü gererek bir adım attı. Sonra olanca gücü, olanca hızı ile indirerek «Al!» diye bağırdı. Kılıç tulgayı parçalamış, kafayı İkiye biçerek yağıyı yere sermişti. Fakat aynı zamanda bir kargı Yumru'nun yüreğini delmiş, Yumru bütün ağırlığı ile cansız yere düşmüştü.

Yamtar, Çengşi ve Tuğrul ancak iyi çerilerde olan altıncı duygularıyla gerilerinin tehlikede olduğunu, Yumru'nun düştüğünü görmeden sezmişlerdi. Kılıç vuruşmaları arasında başlarını yana, geriye çevirecek bir an buldular. Yumru'nun düştüğünü, onun koruduğu kapıdan Çinlilerin girmekte olduğunu gördüler. O anda buyruk almış yahut sözleşmiş gibi geriye fırlayarak kendilerine en yakın yemliğe sırtlarını verip yan yana durdular. Yamtar, yerde katılıp kalmış olan Yumru'ya bakarak:

- Tuh be! Bir kargıya dayanamadı! dedi.

Sonra sırtını dayadığı yemliğin sağlamlığını denemek için eliyle yoklayıp içine bakınca gözleri parladı. Çünkü orada koca bir parça kızarmış et duruyordu. Herhalde seyislerden birinin olan bu eti Yamtar hemen yakalayıp ısırıldı ve «Yiyecek buldukça yaşamak iyi şeydir.» diye mırıldandı.

Çinliler içerde yalnız üç Türk görünce şaşırılmışlardı. Gizli kapıyı onlar da bilmiyorlardı. Bir an bakıştılar. Sonra üç ihtilâlcinin üzerine atıldılar. Artık geniş bir yerde oldukları için hep birden üç kişiye saldırabiliyorlar, birine karşı dört beş kılıç sallayabiliyorlardı. Yamtar hem kılıç vuruşturuyor, hem de iri et parçasını dişleriyle kopara kopara yiyordu.

Üç kişinin bu kalabalığa karşı çarpışması uzun sürmedi. Önce Tuğrul düştü. Sonra Çengşi devrildi. Yamtar hâlâ dayanıyor, büyük bir iştah ile de etini yiyordu. Elinde iri bir lokma daha kalmıştı. Birden sol eline bir kılıç indi. Kan içinde kalan elinden et parçası düşerken sağ bileğine gelen ikinci bir vuruş koca yüzbaşıyı kılıcsız bıraktı. O zaman Yamtar'ın sağ eli yemliğe yapıştı. Bir tutuşta kocaman bir tahta parçasını kopardı. Bunu kaldırıp karşısındakilere indirirken keskin bir savaş uranı haykırarak Çinlilerin üzerine atıldı. Kendisine karşı tutulan kılıçlar ona oyuncak çomak gibi sudan gelmişti. Kucak kucağa gelip beş altı kişi birden yere yuvarlandılar. Yamtar, birinin boğazını yakalamış sıkarken, arkadan kendisine indirilen kılıçlarla paramparça oluyordu. Boğazı sıkılan Çinli ölmüştü. Fakat bu Ötüken devi kolay kolay ölmüyordu. Kıpkızıl kanlar içinde ayağa kalkınca Çinliler şöyle bir gerilediler. Ondan korkmuşlardı. Yamtar çevresi açılınca yeniden yemliğe kadar sendeleyerek gidip dayandı. Börkünü düşmüş, uzun saçları, bıyıkları ve sakalı kandan kıpkızıl olmuştu. Giyimlerinin yirmi yerinde yirmi kızıl leke her an büyüyerek çoğalıyor, koca Yamtar'ın gövdesinden hayatı çekip alıyordu.

Yirmi kızıl leke hayatın ona kazandırdığı yirmişer er nişanı idi. Şimdi ne elinde bir kılıç, ne üstünde bir pusat vardı. Güçlülük dayanarak tutunduğu yemliğe iyice yapışarak Çinlilere bakıyordu. Onlar da hem hayret, hem de korku ile beş altı adım uzaktan Yamtar'ı süzüyorlar, nasıl olsa öleceğini anladıkları bu korkunç deve yaklaştırmaya kıyışamıyorlardı. Yamtar yerde, elinden düşen et parçasını bakışlarıyla aradı:

- Yazık! Eti bitiremeden öleceğim! dedi.

Sonra, yemliğe daha çok yaslanarak:

- Gökteş da Öldü. Ocağımızdan kimse kalmadı! diye inledi.

Bu sırada dışardan gelen nal sesleri, şakırtılar işitilmiş, içeriye yeniden Çin çerileri dolmuştu. Kılıklarından daha savaşa hiç girmemiş oldukları anlaşılan bu çerilerin başında saray başbuğlarından biri vardı. Gizli kapıyı bilen bu adam, yanındakilere orasını göstererek Çince bir şeyler söyledikten sonra Yamtar'a baktı. Tanıdı. Büyük bir öfke ile yayına bir ok sürerek Yamtar'a fırlattı. Ok, koca yüzbaşıyı karnı ile göğsünün birleştiği yerden deldi. Yamtar bir sarsıldı. Sonra yavaş yavaş dizleri üstüne çöktü. Sağ eli hâlâ yemliğin tahtasını tutuyordu. Saray başbuğu, Çin Kağanı'na ihanet etmiş olan bu haini kendi eliyle öldürmek şerefini kazanmış olmak için yayına bir ok daha yerleştirdi. Bu seferki Yamtar'ın sağ ciğerini bulmuştu. Gözleri kapanıyor, yemliği tutan eli gevşiyordu. Gözleri, yerde, demin elinden düşen et parçasına ilişti. Şunu yiyemediği için yağlar sevinecekti. Onları sevin-dirmek istemedi. Son bir kıvılcıkla başını kaldırdı. Saray başbuğuna, hâlâ unutmamış olduğu Çince «Karnım tok» anlamına «Vu'o çı bav lı» kelimelerini söyledi. Sonra yüzyıllık bir ağaç gibi devrilerek serilip kaldı.

Kür Şad, yanında sağ kalan on iki arkadaşı olduğu halde kuzeye doğru son hızla at sürüyordu. Saray ahırından en iyi atları almışlardı. Yağmur hâlâ yağıyor değil, boşanıyor, ortalığı sele boğuyordu. İhtilâl baş anlamamıştı. Şimdi dağlarda, bayırlarda olan düzensiz Türkleri ayaklandırarak Ötüken'e gitmekten, devleti onlarla kurmaya çalışmaktan başka çare yoktu. Artık kimin kağan olacağı işi sonra düşünülecekti.

Çinliler durumu biraz geç kavramışlar, sonra dokuz on koldan çeri çıkararak Kür Şad'ın ardına salmışlardı. O yakınlarda geçilecek bir tek köprü olduğu için bütün kuvvetler oraya doğru at yarıştıyordu. Gecenin karanlığı yağmurun boşanması, rüzgârın sertliği, şimşeklerin gürültüsü arasında şimdi on üç atlı köprüye doğru uçuyor, yüzlerce atlı da onların arkasında kol kol oraya doğru at koşturuyordu.

Tarihin en heyecanlı yarışı yapılıyordu.

Böğü Alp, on üç kişinin en geride olanıydı. Irmağa doğru at sürerken yine aklına Kıraç Ata'nın sözleri gelmişti:

"Bir ulu şehirde toplanmış kırk er görüyorum... Aralarında sen de varsın... Yağmur yağıyor... Irmağın kıyısında dövüşüyorsunuz..."

Gerçekten ulu şehirde toplananlar arasında kendisi de vardı. İşte yağmur da yağıyordu. Demek ki ırmağın kıyısında bir dövüş daha olacaktı. Böğü Alp bunları düşünürken Vey Irmağı'nın kıyısına varmışlardı. Albız alsın!... Sağanaktan ırmak yükselmiş, geçecekleri köprüyü alıp götürmüştü.

Karanlıkta Kür Şad'ın buyruğu işitildi:

- Sağa, sola açılıp bakın. Geçit var mı?...

İrmak o kadar coşkun, öyle sert akıyordu ki geçit bulmak kaabil değildi. Burada çok durmaya da gelmezdi. Çinliler neredeyse yetişeceklerdi. Kür Şad atını sürerek suya biraz daha yaklaştı. Suyun gürültüsünden at ürkmüştü. Geri geri gidiyordu. Sağa, sola açılanlar bağırıyorlar:

- Geçit yok!

Bu sırada Gümüş atından yere atlayıp kulağını dayadı. Biraz dinledikten sonra kalkarak:

- Kür Şad! Çok zamanımız yok. Yaklaşıyorlar! dedi.

O zaman, yüzünde hafif bir kılıç yarası olan Kara Ozan söze karıştı:

-Ben size biraz daha zaman kazandırabilirim. Belki karşıya geçersiniz.

Bunu söyler söylemez atını geriye sürerek karanlıklarda kayboldu. Kara Ozan'ın yanında hiçbir pusat kalmamıştı. Çinlileri nasıl durduracağını bilmiyorlardı. Fakat mademki kendilerine biraz zaman kazandıracaktı, Öyleyse karşıya geçmek için uğraşmaktan başka yapacak iş yoktu.

On iki kişi, atlarından inmiş oldukları halde yavaş yavaş ırmağın kıyısına yürüyorlardı. Elinden tuttukları Çıgay Börü kılıcı ile kıyıyı kolaçan ederek geçebilecek bir yer arıyordu. Geçit aramakla hiç ilgilenmeyen yalnız Böğü Alp'ti. O burada bir savaş olacağına, budunun kurtulacağına inanmıştı. İnandığı içindir ki şimdi dinlenerek Çinlileri bütün gücüyle karşılamak İstiyordu.

Kara Ozan Çinlilere doğru at sürdükten sonra durdu. Gelirken gördüğü bir tümseğe çıkıp bekledi. Çinliler nereden gelirlerse gelsinler, mutlaka bu yoldan geçeceklerdi. İşte uzaktan gelen nal sesleri yaklaşmaya başlamıştı. Kara Ozan gözlerini ileriye dikti; karanlığı yardı: Geliyorlardı. O zaman atından indi. Yerden sivri bir taş aldı, atı geminden tutup birkaç adım koşturduktan sonra sivri taşla vurup salıverdi. At hızla koşarken kendisi de tümseğin

tepesine çıkıp bağdaş kurdu. Can yoldaşı kopuzunu sırtından çıkararak elini tellerin üzerinde gezdirdi. Tıngırdatmaya başladı.

Oraya doğru gelmekte olan ilk Çin kolunun subayı binicisiz bir atın koştuğunu görünce durmuştu. Atı tutturup saraydan alınmış olduğunu anlayınca ihtilâlcilerin bu yönlerde bulunduğunu kavradı. Köprüye doğru gidecekti. Fakat tam bu sırada kulağına bir ses çarptı. Bu bir çalgı sesi İdi. Çin subayı biraz kulak verince bunun bir Türk çalgıcısı olduğunu anlamakta gecikmedi.

Kara Ozan bütün dikkati kendi üzerine çekmek için kopuz çalıyor, sonra yavaş yavaş kendisini ezgiye kaptırarak söylemeye başlıyordu:

Kırış günü gelince
Gönül şöyle hoş olur..
Söz kılıçla okundur,
Gayrı sözler boş olur.

Gönül nedir? Bir gonca...
Hayat dikendir onca.
Yaşamaya doyunca
Can, görünmez kuş olur.

Bozkurt bizim ünümüz;
Şan doludur dünümüz.
Erince son günümüz
Bütün dirlik düş olur.

Kırk kişiydi çerimiz,
Düşüp kaldı yarımız.
Baş koyacak yerimiz
Yağız yerle taş olur.

Kara Ozan, söz uzun...
Feryadı çok kopuzun.
Bir bir andıkça, gözün
Kanlı kanlı yaş olur...

Kara Ozan, daldığı iç dünyasından bir şakırtı ve bir bağırişla ayrıldı. Karşısında bir yığın Çin atlısı duruyor, subayları olduğu anlaşılan birisi kendisine Çince bir şeyler söylüyordu. Çinliler onun kendinden geçmiş bir halde kopuz çalıp sesle de söylemesine şaşırılmışlar, yağmur altında yere bağdaş kurarak bu İşi yapanı bir çılgın sanmışlardı. Üzerinde pusat olmadığı için ona saldırmamışlar, fakat yüzündeki kılıç yarısından kuşkulanmışlardı. Çin subayı ona kim olduğunu, burada ne aradığını soruyor, fakat Kara Ozan, bu kadar Çinceyi anladığı halde cevap vermiyordu.

Çinli, cevap alamayınca yere atladı. Bu garip adamın yanma, kadar sokularak tanımak istedi. Bu kılık, bu yaralar onun bir savaştan çıkmış olduğunu açıkça gösteriyordu.

Fakat neden burada çalgı çalıyordu? Arkadaşlarından niçin ayrılmıştı? Çinli subay belki bunu anlamaya çalışacaktı. Fakat o sırada dörtlü gelen ikinci bir Çin kolu onu bu düşüncesinden caydırdı. Kara Ozan'a yaklaşarak elinden kopuzunu almak İstedi. Yağan

yağmur altında uzun zaman kaldığı için telleri gevşemiş, iyi ses vermez olmuştu. Fakat o, Kara Ozan'ın elinde ata ocağından kalan biricik mirastı. Canlı, cansız her şeyi yitirmiş, yalnız can yoldaşı kopuzla kalmıştı. Çinlinin elini iterek Türkçe:

- Kopuzuma karşılık Çin Kağanının sarayını bağışlasan yine vermem! dedi.

Çinli bu garip adamın aksilendiğini görünce çok düşünmedi. Onun ihtilâlcilerden olduğunu anlamıştı. Kılıcına el attı. Fakat çekemedi. Çünkü Kara Ozan, Ödevini başarıyla yapmış, yeryüzünde isteği kalmamış kimselerin gönül rahatlığı içinde kaldırdığı kopuzunu hızla onun başına indirerek yere sermişti. Bir anda bağrıışmalar, at salmalar oldu. Kara Ozan başına bir kılıç yiyerek yuvarlandı. Sonra atların ayakları altında çiğnenerek gözlerini ebediyen kapadı. Bu ölüm, onun şimdiye, kadar söylediği en güzel deyişlerden daha güzeldi.

Vey ırmağının kıyısında geçit arayanlar hâlâ bir yer bulamamışlardı. Irmağın en dar yerinde durmuşlardı. Burada İki kıyının arası elli adım kadardı. Fakat su çok akıntılı idi. Kür Şad'ın buyruğu ile atların bütün dizgin ve üzengi kayışları kesilerek birbirlerine sıkı sıkıya, bağlandı. Giyimlerinden de bazı parçalar keserek kayışlara eklendi. Kür Şad, kayışın bir ucunu öbür kıyıya ileterek arkadaşlarını atlarıyla karşıya geçirtmek istiyordu. Fakat bunun için birisinin karşıya geçerek kayışı öteye götürmesi gerekiyordu. Kür Şad arkadaşlarına döndü:

- Kendine güvenen yüzücü kim var?

Barmaklak'la Çobaykımış çıktılar. Barmaklak, beğdi. Önce onun geçmesi lâzımdı. Kür Şad yapılacak işi ona anlattı. Kayışın bir ucunu beline bağlayan Barmaklak atına atladı. Kıyıda yirmi otuz adım geriledikten sonra koşturarak suya daldı. İlk önce fıkırdayan suda atı ile birlikte kayboldu. Sonra atın ve Barmaklak'ın başları görüldü. Barmaklak atın yelesine yapışmış, onu yüzdürmeye çalışıyordu. Fakat gayretleri boşuna idi. Suyun akıntısına kapılarak atıyla birlikte sürükleniyordu.

Kayışın bir ucunu kıyıda üç kişi tutuyordu. Birden Barmaklak'ın atından ayrıldığı, atın korkunç kişnemelerle suyun içinde kaybolduğu görüldü. Barmaklak kudurmuş su ile yaptığı güreşte yenilmişti. Şimdi kıyıda kiler onu hızla çekiyordu. Albız alsın!... Bu gece bütün uğursuzluklar üzerlerinde idi. Kıyıya sekiz on adım kala birdenbire kayışın koptuğu ve Barmaklak'ın sürüklenmeye başladığı görüldü. O zaman Çobaykımış kendisini suya fırlattı. Birkaç kulaç attıktan sonra yanına vardı. Onu tuttu. İlk önce suyun akıntısına karşı gelerek biraz kıyıya yanaştılar. Sonra iki kuvvet denkleşti. Boşuna kulaçlarla oldukları yerde durdular. Daha sonra su ikisini de götürmeye başladı, iki yiğit suların arasında bir daha görünmemek üzere kayboldular. Fakat birbirlerinden asla ayrılmadan, yan yana, omuz omuza, el ele oldukları halde.

Artık yağmayı beklemekten başka yapacak iş kalmıyordu. Zaten nal sesleri yaklaşıyordu. Kür Şad'ın sert sesi «Atlan!» buyruğunu verdi. Dizginsiz atlara sıçradılar. Bir Gök Türk için atın dizginli olup olmamasının değeri yoktu. Yazık ki sadaklarında ok kalmamıştı. Yoksa daha nicelerini candan ayırır, belki de sular biraz durgunlaşınca kadar savaşılabirlerdi. Yağmur çok yavaşlamıştı.

Karşıdan gelen kalabalık yaklaşıyordu. Kür Şad kılıcını çekerek son buyruğunu verdi:

- Sonuna kadar!...

Bu son buyrukta bir veda ahengi vardı. On kişi kalmışlardı. Hepsi gönüllerinden gelen bir sesle içlerinden «Sonuna kadar!» diye tekrarladılar.

Böğü Alp ileriye atılırken bir an için yine Kırac Ata'nın sözlerini hatırladı:

“Yağmur yağıyor... Irmağın kıyısında dövüyorsunuz... Budun kurtuluyor... Adınız unutulmayacak... 1300 yıllık ölümden sonra dirileceksiniz... Acunun batımına dek adınız gönüllerde kalacak...”

Kıraç Ata'nın bütün dedikleri doğru çıktığı için Böğü Alp budunun kurtulacağına, bin üç yüz yıllık ölümden sonra dirileceklerine, acunun batımına kadar adlarının gönüllerde kalacağına inanıyordu. Bu inançla dövüştüğü için hepsinden daha yaman vuruşuyordu.

Kür Şad'ın böyle bir inancı yoktu. O, umutsuzluğun verdiği acı ile vuruşuyor, kırıyor, deviriyordu.

Yüzbaşı Yağmur gülen yüzünü hiç değiştirmeyen yarasıyla kılıç savuruyor, at şahlendiriyordu.

İki genç onbaşı, Kara Budak'la Çıgay Borü yan yana kılıç indiriyorlardı.

Gümüş, babası Çalık'ın bir hikâyesini hatırlıyordu: Gümüş'ün dedesinin adı da Gümüş'tü. İşte o Gümüş böyle bir çılgın suyun kıyısında dövüşürken suya düşmüş, fakat Tanrı kendisini kurtarmıştı.

Toluk Tüge sert naralar atıyor, kılıcı kırılmış olan Tunga kılıç fanı ile çarpışıyor.

Küçlük'le Yiğaç anda idiler. Kendilerini değil, birbirlerini koruyorlardı.

Şimdi aydınlıkta birçok atlı birbirine giriyor, saldırıyor, vuruyor, bağırıyor, haykırıyor. Artık talihin çizdiği sonuç belli olmuştu: İlk düşen Kara Budak oldu. Bir Çinli ile sarmaş dolaş olduğu halde attan yere yıkıldı. Arkasından Yiğaç devrildi. Biraz sonra bir Çinlinin karnını deşen Gümüş'ün ensesine bir kılıç indi. Elindeki kılıç kınını bir Çinlinin kafasında kıran Tunga kargı ile sançıldı.

Bu arada sürülerek ırmağın kıyısına kadar gelmişlerdi. Altı kişi, damarlarında kalan son güçle son savunmalarını yapıyorlardı. Bu, artık sona ermiş hayatlarını birkaç fasa an daha uzatmak için değil; Çinli öldürerek öç almak, vazife yapmak, ün kazanmak içindi. Bu kahramanlığı yaparken bin üç yüz yıl sonra bir yazıcının, kendi hâtıralarını yaşatmak için bu satırları yazacağını düşünmüyorlar, şanlı maceralarını Türk oğullarının nasıl bir ihtirasla okuyacaklarını bilmiyorlardı.

Vuruşuyorlardı. Kan içinde, kin içinde vuruşuyorlardı. Bulutlar durmuş, ayta yıldızlar dikkat kesilmiş, bu savaşı seyrediyorlardı. Üzerlerinde ruhlar dolaşıyor, Tanrı'nın yarlıgamaları başlarına serpiliyordu.

Birdenbire Yüzbaşı Yağmur başına bir kılıç yedi. Sonra omuzuna bir kargı sançıldı. Atının yelesine kapanmıştı. Bir an acıyla inler gibi derin bir ah çekti. Sonra bütün hızıyla atını şahlendirerek kendisine kargı sançan Çinlinin atına atladi. Boğazından ve belinden yakalayarak alaşağı etti. İki kişi birden attan kayarak toprağa düştüler. Yağmur, Çinlinin boğazını sıkıyor, bıçağını çekmiş olan beriki boyuna onun sırtına, omuzuna daldırıp çıkarıyordu. Yavaş yavaş nabızları ağırlaşıyordu. Bıçak son defa Yağmur'un sırtına saplandıktan sonra bir daha çıkmamış, orda kalmıştı. Parmakları hâlâ Çinlinin boğazında idi. Dolgun yanakları kan içindeydi. Güleç yüzü gerilmiş, donuk bakıyordu. Gözlerinin içinden genç bir kadınla iki bebeğin hayali ışıldayarak geçiyordu. Yağmur Beğ ölmüştü.

Böğü Alp da ölümcül bir yara almış, atından düşüyordu. Son bir iş yapmak için elini bıçağına attı. En yakın Çinliye fırlatarak gırtlığına sapladı. Sonra kendisini çamurlu toprağa bırakırken «Bin üç yüz yıl sonra...» diye mırıldandı.

Kür Şad tek başına kalmıştı. Toluk Tüge öldürülmüş, Çıgay Börü at üstünde belinden kavradığı bir Çinli ile birlikte ırmağa düşmüş, Küçlük de andası Yiğaç'ın ölümünden sonra onu vuran Çinliyi tepelerken can vermişti.

Kür Şad ölmüş, Çinli yığınları üzerinde tek başına Çin Kağanlığına karşı vuruşuyordu. Yalın kılıçtı. Börkü düşmüş, kaftanı parça parça olmuştu. Göğsü açıktı. Göğsünden, alnından, yanaklarından, boynundan kan sızıyor; fakat o yine vuruşuyor, dövüşüyor, çarpışıyor.

O şimdi yarı Tanrı gibi bir şeydi. Ölümü de başka türlü olmalıydı. Kırk kahraman birer birer düştükten sonra o hâlâ ayakta idi. Uzun saçları omuzlarında uçuşuyor, gözleri kıvılcımlar saçıyor, kolu yıldırım hızıyla kalkıp iniyor, her inişte bir Çinliyi deviriyordu.

En sonra ölüm kızı onun eline bir sağrak sundu. Kür Şad bu acı sağrağı gözünü kırpmadan içti. Atının yelesine kapandı. Başını dayadı. Sağ elinde kılıç hâlâ sımsıkı duruyor, sol eli sarkıyordu.

Kür Şad ölmüş, fakat attan düşmemişti. Ölmüş, fakat yenilmemişti... (s.397-420)

EK-2

ANKET

Bu anket, Hüseyin Nihal ATSIZ'ın eserlerinde tespit edilen *değerlerin güncel geçerlilik ve değer eğitiminde kullanılabilirliğini belirlemek için* sizlerden görüş almak amacıyla yapılmaktadır. Verilen değerleri güncel geçerlilik ve değer eğitiminde kullanılabilirlik açısından ayrı ayrı değerlendirmeniz istenmektedir.

Önem derecesine göre 1 ile 10 arasında puan kutularını işaretlemeniz yeterli olacaktır. Yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Fatih TORUN

Yaş: .....

Lisansız Mezun olduğu/olacağı bölüm: .....

Cinsiyet: Kadın Erkek

H. Nihal ATSIZ'ın kaç eserini okudunuz, aşağıdaki uygun kutucuğu işaretleyiniz?

0 (sıfır) 1-3 4 ve üzeri

1. Aşağıda verilen değerleri günümüzde geçerli olma durumlarına göre en düşük 1 ve en yüksek 10 olacak şekilde puanlayınız.

	DEĞER	GEÇERLİK DERESESİ									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	milli ruh	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	gurur	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	ön sezi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.	fedakârlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.	ceza	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6.	öfke	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7.	ihânet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8.	yiğitlik	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9.	özgüven	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10.	cesaret	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11.	vatanperverlik	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12.	namus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13.	töre	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14.	itaat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15.	zekayı kullanabilme	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
16.	adalet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
17.	kararlılık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
18.	teslimiyet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
19.	kahramanlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
20.	dürüstlük	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
21.	sabretme	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
22.	ümitli olma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
23.	mefkure	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
24.	mücadele	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
25.	ana babaya saygı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
26.	aşk	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
27.	iradeli olma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
28.	vefa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
29.	yardımlaşma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
30.	riyakarlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
31.	dalkavukluk	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
32.	kurnazlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

33. Aşağıda verilen değerleri değer eğitiminde kullanılmasını bakımından önem derecesine göre en düşük 1 ve en yüksek 10 olacak şekilde puanlayınız.

1.	DEĞER	ÖNEM DERESESİ									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	milli ruh	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	gurur	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.	ön sezi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.	fedakârlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6.	ceza	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7.	öfke	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8.	ihanet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9.	yiğitlik	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10.	özgüven	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11.	cesaret	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12.	vatanperverlik	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13.	namus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14.	töre	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15.	itaat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
16.	zekayı kullanabilme	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
17.	adalet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
18.	kararlılık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
19.	teslimiyet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
20.	kahramanlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
21.	dürüstlük	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
22.	sabretme	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
23.	ümitli olma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
24.	mefkure	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
25.	mücadele	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
26.	ana babaya saygı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
27.	aşk	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
28.	iradeli olma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
29.	vefa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
30.	yardımlaşma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
31.	riyakarlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
32.	dalkavukluk	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
33.	kurnazlık	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Hüseyin Nihâl Atsız'ın Eserleri

Romanları:

1. Atsız, Dalkavuklar Gecesi, İstanbul 1941
2. Atsız, Bozkurtların Ölümü, İstanbul 1946
3. Atsız, Bozkurtlar Diriliyor, İstanbul 1949
4. Atsız, Deli Kurt, İstanbul 1958
5. Selim Pusat (imzası), Z Vitamini 1959
6. Atsız, Ruh Adam, İstanbul 1972

Hikâyeleri: Hüseyin Nihâl Atsız'ın hikâyeleri Atsız Mecmua'da "Y.D" imzasıyla imzalandıktan sonra "Atsız" imzasıyla Çınaraltı, Orkun gibi dergilerde yayınlanmıştır.

1. Dönüş: Atsız Mecmua, 1931
2. Şehidlerin Duası, Atsız Mecmua, 1931
3. Erkek Kız, Atsız Mecmua, 1931
4. İki Onbaşı, Galiçya... 1917, Atsız Mecmua, 1931
5. Her Çağın Masalı: Bozdoğanla Sarı Yılan, Ötüken, 1966

Şiirleri:

1. (Atsız) "Bugünün Gençlerine", Atsız Mecmua, 1931
2. (Atsız) "Koşma", Atsız Mecmua, 1931
3. (Atsız) "Asker Kardeşlerime", Atsız Mecmua, 1931
4. (Atsız) "Türklerin Türküsü", Atsız Mecmua, 1931
5. (Atsız) "Topal Asker", Atsız Mecmua, 1931
6. (Atsız) "Muallim Arkadaşlarıma", Atsız Mecmua, 1931
7. (Atsız) "Şehit Tayyareci Erkânıharp Yüzbaşı Kâmi'nin Büyük Hatırasına", Atsız Mecmua, 1931
8. (Atsız) "Şiir" (Başlıksızdır), Atsız Mecmua, 1931
9. (Atsız) "Varsağı" (Başlıksızdır), Atsız Mecmua, 1932
10. (Atsız) "Varsağı" (Başlıksızdır), Atsız Mecmua, 1932
11. (Atsız) "Koşma" (Başlıksızdır), Atsız Mecmua, 1932
12. (Atsız) "Toprak ve Mazi", Atsız Mecmua, 1932
13. (Atsız) "Bugünün Gençlerine" (Başlıksızdır), Atsız Mecmua, 1932
14. (Atsız) "Varsağı" (Başlıksızdır), Atsız Mecmua, 1932
15. (Atsız) "Ayrılık", Atsız Mecmua, 1932
16. (Atsız) "Yolların Sonu", Atsız Mecmua, 1932
17. (Atsız) "Dün Gece", Orhun, 1932
18. (Atsız) "O Gece", Orhun, 1932
19. (Atsız) "Şiir", (Başlıksızdır), Orhun, 1932
20. (Bozkurt) "Bugünün Gençlerine", Ergenekon, 1938
21. (Bozkurt) "Türklerin Türküsü", Ergenekon, 1938
22. (Bozkurt) "Asker Kardeşlerime", Ergenekon, 1938
23. (Atsız) "Yarının Türküsü", Çınaraltı, 1941
24. (Atsız) "Türk Kızı", Tanrıdağı, 1941
25. (Atsız) "Bahtiyarlık", Kopuz, 1943

26. (Atsız) “Geri Gelen Mektup”, Orkun, 1943
27. (Atsız) “Dünden Sesler: Yarının Türküsü, Orkun, 1943
28. (Atsız) “Kömen”, Ötüken, 1964
29. (Atsız) “Macar İhtilalcileri” Ötüken, 1970
30. (Atsız) “Türkçülük Bayrağı” Ötüken, 1972
31. (Atsız) “Nejdet Sançar’a Ağıt” Ötüken, 1975 (Metem,1994: 27-33)

İlmi eserleri:

1. Divan-ı Türk-i Basit, Gramer ve Lügati, (1930)
2. “Sartbaşı”na Cevap, (1933)
3. Çanakkale’ye Yürüyüş, (1933)
4. 16. Asrın Şairlerinden Edirneli Nazmi’nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti, (1934)
5. Türk Tarihi Üzerine Toplamalar, (1935)
6. Komünist Don Kışotu Proleter Burjuva Nazım Hikmetof Yoldaşa, (1935)
7. 15. Asrın Tarihçisi Şükrullah, (1939)
8. Münecimbaşı Şeyh Ahmet Dede Efendi, (1940)
9. 900’üncü Yıldönümü (1040-1940), (1940)
10. İçimizdeki Şeytanlar, (1940)
11. Türk Edebiyat Tarihi, (1940)
12. En Sinsi Tehlike, (1943)
13. Hesap Böyle Verilir, (1943)
14. Türkiye Asla Boyun Eğmeyecektir, (1943)
15. Ahmedi, Destan ve Tevarih-i Müluk-i Al-i Osman, (1949)
16. Şükrullah, Behcet’ül – Tevarih, (1949)
17. Aşıkpaşaoğlu Ahmet Aşıkı, Tevarih-i Al-i Osman, (1949)
18. 900’üncü Yıldönümü Devletimizin Kuruluşu, (1955)
19. Türk Ülküsü, (1956)
20. Bayburtlu Osman, Tevarih-i Cedid-i Mir’at-i Cihan, (1961)
21. Osmanlı Tarihine Ait Takvimler, (1961)
22. Ordinaryüs’ün Fahiş Yanlışları (Ali Fuat Başgil’e Cevap), (1961)
23. Türk Tarihinde Meseleler, (1966)
24. Birgili Mehmet Efendi Bibliyografyası, (1966)
25. İstanbul Kütüphanelerine Göre Ebüssuud Bibliyografyası, (1967)
26. Ali Bibliyografyası, (1968)
27. Aşıkpaşaoğlu Tarihi, (1970)
28. Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nden Seçmeler, (1971)
29. Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nden Seçmeler, (1972)
30. Oruç Beğ Tarihi, (1973) (Ülker,2015: 37-38)

EK-4

Hüseyin Nihâl Atsız'ın İmzaları ve Takma İsimleri

İmzaları:

Atsız,

H. Nihâl

Nihâl Atsız

Çiftçioğlu

Çiftçioğlu, H. Nihâl

H. Çiftçioğlu

Takma İsimleri:

Y.D

T. Bayındırlı

Selim Pusat

Sururi Ermete

Bozkurt

Adsız Dergi

Fichter'a Göre Değerlerin İşlevleri

Fichter'a göre bu işlevler şu şekilde sıralanabilir:

1. Değerler, bireylerin ve beraberliklerin sosyal değerinin değerlendirilmesinde birer araç olarak kullanılırlar. Tabakalaşma sistemini olanaklaştırırlar. Kişinin diğerlerinin gözünde “nerede durduğunu” anlamasını sağlar.

2. Değerler bireylerin ilgisini beklendik yönde soyut olmayan kültürel unsurlara yöneltir. Bir şeyi değerli kılan her zaman kendi değeri değil toplumun ona atfettiği değerdir.

3. Her ulusun ideal fikir ve tavırları değerlerce gösterilir. Toplumumuzun kabul edebileceği davranışların şemasını ortaya koyar. Toplumun yeleri en iyiye ulaşma yolunda bu şemayı izlerler.

4. Değerler, bireylerin sosyal ödevlerini seçmesinde ve gerçekleştirmesinde yol göstericilik eder, motivasyon sağlar, cesaretlendirir. Böylece bireyler de kendilerinden beklenen rollerin toplumun değerlerine işaret ettiğini kavramış olurlar.

5. Değerler, toplumsal kontrol ve baskının aygıtlarıdır. Bireyleri törelere uygun davranmaya yönlendirir, “doğru” davranmaya cesaretlendirir. Aksi durumlar için uyarıcı ve suçluluk duygusu uyandıran bir rolü de vardır.

6. Değerler, dayanışmayı sağlayan birer araçtır. Kişiler aynı değeri güden kişilere doğru ekimlenirler. Ortak değerler, sosyal yardımlaşmayı yaratan ve devamlılığını sağlayan en önemli faktörlerdir (Fichter, 2006, ss. 156-157).

Spranger, Rokeach ve Schwartz'a göre değerlerin tasnifi

Değerlerin sınıflandırılması

Değer kavramının ne anlama geldiği ile ilgili farklı tanımların ve görüşlerin varlığı, değerlerin sınıflandırılması noktasında da etkisini göstermiştir. Aşağıda bu sınıflandırmaların bazılarına değinilmiştir (Keskin, 2016).

Spranger Değer Sınıflaması

Spranger, 1928 yılında değerleri altı temel gruba ayırmıştır. Bunlar: estetik, teorik (bilimsel), ekonomik, siyasi, sosyal ve dini değer gruplarıdır. Spranger insanları da bu altı değer tipine göre sınıflandırmıştır. Bu değer grupları daha sonraki yıllarda Alport ve arkadaşları tarafından bir ölçeğe dönüştürülmüştür.

Tablo 1: Spranger'e Göre Değerlerin Sınıflandırılması (Yazıcı, 2006)

Bilimsel Değer	Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verme ile ilgilidir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüeldir. Bilimsel insan gerçeği keşfetmeye, gözlemeye ve sonuçlandırmaya ilgi duyar. Hayattaki gerçek amacı, bilgisini sistematize etmek ve yönetmektir.
Ekonomik Değer	Finansal amaçları ve araçları kapsar. Yararlı ve pratik olan değerlerdir. Ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir. Ekonomik insan, yararlı olan nesnelere aşırı derecede ilgi gösterir. Zengin olma merakı vardır. Kuramdan çok pratikliği, estetikten çok kullanışlılığı sever.
Estetik Değer	Deneyimler, tercihler ve kabulleri kapsar. Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür. Estetik insan, şekil, düzen, ahenge karşı ilgilidir. Estetiğe önem verir. Bütün işlerinde bu özellikleri arar.
Sosyal Değer	Toplumsal ve bireysel ilişkiler ve bu ilişkilerde yönelimleri kapsar. Başkalarını sevme, yardım etme ve bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir. Bencil değildir. Sosyal insan diğer insanlarla ilişkilere önem verir. Başkalarının işleri ile ilgilidir. Sıcak ve insancıl görünümlüdür.
Politik Değer	Güç, yetkinlik, liderlik vb. değerleri kapsar. Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir. Politik insan için güç önemlidir. Politika veya benzeri etkinliklerde her zaman güçlü ve lider

olmayı ister. Başkalarını yönetmeyi çok sever.

Dinî Değer Dünya, evren hakkında genel inançlara dair değerleri kapsar. Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi fazları feda eder. Dini insan, Evrende iyi bir yaşama düzeni sağlanması ile ilgilendir. Bunun kendi inanışları yoluyla olabileceğine inanır.

Rokeach Değer Sınıflaması

Rokeach (1973) tarafından amaç (terminal) ve araç (instrumental) değerler olarak sınıflandırılmıştır. Araç değerler amaç değerlerle alakalıdır ve ilgili davranışlar amaç değerlere ulaştırmak içindir. Amaç değerler yaşamın temel amaçlarını, araç değerler ise bu amaçlara ulaşmada kullanılacak değerleri kapsar. Rokeach'ın sınıflamasında her bir değer grubunda on sekiz tane değer bulunmaktadır (Yazıcı, 2006).

Tablo 2: Rokeach'a Göre Değerlerin Sınıflandırılması

Amaç Değerler	Araç Değerler		
İç huzur	Aile güvenliği	Bağımsız olma	Kibarlık
Kendine saygı	Barış içinde bir dünya	Bağışlayıcılık	Kendine hâkim olma
Mutluluk	Başarılı olma	Cesaret	Mantıklı olma
Gerçek dostluk	Bilgelik	Dürüstlük	Neşelilik
Özgürlük	Dinî olgunluk	Entelektüellik	Sevecenlik
Rahat bir yaşam	Eşitlik	Geniş görüşlülük	Sorumluluk
Sosyal kabul	Gerçek dostluk	Hırslı olma	Temizlik
Ulusal güvenlik	Güzellikler dünyası	İtaatkârlık	Yardıms severlik
Zevk	Heyecan verici bir yaşam	Kendini kontrol etme	Yaratıcılık

Schwartz Değer Sınıflaması

Değer tipleri kendi içinde iki ana boyut üzerinde gruplandırılmıştır. İlk boyut yatay boyut olarak karşımıza çıkan boyuttur. Bu boyutta güvenlik, uyma ve geleneksellik değer tipleri muhafazacı yaklaşım olarak, öz yönelim ve uyarılım ise yeniliğe açıklık olarak adlandırılmıştır. İkinci boyut ise dikey olanıdır. Bu boyutta ise evrensellik ve iyilikseverlik değer tipleri öz aşkınlık, güç ve başarı ise özgenişletim olarak isimlendirilmiştir (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Tablo 3: Schwartz değer listesindeki değerlerin birey düzeyi güdüsel tipleri

Açıklama	Değerler
Güç (power): Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim veya kontrol gücü.	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görünümü koruyabilmek
Başarı (achievement): Toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak, sözü geçen biri olmak,
Hazcılık (hedonizm): Bireysel zevke ve hazza yönelim	Zevk, hayattan tat almak
Uyarılıma (stimulation): Heyecan, hayata meydan okuma ve yenilik arayışı	Cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak, heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak
Öz yönelim (self-direction): Düşünce ve eylemde bağımsızlık	Yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, kendi amaçlarını seçebilmek, bağımsız olmak
Evrenselcilik (Universalism): Anlayışlı, takdir edici ve hoşgörülü olma, insanların ve tabiatın iyiliğini gözetmek	Açık fikirli olmak, erdemli olmak, toplumsal adalet, eşitlik, barış içinde bir dünya istemek, güzelliklerle dolu bir dünya, doğayla bütünlük içinde olmak, çevreyi korumak
İyilikseverlik (benevolence): Kişisel temas içinde bulunulan kimselerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsever olmak, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak
Geleneksellik (tradition): kültürel ya da dinsel töre, fikirlere saygı ve bağlılık	Alçak gönüllü olmak, dindar olmak, hayatın bana verdiklerini kabullenmek, geleneklere saygılı olmak, ılımlı olmak
Uyma (conformity): başkalarına zarar verme ya da kırma-yaralama gibi fiillere elverişli dürtü ve eğilimlerin sınırlanması	Kibar olmak, itaatkâr olmak, anne-babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek
Güvenlik (security): Toplumun, var olan ilişkilerin ve bireyin kendisinin güvenliği, huzur ve sürekliliği	Ulusal güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek

**2018 MEB Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programında Temel Dil
Becerisine Ait Kazanımlarda Değerler Eğitimi**

A) OKUMA (METNİ ANLAMA VE ÇÖZÜMLEME)

1. ŞİİR

A.1. 7. Şiirde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Şiirde şiirin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya şiirin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde ise içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi üzerinde durulur.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

2. ÖYKÜLEYİCİ (ANLATMAYA BAĞLI) EDEBÎ METİNLER (Masal/Fabl, Destan, Mesnevi, Hikâye, Roman vb.)

A.2. 11. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde ise içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

3. TİYATRO

A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

4. BİLGİLENDİRİCİ (ÖĞRETİCİ) METİNLER

A.4. 8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

Kazanımlar incelendiğinde metinler okunurken millî, manevi ve evrensel değerlerin belirlenmesi istenmektedir.

Programda yer alan üniteler incelendiğinde değerler ile ilgili bilgi verilen kısımlar olduğu görülmektedir. 10. sınıfın 4. ünitesinde (DESTAN/EFSANE) okuma ile ilgili yönergeler içinde “Efsane ve destanların ait oldukları toplumun millî kimliğiyle olan bağı tarihî, kültürel ve toplumsal açıdan önemi üzerinde durulur. Türk destanları işlenirken millî ve manevi değerler üzerinde durulur.” açıklamasına yer verilmiştir. 12. sınıfın 3. ünitesinde (ŞİİR) okuma ile ilgili yönergeler içinde “Dinî değerleri, geleneğe duyarlılığı ve metafizik anlayışı öne çıkaran modern şairlerden iki şiir örneği verilir” yönergesine ve “Dinî değerleri, geleneğe duyarlılığı ve metafizik anlayışı öne çıkaran şiirler Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt gibi şairlerden seçilir.” açıklamasına yer verilmiştir (MEB, 2018, s. 19-25).

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı ve Soyadı	Fatih TORUN
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum / 15.07.1980
Eğitim Durumu	
Lisans	Atatürk Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce (KPDS:76,25)
Bilimsel Faaliyetler	<p>1-Torun, F. (2016). Caesar ‘dan Kars’a Gazete. II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi,</p> <p>2-Torun, F. Söylemez, Y. (2016). Milli Mefkûre Milli Ruh Ve Dil Çerçevesinde Hüseyin Nihal Atsız’ın Dünya Görüşü. II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi,</p> <p>3-Yetişensoy, O. Torun, F. (2017). Türkçe Ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi. III. Uluslararası Dile Eğitimi Ve Öğretimi Sempozyumu</p> <p>4-Torun, F. İspirli S. A. (2016). İntikad’da Tenkid Unsurları. Ekev Akademi Dergisi. 68: 431-435</p>
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ABD.(Araştırma Görevlisi / 2013- Devam Ediyor)